ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ SATIR ARASI BİR KUR'ÂN TERCÜMESİ

(GRAMER – METİN – TERTİP – SÖZLÜK)

(535b – 616b)

HAZIRLAYAN
Mehmet KÜTÜKÇÜ

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak hazırlanmıştır.

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Burhan PAÇACIOĞLU

SİVAS
EYLÜL 2005

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Mehmet KÜTÜKÇÜ tarafından yapılan bu çalışma jürimiz tarafından Türk Dili Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prf. Dr. Bilâl YÜCEL

Üye: Yrd. Doç. Dr. Burhan PAÇACIOĞLU

Üye: Yrd. Doç. Dr. Ahmet BOZDOĞAN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adıgeçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2005

Doç. Dr. Nevzat GÜLDİKEN

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmamızda Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış Satır Arası Bir Kur'an Tercümesini inceledik. İlk olarak tercümenin gramer kısmını bölümlere ayırarak örneklendirdik. Daha sonra metini günümüz Türkçesine aktararak metinde geçen devrik cümleleri düz cümlelere dönüştürdük. Son kısımda ise metinde geçen kelimelerin alfabetik sırasına göre sözlüğünü oluşturduk.

Bu çalışmamda emeği geçen değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Burhan PAÇACIOĞLU'na ve Yrd. Doç. Dr.Emin EMİNOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

SUMMARY

In this study we investigated a translation written by Ancient Anatolian Turkish Firstly, we illustrated its grammer part by separate it. Then, we separated the text to regular sentences and we formed its glossary.

I am thankful to my worthy lecturers Yrd. Doç. Dr. Burhan PAÇACIOĞLU and Yrd. Doç. Dr. Emin EMİNOĞLU for their assistance.

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

SAYFA NO

SAYFA NO

SAYFA NO

ÖNSÖZ

Türkiye Türkçesinin tarihî gelişimi içerisinde Batı Türkçesinin Eski Anadolu Türkçesi devresi önemli bir konuma sahiptir. Çünkü; dilin iç yapısı bakımından, Eski Türkçedeki gramer şekillerinin izlerini taşımakla geçiş dönemi; yeni gramer şekillerinin oluşmaya başlaması bakımından bir başlangıç dönemi özelliğine sahiptir. Bu dönem, dilin dış yapısı bakımından, özellikle XIV. yy.dan sonra, dilimize Arapça ve Farsça kavramların ve terkiplerin dilimize girmeye başladığı bir devredir. Ancak bu yabancı dillerin dilimize etkisi başlangıçta, Osmanlı döneminde olduğu gibi kendisini hissettirir durumda değildir. İncelemiş olduğumuz "Satır Arası Kur'an Tercümesi"nde ise Kur'an'ı Kerim'in Arapça-Farsça kelimelerinin bazı Türkçe kelimelerle karşılanamamasından dolayı döneme göre bu dillerden etkilenme biraz fazladır.

Kur'an'ı Kerim'in bütün olarak tercümesi X. yy.da Farsça'ya yapılmıştır. İlk Türkçe tercümenin de tercümesi ilk kez denenen Farça tercümeden örnek alınarak yapıldığı tahmin edilmektedir. Fakat Doğu Türkçesiyle yapılmış olan bu tercümeler oldukça sınırlıdır. Mevcut kütüphanelerde bulunan tercümelerin de birçoğunun tamamı eksiktir.

Kur'an'ı Kerim'in tercümelerinde iki yöntem uygulanmıştır. Bunlardan ilki "Tefsirli Tercümeler" dir. Bu tercümelerde bir âyetin, uzun cümlelerle açıklanması usûlü vardır. İkinci yöntem ise Arapça kelimelerin altına bu kelimeyi karşılayacak yeni bir kelime verilmesidir. İncelemiş olduğumuz Kur'an'ı Kerim tercümesi ikinci yönteme uymaktadır.

Anadolu sahasında Kur'an'ı Kerim'in bütün olarak tercümesine XIV. yy.ın sonlarında başlandığını zannediyoruz. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 45 numarada, Burdur'da 1234 numarada kayıtlı Tebârekede tefsirleri kısa, sûre çevirileri türündedir.

Satır arası Kur'an çevirileri değişik coğrafya ve değişik dillere çevrilerek yazıldığı dönemin lehçe ve şive farklılıklarını göstermesi bakımından oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu tercümeler sayesinde birbirine çok uzak veya yakın olan bu lehçe ve şiveler hakkında değerlendirmeler yapmamız oldukça kolaylaşmaktadır. Ayrıca bu eserlerin oldukça hacimli olması onların bünyesinde birçok kelime bulundurmasını da zorunlu kılmıştır. Dil incelemelerinde bu eserler elimizdeki en hacimli eserler olmaları bakımında önemlidir. Türk Dilinin zengin kelime kadrosunun Arapça ve Kur'an'ı Kerim'in kelimelerini birebir karşılayacak güçte olduğunu da bu eserlerde görmekteyiz.

Sivas Kongre ve Etnografya Müzesi E.Y. 84/176 numarada kayıtlı, 535b-616b varakları arasında çalışmış olduğumuz Kur'an'ı Kerim çevirisi de tahminimize göre XV. yy.da yukarıda bahsettiğimiz ikinci yöntemle yazılmış bir tercümedir. Benim sorumlu olduğum 535b-616b varakları arasındaki Mücadele Sûresinin 22. âyetinin tamamı eserde bulunmamaktadır. Haşr Sûresinin 1. âyetinin tamamı 2. âyetinin ise yarısı eserde bulunmamaktadır. Bu yüzden 3. âyetten itibaren incelemeye devam edilmiştir. Bu varakların koptuğu tahmin edilmektedir.

Eserin sonunda farklı bir kalemle yazılmış **"tarih-i tahriri 903"** ibaresi bulunmaktadır. Sonradan yazıldığı kesin olan ve Milâdi 1497 yılına karşılık gelen bu kaydın, çevirinin te'lif tarihinin mi yoksa istinsah tarihi mi gösterdiği belli değildir. Gerek tarih içerisindeki Kur'an'ı Kerim çevirilerinin durumu, gerekse eserin dil özellikleri yaklaşık olarak bu istinsah tarihini doğrulamaktadır.

Kelimesi kelimesine satır arası çeviri yöntemiyle yazılmış 640 yapraklı söz konusu yazmanın 535b-616b sayfalarını kapsayan (81 varak) bölümünde yaptığımız çalışmayı, diğer çalışmalarda olduğu gibi; gramer, metin tertip, sözlük olmak üzere üç bölüme ayırdık.

Çalışmamızın gramer bölümünde, metinden fişlediğimiz örneklere dayanarak ses ve şekil bilgisi özellikleri, tasvirî gramer yöntemiyle yaklaşılarak incelenmiştir.

Metin bölümünde üç değişik çalışma yürütülmüştür. İlk olarak metin transkribe edilmiş, ikinci olarak, daha çok kelimesi kelimesine karşılık niteliğindeki Türkçe metnin, Arapça cümle kuruluşunun farklı olması nedeniyle ortada kurallı cümle bulunmadığı için, dilimizin anlatım gücünü tam olarak göstermekten uzak olmasından dolayı, metnin orijinal yazı çevriminin karşısına, kelimelerin aslını koymadan, yalnızca yerlerini Türkçenin söz dizimi kurallarına uygun şekilde değiştirerek yeni bir çalışma yaptık. Bu kısmın altına küçük yazı karakterleriyle metnin aslının çevirisini de ilâve ettik.

Çalışmanın sözlük bölümü, metinde geçen kelimeler ve aldıkları çekim eklerinin dökümünden oluşmuştur.

Bu çalışmada bilgi ve tecrübeleriyle yol gösteren, araştırma ve incelemelerimde yardımcı olan, danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Burhan PAÇACIOĞLU'na ve manevî desteğini esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Emin EMİNOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet KÜTÜKÇÜ

KISALTMALAR

A.	Arapça
bkz.	Bakınız
DLT	Divânü Lügati't-Türk
EAT	Eski Anadolu Türkçesi
ET	Eski Türkçe
F	Farsça
Haz	Hazırlayan
KB	Kutadgu Bilig
Krş	Karşılaştırınız
OT	Orta Türkçe
s.	Sayfa
Sogd.	Sogodca
Ter.	Tercüme
TDAY	Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDK	Türk Dil Kurumu
TDV	Türk Diyânet Vakfı
TDED	Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi
Yay.	Yayınları
Yy	Yüzyıl

GİRİŞ

Metnin Özellikleri

1. Şekil Özellikleri :

İncelediğimiz satır arası Kur'ân, Sivas Kongre ve Etnografya Müzesi E.Y. 84/176 numarada kayıtlıdır. Daha önce yapılan Kur'ân tercümesi çalışmalarında adına rastlanılmamıştır. Kitap, 18,5 x 25 x 10 (en, boy, kalınlık) boyutlarındadır. Tamamı 622 varaktır. Her varakta 11 satır bulunmaktadır. Mıklepli, şemsesiz, koyu kahverengi ve meşin ciltlidir. Başlangıç kısmındaki üç sayfada metin yoktur. Burada bir takım Arap harfleri, Fatiha Sûresinin üç âyeti ve ayrıca "İzzetlü saadetlü meveddetlü efendüm sultanım" notu bulunmaktadır.

Kitabın cildi bozulmuş, ilk sayfalar kopuk ve özellikle alt tarafları –metne zarar vermeyecek şekilde- yıpranmıştır. 408. varaktan sonraki sayfalar kâğıt yapıştırarak tamir edilmiştir. Kitabın sonunda cilt kapağının iç kısmında bir dua ve 1340-903 = 437 işlemi yapılmıştır. Bu da kitabın son sayfasında iki yerde geçen "tarih-i tahriri 903" ibaresi doğrultusunda, eserin yaşının tespiti olsa gerek. Eserin sonundaki ketebeden vakfedenin Kezban Hatun adında biri olduğu anlaşılmaktadır. "Vekafe Kezban Hatun" notu ortalarda sayfa kenarlarında da geçmektedir. Eserin yazarı, yazıldığı yer ve yazıldığı zaman hakkında hiçbir bilgi yoktur.

Metin "Fatiha Sûresi" ile başlayıp "Nas Sûresi" ile sona ermektedir.

Bu çalışmamızda ise metnin 535b-616b arasındaki varakları inceledik. Bu bölüm, Kamer Sûresinin 1.âyetinden başlayarak, Rahman, Vâkı'a, Hadîd, Mücâdele, Haşr, Mümtehine, Saf, Cum'a, Münâfikûn, Tegabün, Talâk, Tahrîm, Mülk, Kalem, Hâkka, Me'aric, Nûh, Cinn, Müzzemmil, Müddessir, Kıyâme, İnsân, Mürselât, Nebe, Nâzi 'ât, 'Abese, Tekvir, İnfitâr, Mutaffifîn, İnşikâk, Bürûc, Târık, A'lâ, Gâşiye, Fecr, Beled, Şems, Leyl, Duhâ, İnşirâh, Tîn, Alak, Kadr, Beyyine, Zilzâl, 'Âdîyât, Kâri 'a, Tekâsür, 'Asr, Hümeze, Fil, Kureyş, Mâûn, Kevser, Kâfirûn, Nasr, Tebbet, İhlâs, Felâk, Nâs, sûreleriyle son bulmaktadır.

NOT: Mücadele Sûresinin 22. âyetinin tamamı eserde bulunmamaktadır.

NOT: Haşr Sûresinin 1. âyetinin tamamı 2. âyetinin ise yarısı eserde bulunmamaktadır. Bu yüzden 3. âyetten itibaren devam ediliyor.

2. Dil Özellikleri

* Metnimiz Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini taşımaktadır.

* e/i meselesinde metnimiz i'den yanadır.

* Bazı kelimelerde düzleşme görülürken, Eski Anadolu Türkçesinin en önemli ses bilgisi özelliği olan yuvarlaklaşma metnimizde de yaygındır.

* t/d meselesinde ince sıradan kelimelerde sistemli bir şekilde t->d- görülürken kalın sıradan kelimelerde t->d-, her iki hâlde de karşımıza çıkar.

* "Tañrı, çalap, yazuḳ, tamu, uçmaḳ….."gibi kelimelerin varlığı Türkçenin Arapça ve Kur'ân diline karşı ifâde gücünün zenginliğini göstermektedir.

* "din-yaña, kâfirlıḳ, dünyâlik, givürmek" gibi kelimelerin olması metnimizin Eski Anadolu Türkçesi içerisinde var olduğu bilinen Kıpçakça, Çağatayca gibi lehçelerin özelliklerini yansıttığı göstermektedir. (Bu hususlar ilgili bölümlerde daha ayrıntılı açıklanmıştır.)

3. İmlâ Özellikleri:

Eski Anadolu Türkçesinin genel dil özelliklerini taşıyan metnimizin tamamı harekelidir. Kalıplaşmış şeklin dışında olarak,

baḫillıḳ	548b/9;
bâzirgânlıḳ	561a/2, 563a/3;
düşḫarlığıla	609b/10, 609b/11;
düşmanlıḳ	557b/9;

gibi kullanımlara karşılaşmaktayız.

"iken," cevher fiiliyle "içün, ile, kim" edatlarının yazımlarında tam bir birlik yoktur. Bu kelimeler bazen ayrı yazılırken bazen de kelimeye birleşik yazılmıştır.

ḫor iken:	536a/6;	**ivicileriken:**	536a/8;
ol gün kim:	536a/5;	**ol-kim:**	536a/4;
oḳımaḳ içün:	536b/8;	**benümiçün:**	536b/1;
'ad ile:	549a/1;	**a'dl-ile:**	539a/1;

METNİ KURARKEN TUTULAN YOL

Çalışmamızı gramer, metin-tertip, sözlük olmak üzere üç bölüme ayırdık.

Metin bölümünde bilinen transkripsiyon işaretlerini kullandık. Her varak için bir sayfa ayırdık. Sayfanın üzerindeki numara varağı, /   / arasındaki rakamlar varaktaki satır numarasını, (   ) içerisindeki rakamlar ise âyet numarasını vermektedir. Ayrıca metinde sûrelerin takibini kolaylaştırmak için her sayfaya sûrenin adını yazdık.

Bu kısımda, özel isimler dahil, hiç büyük harf kullanmadık. Ayrıca, özel isimlerden sonra, bugün için kullanılması gereken, imlâ kurallarına da yer vermedik. "ile, içün, iken, ise, kim" gibi kelimelerin yazımında tamamen, harekeli olan metne bağlı kaldık. Kelimesi kelimesine tercüme olan metnimizde, kısa olarak yapılan, açıklamaları italik yazı karakteriyle ayırdık. Metni anlaşılır kılmak için cümle grupları arasına virgül, cümle sonuna nokta koyduk. /555a/ numaralı varağın 8. satırının tercümesi yapılmamış bölümü (   ) içerisinde yukarıdaki Arapçasından faydalanarak tercüme etmeye çalıştık.. Türkçe kelimelerin yazımında Tarama Sözlüğünü, Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında, Osmanlı Türkçesi söyleyişine uygun olarak Ferit DEVELLİOĞLU'nun Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügatini temel aldık.

Metin –tertip kısmında orijinal yazı çevriminin karşısına gelmesini sağlayarak, daha çok kelimesi kelimesine karşılık niteliğindeki metni, kelimelerin aslını koymadan yalnızca yerlerini Türkçenin söz dizimi kurallarına uygun şekilde değiştirerek ve bugün kullandığımız bütün noktalama işaretlerinden faydalanarak anlaşılır kılmaya çalıştık.

Bu bölümde metni âyet numaralarına göre ayırarak dizdik ve sûrelerin takibini kolaylaştırmak sayfanın üstüne sûre adını yazdık. Orijinal metinde italik yazı karakteriyle verdiğimiz açıklama kısımlarını burada parantez içinde yazdık. Bu kısmın altına küçük yazı karakteriyle metnin aslının çevirisini de, Türkiye Diyânet Vakfı'nın hazırlattığı Kur'ân-ı Kerim ve Açıklamalı Meali'ni (Ank. 1993, TDV. Yay.) esas alarak, ilâve ettik.

GRAMER

I. SES BİLGİSİ

A) ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ (Vokalwechsel)

1. Daralma

"e/i"

Türk yazı dilinin – dilin iç yapısı bakımından – tarihi gelişmesi esas alınarak kök hecedeki "e" ve "i" sesleri genel bir incelemeye tâbi tutulduğu zaman, bu seslerin Eski Türkçeden Türkiye Türkçesine kadar geçirdiği dönemde ve Türk lehçe ve ağızlarında önemli bir değişiklik arz ettiği ve fonetik yapı bakımından tutarsızlık içerisinde olduğu gözlenir.

Orhun Abidelerinde a,e; ı, i; o, u ve ö, ü seslerini gösteren dört sesli işaretinden başka - yalnız Yenisey yazıtlarında – "e" ile "i" arasında bir sesli işaretin varlığı bilinmektedir.

"Thomsen, Yenisey Yazıtları dışında işaretinin bulunmadığını, Orhun Yazıtlarıda yerine bazen (=ı/i), bazan da Ø bulunduğunu belirtmiştir. (1896: 15-16)

Runik harfli metinler için iki durum söz konusu olmaktadır. işaretinin kullanımı; ile 'sız yazılışlar:

, , , işaretlerinin kullanıma açısından: Orhun Yazıtlarında b^2 değerindeki tek işaret işaretidir. Ancak Ongin Yazıtında b^2 için işareti de görülür. işaretinin tek değeri b^2'dir.

Taryat Yazıtında b^2 değerinde yanında ve de kullanılmıştır.

Talas Yazıtında b^2 için kullanılmıştır, ünlü değeri yoktur.

Yenisey Yazıtlarında b^2 karşılığında , ė karşılığında da kullanılmıştır.

Ünlü yazılışlarındaki ikilikler açısından: Runik harfli metinlerde söz başı ve söz içi a/e sesleri gösterilmediği halde, kök hecesinin "e" olduğu bilinen bir kısım kökte bazen bir (= ı/i) işareti görülmektedir.Thomsen, bu durumun, Orhun Yazıtlarında ė'ye özgü bir işaret bulunmayışından kaynaklandığını öne sürerken (1896: 15-16), Radloff bu köklerde "e" bulunduğunu düşünmekte ve işaretinin kullanıldığını öne sürmektedir. Yani işareti aynı ünsüzle kurulan kökler arasında anlam farklılığı görevini üstlenmektedir. K.Foy bu iddiaya karşılık, "e" sesi için yazım işareti olarak (=a/e) kullanılması gerekirken, neden I işaretinin kullanıldığını sormuştur (1900: 189)."

ve şekilleriyle gösterilen "e" sesine bazı yazıtlarda şeklinde de rastlarız. Bunlardan başka bir de işareti vardır ki bu, "e" ve "i" sesi arasında başka bir sesi

gösterir ve bu işaretin başta, ilk hecede ortada kullanıldığı görülür. Ayrıca daima yazılması bir kural olan (=ı/i) ile gösterilen kelimelerin bazen i'li şeklinin yazılmaması da "e" ile "i" arasında bir sesin varlığına delalet eder.

Orta Türkçedeki kök hece "e" sesinin gerek dönem imlâsının bize yeterince yardımcı olmamasından gerekse Arap alfabesinin fonetik olmamasından dolayı kesin olarak "e" veya "i" ya da kapalı e (ė) şeklinde olduğunu söylememiz güçtür. Bu dönemde kapalı e (ė) ile "i" arasında büyük ölçüde bir oynaklık vardır. Aynı kelimenin hem kapalı e (ė) hem "i" li şekillerinin olduğu görülür.

"Karahanlı Türkçesinde kapalı e sesinin varlığı konusunda M.Mansuroğlu, i/e sesleri arasındaki oynaklık (aslî i ve e için değil) ve Kutadgu Bilig'in el yazmalarından birinin kapalı e sesini çoğunlukla fethalı ye (يَ) ile göstermesini iki kanıt olarak öne sürmüştür.Aynı karasız yazım Divânu Lügâti't- Türk'te de görülür.

Türkiye Türkçesi yazı dilinde kapalı e (ė) sesini gösteren bir işaret kullanılmamakla beraber konuşma dilinde yaygın olan bu kullanım, yazı diline esas olan İstanbul Türkçesine karşı Anadolu ağızlarının özellikle kapalı e (ė) den yana olduğunu gösterir.

Eski Türkçeden beri görülen bir özellik olan i>e, e>i, i>ė, e>ė, ė>e, ė>i değişmeleri, Eski Anadolu Türkçesinde de imlâ yüzünden bir netlik göstermez. Bu dönemde "i" ile yazılan bazı kelimeler, Anadolu ağızlarında kapalı e (ė) veya "i"; Türkiye Türkçesi yazı dilinde ise "e" olarak telaffuz edilmektedir.Bu dönemde "e" ile yazılan bazı kelimeler, Eski Türkçede olduğu gibi kendini muhavaza ederken, bazıları İstanbul ağzında "i", Anadolu ağızlarında "e" ve daha çok kapalı e (ė) olarak telaffuz edilmektedir.

Eski Anadolu imlâsına genel olarak baktığımızda, bir metinde aynı kelimenin hem "e" hem "i" hem de kapalı e(ė) ile yazıldığı görülür. Üzerinde çalışma yaptığımız metnin tamamı harekelidir ve kök hece "e" ve "i" sesleri ya hareke ile veya doğrudan doğruya harfle yazılmıştır. Kapalı e (ė) için ayrıca bir işarete rastlanmamıştır. Aynı kelimenin hem "e" hem "i" li yazılışma sadece bir örnekte (**ir** –"ermek"~**er** –"ermek" 536b/3) rastlanmıştır.

a) Ünlü değişmelerinde daralma bahsini Eski Türkçe, Orta Türkçe ve Türkiye Türkçesi dönemleriyle karşılaştırdığımızda, bugün "e" ile yazılan kelimelerin metnimizde "i" ile yazıldığı; Eski Türkçe döneminde "e", "ė" ile yazılan kelimelerden

ünlüsü geniş olanların Orta Türkçe döneminde "ė", "i" ile yazılırken, metnimizde bu kelimelerin "i" ile yazılan örnekleri aşağıdadır:

ET bėl > DLT bel, KB bil > **bil** "bel" 590b/9;

ET bėş > DLT beş, KB biş > **biş** "beş" 615a/6;

ET tė > DLT tė-, KB ti- > **di-** "demek" 538a/11;

ET ter- ~ tėr- > DLT tėr- > **dir-** "dermek, toplamak"565b/6;

ET kėn > DLT king, > **giñ** "geniş" 551b/11;

ET kėri ~ kėrü ~ > DLT kirü > **girü** "geri" 543a/10;

ET ėl > DLT ėl, KB il > **il** "il" 553b/6;

ET eriş- > DLT ėriş-, KB iriş- > **iriş-** "erimek, ulaşmak" 536b/3;

ET irte > DLT ėrte, KB irte > **irte** "erte, arka" 537a/7;

ET irteken > DLT ėrtele KB irtele-> **irtele-**"ertelemek" 575a/5;

ET eş ~ ėş ~ iş > DLT eş > **iş** "eş, zevce" 537a/11;

DLT ew-; KB iv- > **iv-**"acele etmek" 548a/9;

DLT ay, "hitap edatı" > **iy** "ey!" 538a/5;

ET bėr- > DLT bėr-, KB bir- > **vir-** "vermek" 548b/1;

ET yė- > DLT yė-, KB yi- > **yi-**"yemek" 542b/6;

ET yėg > DLT yeg, KB yig > **yigrek** "daha iyi" 538a/5;

ET yėl > DLT yėl, KB yil > **yil**"yel"536b/10;

ET yeged ~ yiged- > DLT yeng > **yiñ-** "yenmek" 614b/2;

ET yėr~ir > DLT yer KB yir > **yir** "yer" 536b/2;

ET yėt- > DLT yėt-, KB yit- > **yit-** "yetmek, kâfi" 538a/5;

ET yėtmiş > KB yitmiş > **yitmiş** "yetmiş" 578a/7;

b) Eski Türkçede "e" ile yazılan ilk hece ünlüsü Orta Türkçe ve metnimizde "e" şeklinde yazılmıştır. Bugün bazı kelimeler bunu korurken bazıları daralarak "i" ye değişmiştir.

ET edgü > DLT e<u>d</u>gü, KB e<u>d</u>gü > **eyü** "iyi" 559b/5;

ET eb > DLT ew, KB ev > **ev** "ev" 553b/4;

ET er > DLT er, KB er > **er** "er,erkek" 570a/2;

ET kendü > DLT kendü, > **kendü** "kendi" 554b/10;

ET seb- > DLT sew-, KB seb- > **sev-** "sevmek"548b/7;

c) Metnimizde ve günümüzde "i" ile yazılan kelimelerde, Eski Türkçeden Orta Türkçeye doğru e>i, daralması; Orta Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine doğru e>i, ė>i daralması görülür:

ET	kėt-	>	DLT kit-	>	**git-**	"gitmek" 554a/1;
			DLT kėter-	>	**gider-**	"gidermek" 608a/1;
ET	indür-	>	DLT ėndür-	>	**indür-**	"indirmek" 544a/5;
ET	eşid-	>	DLT ėşit-,Kbişit-	>	**işit-**	"işitmek" 542b/6;

d) Eski Türkçe döneminden itibaren metnimizde de ilk hece "i" sesini koruduğu halde günümüzde "e" ile yazılan kelime:

ET kiçe > DLT kiçe > **gice** "gece" 545b/10;

2. Düzleşme

"o >a / u > ı, i"

Eski Anadolu Türkçesinin en belirgin özelliklerinden birisi olan yuvarlaklaşmaya karşılık, genellikle "y, r, l, n" ünsüzlerinin etkisiyle Eski Türkçe ve Orta Türkçeye göre metnimizde düzleşmenin olduğu görülür. Eski Türkçede de kök ünlüsü yuvarlak olduğu halde bazı kelimelerin daha sonraki ünlüsü düzdür. Metnimizde de bazı kelimelerin hem düz hem yuvarlak şekli bulunmaktadır.

DLT	onlar,		KB onlar	>	**anlar**	"onlar" 536a/2;
ET	bulıt	>	DLT bulut ~ bulıt	>	**bulıd**	"bulut" 544a/6;
ET	üçün	>	DLT uçun	>	**içün**	"içün" 536b/8;
ET	oyug	>	DLT oyun	>	**oyın**	"oyun" 548a/2;
			DLT soguk	>	**ṣovıḳ**	"soğuk" 543a/6;
ET	kümüş	>	DLT kümüş	>	**gümiş**	"gümüş"

Aşağıdaki kelimelerde, Orta Türkçe dönemine göre bir düzleşme temayülü görülmekle metnimizde yuvarlak yazıldığına da şahit oluyoruz:

ET toguru > DLT togru > **ṭoğrı** 556b/6; ~ **ṭoğru** "doğru" 545a/5;

DLT kurtul- >**ḳurtıl-** 608a/8; ~ **ḳurtul-** "kurtulmak" 605a/3;

3. Yuvarlaklaşma

Metnimizde ünlü uyumu, Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesine paralel olarak, sağlam bir yapıya sahip değildir. Eski Türkçe devresinde de yuvarlak ünlü taşıyan birçok kelime, bünyesinde yuvarlaklaşmayı gerçekleştirecek fonetik etkiler olmadığı halde metnimizde de yuvarlaklaşma eğilimine paralel olarak yuvarlak ünlü taşır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerin en önemli ses bilgisi meselelerinden birisi olan yuvarlaklaşmanın sebepleri, bazı kelimelerde açıklanabildiği halde bazılarında anlaşılamamaktadır. Anadolu ağızlarında bazıları hâlâ yuvarlak ünlüyle söylenen bu kelimelerin ünlü uyumuna uyması, Eski Anadolu Türkçesi devresinde sonraları olmuştur.

a) Kelime kökünde Yuvarlaklaşma

Eski Türkçe ve Orta Türkçe devresinde bazı kelimelerin gövdesinde mevcut olan "-ġ" (<ḳ) sesi ünlüyle kaynaşarak düşmüş, düşerken kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır:

aru "arı, temiz" 544a/11, 545a/6...<DLT, KB arıġ;

ayru "ayrı, başka" 557b/8, 561a/9...< DLT ayruḳ-ayru <ET adınçıġ~ad̲ırıġ;

ḳapu "kapı" 536b/2, 595a/5...< DLT, KB ḳapuġ<ET ḳapıġ

ṣatun "satı, satma" 579a/11 < DLT ṣatıġ;

ulu "ulu, yüce" 538b/4, 539b/7...<DLT uluġ < ET uluġ;

Bu yuvarlaklaşma eğilimine rağmen metnimizde geçen bazı kelimelerde "-ġ" ve "-g" sesleri düştüğü halde yuvarlaşmanın olmadığı görülür:

aṣṣı "fayda, yarar" 536b/5, 552b/8,...<DLT aşıġ < ET aşıġ;

diri "diri, canlı" 593b/3, 593b/4,...<DLT tirig <tirig;

ḳatı "çok, ağır" 536b/10, 537b/8...<DLT ḳatıġ

kiçi "küçük" 538b/4, 608b/2,...<DLT kiçig <ET kiçig;

"b, m, p, v" dudak ünsüzlerinin yuvarlaklaştırıcı tesiriyle yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler:

givür- "katmak, sokmak" 545a/4, 545b/9 545b/10...(EAT givir~givü~givür~)

ḳapu "kapı" 536b/2, 595a/5...<DLT, KB kapuġ <ET ḳapıġ ("ḳapu" kelimesinin yuvarlaklaşmasında "-ġ" sesinin düşmesi kadar, "p" dudak ünsüzünün de tesiri vardır.)

yavuz "kötü, yaman" 547a/10, 551b/3...<DLT yawuz <ET yabız.

Arapçadan dilimize geçmiş olan bazı kelimelerde Eski Anadolu Türkçesine paralel olarak dudak ünsüzünün ünlüsü yuvarlak olarak türemiştir:

ḳavül “söz, yemin” (A.kavl) 559b/6;

ḳavüm “kavim, kabile” (A.kavm) 553a/8, 562a/9…;

mihrübân “şefkatli, merhametli” (A.mihribân) 546a/8;

Bünyesinde yuvarlaklaşmayı gerçekleştirecek bir sebep olmadığı halde benzeşme (analoji) yoluyla yuvarlaklaşma olurken bazı kelimelerde Eski Türkçe döneminde yuvarlaklaşmış olan ünlüler aslını muhafaza etmişlerdir:

degül “değil” 538b/1, 543a/6-6…<DLT tegül;

demür “demir” 549a/2, <DLT temür;

delü “ deli” 547a/7, 536a/11…<DLT telü;

girü “geri” 543a/10, 545b/4…<DLT kirü <ET keri;

ḳayġu “kaygı” 567b/1, 576b/2…< DLT kadgu;

kendü “kendi” 554b/10, 566b/5…< DLT kendü < ET kentü;

ṣayru “sayrı, hasta” 558a/6;

ṭamu “cehennem” (Sogd.tamuw) 538a/11, 547a/3…< DLT tamu.

b)Eklerde Yuvarlaklaşma:

Eski Türkçe devrinden beri yuvarlak olarak gördüğümüz ve metnimizde bu yuvarlaklığı muhafaza eden yapım eklerini şöyle sıralayabiliriz. Bu eklerin ünlü uyumuna uyması Eski Anadolu Türkçesi devresinden sonraları olmuştur.

“-uk,-ük” fiilden ad (deverbales nomen) yapma eki

artuḳ “başka, fazla” 577a/8, <DLT artuk;

ayruḳ “ayrı, başka” 557b/8, 561a/9…<DLT ayruk;

bölük “kısım, cemaat” 542a/9, 543a/3…<DLT bölük;

buyruḳ “emir, ferman” 569a/4, 600b/2…<DLT buyuruk;

eksük “eksik, noksan” 600b/5,<DLT eksük;

ṭanuḳ “556b/6, 586a/5…<DLT tanuk;

yazuḳ “günah, suç” 559a/2, 599a/6…<DLT yazuk

"-aru,-erü" yön gösterme (direktiv) eki

ilerü "ileri, önce" 536a/10, 541a/5...

"-up,üp;--ubanın,-übenin" zarf fiil (konverb-formans) eki

Eski Türkçeden beri genellikle yuvarlak olan "-up, -üp" eklerinin genişletilmiş şekli olan "-uban, -üben, -ubanın, -übenin" ekleri yuvarlak yazılır.

ölçüp "ölçüp, ölçerek" 600b/5, 600b/6,

"-dur,dür"fiilden fiil (deverbales verb) ettirgenlik eki

azdur- "azdırmak, saptırmak" 582b/2, 582b/7...;

bil(i)dür- "bildirmek, açıklamak" 558b/9, 574a/10...;

bindür- "bindirmek" 536b/4, 577a/9;

döndür- "döndürmek" 571b/5, 571b/6...;

göyündür- "yakmak" 603b/1,

indür- "indürmek" 544a/5, 546a/6...;

görindür- "göründürmek" 547a/1, 597a/9;

yandur- "yandırmak" 599a/4, 614b/4;

eydür- "söyletmek" 538a/6, 607b/1;

öldür- "öldürmek" 545a/11, 598a/8;

söyündür- "söndürmek" 560b/8,

"-ur, -ür; -ġur, -gür" fiilden fiil (deverbales verb) ettirgenlik ekleri

artur- "arttırmak, çoğaltmak" 585b/2, 546b/4...;

degür- "değdirmek, eriştirmek" 568a/3, 585a/8;

durur- "durmak, durdurmak" 539a/1, 552a/11...;

deg(i)şür- "değişmek, değiştirmek" 592b/4;

ṭoġur- "doğurmak" 550a/7, 582b/8...;

ḳayġur- "kaygılanmak, üzülmek" 548b/6;

durur- "durdurmak" 539a/1, 552a/11,

"-sun, -sün; -sunlar, -sünler" 3. kişi emir (imparativ) ekleri

Eski Türkçe devresinde bu ek "-zun, -zün; -zunlar, -zünler" şeklindedir ve yuvarlaklığını korumuştur:

baḳsun "baksın" 556a/4, 598a/10…; **oynasunlar** "oynasınlar" 580b/7;
tapsunlar "tapsınlar" 614b/5; **çıḳmasunlar** "çıkmasınlar" 567a/3;
olmasunlar "olmasınlar" 547b/1;

"-dur, -dür" bildirme eki

"tur-" fiilinden gelen bu ekin "-durur" şekli de kullanılmaktadır ve bu ek kelimeden ayrı yazılmaktadır.

ağaçlardur "ağaçlardır" 563b/6; **ferişteler dür** "meleklerdir" 570b/5;
ağırlanmışdur "ağırlanmıştır" 580a/11; **geñezdür** "kolaydır" 548b/5;
altdadur "alttadır" 600b/10; **girçeklerdür** "gerçeklerdir" 554b/5
baydur "zengindir" 565b/1; **giricilerdür** " giricilerdir" 601a/7,
bakıcıdur "bakıcıdır" 590a/3, **ḫaberdür** "haberdir" 545a/5,
cezâsıdur "cezasısır" 556a/3, **ḥikmetdür** "hikmettir" 563a/4,
fasıḳlardur "günah işleyenlerdir" 549a/7; **iledür** "iledir" 551a/6,
fażlıdur "üstünlüktür" 548b/1, 562a/5; **gibidür** "gibidir" 562a/8,

"+um, +üm; +(u) muz, +(ü) müz" 1. kişi iyelik (possessivsuffiks) ekleri

Bu ekin ünlüsü, eski Türkçede kökün ünlüsüne bağlıdır ve ancak kökte yuvarlak ünlü bulunduğu zaman yuvarlak olmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi döneminde ekin ünlüsü daima yuvarlaktır. Bu yuvarlaklık çift dudak ünsüzü "m" den kaynaklanmaktadır.

'akılsuzumuz "akılsızımız" 583a/8; **atalarumuz** "atalarımız" 543a/10;
'aẕâbum "azabım" 536b/7; **buyruğumuz** "emirimiz" 538b/1;
ḥisâbum "hesabım" 578a/3; **ḳulumuzı** "kulumuzu" 536a/10;
mâlum "malım" 578a/4; **cânumuzdan** "canımızdan" 571a/7;
nişânlarumuzı "nişanlarımızı" 538a/4; **çalabumuz** "Tanrımız" 588a/2;
nûrumuzı "nurumuzu" 570b/4; **ḳatumuzdan** "katımızdan" 537b/7;
pâdişahlığum "padişahlığım" 578a/5; **yolumda** "yolumda" 557a/7;
yalavaclarumuz "peygamberlerimiz" 549a/8;
ḳarındaşlarumuzı "kardeşlerimizi" 555a/1

"+uñ, +üñ; +▫ñuz, +▫ñüz" 2. kişi iyelik (possessivsuffiks) ekleri

Sonradan yuvarlaklaşmış olan 2. kişi iyelik eklerinin ünlüsü daima yuvarlaktır ve bu yuvarlaklaşma "-ñ" nin tesiriyle ve birinci teklik kişi ekine benzemek suretiyle olmuştur.

'ahdlaruñuz "yeminleriniz" 546a/5;	**andlaruñuzdan**"yeminlerinizden" 569b/1;
arduñuza "ardınıza" 547a/1;	**çalabuñuza** "Tanrınıza" 546a/4;
düşmanuñuzı "düşmanınızı" 557a/3;	**ķatuñda** "katında" 571a/3;
ķızlaruñuz "kızlarınız" 557b/3,	**ķullaruñı** "kullarını"582b/7;
mallaruñuz "mallarınız" 564a/10;	**nûruñuzdan** "nurunuzdan" 546b/6;
şuyuñuz "suyunuz" 574a/3;	**tañrılaruñızı** "Tanrılarınızı" 582a/11;

"+uñ, +üñ; +nuñ, +nüñ" ilgi hâli (genetiv) eki

Eski Türkçede kökün ünlüsüne bağlı olarak yuvarlak olan bu ek, Eski Anadolu Türkçesi döneminde paralel olarak metnimizde daima yuvarlaktır. Bu yuvarlaklaşmada "-ñ" nin yanında 1. kişi iyelik eki "-m" nin de etkisi vardır. 1. kişi iyelik eki "-m" nin tesiri ile 1. kişi zamirinin ilgi eki almış hâli "benim" kelimesindeki ünlü yuvarlaklaşarak "benüm" olmuştur. Sonra benzeşme (analoji) yoluyla ikinci kişi zamirinin ilgi hâli eki almış şekli "senin" kelimesi "senün" olmuştur. 1. kişi iyelik eki "-m" nin etkisiyle 1. kişi zamiri "ben" ve "biz" in ilgi hâli "benüm" ve "bizüm" şeklindedir.

anuñ	"onun" 536a/4;
anlaruñ	"onların" 536a/6;
aşaġalaruñ	"aşağıların" 610a/7;
gümânsuzuñ	"şüphesizin" 578b/11;
ķorķucularuñdur	"korkanlarındır" 571b/3;
bişüñ	"beşin" 551a/4;
issinüñ	"sahibinin" 554a/7;
kişinüñ	"kişinin" 538b/4;
derülerüñ	"derilerin" 587b/11;
ademînüñ	"insanoğlunun" 604a/9;

"+lu, +lü" isimden isim (demominales nomen) sıfat yapma eki

Eski Türkçede kökteki ünlüye tâbi olan bu ek, metnimizde Eski Anadolu Türkçesine paralel olarak yuvarlak yazılmıştır.

Orta Türkçe devresinde "+lıġ, +lig" şeklinde olan bu ekin "-ġ ve –g" sesleri, Batı Türkçesinde düşmüş, düşerken kendinden önceki ünlüyle kaynaşarak ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır veya uzatmıştır.

adlu	"isimli" 596b/5;	**'aẕâblu**	"azaplı" 548a/7;
bahalu	"pahalı" 541b/8;	**ḫoşnûdlıḳlu**	"razı" 577b/10;
ḳayġulu	"sıkıntılı" 551b/8;	**keremlü**	"asil" 610b/3;
bilmeklü	"bilerek"561a/10;	**gizlü**	"gizli" 542a/5;
dürlü	"türlü" 542a/5;	**gözlü**	"gözlü" 541b/6;

"+suz, +süz" isimden isim (denominales nomen) sıfat yapma eki

"+lu, + lü" sıfat yapma eklerinin olumsuzu olan bu ekin ünlüsü her zaman yuvarlaktır:

'akılsuzumuz	"akılsızımız" 583a/8;	**belürsüz**	"belirsiz" 537b/10;
'aybsuz	" ayıpsız" 556b/6;	**beñdeşsüz**	"benzersiz" 556b/6;
gümansuz	"şüphesiz" 545a/5;	**gözsüz**	"gözsüz" 597b/9;
ḳulpsuz	"kulpsuz" 542b/1;	**ḥacetsüz**	"lüzumsuz" 565b/1;

"-dum, -düm" görülen geçmiş zaman (vorvergangenheit) teklik 1. kişi eki

Eski Türkçe ve Orta Türkçede "-t¤"m" şeklinde olan bu ekin ünlüsü, "-m" nin tesiriyle yuvarlaklaşmıştır. Metnimizde daima yuvarlak yazılmıştır.

aldum	"aldım" 546b/11;	**bilmedüm**	"bilmedim" 578a/3;
ḳıldum	"yaptım" 587a/11;	**bildüm**	"bildim" 577b/8;
oḳıdum	"okudum" 581a/10;	**döşedüm**	"döşedim" 587b/2;
oladum	"olaydım" 564b/5;	**eyitmedüm**	"söylemedim" 575a/4;

"-duñ, -düñ" görülen geçmiş zaman (vorgergangenheit) teklik 2. kişi eki

Daima yuvarlak yazılan bu ekin ünlüsünün yuvarlaklığı, görülen geçmiş zaman teklik 1.kişi eki "-dum" ekine benzeşme sonucu ortaya çıkmıştır.

bilmedüñ "bilmedin" 551a/1; **görmedüñ** "görmedin" 556a/11;
diledüñ "diledin" 563b/11; **ḳomaduñ** "koymadın" 564b/4;
dilemedüñ "dilemedin" 563b/11;

"-duḳ, -dük" görülen geçmiş zaman (vorvergangenheit) çokluk 1. kişi eki

Eski Türkçede "-tı-mız" şekliyle ifade edilen bu ek, ancak geçmiş zaman partisips olarak "-duk" şeklinde mevcuttur. Bu ekteki ünlünün yuvarlaklaşmasının sebebi, partisip şeklinin 1. kişi ekine benzeşme (analoji) yoluyla tesir etmiş olmasıdır.

açduḳ "açtık" 536b/1; **añlarmissedük** "anlarsak" 572a/8;
açmaduḳ "açmadık" 600b/8; **bezedük** "süsledik" 571b/8;
bulduḳ "bulduk" 583b/4; **bildük** "bildik" 595b/1;
dutduḳ "dutduk" 586a/7; **bindürdük** "bindirdik" 536b/4;
inanduḳ "inandık" 574a/1; **bitürdük** "bitirdik" 598b/1;
ḳılduḳ "yaptık" 536b/2; **dedük** "dedik" 538a/11;

"-uz, -üz" geniş zaman çokluk (prular-suffiks) 1. kişi eki

Bu ek, "biz" zamirinden meydana gelmiştir. Zamirden sonra meydana gelen ilk ses, "b- > v-" değişikliğinden sonra, ünlüyle kaynaşarak eki yuvarlaklaştırmıştır.

bizârlaruz "uzaklarız" 557b/7; **bilürüz** "biliriz" 564b/3;
şınaruz "deneriz" 590b/9; **bilmezüz** "bilmeyiz" 538b/8;
yaḳınırağuz "çok yakınız" 544b/8;
yaraduruz "yaratırız" 548b/5;
uyaruz "uyarız"

"-a- vuz, -e- vüz" çokluk 1. kişi istek (Wunschsatz) eki

Emir istek şeklinin çokluk 1. kişi eki olan bu ek, "biz" zamirinden oluşmuştur. İlk ses "b- > v-" değişmesi sonucu ekin ünlüsü, dudak ünsüzü "v" nin etkisiyle yuvarlaklaşmıştır:

çıḳaravuz "çıkaralım" 595a/1; **artırmayavuz** "artırmayalım" 595b/3;
ḳılavuz "kılalım" 577a/9; **çıḳavuz** "çıkalım" 555a/7;
oḳıyavuz "okıyalım" 604b/8; **bırağavuz** "bırakalım" 585b/4;
yaradavuz "yaratalım" 548b/5;

"-ur, -ür" geniş zaman (aorist) eki

Eski Türkçede "-ar, -er; -ur, -ür ve bazen da –ır, -ir" şeklinde olan bu ekin "-ır, -ir" şekline rastlanmamıştır. Metnimizde daima yuvarlak yazılan bu ekin ünlüsü, son zamanlara kadar klişeleşmiş olarak yuvarlak yazılmıştır:

bilür "bilir" 544b/4;
bilidürür "bildirir" 558b/9;
bitirürsiz "bitirirsiniz" 544a/1;
arınurlar "arınırlar" 542b/3;
dökinilür "yuvarlanır" 540b/4;
gelür "gelir" 565a/10;
getürürler "getirirler" 567a/4;
alurlar "alırlar" 600b/6;
arıtur "arıtır" 562a/1;

"-u, -ü" zarf-fiil eki (konverb-formans)

Zarf- fiil eki, Eski Anadolu Türkçesindeki genel eğilime paralel olarak her yerde yuvarlaktır:

ḳaynayu "kaynayarak" 541b/1;
gücemleyü "iterek" 614b/10;

B) ÜNLÜ DÜŞMESİ (Vokal-Ausstossung)

1. Kelime Ortasında

Metnimizde kelime başında ünlü düşmesine raslanılmamakla beraber, dilimizde orta hecenin vurgusuz olmasından dolayı, kelime bünyesinde ve eklerde ünlü düşmesi görülmektedir. Eklerin sebep olduğu düşmelerde yapım ekleri kadar çekim ekleri de etkilidir.

a) "-ı-, -i- > Ø"

ayır-	: **ayruḳ**	"ayrı, başka" 557b/8, 561a/9…;
ayurul-	: **ayrul**	"uzaklaşmak" 554b/8, 567a/8…;
biribiri	: **birbirine**	"birbirine" 542b/9, 584b/4…;
değiş	: **degşür-**	"değiştirmek" 543b/10, 575a/11...;
diri	: **dirlik**	"dirilik, hayat" 548a/2, 548a/8…;
eyit	: **eydil-**	"söylenmek" 546b/11, 551b/10…;
karın	: **ḳarnında**	"karnında" 543b/4;

b) "-u-, -ü- > Ø"

buyur-	: **buyruḳ**	"emir, buyruk" 569a/4, 600b/2;
buyur-	: **buyrıl-**	"buyrulmak, emredilmek" 611b/8;
ogul	: **oğlı**	"oğlu" 560a/11, 561b/2;
eyü	: **eylük**	"iyilik" 553b/5;
göñül	: **göñline**	"gönlüne" 547a/11, 547b/3;
ötürü	: **ötrü**	"ötürü, dolayı, dolayısıyla" 551b/2, 554b/8;
gögüs	: **gögsüñ**	"göğsün, kalbin" 609b/8;

C) ÜNLÜ TÜREMESİ (Vokal-Vorrschlag)

'âciz	"güçsüz, zayıf" (A. 'acz'den) 595a/2, 543b/9;
ḫayır	" hayır, iyilik, faydalı" (A. hayr'dan) 541b/9, 571a/11;
ḳavül	"söz, and, yemin" (A. kavl'den) 559b/6;
ḳavüm	"kavim, kabile,boy" (A. kavm'den) 553a/8, 562a/9;
küfür	"küfür" (A.küfr'den) 592a/9;
bikir	"bikr" (A.bikr'den) 570a/2, 543a/2;
çoḳırak	"daha çok" 551a/5;
yavuzırağ	"en kötüsü" 612a/2;

Ç) HECE KAYNAŞMASI (Contraction)

Ünlüyle biten bir kelime, ünlüyle başlayan bir ek aldığı zaman ünlünün birisi düşer ve kelimeler birleşir. Bu şekilde birleşmiş kelimeleri kalıplaşmış olarak bugün de kullanmaktayız.

kendüzi "kendi, kendisi" 547a/5, 548b/4…;<kendü + özi;

nesne "nesne, şey" 538b/3, 545a/11…;< ne + ise + ne (krş. nese, nesene);

nişe "nasıl" 543b/6, 543b/11…;< ne + işe;

şindi "şimdi" 583b/7;< uş + imdi;

şol "şu, o" 546b/9, 548b/1;< uş + ol

D) ÜNLÜ UYUMU (Intervokalisch Bildung)

1. İncelik – Kalınlık Uyumu

Türkçe kelimelerin en belirgin fonetik özelliğini teşkil eden, Türkçe ses yapısının temeli olan bu uyum, dilimizin her döneminde sağlam bir düzen içindedir. Ünlülerin incelik – kalınlık (önlük – artlık) bakımından uyumu, kelimenin ilk hecesindeki ünlü kalınsa, ondan sonra gelen bütün ünlülerin kalın; ince ise ondan sonra gelen bütün ünlülerin ince olması şeklindedir. Bu uyum dışında kalan örnek çok azdır.

Metnimizde "inanmak" şeklinde okunan kelime aslında "ınanmak" şeklindedir. Normalden kısa "ı" ünlüsünün tek başına hecenin yükünü taşıyamaması yüzünden "inanmak" şekline geçmiştir.

Sondan eklemeli bir dil olan Türkçede eklerin ünlüsü bu hususta kelime köküne tâbi olurken, iki kökün birleşmesi durumunda önce veya sonra gelen değil, anlam bakımından hâkim olan kelimenin ünlüsü diğerini kendisine benzetir (uş + imdi > şimdi.bkz. Hece kaynaşması.)

a)"+lıġ, +lig; +lıḳ, +lik" soyut isim (abstraktes substantiv) eki

Türkçe kelimelerde uyum içerisindeki bu ek metnimizdeki tüm kelimelerde ince sıradan kelimelere ince kalın sıradan kelimelere kalın sıradan ek gelecek şekilde oluşturulmuştur.

Çağatay Türkçesinde Arapça ve Farsça kelimelere getirilen Türkçe eklerin kalın sıradan tercih edilmesi geleneğinin bir izi olarak isimden isim yapma eki "-lık" , metnimizde de kalındır:

cehdlıḳ	"çalışma, çabalama" 602a/8;
düşḫârlıḳ	"alçaklık" 568a/11, 609b/9;
düşmânlıḳ	"düşmanlık" 557b/9;
mihribânlıḳ	"merhametlilik" 549a/10;
münâfıḳlıḳ	"iki yüzlülük" 555a/1;
pâdişahlıḳ	"padişahlık" 571a/11, 592a/2;

b)"-ki" aitlik (attributiv) eki

İsimden sıfat yapan, aitlik bildiren bu ek, Eski Türkçede "-ki" şeklinde nadiren de "-ḳı" şeklindedir. Bulunma hâli üzerine gelen şekilleri de olan bu ek, bugün devamlı ince yazılırken, Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi döneminde kalın şekliyle de

görülür. Türkçe kelimelerde uyum içerisindeki bu ek sadece bir yerde kalın sıradan kelimeye ince olarak gelmiştir.

arasındaki "arasındaki" 558a/9;

"-ḳı" eki iki ünlü arasında tonlulaşarak "-ġı" şeklini almıştır.

arasındaġınuñ "arasındakinin" 595b/7;

ṣoñraġı gün "sonraki gün, ahiret" 553a/9, 567b/1;

c) "+ken, + (i)ken" zarf fiil eki (konverb-formans)

Eski Türkçede "er-" yardımcı fiili üzerine gelen, bunun dışında fiil köklerine değil, isim soylu kelime köklerine gelen ve zaman bildiren bir cümle belirleyicisini sona erdiren bir ektir. "-ken" eki sonradan ek haline gelmiş olup aslında "-iken" kelimesi şeklindedir.

Eski Türkçede olduğu gibi Uygur devresinde de kalın "+kan" şekline rastlanılan bu ek metnimizde ve bugün daima ince yazılır ve kalın sıradan kelimelerde uyuma girmez.

ḫoriken "alçak iken, zelil olduğu zaman" 536a/6;

ġaybiken "belirsiz iken" 549a/4;

yaluñuziken "yalnızken" 557b/10;

Düzlük - Yuvarlaklık Uyumu

Eski Türkçeden beri düzlük – yuvarlaklık bakımından ünlü uyumu, bir kural hâlinde birlik göstermez. Eski Anadolu Türkçesi döneminde bir yuvarlaklaşma temayülü gözlenirken, kelime kökü yuvarlak olduğu halde bazı eklerin düz eklendiği ve aynı eklerin hem düz hem yuvarlak yazıldığı görülür. Bu dönemde ekleri, devamlı düz yazılanlar ve devamlı yuvarlak yazılanlar oalrak tasnif etmek mümkündür.

Metnimizde devamlı yuvarlak ünlü taşıyan ekleri "Yuvarlaklaşma" bahsinde ele almıştık. Bazı ekler ise kökün ünlüsü düz de olsa, yuvarlak da olsa daima düz yazılmaktadır, ancak bazı eklerin her iki hâli de tesbit edilmiştir. Bu düzlük fonetik bir özellik olduğu gibi Osmanlı Türkçesinde son zamanlarda yazım kuralı olarak devam etmiştir.

a) "+ı, +i; +(n)ı, +(n)i; +(y)ı, +(y)i" yükleme hâli (akkusativ) eki

Eski Türkçede "+ġ, +g" şeklinde olan, yuvarlak ünlü taşıyan kelimeye "+(u) ġ, +(ü)g" şeklinde gelen bu ek Eski Anadolu Türkçesinde "+ı, +i" şeklindedir ve daima düz yazılır.

dermegi "toplamayı" 541a/2;
Ebû-Bekri "Ebubekir'i" 608b/7;
anı "onu" 536b/4, 536b/6;
beni "beni" 536b/1, 553a/7;
çerağı "mumu" 594b/11;
çıkmağı "çıkmayı" 569b/1, 608a/7;
demüri "demiri" 549a/2;

b) "+ı, +i; +sı, +si" iyelik eki (possessivsuffiks)

(iki) **arasında**	"ikisinin arasında" 539a/11;
(onun) **ardında**	"onun arkasında" 585a/7;
(gün) **batısı**	"gün batısı" 539a/9;
(onun) **bitisi**	"onun kitabı" 577b/7;
(gün batısı) **çalabısını**	"gün batısı Tanrısını" 539a/9;
(kendi) **endazesi**	"kendi ölçüsü" 538b/1;

c) "+dı, +di" görülen geçmiş zaman (perfect) teklik 3. kişi

ağırladı	"hizmet etti" 606b/4;	**beğendi**	"begendi" 585a/7;
añdı	"andı" 545a/9;	**bildi**	"bildi" 590a/6;
aldı	"aldı" 579a/11;	**bilmedi**	"bilmedi" 610b/5;
aldadı	"hileledi" 547a/7;	**değzindi**	"devretti" 574b/10;
bağladı	"bağladı" 560b/5;	**depeledi**	"itti" 537a/11;
baḳdı	"baktı" 587b/6;	**depredinildi**	"hareket edildi" 612a/9;
çıḳardı	"çıkardı" 597a/4;	**dirdi**	"topladı " 579b/5;
dutmadı	"tutmadı" 583a/7;	**dirildi**	"bir araya getirildi" 602b/6;

ç) "mı, mi" soru (frage) eki

Eski Türkçede daima yuvarlak "-mu" şeklinde olan bu ek, bugün kökün ünlüsüne göre değişirken metnimizde daima düz ve bazı kelimelere de birleşik yazılmıştır.

var mı	"var mı?" 536b/6;
görmediler mi	"görmediler mi?" 573a/1;
bırağıldı mı	"bırakıldı mı?" 537a/6;
ḳoparınılmışlar mıvuz	"koparrımışlar mıyız?" 543a/10;
yaradıcılar mıvuz	"yaradıcılar mıyız?" 543b/8;
biz mi	"biz mi?" 544a/9;
siz mi	"siz mi?" 544a/8;
değül-midük	"değil miydik?" 547a/4;

d) "+cı, +ci" addan ad (denominales nomen) yapma eki

yalancı "yalancı" 537a/7; **yağmalayıcı** "yağmalayan" 612b/7;

e) "-(ı)n, -(i)n" fiilden fiil (deverbales verb) çatı eki

alınmaya	"tutulmaya" 547a/8;
bağlanmış	"bağlanmış" 607b/11;
bilinür	"bilinir" 572b/8;
deprene	"hareket ede" 572b/8;
görinür	"görünür" 541a/11;

Az sayıda örnekte yuvarlak şekline de rastlanız:

döndürünile "döndürünüle" 548b/9;

dutunılmış "tutulmuş" 549b/1;

f) "-(ı)l, -(i)l" fiilden fiil (deverbales verb) edilgenlik eki

açılmış	"açılmış" 589a/3;
dutunılmış	"tutulmuş" 599b/1;
aḳıdılmış	"akıtılmış" 586a/4;
beğenilmiş	"beğenilmiş" 538b/5;
bırağıldı	"bırakılmış" 537a/6;

Az sayıda örnekte yuvarlak yazılmıştır.

buyrulmadılar "emrolunmadılar" 611b/8;

g) "mış, -miş" öğrenilen geçmiş zaman (vorvergangenheit) 3. kişi eki

Eski Türkçede kökün ünlüsüne göre yuvarlak veya düz olabilen ek, Orta Türkçe ve metnimizde daima düz yazılmaktadır.

açılmış	"açılmış" 589a/3;	**beğenmiş**	"beğenmiş" 536b/5;
ağırlanmış	"ağırlanmış" 598a/4;	**berkinilmiş**	"sağlamlaştırılmış" 555b/4;
adanılmış	"adanılmış" 581a/8;	**beslenmişler**	"beslenmişler" 543a/7;
ḳalmış	"kalmış" 577a/5;	**bilmişmissedüñüz**	"bilmişseydiniz" 613b/3;
aḳıdılmış	"akıtılmış" 586a/4;	**bişmiş**	"pişmiş" 614b/2;

ğ) "-sın, -sin" teklik 2. kişi bildirme eki

"sen" zamirinden meydana gelen bu ekin ünlüsü daima düz yazılmıştır.

mihribânsın "güzelsin" 555a/4;

sensin "sensin" 558a/5;

h) "-sın, -sin" teklik 2. kişi eki

Bu ekin ünlüsü daima düz yazılmıştır.

ṭurursın "durursun" 586b/2;

arınasın "temizlenesin" 596b/7;

alasın "alasın" 589b/10;

ṣanasın "sanasın" 555b/5;

bilesin "bilesin" 572b/10,

ı) "+lıḳ, +lik" addan ad (denomilanes nomen) yapma eki

Eski Türkçede kökün ünlüsüne göre değişen bu ek, metnimizde genellikle düz yazılırken birkaç örnekte yuvarlak yazılmıştır.

arılıġ "temizlik, paklık" 556b/7;

aydıñlıḳ "aydınlık" 549b/6;

giñlik "genişlik" 568a/8;

geñezlik "kolaylık" 567b/10;

Aşağıdaki örneklerde bu ek yuvarlak yazılmıştır.

aruluġ "temizlik, paklık" 544a/11;

ey(ü)lük "iyilik" 553b/5;

i) "-ıcı, -ici" fiilden ad (deverbalas nomen) yapma eki

Orta Türkçe döneminde "-ġuçı, -güçi" ekinin vazifesini alan bu ekin metnimizde ilk ünlüsü her iki halde de görülürken son ünlüsü bir örnek hariç daima düz yazılmıştır.

ağrıdıcı	"acıklı" 550b/6;	**bekleyici**	"bekleyen" 538b/8;
añıcı	"anıcı" 536b/8;	**bilici**	"bilen" 556b/3;
ıldırayıcı	"parlayıcı" 594b/11;	**bitürici**	"bitiren" 542a/2;
ḳalıcıraḳ	"çok kalan" 605a/5;	**kesiciler**	"kesiciler" 575a/3;
ḳaçıcı	"kaçan" 584a/2;	**öğütlenici**	"öğütlenen" 536b/6,
oḳıyıcı	"okuyan" 536a/6;		

Bazı kelimelerde bu eklerin ilk ünlüsü ilerleyici ünlü benzeşmesi sonucu yuvarlaktır (bkz. İndeks).

götürüci	"götüren" 566b/8;	**döğüci**	"döğen" 613a/4;
ḳorḳuducı	"korkutan" 572a/6;	**olucı**	"olan" 542a/2;

j) "-sız, -siz" çokluk 2. kişi eki

"siz" zamirinden meydana gelen bu ekin yerine bugün "-sın-ız" şekli kullanılmaktadır.

ağırlamazsız	"ağırlamazsınız" 600b/6;	**bilmezsiz**	"bilmezsiniz" 543b/10;
añlayasız	"anlayasınız" 547b/6;	**bitürürsiz**	"bitirirsiniz" 544a/1;
oḳırsız	"okursunuz" 546a/4;	**dilersiz**	"dilersiniz" 573b/8;

k) "+sız, +siz" çokluk 2. kişi bildirme eki

Bu ek daima düz yazılır:

degülsiz "değilsiniz" 572a/7, 615a/10, 615a/11;

l) "+ış, +iş" fiilden fiil (deverbales verb) eki

irişdi "erişti" 536b/3;

ḳarışmış "karışmış" 615a/11;

E) ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ (Lautveranderung)

1. Akıcılaşma

Bu ses hadisesi sızıcılaşma olarak da değerlendirilebilir.

<u>**d > y**</u>

Orta Türkçe ünsüz sisteminin karekteristik özelliklerinden birisi, Eski Türkçe ile Eski Anadolu Türkçesi arasında ünsüz geçişi rolünü oynamasıdır. Eski Türkçede kelime içi ve kelime sonu "d" sesleri, Orta Türkçede dişler arası sızıcı "d" (d̲: ذ) ile yazılmıştır. Bu ses metnimizde Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi "y" şeklindedir.

ayaḳlar "ayaklar" 559b/5, < OT ad̲ak < ET adak;

ayırmaḳ "ayırmak" 593a/2, < OT ad̲ırmak < ET adırmak;

ḳoy- "koymak" 568a/5, < OT kod̲mak < ET kodmak;

2. Dudaksılaşma (Labialisierung)

<u>**"-g->-v-"**</u>

givüre "soka, kata, ekleye" 561a/7, 565b/9, 570a/11, <DLT kikrümek;

şovuḳ "soğuk" 577a/2, <DLT şoğuḳ

3. Ötümlüleşme (Sonorisation)

<u>**"k/g"**</u>

Eski Türkçede "k-" ler batı Türkçesinde "g-" ye değişmiştir. Karahanlı Türkçesindeki "k-" sesi, ince ünlülerden önce geldiği zaman genel bir eğilim olarak "g-" ye değişmiştir. Ancak bazı kelimelerde değişmediği de görülür. Arap alfabesinde "k" ve "g" seslerini ayırmak mümkün olmadığından metnimizde "g" ile okuduğumuz ancak Orta Türkçe döneminde "k" sesi taşıyan belli başlı kelimeleri şöyle sıralayabiliriz.

a) Kelime Başında ötümlüleşme (k->g-)

gel- "gelmek" 536a/3, 537b/11, <DLT kelmek;

gemi "gemi" 563b/4, 577a/9, <DLT kemi;

getür- "getirmek" 540a/2, 546b/10, <DLT keltürmek;

givür- "sokmak, katmak" 561a/7, 565b/9, <DLT kikrülmek;

gizlü "gizli" 542a/5, 551a/3, <DLT kizlençü;

gögüz "göğüs"545b/10, 604a/7, <DLT kögüz;

gök "gök" 536b/1,538b/1, <DLT kök;

Aşağıdaki kelimelerin bugün de "k-" sesi taşımalarından hareketle ses değişimine uğramadığını söyleyebiliriz.

kendü "kendi" 554b/10, 560b/5, <DLT kendü;

key "pek, iyice, gâyet" 547b/10, 556b/5, <DLT key;

kiçi "küçük" 538b/4, 608b/2, <DLT kiçik;

kişi "kişi" 580b/2, 589a/2, <DLT kişi;

b) Kelime içinde Ötümlüleşme (-ķ->-ġ-)

Metnimizde en çok geçen kelimelerden bir tanesi olan "dakı" kelimesinde içses –k-> - ġ- değişmesi görülmektedir.

daġı "dahi, de, ve" 553a/10, 554b/9, <DLT takı ~ dakı

c) Kelime sonunda Ötümlüleşme (-ķ> -ġ; -k> -g)

Ötümsüz "k" sesi, gerek kelime kökünde ve gerekse son sesi "k" olan yapım ekleriyle türetilmiş kelimelerin son sesinde, ünlüyle başlayan bir ek aldığında ötümlüleşirken "-duk, -dük" partisip eki ve öğrenilen geçmiş zaman hikâye çekiminde 1. çokluk kişi eki de ötümlüleşmiştir. Ayrıca "ile" ve "için" kelimeleriyle birleşik yazılırken –ķ- > -ġ-; -k- > -g- değişimi görülür.

arulıġı "temizliği" 575a/8;

bıraġursız "bırakırsınız" 557a/3;

ṭuraġı "duracağı yeri" 570b/7;

uçmaġı "cenneti" 546b/2;

bitmegi "bitmesi" 548a/5;

"t / d"

Türkçenin her döneminde karışıklık arz eden, bugün de yazı diliyle Anadolu ağızlarında farklı telaffuz edilen "t->d-" değişmesi metnimizde de net bir görünüm arzetmez. Aslı "t-" olan sesin "d-" ye değişmesi Batı Türkçesine has bir özelliktir. XI yy. da gerçekleştiği söylenebilen bu değişiklik bütün "t-" seslerini içine almaz. Orta

Türkçe döneminde olduğu gibi metnimizde de karışıklık gösteren bu değişim meselesini, ince-kalın ünlü farkı ile izah etmek de güçtür, çünkü ince ve kalın ünlü taşıyan birçok kelimede t->d- değişmesi olmamıştır.

a) Kelime Başında Ötümlüleşme (t- > d-)

Eski Türkçe ve Orta Türkçede "t-" olan ses ötümlüleşerek "d-" olmuştur:

dağı	"dahi, ve" 553a/10, 554b/9... <DLT takı ~ dakı;
dur-	"durmak" 542a/10, 542b/9...<DLT turmak;
debren-	" kımıldamak"
degül	"değil" 538b/1, 543a/6...<DLT teğül;
delü	"deli" 574a/7 <DLT telü
deve	"deve" 537a/8, 586b/1...<DLT tewe ~ tewi
diri	"canlı" 593b/3 <DLT tiri;
değ-	"değmek" 566a/2 <DLT teğmek;
demür	"demir" 549a/2 <DLT temür; vb.

Eski Türkçe ve Orta Türkçede "t-" olup metnimizde bu sesi koruyanlar:

ṭaş	"taş" 537b/6... <DLT taş ET taş;
ṭat-	"tatmak" 537b/10... <DLT tatmak
ṭokuz	"dokuz" 587b/1, <DLT tokuz
ṭañ	"şafak vakti" 583a/5 <DLT tañ;
ṭolaş-	"dolaşmak" 590a/7, <DLT tolaşmak;
ṭon	"don, elbise" 585b/1... <DLT ton;
ṭol-	"dolmak" 576b/1 <DLT tolmak;
ṭur-	"durmak" 581b/1 <DLT turmak;
ṭoğur-	"doğurmak" 550a/7 <DLT toğrmak; vb.

İnce sıradan kelimelerde ötümlüleşme nisbeten izah edilse de kalın sıradan kelimelerde de bir ötümlüleşme temâyülü görülmekte ve bazı kelimeler metnimizde her iki şekilde de yapılmaktadır:

dur- 542a/10, ~ **ṭur-** 585b/1; "durmak" <DLT turmak;

b)Kelime sonunda ötümlüleşme (-t > -d)

Kelime kök veya gövdesinden son ses "t" ünsüzü, sistemli olarak, ünlüyle başlayan bir ek aldığı zaman ötümlüleşmiştir.

ağrıdıcı "acıklı" 550b/6;

ardınca "arkasınca" 549a/8;

buludı "buludu" 581b/8;

eyideler "söyleyeler" 543a/11; vb.

Bazı kelimeler, ünsüzle başlayan bir ek aldıkları halde son ses "t" sesini korumamış ötümlüleşmemiştir. Bu değişimin sebebi aldıkları eklerin ötümlü başlaması olarak kabul edilebilir.

işiddük "işittik" 583a/4, <DLT ėşit-;

"p/b"

a) Kelime Başı Ötümlüleşme (p- > b-)

Bu değişme için metnimizde tek örnek bulunmaktadır.

barmaḳ "parmak" 581b/2, <DLT parmak

b) Kelime Sonunda Ötümlüleşme (-p > -b)

"p" ötümsüz ünsüzüyle biten kelime, ünlüyle başlayan bir ek aldığı zaman ötümlüleşir. Ayrıca bir kelime "r" ünsüzü sebebiyle ötümlüleşme olmuştur.

çalabum "Tanrım, Rabbim" 555a/1, 555a/3, 565b/3...;

"ç/c"

Kelime sonunda bulunan "ç" sesi, kelime ünlüyle başlayan bir ek aldığı zaman ötümlüleşir. Ayrıca Arap alfabesinde "ç" yerine "c" harfi de tercih edilebildiği için son ses veya kelime kökü, bazen ünsüzle başlayan bir ek aldığı halde de "c" ile yazılmıştır.

agac "ağaç" <DLT 537b/3; yıgaç;

güc "kuvvet" <DLT küç; 566b/8;

yalavaca "peygambere" 554a/10, <yalavaç;

yalavacı "peygemberi" 557a/5, <yalavaç;

4. Sızıcılaşma

"k/ḫ"

"kankı", çok, dakı" gibi kelimelerde "k" sesini koruyan metnimizde bir kelimede "ḫ" lı kullanım tesbit edilmiştir.

yoḫsullıḳdan "fakirlikten" 552a/8;

yoḫsulı "fakiri" 578a/9;

"b/v"

Eski Türkçe, Orta Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde kelime başında b- > v- değişimi gözlenirken, kelime sonu ve ortasında sırasıyla b>(w>)v, b>(w>)Ø değişimi de görülür.

a) Kelime Başı Sızıcılaşma (-b> v-)

var "var" 536b/6, 536b/8… <DLT bar <ET bar;

var- "varmak" 575a/3, 588b/3… <DLT barmak <ET barmak;

vir- "vermek" 548b/1, 549b/10… <DLT bėrmek <ET bėrmek;

b) Kelime İçinde Sızıcılaşma (-b->-v-)

1. kişi "ben, biz" zamirinden "ben>ven, biz>vüz" şeklinde değişime uğrayan 1. kişi eklerinde –b->-v- ötümlüleşmesi görülür.

bıraġavuz "bırakayım" 585b/3;

çıḳaravuz "çıkarayım" 595a/1;

değşürevüz "değiştireyim" 543b/10;

dirmeyevüz "toplamayayım" 589a/11;

Kelime ortasında Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine –b->-v- değişimi olurken Orta Türkçe döneminde "w" sesi görülmektedir ve bu ses Kaşgarî'de " ڤ " (üç noktalı f) işaretiyle yazılmaktadır.

sevin- "sevinmek" 548b/6, <OT sewin- <ET sebin-;

yalavac "peygamber" 554a/10, 561b/11…<DLT yalawaç <ET yalabaç;

yavuz "kötü, fena" 547a/10, 551b/3…<DLT yawuz <ET yabız;

c) Kelime Sonunda Sızıcılaşma (b-> v-)

ev “ev, çadır” 571a/3, 614b/5…<OT ew <ET eb;

iv- “acele etmek” 548a/9, 562b/9… <DLT ėw-;

sev- “sevmek” 548b/7, 551b/2… <DLT sew- <ET seb-;

“Su” kelimesinde Orta Türkçe döneminde –b<-w değişikliği olmuş ancak bu ses sonra düşerek ünlüyü uzatmıştır. Ayrıca metnimizde bir yerde ünlüyle başlayan bir ek aldığı için bu ses açığa çıkmıştır.

ṣu “su” 536b/3, 537a/10…<DLT suw <ET sub;

ṣuvarmaḳ “sulamak, su vermek” 584a/9, 591b/8…;

F. ÜNSUZ DÜŞMESİ

1. İlk ses “y-” düşmesi

agac “ağaç” 573b/3 <DLT; yıgaç;

ırağ “uzak” 571b/8, 579a/8…<DLT yıraḳ

2. Orta hecede “l” düşmesi

getür- “getirmek” 540a/2, 546b/10…<DLT keltürmek;

otur- “oturmak” 568a/2, 583b/6…<DLT olturmak;

3. İlk ses “b-“ düşmesi

b-> Ø, Batı Türkçesinin karakteristik özelliğidir.

ol- “olmak” 537a/2, 554b/9…<DLT bol- ET bol-

4. Orta derece “r” düşmesi

bile “ile birlikte” 549b/8, 585a/7 <DLT birle.

5. Sonda “g” düşmesi

a) Kelime sonunda (-g>Ø)

Birden fazla heceli kelimelerin sonunda bulunan “-ġ ve –g” ler Batı Türkçesinde düşmüşlerdir.

aru “temiz” 544a/11, 545a/6…<DLT arıġ;

diri “canlı” 593b/3, 593b/4…<DLT tirig;

el “el” 549b/10, 553b/4…<DLT elig < elig;

nite “nasıl” 537a/1, 563b/8…<DLT neteg;

ulu “yüce” 538b/4, 539b/7…<DLT uluġ

b) Eklerde (-g>Ø)

Orta Türkçede “-lıġ, -lig” sıfat yapma ekinin son sesi düşmüş, kendinden önceki ünlüyle kaynaşarak yuvarlaklaştırmıştır. (Bkz. Yuvarlaklaşma)

“-lıġ, -lig” sıfat yapma ekinin düşmesi sonucu:

gizlü “gizli”542a/5;

sözlü “sözlü” 556b/10;

yazuḳlu “günahlı” 542b/7;

Orta Türkçedeki ek başı “g” lerin düşmesi sonucu:

givür- “sokmak” 561a/7 <DLT kirgür-;

ilerü “ileri” 536a/10 <DLT ilgerü;

ḳulaḳ “kulak” 557a/10 <DLT ḳulġaḳ;

G. ÜNSÜZ TÜREMESİ

Ünlüyle biten bir kelimeye ünlüyle başlayan bir ek geldiği zaman ve “şu” işaret sıfatı ve zamirinden sonra ünsüzle başlayan bir ek geldiğinde araya “y” ve “n” yardımcı ünsüzleri gelmiştir.

gemiye “gemiye” 577a/9;

ardında “arkasında” 585a/7;

alınmaya “alımasın” 547a/8;

Bunun dışında metnimizde “s” ünsüzü türemiştir.

ıssı “sıcaklık, hararet” 540b/5, 545a/4…<DLT isig;

H.İKİZLEŞME

İkizleşme şeklinde görülen bu türeme şu şekilde olmuştur:

aşşı “fayda, kazanç” 536b/5, 552b/8…< DLT asıġ;

issi “sahibine539a/4, 539b/7…<idsine (Bu kelimede gerileyici ünsüz benzeşmesi sonucu “s”ye dönüşme olmuştur.)

I.BENZEŞME

Kelime içerisinde ünsüzlerin birbirine etkisiyle ortaya çıkmış olan ünsüz benzeşmesi şu örneklerde görülür:

añlarmissedük	"anlarsak" 572a/8;
bilmişmissedüñüz	"bilmişseydiniz" 613b/3;
bağlamışmıssa	"bağlamışsa" 578b/5;
bıraḳmamışmıssa	"bırakmamışsa" 553b/6;
dilemişmissedük	"dileseydik" 544a/2;

İ. ÜNSÜZ UYUMU

Türkçede ünsüz uyumu, sert ünsüzle biten kelime kökü veya gövdelerine ünsüzle başlayan bir ek getirildiği zaman ekin ünsüzünün sert; kök veya gövde sert ünsüz ile bitiyorsa ekin sert olarak gelmesi şeklindedir.

Eski Anadolu Türkçesinde imlâsı klişeleşmiş ekler, metnimizde de bu geleneğin devamı olarak ötümlü yazılırken bazı istisnalar da görülmektedir.

1. "-da, -de" bulunma hâli eki (lokativ)

Bu ek her zaman ötümlü ünsüzle yazılmıştır.

ırmaḳda	"ırmakta" 538b/5;
aḫiretde	"ahirette" 548a/7;
yoḫsullıḳda	"yoksullukta" 552a/8;
uçmaḳda	"çennette" 571a/4;

2. "-dan, -den" ayrılma hâli eki (ablativ)

Ekimiz her yerde ötümlü ünsüzlerdir.

bulıtdan	"buluttan" 544a/6;
uçmaḳdan	"cennetten" 546a/11;
haḳdan	"haktan" 547b/1;
hisâbdan	"hesaptan" 595a/11;
açlıḳdan	"açlıktan" 514b/6;
ağaçdan	"ağaçtan" 543b/3;
ḳaranġulıḳdan	"karanlıktan" 568b/10;
düşḫarlıḳdan	"güçlükten" 568a/11;

3. "-dı, -di" görülen geçmiş zaman teklik 3. kişi eki:

Bu ek genellikle ötümlü şekilde karşımıza çıkar.

öğretdi "öğretti" 538/9;

ḳorḳdı "korktu" 540b/6;

yaratduḳ "yarattık" 543a/1;

çalışdılar "çalıştılar" 546b/2;

tañlatdı "şaşırttı" 548a/5;

Bu ekin "t" ile biten bazı kelimelerde ünsüz benzeşmesine uyduğu ve bu kelimeler için kilişeleştiği görülür:

eyitti "söyledi" 555b/10;

işitti "işitti" 550a/2;

arıttı "arıttı" 608a/8;

ṭattılar "tattılar" 555b/8;

yarattı "yarattı" 539a/6;

4. "duḳ, dük" görülen geçmiş zaman çokluk 1. kişi eki

Bu ek, ötümsüz ünsüzden sonra dört yerde geçmiş ve her iki şekilde yazılmıştır. "t" ile biten kelimelerden sonra bu ekin ünsüz uyumuna uydurulma temâyülü içerisinde olduğu söylenebilir.

yarattuḳ "yarattık" 538a/11;

ḳılduğıdı "yaptıydı" 544a/7;

açduḳ "açtık" 536b/1;

5. "-dur, -dür" bildirme eki

Bu ek, klişeleşmiş şeklini korumuştur.

caẕûlıḳdur "kötülüktür" 536a/1;

ḳatıraḳdur "daha acıdır" 538a/9;

yaḳutdur "yakuttur" 541a/6;

uçmaḳdur "cennetttir" 541a/10;

indürmekdür "indirmekdir" 544b/3;

6. "-dur, dür" ettirgenlik eki

Ötümlü ünsüzlerden sonra her zaman klileşmiş şeklini koruyan bu ek, ötümsüz ünsüzden sonra bir yerde benzeşmiştir.

yügürtdürmedüñüz "koşturmadınız" 554a/3;

I.ŞEKİL BİLGİSİ (FORMENLEHRE)

A. YAPIM EKLERİ (Bildung)

1.Addan Ad Yapma Ekleri (Denominales Nomen)

a)"+lık, +lik"

ululıķ "yücelik" 556b/7;

yoḫsullıķ "fakirlik" 552a/8;

câẕûlıķ "büyücülük" 587b/8;

delülik "delilik" 537a/5;

Birkaç kelimede "luk" şeklinde de yazılmıştır. (bkz. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu)

eylük "iyilik" 5553b/5;

ululuķ "büyüklük" 541b/10;

yazuķluķ "suçluluk" 601a/3;

b)"+cı, +ci"

yalancı "yalancı" 537a/7;

c) "+daş, +deş"

beñdeş "benzer" 538b/2;

ç) "+lu, +lü"

Orta Türkçe devresinde bu ek, "+lıġ, +lig" şeklindedir ve Batı Türkçesinde "ġ ve g" sesleri düşmüş, düşerken de ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır. (bkz. Eklerde Yuvarlaklaşma)

gözlü "gözlü" 542b/2;

sözlü "sözlü" 5556b/10;

yazuķlu "suçlu" 542b/7;

ķayġulu "üzüntülü" 551b/8;

d) "+suz, +süz"

Ekin ünsüzü her zaman yuvarlaktır.

gözsüz	"gözsüz" 597b/9;
beñdeşsüz	"benzersiz" 556b/6;
'aybsuz	"kusursuz" 556b/6;
gümânsuz	"şüphesiz" 545a/5-5;

e) "+an, +en"

eren	"erkek" 543a/2;
oğlan	"oğlan evlat" 542b/1;

f) "+rak, +rek"

berkirek	"daha sağlam" 597a/2;
körklürek	"daha güzel" 571b/2;
acıraḳ	"daha acı" 538a/9;
uluraḳ	"daha ulu" 575b/3;

ğ) "+n"

ilkin "ilk önce" 609b/1;

h) "+nci"

ikinci "ikinci" 596b/3;

ı) "+sul"

yoḫsul "fakir" 552a/8;

i) "-ġu, -gü"

biregü "başkası" 578b/8;

2. Fiilden Ad Yapma Ekleri (Deverbales verb)

a)“-kı; -uk, -ük; -ak, -ek”

ayruḳ “başka, diğer” 557b/8;

bölük “parça, grup” 542a/9;

ṭanuḳ “şahit” 556b/6;

bezek “süs eşyası” 548a/3;

buyruḳ “emir” 569a/4;

b) “-ıcı, -ici”

ağrıdıcı “ağrıtan” 550b/6;

añıcı “hatırlayan” 536b/8;

arıdıcı “arıtan” 592a/5;

bekleyici “bekleyen” 583b/8;

bilici “bilen” 556b/3;

bitürici “bitiren” 542a/2;

c) “-u, -ü”

ayru “ayrı” 557b/8;

ölü “ölü” 590b/5;

ṣatu “satış” 579a/11;

ḳorḳu “korku” 571b/3;

ç) “-ġun, -gün”

azġun “sapkın, sapık” 543b/2;

e) “□n”

ṣatun “satın alma” 579a/11;

dütün “tütün” 543a/7;

f) “-□m”

ölüm “ölüm” 547a/7;

g) “-□t”

ögüt “öğüt” 604b/10;

ğ) "-acak, -ecek"

deñecek "denecek" 579a/2;
çıḳacaḳ "çıkacak" 567b/2;

h) "-mur"

yağmur "yağmur" 548a/4;

ı) "-mak, -mek"

Fiilden mastar yapan bu ek bütün fiillerin sonuna gelebilir ve isim gibi isim çekim ekini alabilir.

ṭağıtmaḳ "dağıtmak" 593a/1;
ṭartmaḳ "saklamak" 539a/1;
ḳaḳımaḳ "kızmak" 572a/3;
öğülenmek "öğütlenmek" 543b/11;
öñmek "beklemek" 615b/6;
ögmek "öğmek" 564b/10;

3. Addan Fiil Yapma Ekleri (Denominales Verb)

a) "+a-, +er-"

benze- "benzetmek" 555b/9;
oyna- "oynamak" 580b/7;
yarlıġa "bağışlama" 555a/1;

b) "+ar-, +er-"

ṣuvar- "sulamak, su vermek" 584a/9;

c) "+da-, +de-"

alda- "aldatmak, kandırmak" 547a/7;

ç) "+sa-, +se-"

ṣusa-	"susamak" 543b/5;

d) "+l-"

diril-	"dirilmek" 543b/1;
ṣorıl-	"sorulmak" 540a/10;

e) "+la-, +le-"

bağla-	"bağlamak" 559b/4;
gücemle-	"zorlamak" 614b/10;
söyle-	"söylemek" 609b/6;
muştıla-	"müjdelemek" 602b/10;
boġazla-	"boğazlamak" 615a/6;
ṭañla-	"şaşırmak" 544a/3;

f) "+lan-, +len-"

"+la-, +le-" ekiyle isimden yapılmış bazı fiiller, türetildikleri biçimde kullanılmazlar, üzerlerine dönüşlülük, pasiflik veya işteşlik kavramı da verebilen "-n-, -ş-, -t-" fiilden fiil yapma eklerinin herhangi birisini getirerek kullanılır.

ḳuvvetlen-	"kuvvetlenmek" 561b/5;
söyleş-	"konuşmak" 552a/5;
ağırlan-	"ağırlanmak" 580a/11;
bağlan-	"bağlanmak" 607b/4;

g) "+□r-"

ḳayġur-	"kaygılanmak" 548b/6;
öñür-	"öne geçmek"555a/2;

4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri (Deverbales Verb)

1. Ettirgenlik ekleri (Faktitiv)

a) "-ur-, -ür-; -gur-, -gür-"

artur- "arttırmak" 585b/2;
ṭoġur- "doğurmak" 550a/7;
değşür- "değiştirmek" 592b/4;
durur- "durdurmak" 539a/1;
degür- "değdirmek" 568a/3;

b) "-dur-, -dür-"

azdur- "azdırmak" 582b/2;
bil(i)dür- "bildirmek" 558b/9;
bindür- "bindirmek" 536b/4;
göyündür- "yakmak" 603b/1;
öldür- "öldürmek" 545a/11;
döndür- "döndermek" 571b/5;
añdur- "hatırlatmak" 544a/10;
görindür- "göründürmek" 547a/1;

c) "-der-"

dönder- "döndermek" 571b/5;

ç) "-t-"

depret- "kımıldatmak" 612a/9;
eyit- "söylemek" 543a/11;

d) "-ar-, -er-"

çıḳar- "çıkarmak" 539b/2;
degür- "değdirmek" 568a/3;
ḳopar- "ayırmak" 536b/11;

2. Edilgenlik Ekleri (Possiv)

Şekil bakımından birbirlerine girmiş durumda olan edilgenlik ve dönüşüklük ekleri şekil yönünden "-▫l-" ile yapılanları "edilgenlik"; "-▫n-" ile yapılanları "dönüşüklük" başlıkları altında toplamayı uygun bulduk. Anlam bakımından asıl görevi edilgenlik olan "-▫l", ek yığılması sebebiyle dönüşüklük de yapmaktadır. "-▫n" eki de edilgenliği pekiştirme görevini yüklenebilmiş, bazan da edilgenlik anlamına kullanılmıştır.

a) "-▫l-"

ayrıl- "ayrılmak" 554b/6;
kesil- "kesilmek" 585b/7;
eydil- "söylemek" 546b/11;
yazıl- "yazılmak" 595b/1;
ḳonıl- "konulmak" 605b/5;
ḳoparıl- "koparılamk" 537a/1;
dökül- "dökülmek" 542b/10;

b) "-▫n-,-il-"

adanıl- "tayin edilmek" 581a/8;
açınıl- "açılmak" 576a/1;
arınıl- "arınılmak" 598a/5;
bezenil- "süslenilmek" 592a/3;
bıraġınıl- "bırakılmak" 572a/4;
aḳıdınıl- "akıtılmak" 600a/1;
berkinil- "sağlamlaştırılmak" 555b/4;

beğenil- "beğenilmek" 538b/5;

gömil- "gömülmek" 599a/5;

3. Dönüşüklülük Eki (Reflexiv) "-ᵒn-"

Şekil bakımından dönüşüklük eki olarak ele aldığımız bu ek, anlam bakımından dönüşlü/edilgen fonksiyonunu da üstlenir.

bağlan- "bağlanmak" 607b/11;

den- "denmek" 579b/4;

oḳın- "okunmak" 560b/6;

örtin- "örtünmek" 581b/3;

depren- "kımıldamak" 572b/8;

dökilin- "dökülmek" 590b/1;

görin- "görünmek" 541a/11;

bilin- "bilinmek" 540b/1;

buyrın- "emredilmek" 570a/6;

4. İşteşlik Eki (Keziprokes) "-ᵒş-" :

iriş- "erişmek" 536b/3;

ḳaḳış- "kavga etmek" 601b/8;

B. AD ÇEKİMİ (Deklination)

1. ÇOKLUK (Mehrzahl-Endung)

Türkçede çokluk eki, Orhun Âbidelerinden itibaren bütün lehçe ve ağızlarımızda olduğu gibi metnimizde de "-lar, -ler" şeklindedir.

Orhun Âbidelerinde isim üzerine gelen "+kun, +kün / +gun, +gün" eki, çokluk eki olarak kabül edilir, (ini: "küçük kardeş", iniygünüm: "küçük kardeşlerim") Ayrıca "+en" eki (er+en: "erler, erkekler") çokluk eki olarak kabul edilmektedir.

ıbrıḳlar "ıbrıklar" 542b/2; **müzdelerini** "mükâfatlarını" 549b/3;

ılduzlar "yıldızlar" 599b/11; **fâsıḳlardur** "günahkârlardır" 549b/4;

ırmaḳlar "ırmaklar" 546b/8; **göklerdedür** "göklerdedir" 551a/2;

'acizler	"düşkünler" 546b/9;	**mü'minler**	"inananlar" 551b/10;
'âlemler	"âlemler" 556a/1;	**anlardan**	"onlardan" 552b/3;
'amellerini	"amellerini" 612b/2;	**ḫorıraḳlar**	"aşağılar" 553a/6;

2. İYELİK EKLERİ (Possessivsuffiks)

a) Teklik 1. kişi "+m, +um, +üm"

Bu ekin bağlama ünlüsü her zaman yuvarlaktır:

[benüm] atamı	"atamı" 582b/9;
[benüm] 'aẕâbumı	"felaketimi" 536b/7;
[benüm] çalabum	"Tanrım" 555a/1;
[benüm] düşmanumı	"düşmanımı" 557a/2;
[benüm] dinüm	"dinim" 615b/1;
[benüm] dirligüm	"hayatım" 607a/2;

b) Teklik 2. kişi "+ñ, +uñ, +üñ"

Bu ek de yuvarlak bağlama ünlüsü alır.

[kendi] azġunlıġuñla	"azgınlıgınla" 608a/9;
[senüñ] çalabuñ	"Tanrın" 539b/7;
[senüñ] ḳavmüñi	"kavmini" 581a/4;
[senüñ] düşmanuñ	"düşmanun" 557a/3;
[kendi] göğsüñi	"göğsüni" 609b/8;

c) Teklik 3. kişi "+ı, +i; +sı, +si"

Bu ek, her zaman düzdür.

(ṭamu) odı	"cehennem ateşi" 584b/10,
[kendi] anasından	"anasından" 598b/5;
(ikinüñ) arasında	"ikisinin arasında"
[anuñ] bitisi	"kitabı" 577b/7,
(ulularuñ) birisi	"yücelerin birisi" 588b/1;

ç) Çokluk 1. kişi "+muz, +müz; +umuz, +ümüz"

Ek ünlüsü ve bağlama ünlüsü her zaman yuvarlaktır.

[bizüm] ‘akılsuzumuz "akılsızımız" 583a/8;

[bizüm] atalarumuz "atalarımız" 543a/10;

[bizüm] göñüllerümüz "gönüllerümüz" 555a/3;

[bizüm] ayetlerümüz "ayetlerimiz" 574b/6;

[bizüm] cemâ ‘atümüz "cemaatimiz" 538a/7;

[bizüm] üzerümüze "üzerimize" 575b/8;

d) Çokluk 2. kişi "+ñuz, +ñüz; +uñuz, +üñüz"

Her zaman yuvarlak ünlü taşıyan ekin bağlama ünlüsü de yuvarlaktır:

[sizüñ] beñdeşlerüñüzi "benzerlerinizi" 538b/2;

[sizüñ] göñüllerüñüz "gönülleriniz" 569b/6;

[sizüñ] dinüñüz "dininiz" 615b/1;

[sizüñ] illerüñüzden "illerinizden" 558b/2;

[sizüñ] ‘ahdlaruñuz "yeminleriniz" 546a/5;

[sizüñ] arduñuza "akanıza" 547a/1;

e) Çokluk 3. kişi "+ları, +leri"

Bu ek devamlı düz yazılır:

[anlaruñ] ağızları "ağızları" 566b/8;

[anlaruñ] anaları "anneleri" 550a/6-6;

[anlaruñ] başlarını "başlarını" 563b/10;

[anlaruñ] ademileri "ademileri" 536b/7;

[anlaruñ] beñdeşleri "benzerleri" 542b/5;

[anlaruñ] bütleri "putları" 582b/1;

3. HÂL EKLERİ (Kasus-Endung)

a) İlgi Hâli (Genetiv) "+uñ, üñ; +nuñ, +nüñ (üm)"

1. kişi iyelik eki "-m" nin etkisiyle 1. kişi zamiri "ben" ve "biz" in ilgi hâli "benüm" ve "bizüm" şeklindedir. (bkz. Eklerde Yuvarlaklaşma)

anuñ (içinde) "Onun içinde" 536a/4;

aşağalaruñ (aşagası) "aşağıların aşağısı" 610a/7;

benümçün	"benim için" 536b/1;
anlaruñ (anaları)	"onların anaları" 550a/6;
bizüm (nurumuzı)	"bizim ışığımızı" 570b/4;
'avratlaruñ (şaḳlamaḳlarına)	"eşlerin saklamalarına"
gümânsuzuñ (ṭoğrısıdur)	"şüphenin doğrusudur" 578b/11;

b) Yönelme Hâli (Davit) "+a, +e; +(y)a, (y)e; +(n)a, +(n)e"

Eski Türkçede "+ga, +ge" şeklinde olan bu ekin "-g ve –g" sesleri düşmüştür. Batı Türkçesinde, şahıs zamirlerinin dativ şeklinin (bana, saña, aña) "n" ihtiva etmesi, bu ekin başındaki "g ve g" seslerinin sonradan düşmüş olduğunu göstermektedir. Bu şekilde "ñ" teşekkülü, 3. şahıs iyelik ekli kelimelerin çekiminde de görülmektedir. Iyelik ekinden sonra gelen yardımcı "-n-", ekin başındaki "g ve g" ile birleşerek "ñ" meydana getirmektedir.(Dativ ekinin inkişafı için bkz. R.R. Arat Atabetü'l-Hakayık, s 11-112). Bu ek "ben" ve "sen" şahıs zamirlerine "+a" şeklinde eklenir ve zamirlerin ünlüsünü kalınlaştırır.

aña	"ona" 537a/5;	**ademiye**	"insana" 537a/4;
'avratlara	"eşlere" 566b/11;	**âḫirete**	"ahirete" 602b/4;
birbirine	"birbirine" 539a/11;	**üzerine**	"üzerine" 540a/6;
çalabuña	"Tanrına" 587a/6;	**dinine**	"dinine" 615b/5;
dilenciye	"dilenciye" 609b/5;	**erenlere**	"erkeklere" 583b/3;
evüme	"evime" 582b/4;	**bize**	"bize" 546b/1;

c) Yükleme Hâli (Akkusativ) "+ı, +i; +nı, +ni; +(y)ı, +(y)i, +n"

"+ı, +i" eki Eski Türkçe'deki "+ıġ, +ig" eklerindeki "-ġ ve –g" lerin düşmesi ile meydana gelmiştir. Bu ek teklik 3. kişi iyelik ekinden sonra +n şeklindedir.

(çalabuñuzuñ) nimetlerini	"tanrınızın nimetlerini" 541b/10;
fesâdı	"kötülüğü"606a/11;
gündüzi	"gündüzü" 545b/9;
giceyi	"geceyi" 545b/9;
ilkinkin	"daha öncekini" 590b/11;
arḳañı	"arkanı" 609b/9;
yazuġı	"yükünü" 609b/9;

ç) Bulunma Hâli (Lokativ) “+da, +de”

Bu ekin ötümsüz “+ta, +te” şekli metnimizde bulunmamaktadır. (bkz. Ünsüz Uyumu)

altda	“altta” 570b/10;	**âḫiretde**	“ahirette” 548a/7;
anda	“onda” 599b/2;	**mağrurlıḳda**	“gaflette” 573a/6;
boyında	“boyunda” 616a/1;	**sinde**	“mezarda” 597b/6;
deñizde	“denizde” 539a/11;	**uçmaḳda**	“cennettte” 571a/4;
çeşmelerde	“çeşmelerde” 594a/6;	**terâzüde**	“terazide” 539a/1;
düğünlerde	“düğünlerde” 616a/10;	**uşbunda**	“bu sebepte” 578a/10;

d) Ayrılma Hâli (Ablativ) “+dan, +den”

Metnimizde “+tan, +ten” şekli bulunmayan (bkz. Ünsüz Uyumu) bu ek, “öndün, öndüngiler” şeklinde de kullanılmıştır. Kelimelerdeki “+din” ekinin ablşativ olduğu, unutularak kalıplaştığı ve önce mânâsı geldiği göz önünde tutularak “öncekiler” şeklinde açıklanabilir.

ademilerden	“ademilerden” 562b/1;	**gökden**	“gökten” 545b/6;
benden	“benden” 560b/3;	**düşḫarlıḳdan**	“güçlükten” 568a/11;
açlıḳdan	“açlıktan” 514b/6;	**ḥisâbdan**	“hesaptan” 595a/11;
andan	“ondan” 542b/3;	**ḳabdan**	“kaptan” 591a/3;
Fir ‘avndan	“Firavundan” 571b/4;	**ḳarañulıḳdan**	“karanlıktan” 568b/10;
ikiden	“ikiden” 539b/2;		

e) Eşitlik Hâli (Ekvativ) “+ca, +ce”

Kadar,.....a doğru anlamlarında kullanılan bu ek metnimizde fazla kullanılmamıştır.

birince “biri nisbetinde biri kadar” 596b/3;

nice “ne kadar, nasıl” 568b/1; 575b/5; 581b/1 <”ne+çe”

f) Yön Bildirme Hâli (Direktiv) “+ra, +re; +aru, +erü”

Eski Türkçede “+ġaru, +geru” şeklinden meydana gelen bu ek, kalıplaşmış olarak çok az sayıda kelimede geçmektedir.

ḳancaru “nereye” 599b/5;

ilerü "ileri" 536a/10, 541a/5…;

şoñra "sonra" 546b/2, 553a/9…;

üzere "üzere, üzerine" 536b/4, 536b/10…;

g) Araç Hâli (İnstrumental) "+ile; +cılayın, +cileyin"

'adıla "adaletle" 549a/1;

ağızlarıla "ağızlarıyla" 566b/8;

ancılayın "onun gibi" 537b/7;

anlarcılayın "onlar gibi" 555b/7;

sizcileyinler "sizin gibiler" 543b/10;

C. ZAMİRLER (pronomen)

1. Kişi zamirleri (Personal-Pronomen):

a) 1. Kişi Zamirleri

ben 536b/1, 553a/7…;

beni 560a/7, 564b/4…;

benüm 536b/1; 571a/3…;

benden 560b/3, 578a/5;

bizedek 606a/1;

bizden 537a/4, 555a/2…;

bize 546b/11, 551b/1…;

bizi 555a/1, 558a/11…;

bizüm 570b/4, 575a/11…;

b) 2. Kişi Zamirleri

sen 555a/4, 558a/4…;

senile 550a/2; 559b/1;

senden 555b/11; 609b/9;

sensin 558a/5;

seni 563a/4, 563b/4…;

senüñdür 574a/8, 580b/1…;

senüñiledür 586b/4;

siz 540a/6, 543b/2…;

sizüñledür 545b/6;

sizüñ 538a/6, 549b/6…;

size 539b/11, 546a/3…;

sizi 543b/6, 543b/10…;

sizüñile 547a/4, 555a/7…;

sizlerden 550a/5, 554a/9;

sizüñdür 575b/7, 575b/9;

sizden 544b/8, 546a/2;

sizdinyaña 557b/1, 560a/8…;

sizcileyinler "sizin gibiler" 543b/10;

c) 3. Kişi Zamirleri

ol “o” 536a/5, 537a/5…;

oldur-kim “odur ki” 545b/3, 546a/6…;

andınyaña “ondan yana” 561b/7, 563a/4…;

aña “ona” 537a/5, 537b/9…;

anda “onda” 599b/2;

andan “ondan” 542b/4, 543b/1…;

anı “onu” 538b/11, 539a/2…;

anlar “onlar” 536a/2, 536a/7…;

anlara “onlara”536a/3, 537a/9-9…;

anlarcılayın “onlar kadar” 555b/7, 556a/6;

anlarda “onlarda” 558a/6;

anlardan “onlardan” 535a/5, 535a/10…;

anlardınyaña “onlardanyana” 554b/7, 557a/3…;

anlardur “onlardır” 553a/2, 554b/5…;

anlaruñ “onların” 536a/6;

anlaruñdur “onlarındır” 547b/5, 541a/3…;

anları “onları” 537a/9, 537b/6…;

anuñ “onun” 536a/4, 536b/3…;

anuñdur “onundur” 539b/4, 544b/10…;

2. İşaret Zamirleri (Demonstrativpronomen)

a) “bu, uşbu”

uşbu “bu, şu, işte bu” 592a/5, 592b/4…;

uşbunda “bunda” 578a/10;

işbu “bu, şu, işte bu” 536a/9, 540b/3…;

işbunı “bunu” 569b/4;

işbunuñıla “bununla” 588a/7;

işbunlar “bunlar” 601b/10;

b) "şol, şu"

şol "bu, şu, o" 546b/9, 548b/1…;

şunlardan "şunlardan" 538a/5;

şunlar "şunlar" 542a/8, 546b/1…;

şunlardur "547b/9, 612a/1…;

şuña "şuna" 575b/10;

şunuñ "şunun" 597a/1, 601b/3…;

şunlar "şunlar" 556a/7, 558b/7…;

c) "ol"

Kişi zamiri "ol" ile işaret zamiri "ol" arasında şekil olarak fark yoktur.

ol "o" 536a/5, 537a/5…;

3. DönüşüklükZamiri (Reflexives Nomen)

a) kendü

kendü "kendi" 554b/10, 566b75…;

kendüziñüzde "kendinizde" 548b/4;

kendüzilerinden "kendilerinden" 551b/1;

kendüziñün "kendisinin" 566b/5;

kendüzilerüñüzden "kendisinden" 587a/1;

kendüzini "kendisini" 598a/3, 610b/6;

4. Belirsizlik Zamirileri (İndefinit Pronomen)

kimse "kimse, kişi" 582b/7, 584b/7…;

kimseye "kimseye" 555a/8, 583a/6…;

kimseyi "kimseyi" 583b/3, 584b/5;

kimsenüñ "kimsenin" 609b/5;

her kim "her kim" 583b/3;

dükelin "hepsi" 538a/4, 550b/10…;

dükeline “hepsine” 546b/2;

dükeli “hepsi, herkes” 555b/4, 579b/3…;

ayruķ “başka, başkası” 557b/8, 561a/9…;

biregü “başkası” 578b/8;

birinden “birinden” 586b/3;

birisidür “birisidür” 588b/1;

5. Soru Zamirleri (İnterrotiv-Pronomen)

kim “kim, hangi kişi” 536a/5, 538a/10…;

nedür “ne, hangi şey” 542b/8, 543a/5…;

neyle “ne ile” 587b/3;

nenüñ “neyin” 597b/3;

neden “neden” 604a/6;

6. Bağlama Zamirleri (Relativ- Pronomen)

kim “bağlama zamiri, ki” 546a/9, 546b/9…;

Ç. SIFATLAR (Adjektiv)

1. Niteleme Sıfatları

ṭoġrı (ṭanuķ) édürüst şahit” 556b/6;

yavuz (yir) “kötü yer” 547a/10;

mü’min (erenler) “iman edn erkekler” 582b/10;

mü’mine (‘avratlar) “iman eden kadınlar” 582b/10;

key (ṭoġrılar) “çok doğrular” 547b/10;

ķatı (yil) “sert, soğuk yel” 536b/10;

2. Karşılaştırma Sıfatları

Karşılaştırma bugün kullanmadığımız "+raḳ, +rek" ekiyle yapılmaktadır.

acıraḳ "daha acı" 538a/9;

berkirek "daha sıkı" 597a/2;

körklürek "daha güzel" 571b/2;

yitirek "daka katı" 585b/5;

arıdıcıraḳ "daha temiz" 552a/7;

3. Belirtme Sıfatları

a) İşaret sıfatları

şol (ẓafer) "şu zafer" 546a/9; **şol** (tañrı) "şu Tanrı" 548b/4;

ol (gün) "o gün" 536a/5; **ol** (vaḳt) 537a/5;

b) Belirsizlik Sıfatları

bir (nişân) "herhangi bir nişân" 536a/1;

bir (gün) "herhangi bir gün" 536a/9;

her (iş) "her iş" 536a/2;

her (şu) "her su" 537a/10;

c) Soru sıfatları

ne (nesnedür) "ne nesnedir" 542a/6;

ḳanḳı (ni 'metlerini) "hangi nimetlerini" 539a/5;

d) Sayı sıfatları

1)Asıl Sayı Sıfatları

bir (gün) "bir gün" 536a/9;

iki (gün) "iki gün" 539a/9;

üç (dürlü) "üç türlü" 542a/5;

biş (beş namâz) "beş namaz" 615a/6;

3. Miktar Zarfları

a) Doğrudan zarf olanlar

ḳatı "çok şiddetli" 536b/10;

key "çok gâyet" 547b/10;

çoḳ "çok" 541b/4;

b) Kelime tekrarıyla yapılanlar

bölük bölük "grup grup" 612b/1;

azın azın "azar azar, yavaş yavaş" 576a/6;

4. Durum Zarfları

anlarcılayın "onlar gibi" 555b/7;

bayıḳ "belli, şüphesiz" 536a/3;

tîz "tez çabuk" 537a/7;

yaluñuz "yalnız" 557b/10;

bellü "belli" 560b/5;

ancılayın "onun gibi" 537b/7;

E. EDATLAR (Partikel)

1. Bağlama Edatları

a) Şart bildirenler

eger "eger" 535b/11, 540a/2, 544a/2…;

b) Sınırlama bildirenler

ammâ(A) "ama, fakat" 544b/10, 545a/1…;

velîkin (A) "velâkin, fakat" 544b/8;

c) İstisna bildirenler

illa (A) “meğer, -den başka” 537b/6…;

ç) Atıf bildirenler

yâ (F) “yahut veya” 536b/8…;
ile “ile, birlikte” 538b/2…;

d) Cümle bağlayıcılar

kim “ki, bağlama edadı” 538a/10…;
pes “sonra” 536a/4…;
daḳı “ve, ile, ancak” 535b/11-11…;

e) Benzetme edatı

nite-kim “nitekim, nasıl ki” 550b/7…;

2. Son Çekim Edatları

a) Benzetme bildirenler

gibi “gibi, benzer, misli” 536a/7…;

b) Sebep bildirenler

içün “için, amacıyla” 536b/8…;

c) Beraberlik bildirenler

bile "ile, birlikte" 549b/8…;

ile "ile, birlikte" 538b/2…;

ç) Yer ve tarz bildirenler

üzere "üzere" 536b/4…;

d) Yönelme hâli isteyen edatlar

tâ (F) "-a kadar, -ıncaya kadar" 546a/4…;

(vaḳt) e **değin** "o zamana kadar" 593b/1;

e) Ayrılma hâli isteyen edatlar

(an)**dan ötürü** "ondan dolayı"551b/2;

3. Soru Edatları

nedür "nedir" 604a/6;

ne nesedür "nelerdir" 551a/2;

nice "neden, niçin" 568b/1;

nişe "niçin, neden" 543b/6;

nite "neden, nasıl" 563b/8;

4. İşaret Edatları

uşbu "bu, işte" 592a/5;

5. Kuvvetlendirme (Berkitme) Edatları

degül "değil" 538b/1;

hiç "hiç" 548b/3;

illâ “ancak” 537b/6;

ne dağı “ne de” 540a/11;

6. Çağırma ve Nidâ Edatları

iy “ey!, hey!” 538a/5;

7. Cevap Edatları

evet “evet” 547a/4;

SIFAT-FİİLLER (Verbal-Adjektiv)

1. “-an, -en”

çıḳamayanlar “çıkamayanlar” 555a/10;

2. “-□r”

ımaḳlar aḳar (ırmaḳlar) “ırmaklar akan cennetlet” 546b/8;

3. “-maz, -mez”

oḳımaz (kişiler) “okumayan” 561b/11;

(yol) **göstermez** (ḳavme) “yol göstermeyen kavim” 560a/10;

4. “-duḳ, -dük”

öldüginden (şoñra) “öldükten sonra” 547b/5;

yitdüginden (gücüñüz) “güç yetmek” 568a/2;

5. “-mış, -miş”

ķanmış (içmegi)	“su içmek isteyen” 543b/5;
şusamışlar	“susayan”545b/5;
bilinmiş (günüñ)	“ bilinen gün”543b/1;
uvanmış (ot)	“ufalan ot”544a/3;

6. “-acaķ, -ecek-”

dönecek (yirdür)	“döneceği yer” 547a/10;
ķaçacaķ (yir)	“kaçacağı yer” 589b/5;
oturacaķ (yirler)	“oturacak yerler” 583b/6;

7. “ –ası, -esi”

yandurası (ot)	“yandırılacak ot” 603a/6;

8. “-ıcı, -ici”

tevbe (virici)	“tevbe veren” 552a/10;
bilicidür	“bilendir”545b/2;
cezâ (virici)	“ceza veren” 544b/9;

G. ZARF-FİİLLER (Konverb-Formans)

1. “-up, üp-”

Daima yuvarlak yazılan bu ekin “-ubanın, -übenin” şekli “-up, -üp” şeklinin genişletilmiş hâlidir.

ölçüp “ölçerek, ölçüp” 600b/5;

2. “-u, -ü”

Anlam olarak genellikle “-araķ, -erek” karşılığında kullanılan bu ek, ikileme şeklinde de karşımıza çıkar.

ķaynayu “kaynayarak”541b/1;

gücemleyü “zorlayarak” 614b/10;

3. "-ınca, -ince"

belürince "belidiği zaman" 611a/11;

4. "-ken, -(i)ken"

"-ken" eki sonradan ek hâline gelmiş olup aslında "-iken" kelimesi şeklindedir. "i-" yardımcı fiili üzerine gelen bu ekin kalın "-kan" şekli yoktur.

ayırıcılarken "ayırırlarken, ayıdıkları zaman" 558b/9;

bağlayıcılarken "bağlarlarken, bağladıkları zaman" 560a/6;

bilürlerken "bilirlerken, bildikleri zaman" 552b/4;

dölenicilerken "çoğalırken, çoğaldıkları zaman" 595a/8;

H. FİİL ve FİİL ÇEKİMLERİ

1. Fiil Çekiminde Kullanılan Kişi Ekleri

a) Birinci grub kişi ekleri

Bu ekler kişi zamiri kaynaklı olup geniş zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek ve gereklilik çekimlerinde kullanılmaktadır.

1. tekil kişi	**-van, -ven; -vanın, -venin; -vam, -vem**
	-am, -em
	-ın, -in
2. teklik kişi	**-sın, -sin**
3. teklik kişi	**- Ø -**
1. çokluk kişi	**-vuz, vüz; -uz, -üz**
2. çokluk kişi	**-sız, -siz**
3. çokluk kişi	**-lar, -ler**

b) İkinci grup kişi ekleri

Bu gruptaki ekler iyelik kaynaklıdır, görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılar.

1. teklik kişi	**-m**
2. teklik kişi	**-ñ**
3. teklik kişi	**- Ø -**
1. çokluk kişi	**-ḳ, -k**
2. çokluk kişi	**-ñuz, -ñüz**
3. çokluk kişi	**-lar, -ler**

c) Uçüncü grup kişi ekleri

Bu ekler emir kipine aittir.

1. teklik kişi	**-ayın, -eyin; -ayım, -eyim**
2. teklik kişi	**"-ġıl, -gil; - Ø-"**
3. teklik kişi	**-sun, -sün**
1. çokluk kişi	**-alum, -elüm**
2. çokluk kişi	**-n; -ᵔnuz, -ᵔnüz**
3. çokluk kişi	**-sunlar, -sünler**

II. FİİL ÇEKİMLERİ

A) Basit (Haber) Kipleri

a) Geniş zaman "-r; -ar, -er; -ur, -ür"

Geniş zaman çekimi anlam olarak şimdiki zamanı da bazen karşılamaktadır. Geniş zaman olumsuzu fiil köküne "-maz, -mez" eki getirilerek yapılır.

<u>Teklik 1. kişi</u>

bilürin "bilirim" 557a/8;

ḳorḳarın "korkarım" 555b/11;

ṭaparın "taparım" 615a/9;

ṭapmazın	“tapmam” 584b/4;
bilmezin	“bilmem” 585a/3;

Teklik 2. kişi

görür misin	“görür müsün?” 571b/6;
işidürsin	“işitirsin” 564b/5;
gelürsin	“gelirsin” 598a/1;
ṭurursın	“durursun” 586b/2;

Teklik 3. kişi

dökinilür	“yuvarlanır” 540b/4;
gelür	“gelir” 565a/10;
görür	“görür” 579a/11;
givürür	“katar” 545b/9;
bilidürür	“bildirir” 558b/9;
sevmez	“sevmez” 548b/7;
bilür	“bilir” 545b/4;
çıḳar	“çıkar” 539b/2;

Çokluk 1. kişi

bilmezüz	“bilmeyiz” 538b/8;
bilürüz	“biliriz” 564b/3;
görürüz	“görürüz” 578a/8;
yidürmezüz	“yedirmeyiz” 591a/8;
dilemezüz	“dilemeyiz” 591a/9;
yaraduruz	“yaratırız” 548b/5;

Çokluk 2. kişi

bilürsiz	“bilirsiniz” 560a/8;
bilmezsiz	“bilmezsiniz” 543b/10;
bitirürsiz	“bitirirsiniz” 544a/1;
görürsiz	“görürsünüz” 578b/1;
görmezsiz	“görmezsiniz” 544b/9;
öğütlenmezsiz	“öğütlenmezsiniz” 543b/11;

bırağursız	"bırakırsınız" 557a/3;
ḳılursız	"yaparsınız" 544b/5;
çıḳarursız	"çıkarırsınız" 5544a/8;

Çokluk 3. kişi

geçmezler	"geçmezler"539b/1;
değzinürler	"dolaşırlar" 540b/4;
añlamazlar	"anlamazlar" 555b/3;
bilürler	"bilirler" 575b/3;
görürler	"görürler" 579a/9;
arınurlar	"arınırlar" 542b/3;
getürürler	"getirirler" 567a/4;
alurlar	"alırlar" 600b/6;

b) Görülen Geçmiş Zaman "-dı, -di; -du, -dü"

Görülen geçmiş zaman ekinin aslı "-dı, -di" dir, ancak metnimizde dönemin dil özelliğine paralel olarak (üçüncü kişi hariç) daima yuvarlak ünlü taşımaktadır. Bu ekin "-tı,-ti/ -tu, -tü" şekli de metnimizde vardır. (bkz. Unsüz Uyumu)

Bu zamanın olumsuz çekimi fiil kök veya gövdesine "-ma, -me" eki getirilerek yapılır.

Teklik 1. kişi

aldum	"aldım" 546b/11;
bilmedüm	"bilmedim" 578a/3;
ḳıldum	"yaptım" 587a/11;
bildüm	"bildim" 577b/8;
oḳıdum	"okudum" 581a/10;
döşedüm	"döşedim" 587b/2;
oladum	"olaydım" 564b/5;
eyitmedüm	"söylemedim" 575a/4;

Teklik 2. Kişi

görmedüñ	"görmedin" 551a/2;
diledüñ	"diledin" 563b/11;

dilemedüñ "dilemedin" 563b/11;

bimedüñ "bilmedin" 551a/1;

görmedüñ "görmedin" 556a/11;

ḳomaduñ "koymadın" 564b/4;

Teklik 3. Kişi

gördi "gördü" 560b/9;

bildi "bildi" 590a/6;

bıraġıldı "bırakıldı" 553b/3;

görindi "göründü" 608b/5;

geldi "geldi" 536a/3;

depeledi "tepeledi" 537a/11;

ḳodı "yarattı" 539a/2;

yaratdı "yarattı" 539a/6;

Çokluk 1. Kişi

bildük "bildik" 595b/1;

bezedük "süsledik" 571b/8;

ḳılduḳ "yaptık" 536b/2;

ḳılmaduḳ "yapmadık" 588a/1;

dökdük "döktük" 598a/11;

yarduḳ "yardık" 598a/11;

ḳorkıtduḳ "korkuttuk" 596a/1;

indürdik "indirdik" 548b/11;

açduḳ "açtık" 536b/1;

açmaduḳ "açmadık" 600b/8;

bulduḳ "bulduk" 583b/4;

dutduḳ "dutduk" 586a/7;

bindürdük "bindirdik" 536b/4;

inanduḳ "inandık" 574a/1;

bitürdük "bitirdik" 598b/1;

dedük "dedik" 538a/11;

__Çokluk 2. Kişi__

bildüñüz "bildiniz" 543b/11;

indürdüñüz "indirdiniz" 544a/5;

işlemedüñüz "yapmadınız" 552a/10;

kesdüñüz "kestiniz" 553b/10;

yügürtdürmedüñüz "koşturmadınız" 554a/3;

gizledüñüz "gizlediniz" 557a/9;

olduñuz "oldunuz" 542a/5;

yaratduñuz "yarattınız" 544a/8;

bıraḳduñuz "bıraktınız" 547a/5;

gümânlanduñuz "şüphelendiniz" 547a/6;

__Çokluk 3. Kişi__

gördiler "gördiler" 563a/3;

bezenildiler "süslendiler" 592a/3;

degürdiler "eriştirdiler" 5485a/8;

depelediler "çiğnediler" 608b/1;

uydılar "uydular" 536a/2;

eyittiler "söylediler" 537a/4;

yığlındılar "kalkıştılar" 551a/9;

ṣanmadılar "sanmadılar" 553b/3;

c) Öğrenilen Geçmiş Zaman "-mış, -miş"

Oğrenilen geçmiş zaman eki döneminde dil özelliği paralel olarak daima düz yazılmıştır. Metnimizde teklik 1. kişi, teklik 3. kişi ve çokluk 3. kişi örnekleri mevcuttur. Bu zamanın olumsuzu "-ma, -me" ekiyle yapılmaktadır.

__Teklik 1. Kişi__

yenilmişven "yenilmişim" 536b/1;

__Teklik 3. Kişi__

ağırlanmış "ağırlanmış" 598a/4;

adanılmış "tayin edilmiştir" 598a/4;

akıdılmış "akıtılmış" 586a/4;
bişmiş "pişmiş" 614b/1;
bürünmiş "giyinmiş" 585b/4;
bürülmiş "kıvrılmış" 616a/2;

Çokluk 3. Kişi

beslenmişler "beşlenmişler" 543a/7;
düşmişler "düşmüşler" 577a/4;
viribinilmişler "gönderilmişler" 592b/11;
ḳoparınılmışlar mıyuz "diriltilmişler miyiz" 543a/10;

2. Dilek (Tasarlama) Kipleri

a) Dilek-Şart "-sa,-se"

Dilek-şart çekiminin, metnimizde az sayıda örnekte teklik 2. sahıs ve çokluk 2. şahıs örneği görülmektedir.

Teklik 2. Kişi

görseñ "görseñ" 546b/5;

Çokluk 2. Kişi

olsañuz "olsanız" 544b/9;
ṣansañuz "sansanız"562a/11;

b) İstek "-a, -e"

Şekil olarak fiil köküne "-a, -e" ekleri getirilerek çekimlenen istek eki, anlam bakımından bazen şimdiki zaman, gelecek zaman ve geniş zaman da bildirmektedir. Bu kipte zaman ifadesinden daha çok bir tasarlama ya da bir durum bildirilmesi söz konusudur.

Bugün "emir-istek" çekiminde kullandığımız, 1. teklik kişi –ayım, -eyim; -alum, -elüm" ve bugün kullanılmayan teklik 1. kişi "-ayın, -eyin" ekleri aslında emirden ziyâde istek bildirirler. Ancak şekil bakımından ekleri tasnif ederken sözü edilen ekler, "emir" çekiminde alınmıştır. (bkz. Fiil Çekiminde Kullanılan Kişi Ekleri)

Istek kipinin olumsuz şekli fiil kökü ve gövdelerine "-ma, -me" eki getirilerek yapılmıştır.

Teklik 1. Kişi

gösterem "göstereyim" 596b/7;
givürem "ekleyem" 587b/9;
arturavan "artırayım" 587b/3;
oḳıyam "çağırayım" 581b/1;

Teklik 2. Kişi

bilesin "bilesin" 572b/10;
göresin "göresin" 548a/6;
binesin "binesin" 602b/7;
yarlıġayasın " bağışlayasın" 581b/1;
arınasın "temizlenesin" 596b/7;
görmeyesin "görmeyesin" 571b/4;

Teklik 3. Kişi

bıraġa "bıraka" 602a/6;
ḳıla "yapa" 567b/1;
göre "göre" 596a/2;
göstere "göstere" 566a/4;
ṣorılmaya "sorulmaya" 540a/10;
dutıla "tutula" 540b/1;
yarlıġamaya "bağışlamaya" 564a/1;
givüre "soka" 568b/11;

Çokluk 1. Kişi

bıraġavuz "bırakacağız" 585b/3;
çıḳaravuz "çıkaracağız" 595a/1;
ḳılavuz "yapacağız" 577a/9;
yaradavuz "yaradacağız" 543b/10;
dirmeyevüz "toplamayalım" 589a/1;

__Çokluk 2. Kişi__

bilesiz "bilesiniz" 574a/1;

çıḳamayasız "çıkamayasınız" 540a/4;

dilemeyesiz "dilemeyesiniz" 599b/7;

ṭurmayasız "durmayasınız" 540a/7;

dirinilesiz "toplanasınız" 551b/7;

söyleşesiz "konuşasınız" 552a/5;

bulmayasız "bulmayasınız" 552a/7;

__Çokluk 3. Kişi__

göreler "göreler" 536a/1;

bileler "bileler" 537a/7;

döşeyeler "uzatalar" 557a/11;

eyideler "söyleyeler" 536a/1;

döndüreler "döndüreler" 538a/7;

işitmeyeler "duymayalar" 542b/6;

çıḳalar "çıkalar" 553b/1;

c) Emir (Imperativ)

Emir ekleri, yalnız çekim ekleridir, zaman göstermezler, tasarlanan emirle yapılmasını işaret ederler. Fiil köküne getirilen kişi ekleri aynı zamanda emir vazifesi görüler. Her kişi için ayrı ekler kullanılan emir çekimlerinde, teklik ikinci kişi için bazen fiil kökü kullanılırken bazenda "-ġıl, -gil" eki kullanılmıştır.

1. teklik ve 1. çokluk kişi için kullanılan "-ayın, -eyin; -ayım, -eyim; -alum, -elüm" ekleri anlam olarak emir değil istek bildirirler. Bu çekimin olumsuzu fiil köküne "-ma, -me" eki getirilerek yapılır.

__Teklik 1. Kişi__

ḳulaġuzlayayım "rehberlik edeyim" 561a/2;

__Teklik 2. Kişi__

ḳo "koy, bırak" 576a/5;

oḳı- "oku, çağır" 585b/3;

dön- "vazgeç" 607a/5;

arturma	"artırma" 582b/2;
çağırma	"seslenme" 609b/5;
ḳılma	"yapma" 555a/2;
yarlıġa	"bağışla" 558a/4;
muştıla	"müjdele" 561a/11;
erġıl	"koyul" 610a/1;

Metnimizde **–ġıl, -gil** Emir 2. teklik şahıs eki sadece bir örnekte geçmektedir.

Teklik 3. Kişi

baḳsun	"baksın" 556a/4;

Çokluk 1. Kişi

ḳılalum	"yapalım" 575b/4;

Çokluk 2. Kişi

añuñ	"hatırlayınız" 563a/2;
ayrıluñ	"ayrılınız" 567a/8;
buyrışuñ	"paylaşın" 568a/6;
çıḳuñ	"çıkınız" 540a/4;
baḳmañ	"bakmayınız" 538b/1;
çıḳarmañ	"çıkarmayınız" 567a/2;
ṭaduñ	"tadınız" 538a/1;
kesmeñ	"kesmeyin" 539a/2;
yirüñ	"yürüyün" 540a/3;
dururuñ	"kılın" 552a/11;
yığlınuñ	"sakının" 554a/11;
dutmañ	"tutmayın" 557a/1;

__Çokluk 3. Kişi__

ṭapsunlar	"tapsınlar" 615b/5;
girmesün	"girmesin" 575a/4;
getürsünler	"getirsinler" 575b/11;
çıḳmasunlar	"çıkmasınlar" 567a/3;
olmasunlar	"olmasınlar" 547b/1;
oynasunlar	"oynasınlar" 580b/7;
dilesünler	"dilesinler" 559a/5;
getürsünler	"getirsinler" 575b/11;
girsünler	"girsinler" 580b/7;

B) İ-Fiili (cevher fiili) Çekimi

Türkçenin asıl yardımcı fiil olan "-ermek" yardımcı fiilden türemiş "i-" fiilinin gfamerde iki temel görevi vardır. Bunlardan birisi basit zamanların üzerine gelerek birleşik zaman çekimlerini oluşturmak, ikincisi ise isimlerin üzerine gelerek onları fiiller gibi çekime sokmaktadır. "i-" fiilinin ihbar (Bildirme), hikâye, rivâyet, şart olmak üzere dört kipi vardır. Bu çekimi olumsuzu "değil" ile yapılır ve kişi ekleri olumsuzluk bildiren "değil" kelimesinin üstüne gelir.

1. İhbar (Bildirme) Çekimi

__Teklik 1. Kişi__

bizârven	"küskünüm" 555b/11;
mâlik degülven	"sahip değilim" 558a/1;
ṭapıcı değülven	"tapan değilim" 615a/10;
göriciven	"görücüyüm" 577b/9;
ḳatında degülin	"huzurunda değilim" 573b/5;

__Teklik 2. Kişi__

delü degülsin	"deli değilsin" 574a/7;
ḳorḳudıcı degülsin	"korkutan değilsin" 597b/4;
ögütleyici degülsin	"öğütleyen değilsin" 605b/10;
musallaṭ degülsin	"musallat değilsin"
göricisin	"görücüsün" 602a/9;

helâlsin	"helalsin" 607a/9;
kadirsin	"gücü yetensin" 570b/5;

Teklik 3. Kişi

çesmesindedür	"çeşmesindedir" 601b/5;
beñdeşsüzdür	"eşsizdir" 545a/10;
beraberdür	"beraberdir" 563b/11;
azîzdir	"yücedir" 562a/5;
bilicidür	"bilicidir" 545b/2;
baydur	"zengindir" 565b/1;
arşundur	"arşındır" 578a/7;
anddur	"yemindir" 544b/1;

Çokluk 1. Kişi

'âcizler degülüz	"aciz kimseler değiliz" 543b/9;
anlardan degülüz	"onlardan değiliz" 580b/6;
viricivüz	"vericiyiz" 537a/8;
yaradıcılar mıvuz	"yaradıcılar mıyız" 543b/10;

Çokluk 2. Kişi

nesene degülsiz	"hiçbir şey değilsiniz"
ṭapıcılar degülsiz	"tapan kimseler değilsiniz" 615a/10;
işlersiz	"yaparsınız" 552a/4;
ṭolduruсılarsız	"doldurucularsınız" 543b/3;
içicilersiz	"içicilersiniz" 543b/4;

Çokluk 3. Kişi

ademilerdür	"insanlardır" 570a/4;
daimlerdür	"devam edenlerdir" 579b/9;
develerdür	"develerdir" 593b/10;
dördüncilerdür	"dördüncülerdür" 551a/4;
feriştelerdür	"feriştelerdir" 570b/5;

bed-rûzilerdür "kısmetsizlerdir" 543b/5;

geçicilerdür "geçicilerdir" 542a/8;

2. Şart Çekimi

<u>Çokluk 2. Kişi</u>

kâfiriseñüz "kafirseniz"586a/9;

C) Birleşik Zamanlı Fiillerin Çekimi

"i-" fiilinin iki temel görevinden birisi isimlerin üzerine gelerek onları fiil gibi çekime sokmak, ikincisi ise basit zamanların üzerine gelerek birleşik zaman çekimlerini oluşturmaktır. Hikâye, Rivâyet, Şart şekillerinden metnimizde rivâyet örneği yoktur. "i-" fiili bazı kelimelerde düşmüştür.

1. Hikâye

a) Geniş Zamanın Hikâyesi "-□r-(ı)dı; -□r-(i)di"

<u>Teklik 3. Kişi</u>

ṭapardı "tapardı" 584b/3;

eyleridi "yapardı" 574b/2;

dönderdi "dönderdi" 554a/6;

<u>Çokluk 3. Kişi</u>

depelerdi "vurudu" 599a/6;

b)Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi "-dı-(y)-dı; -di-(y)-di"

<u>Teklik 3. Kişi</u>

olduyıdı "olduydu" 592b/3;

<u>Çokluk 1. Kişi</u>

Çokluk 1. kişi çekiminde kişi eki, birleşik zamandan önce gelmiştir.

indügidi "indiydik" 544b/1;

c) İstek Kipinin Hikâyesi "-a-dı;-e-di"

Teklik sahıslarda i- fiilinin düşmesinden dolayı araya girmesi gereken koruyucu ünsüz yazılmamıştır.

Teklik 2. Kişi

göredüñ "göreydin" 556a/11;

Teklik 3. Kişi

olınaydı "olunaydı" 244a/9;

Çokluk 1. Kişi

eyleyeydük "yapaydık" 574b/1;

2. Şart

a) Geniş Zamanın Şartı "-r-sa; -r-se"

Teklik 2. Kişi

ḳorısan "koyarsan" 582b/7;

Teklik 3. Kişi

ḳılurısa "yaparsa" 573b/10;
olurısa "olursa" 594a/3;
buyururısa "buyurursa" 610b/9;
ister ise "isterse" 580a/6,
ḳorḳarısa "korkarsa" 567b/1;
döndürürise "döndürürse" 584a/11;

Çokluk 2. Kişi

bilürseñüz "bilirseniz" 558b/10;
olursañuz "olursanız" 554b/9;
alursañuz "alısanız" 559a/8;
ṣanursañuz "sanırsanız" 562a/11;

__Çokluk 3. Kişi__

oldılarsa	"oldularsa" 575b/3;
dilerse	"dilerse" 586a/11;
eylerise	"yaparsa" 557a/9;
bilürlerise	"bilirlerse" 557a/11;

b) Görülen Geçmiş Zamanın Şartı "-dı-sa; -di-se"

__Çokluk 2. Kişi__

olduñuzsa	"olduysanız" 581a/9;

c) Öğrenilen Geçmiş Zamanın Şartı "-mış-sa; -miş-se"

__Teklik 1. Kişi__

virinilmemişsem	"verilmemişsem" 578a/2;

ç) Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi "-mış-dı; -miş-di"

__Teklik 3. Kişi__

yazılmışdur	"yazılmıştır" 538b/4;
dirilmişlerdür	"toplanmışlardır" 543b/1;

Ç) Katmerli Birleşik Çekim

Katmerli birleşik çekim, asıl fiil kipine "i-" fiilinin iki şeklinin arka arkaya getirilmesiyle ortaya çıkan çekimdir.

a) Öğrenilen Geçmiş Zaman Rivâyetinin Şartı

Bu çekimde "i-" fiilinin üst üste gelen eklerin ünsüz benzeşmesi görülür. (bkz. Ünsüz Benzeşmesi)

dilemişmissedük	"dilemiş imişsek, dilemişmişsek" 544a/2;
irmemişmisse	"ermemiş imişse, ermemişmişse" 576b/1;
indürmişmissedüñüz	"indirmiş imişseniz, indirmişmişse" 613b/3;
bırakmamışmıssa	"bırakmamış ımışsa, bırakmamışmıssa" 553b/6;

İ. BİRLEŞİK FİİLLER

Birleşik fiiller, isimlere it-, kıl-, eyle-, ol-, bul-, dut-, tut-.... gibi yardımcı fiiller eklenilerek yapıldığı gibi iki fiilin bir araya getirilmesiyle de yapılmaktadır.

'afv eyle- "affetmek" 550a/8;

yüz döndür- "terketmek"

'aciz eyle- "zayıflatmak" 584a/1;

'adl eyle- "adil olmak" 558b/2;

ebed ol- "sonsuz olmak"591b/11;

beraber ol- "birlikte olmak" 546a/10;

bilmeklü ol- "bir şey hakkında bilgisi olmak" 561a/10;

boyun dut- "başını eğmek" 575b/10;

cezâ vir- "ceza vermek" 544b/9;

eylül eyle- "iyilik etmek" 558b/2;

Birleşik fiillerin tasviri fiiller (descriptif) grubundan örnek azdır. "a-dur-; i-ver; -ebil-;" şeklinde yapılan tasviri fiiller "yeterlik, tezlik, süreklilik" gibi anlamlar verirler.

viribi- "gönderilmek, verilmek" 539a/11, 560b/10, 561b/11, 614a/11...;

SONUÇ

Metnimizin dili Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini taşımaktadır.

"Tanrı, Çalap, yazuk, tamu, uçmak...." gibi kelimelerin kullanılmış olması Türkçenin, Arapça ve Farsça kelimelere karşı ifade gücünün zenginliğini göstermektedir.

Arapça ifadelerin karşılanabilmesi için yeni biçimler arayan metnimiz daha çok "-an, -en" yerine "-ıcı, -ici" fiilden isim yapma ekinden ve birleşiklerden faydalanmıştır. (bkz. Sıfat Fiiller).

e/i meselesinde metnimiz kesinliğe kavuşmamıştır. Kelime kökü ve ilk hecede e'den i'ye doğru bir daralma görülürken kapalı e için herhengi bir işaret kullanılmamıştır. Bu hususta metnimiz i'den yanadır. (biş, di-, ir-, iş, yir, yit-....) (bkz. Daralma).

Eski Anadolu Türkçesinin en önemli ses bilgisi meselesi olan yuvarlaklaşma metnimizde yaygındır. Kelime kökünde, Orta Türkçe dönemindeki ön damak ünsüzü "g" ve "g" lerin düşmesi ve "b, m, p, v" dudak ünsüzlerinin etkisiyle yuvarlaklaşma görülmüştür (kapu, şatu, yazu, yavuz, mükrüm, altun, şayru, tamu...) ayrıca imlâsı klişeleşmiş olarak bazı ekler daima yuvarlak yazılmıştır. (bkz. Yuvarlaklaşma).

Çağatay Türkçesinde Arapça ve Farsça kelimelere getirilen Türkçe Eklerin kalın sıradan tercih edilmesi geleneğinin bir izi olarak metnimizde "bahıllık, kâfirlik, selâmetlık, beraberlık, za'îflık...." Gibi kullanımlar tesbit edilmiştir. (bkz. İncelik-Kalınlık Uyumu).

t/d hususunda, Türkçenin her döneminde karışıklık arz eden "t->d-" değişmesi metnimizde de net bir görünüm içinde değildir. Aslı "t-" olan sesin "d-" ye değişmesi, Batı Türkçesine has bir özelliktir. XI. Yüzyılda gerçekleştiği söylenebilen bu değişiklik bütün "t-" seslerini içine almaz. Metnimizde ince sıradan kelimelerde t->d- sistemlidir. Kalın sıradan kelimelerde t-'li, d-'li ve her iki şekilde kullanım görülmektedir. Daha çok t- korunurken %40 oranında t->d- görülür. (bkz. Ötümlüleşme).

Şekil bakımından birbirine girmiş durumda olan edilgenlik ve dönüşlülük ekleri, anlam bakımından da karışıklık arz etmektedir. "-l-" ve "-n-" ile yapılanlar olarak tasnif ettiğimiz bu eklerde, genellikle ünlü ve "r" ile biten fiillerin edilgen şekilde

“n” tercih edilmiştir. Ancak asıl edilgenlik eki olan “l” de buna eklenmiştir. (adanıl-, dirildinil-, gösterinil-, örtünil…) (bkz. Edilgenlik Ekleri).

Çalışmamız neticesinde ses ve gramer özelliklerinden hareketle metnimizin Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerini taşıdığını ve XV. Yüzyılda te’lif edildiğini söyleyebiliriz.

METİN

535b

SÛRETÜ'L-ḲAMER 55 ÂYETTİR

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1: Ḳıyamet yaḳın oldı daḳı ay yarıldı. (Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı.)

2: Daḳı eger

536a - 536b

2: Daḳı eger bir nişân göreler yüz döndüreler daḳı: Ḳavî câẕûlıkdur eyideler. (Onlar bir mucize görürlerse hemen yüz çevirirler ve: Eskiden beri devam edegelen bir büyüdür, derler.)

3: Daḳı anlar yalan duttılar daḳı nefsleri dileklerine uydılar. Daḳı her iş ḳarar dutıcıdur. (Yalanladılar ve kendi heveslerine uydular. Halbuki her işin ulaşacağı yer vardır.)

4: Bayıḳ anlara, yıġmaḳ anuñ içindedür daḳı ol kim ḫaberlerden geldi. (Andolsun onlara, kötülükleri önleyecek nice önemli haberler gelmiştir.)

5: Pes tamam ḥikmetdür. Ḳorḳıdıcılar aşşı eylemez! (Bu büyük bir hikmettir. Fakat (yüz çevirene) uyarılar ne fayda verir!)

6: Oḳıya oḳıyıcı şarblanmaz işdinyaña ol gün kim, anlardan yüz döndürür. (Çağıranın görülmemiş bir şeye çağırdığı gün, sen de onlardan yüz çevir.)

7: Temen ṭağılmış çekürge gibi anlaruñ gözleri ḫor iken anlar sinlerden çıḳarlar. (Sanki etrafa yayılmış çekirge sürüsü gibi bakışları perişan (utançtan yere bakar) bir halde ve davetçiye koşarak kabirlerden çıkarlar.)

8: Oḳıyıcıdınyaña ivicilerken kâfirler: İşbu, şarb bir gündür! Eyide. (O esnada kâfirler: Bu, çok çetin bir gündür! Derler.)

9: Anlardan ilerü nûḥ ḳavmi daḳı yalan duttılar: Pes, delüdür, eyittiler. (Onlardan önce Nuh'un kavmi de yalanladı hem de kulumuzun yalancı olduğunda ısrar ederek: O, delirdi, dediler. Ve (Nuh davetten vazgeçmeye) zorlandı.)

10: Pes, daḳı çalabısını oḳıdı: Bayıḳ ben yenilmişven, benümçün yardım id [seknildi?]. (Bunun üzerine, Rabbine: Ben yenik düştüm, bana yardım et diyerek yalvardı.)

11: Şuyla dökülinci gök ḳapuların pes açduḳ. (Biz de derhal nehir gibi devamlı akan bir su ile göğün kapılarını açtık.)

12: Daḳı yiri ḳılduḳ pes çeşmeler irişdi. Şu, bayıḳ bir ḥâl üzere kim anuñ üzere olundı. ((Her iki) su, takdir edilmiş bir işin olması için birleşmişti.)

13: Anı daḳı taḫtalular ya'ni mıḫlular, daḳı gemi üzere bindürdük. (Nuh'u da tahtalardan yapılmış, çivilerle çakılmış gemiye bindirdik.)

14: Aña yanud virmekçün kim inanılmadı göre durduğumuz yirde yürir oldu. (İnkâr edilmiş olana (Nuh'a) bir mükâfat almak üzere gemi, gözlerimizin önünde akıp gidiyordu.)

15: Bayıḳ anı daḳı pes nişân ḳoduḳ, ögütlenici var mı? (Andolsun ki onu bir ibret olarak bıraktık, ibret alan yok mudur?)

16: Pes 'aẕâbum daḳı ḳorḳutmaḳlarum nite oldı! (Benim azabım ve uyarılarım nasılmış!)

17: Bayıḳ ḳurânı oḳımaḳ içün geñez eyledük pes añıcı ya oḳıyıcı var mı? (Andolsun ki biz Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. (Ondan) öğüt alan yok mu?)

18: 'Âd ḳavmi yalan duttı pes 'aẕâbum daḳı ḳorḳutmaḳlarum nite oldı. (Âd kavmi (Peygamberleri Hûd'u) yalanladı da azabım ve tehdidim nasılmış (gördüler))

19: Anlaruñ üzere, bayıḳ naḫs hemişe gün içinde ḳatı esici bir yil viribdük. (Biz onların üstüne, uğursuzluğu devamlı bir günde dondurucu bir rüzgâr gönderdik.)

537a-537b

20: Anlar, temen dibinden ḳoparılmış ḫurma aġacı diplerüdür ademleri ḳoparur. (O rüzgâr, insanları, sökülmüş hurma kütükleri gibi yere seriyordu.)

21: Pes ʻaẕâbum daḳı ḳorḳutmaḳlarum nite oldı! (Nasılmış, benim azabım ve uyarılarım!)

22: Bayıḳ ḳurânı oḳımaḳ içün geñez eyledük pes daḳı añıcı ya oḳıyıcı var mı? (Andolsun ki biz Kur'an'ı düşünüp ögüt alınsın diye kolaylaştırdık. ögüt alan yok mu?)

23: Ṣemûd ḳavmi ḳorḳudıcılar yalan duttı . (Semûd kavmi de uyarıcıları yalanladı.)

24: "Pes bizden bir ademiye uyaruz? Aña ol vaḳt azġunlıḳdur daḳı delülikde uyaruz" eyittiler. (" Aramızdan bir beşere mi uyacağız? O takdirde biz apaçık bir sapıklık ve çılgınlık etmiş oluruz " dediler.)

25: "Vaḥy, aramuzda anuñ üzere mi bıraġıldı? Belki, ol yalancı bundurmış." (" Vahiy, aramızda ona mı verildi? Hayır o, yalancı ve şımarığın biridir. " (dediler.))

26: İrte, yalancı bundurmış kimdür tîz bileler. (Yarın onlar, yalancı ve şımarığın kim olduğunu bileceklerdir.)

27: Bayıḳ anlara şınamaḳ deveyi biz viricivüz. Pes anları göz dut daḳı ṣabreyle. (Gerçekten onları imtihan etmek için dişi deveyi gönderen biziz. Sen onları gözetle ve sabret.)

28: Anlara, şu aralarında üleşmekdür ḫaber vir. Daḳı her şu ülüsi ḥażır olunmışdur. (Onlara, suyun aralarında paylaştırıldığını haber ver. Her biri kendi içme sırasında gelsin.)

29: Pes işlerini ḳıġırdalar, pes duttı depeledi. (Arkadaşlarını çağırdılar, o da (bundan cür'et alarak) kılıcını kaptı ve deveyi kesti.)

30: Pes ʻaẕâbum daḳı ḳorḳutmaḳlarum nite oldı! ((Bu azgınlara) azabım ve uyarılarım nasıl oldı!)

31: Bayıḳ biz anlaruñ üzere bir kez çıġırmaḳ viribdük. Pes aġıl eyleyicüñ ḳuruşınmış aġac gibi oldılar. (Biz onların üzerine korkunç bir ses gönderdik. Hemen hayvan ağılına konan kuru ot gibi oluverdiler.)

32: Bayıḳ ḳurânı, daḳı oḳımaḳ içün geñez eyledük. Pes añıcı ya oḳıyıcı var mı? (Andolsun ki biz Kur'an'ı, anlaşılıp ögüt alınması için kolaylaştırdık. O halde düşünüp ögüt alan yok mu?)

33: Lûṭ ḳavmi ḳorḳuducıları yalan duttı. (Lût'un kavmi de uyarıcı peygamberleri yalanladı.)

34,35: Bayıḳ biz anlaruñ üzere ol ṭaş atıcı yil viribdük illâ Lûṭ ḳavmi ancılayın ḳatumuzdan niʻmet virmekiçün anları ṣubḥ vaḳtinde ḳurdarduḳ. Aña kim şükr eyledi yanud virürüz. (Bizi de üstlerine taş (yağdıran bir fırtına) gönderdik ancak Lût ailesi müstesna, katımızdan bir nimet olarak onları seher vaktinde kurtardık. Biz şükredeni işte böyle mükâfatlandırırız.)

36: Bayıḳ, anları ḳatı dutmaġumuzdan ḳorḳuttı. Daḳı ḳorḳutmaḳları pes yalan duttılar. (Andolsun ki, Lût onları bizim şiddetli azabımızla uyardı. Fakat onlar bu tehditleri kuşkuyla karşıladılar.)

37: Bayıḳ aña daḳı ḳonuġını dilediler. Pes anlaruñ gözlerine belürsüz eyledük. " Pes ʻaẕâbumı daḳı ḳorḳutmaḳları ṭaduñ! " (Onlar Lût'un misafirlerine karşı kötülük yapmayı planlamışlardı. Hemen biz onların gözlerini silme kör ettik. " Haydi azabımı ve uyarılarımı tadın! " (dedik).)

38: Bayıḳ ṭañla, anlara irtecek ʻaẕâb daḳı

538a-538b

ķarar dutucı geldi. (Bir sabah kendilerine, yakalarını bırakmayacak olan bir azab gelip çattı.)

39: Pes 'aẕâbumı daķı ķorķutmaķlarumı taduñ! (İşte azabımı ve uyarılarımı tadın! (denildi.))

40: Bayıķ Ķurânı, oķımaķ içün geñez eyledük. Pes oķıyıcı daķı var mı? (Andolsun ki biz Kur'an'ı, ögüt almak için kolaylaştırdık. O halde düşünüp ibret alan yok mu?)

41: Bayıķ fir'avn ķavmine daķı ķorķıdıcılar geldi. (Şüphesiz firavun kavmine de uyarıcılar gelmiştir.)

42: Pes dükelin nişânlarumuzı yalan duttılar. Anları gâlibün dutmağı güci yiter dutduķ. (Lâkin onlar bütün âyetlerimizi yalanladılar. Biz de onları güç ve kudretimize lâyık bir şekilde yaratdık.)

43: İy kâfirlerüñüz, şunlardan yigrek midür? Yâ kitâblar içinde ķurtılmaķ sizüñ midür?(Şimdi sizin kâfirleriniz, onlardan daha mı iyidirler? Yoksa kitaplarda sizin için bir berât mı var?)

44: Yâ "biz, yardım idici cemâ'âtümüz" mi eydürler? (Yoksa " biz, intikam almaya gücü yeten bir topluluğuz " mu diyorlar?)

45: Cemâ'ât tîz sinle daķı arķalarını döndüreler. (O topluluk yakında bozulacak ve onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır.)

46: Belki ķıyâmet va'deleri vaķtidür daķı kıyâmet acıraķ daķı ķatıraķdur.(Bilakis kıyamet onlara vaat edilen asıl saattir ve o saat daha belâlı ve daha acıdır.)

47: Bayıķ yazuķlular odlar içinde daķı azġunlıķ içindedür.(Şüphesiz suçlular sapıklık ve çılgınlık içindedirler.)

48: Ol gün kim yüzleri üzere od içinde ṭartınalar 'ṭamu yoķanmağın!' dedük. (O gün yüzüstü ateşe sürüklendiklerinde 'cehennemin elemine tadın! ' denir.)

49: Bayıķ biz, her nesneyi endâzesiyle yaratduķ. (Biz, her şeyi bir ölçüye göre yarattık.)

50: İllâ buyruġumuz, daķı göz ile bir baķmañ degül.(Bizim buyruğumuz, bir anlık bakış gibi, bir tek sözden başka bir şey değildir.)

51: Beñdeşlerüñüzi daķı helâk eyledük. Pes ögütlenici var mı? (Andolsun biz, sizin benzerlerinizi hep helâk ettik. Düşünüp ibret alan yok mu?)

52: Daķı her nesne kim kitâblarda eylediler. (Yaptıkları her şeyi kitaplarda (amel defterlerinde) mevcuttur.)

53: Her ulu daķı kiçi yazılmışdur. (Küçük büyük her şey satır satır yazılmıştır.)

54: Bayıķ şaķınıcıları uçmaķlardadur. (Takvâ sahipleri cennetlerdedir.)

55: Irmaķda, begenilmiş yirde daķı pâdişah ķatında güci yiler. (Irmak kenarlarında, güçlü ve Yüce Allah'ın huzurunda hak meclisindedirler.)

Rahman Sûresi

SÛRETÜ'R-RAḤMAN (78 ÂYETTİR)

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1,2,3,4: Rûzî virici ķurânı öğretti. Ademi yarattı. Aña sözi öğretti. (Rahmân kur'an'ı öğretti. İnsanı yaratdı. Ona acıklamayı öğretdi.)

5: Gün daķı ay şaġışludur. (Güneş ve ay bir hesaba göre (hareket etmekte) dir.)

6: Özdeksüz biten yâ özdeklü biten daķı yılduz secde eylerler.(Bitkiler ve ağaçlar secde ederler.)

7: Gök götürdi daķı terâzuyı ķodı. (Göğü Allah yükselti ve mizânı (dengeyi) o koydu.)

8: Terâzuda ḥaddden geçmeñ. (Sakın dengeyi bozmayın.)

539a-539b

9: Ṭartmaġuñuzı ʻadl ile durunuñ daḳı terâzuyı kesmeñ. (Ölçüyü adaletle tutun ve eksik tartmayın.)

10: Daḳı yiri ademiler içün anı ḳodı. (Allah, yeri canlılar için yaratmıştır.)

11: Yimiş daḳı ḫurmâ ağacı çiçek islü ḳablar anuñ içündedür. (Orada meyveler ve salkımlı hurma ağaçları vardır.)

12: Yapraḳ dane daḳı rûziyi issi. (Yapraklı daneler ve hoş kokulu bitkiler vardır.)

13: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı niʻmetlerini yalan dutar siz. (O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

14: Ademi saḳsı gibi ḳuru balçıḳtan yarattı. (Allah insanı, pişmiş çamura benzeyen bir balçıktan yarattı.)

15: Daḳı periler atasını yelikden oddan yarattı. (Cinleri öz ateşten yarattı.)

16: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı niʻmetlerini yalan dutar siz. (O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

17: İki gün ṭoğusı çalabısı daḳı batısı çalabısı. ((O) İki doğunun ve iki batının Rabbidir.)

18: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı niʻmetlerini yalan dutar siz. (Öyleyse Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

19: İki deñiz birbirine irişür viribidi. (İki denizi birbirine kavuşmak üzere salıvermiştir.)

20: Ol iki arasında perdedür; ḫadden geçmezler. (Aralarında bir engel vardır; birbirine geçip karışmazlar.)

21: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı niʻmetlerini yalan dutar siz. (O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

22: Ol ikiden incü daḳı [setik?] çıḳar. (İkisinden de inci ve mercan çıkar.)

23: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı niʻmetlerini yalan dutar siz. (Şimdi Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

24: Deñizde ṭağlar gibi götürülmiş gemiler daḳı anuñdur. (Denizde yüce dağlar gibi yükselen gemiler de Onun'dur.)

25: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı niʻmetlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

26: Anuñ üzeredür her kim yoḳ olıcıdur. (Yeryüzünde bulunan her canlı yok olacak.)

27: Ulu daḳı iş issi çalabuñ ẕâtı daḳı ağırlamaḳ vardur. (Ancak azamet ve ikram sahibi Rabbimizin zâtı baki kalacaktır.)

28: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı niʻmetlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

29: Yir daḳı göklerdedür anlar kim aña diler ol her gün bir işdedür. (Göklerde ve yerlerde bulunan herkes, ondan ister.)

30: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı niʻmetlerini yalan dutar siz. (O halde Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

540a-540b

31: İy ademi daḳı iy peri tîz sinle dümügüm. (Ey insan ve cin! Sizin de hesabınızı ele alcağız.)

32: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Hal bu iken Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

33: İy periler bölügi daḳı ademi bölügi eger gökler daḳı yirüñ ḳıranıñdan gücüñüz yiterse kim çıḳasız pes illâ ḳuvvetile ḳahr ile çıḳamayasız çıḳuñ. (Ey cin ve insan toplulukları! Göklerin ve yerin çerçevesinden çıkıp gitmeye gücünüz yetiyorsa geçin. Ancak büyük bir güçle çıkıp gidebilirsiniz.)

34: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyse Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

35: Siz iki üzerine dütünsüz yelik oddan daḳı baḳırdan viribinile pes giri ṭurmayasiz. (Üzerinize ateşle alev ve duman gönderilir de birbirinizi kurtaramaz ve yardımlaşamazsınız.)

36: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbimizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

37: Pes gök yarıla ḳızıl gül gibi, daḳı ḳızıl edîm gibi ḳaçan ola, (Gök yarılıp da kızarmış yağ renginde gül gibi olduğu zaman,)

38: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Rabbimizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

39: Pes ol gün ademi ne-dağı peri yazuğından ṣorılmaya. (İşte o gün insana da cine de günahı sorulmaz.)

40: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

41: Yazuḳlular a'lâmatları ile biline, pes bürçekler ile daḳı ṭabanları ile dutıla. (Suçlular, simalarından tanınır, perçemlerinden ve ayaklarından yakalanırlar.)

her yimişden iki çift

43: İşbu, olkim anı yazuḳlular yalan dutar ṭamudur. (İşte bu, suçluların yalanladıkları cehennemdir.)

44: Anuñ arasında daḳı ıssı şu arasında degzinürler. (Onlar, cehennemle kaynar su arasında dolaşır dururlar.)

45: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Şimdi Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

46: Daḳı çalabısı ḳatında durmaḳdan kim ḳorḳdı anuñ iki uçmaḳdur. (Rabbinizin huzurunda durmaktan korkan kimselere iki cennet vardır.)

47: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

48: İki uçmaḳ budaḳlar issileri. (İki cennet de çeşit çeşit ağaçlarla doludur.)

49: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?)

50: Ol iki içindedür iki aḳarlar çeşmedür. (İkisinden de akıp giden iki kaynak vardır.)

51: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

52: Her yimişden iki çift ol iki içindedür. (İkiside de her türlü meyveden çift çift vardır.)

53: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini

541a-541b

yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz.)

54: Astarları döşekler üzere yoğun bercinden tekye urucılarken daḳı iki uçmağuñ dermegi yaḳındur. (Hepsi de örtüleri atlastan minderlere yaslanırlar. İki cennetin de meyvesinin devşirilmesi yakındır.)

55: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

56: Anlaruñ içinde göz yığıcılardur; anlara ademi ne dağı peri anlardan ilerü yaḳınlıḳ eylemedi. (Oralarda gözlerini yalnız eşlerine çevirmiş güzeller var ki, bunlardan önce onlara ne insan ne de cin dokunmuştur.)

57: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

58: Temen anlar uşaḳ incü daḳı yâḳutdur. (Sanki onlar yakut ve mercandır.)

59: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

60: İy eylük eylemek yanudı illâ iylük eylemek var mı? (İyliğin karşılığı iyilikten başka bir şey midir?)

61: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

62: Ol ikiden daḳı iki kemikirek uçmaḳdur. (Bu ikisinden başka iki cennet daha vardır.)

63: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

64: İki ḳara görinür. (Bu cennetler koyu yeşildirler.)

65: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

66: Ol iki çeşme ḳaynayu çıḳıcılar iki içindedür. (İkisinde de durmadan fışkıran iki kaynak vardır.)

67: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

68: Yimiş daḳı ḫurma daḳı nar ol iki içindedür . (İkisinde de her türlü meyveler, hurma ve nar vardır.)

69: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

70: Çoḳ hünerlü 'avratlar körklüler ol iki içindedür. (İçlerinde huu güzel yüzü güzel kadınlar vardır.)

71: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

72: Ḳarasıña ḳara aḳıña aḳ gözlüler yığlınmışlar çadırlar içindedür. (Otağlar içinde sahiplerine tahsis edilmiş huriler vardır.)

73: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

74: *Anlara ademi ne-dağı peri yaḳınlıḳ eylemedi yaḳınlıḳ eylemedi.* (Bunlara onlardan önce ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur.)

75: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

76: Yaşıllar döşekler daḳı bahâlu körklüler döşekler üzere tekye urıclarken. (Yeşil yastıklara ve hârikulâde güzel döşemelere yaslanırlar.)

77: Pes çalabuñuzuñ ḳanḳı ni'metlerini yalan dutar siz. (Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?)

78: Ululuḳ issi daḳı ağırlıḳ issi çalabuñ adı arı oldı ya ḫayırlu oldı. (Büyüklük ve ikram sahibi Rabbinin adı yücelerden yücedir.)

542a-542b

1: Ḳaçan ola olucı. (Kıyâmet koptuğu zaman,)
2: Anuñ olmağında yalancı yoḳdur. (Ki onun oluşunu yalanlayacak hiçbir kimse yoktur.)
3: İndüricidür, yüceldicidür. (O, alçaltıcı, yücelticidir.)
4: Ḳaçan deprenmek yir depredile. (Yer şiddetle sarsıldığı,)
5: Uvanıla ṭağlar daḳı uvanmaḳ. (Dağlar parçalandığı,)
6: Pes ẕerre ṭağılmış ola, (Dağılıp toz duman haline geldiği,)
7: Daḳı üç dürlü dürlü olduñuz. (Ve sizler de üç sınıf olduğunuz zaman)
8: Ṣağ yanuñ isleri pes ṣağ yan isleri ne nesnedür! (Sağdakiler, ne mutlu o sağdakilere!)
9: Ṣol yan isleri *daḳı* ṣol yan isleri ne nesnedür! (Soldakiler, ne bahtsızdırlar onlar!)
10: İlerü geçiciler *daḳı* ilerü geçicilerdür. ((Hayırda) önde olanlar, (ecirde de) öndedirler.)
11,12: Şunlar, uçmaḳlarında diñlenmek yaḳın olunmışlardur. (İşte bunlar, naîm cennetlerde (Allah'a) en yakın olanlardır.)
13: Bir bölük öñdünkilerden, ((Onların) çoğu önceki ümmetlerden,)
14: Daḳı az ṣoñrağılardan. (Birazı da sonrakilerdendir.)
15,16: Örülmiş taḫtalar üzere duralar üzere ḳarşu uyıcılar tekye urıcılarken. (Cevherlerle işlenmiş tahtalar üzerindedir karşılıklı olarak oturup yaslanırlar.)
17: Ebed ḳalıcılar oğlanlar anlaruñ üzere değzinürler. (Çevrelerinde, (hizmet için) ölümsüz gençler dolaşır.)
18: Gözlü bıñardan ḳulpsuz bardaḳlar ile ıbrıḳ ile daḳı sücülü ḳadeḫ ile. (Main çeşmesinden doldurulmuş testiler, ibrikler ve kadehlerle,)
19: Andan perâkende olunmayanlar ne-dağı uşları arınurlar. (Bu şarabdan ne başları ağrıtırlar, ne de akılları giderilir.)
20: Andan kim uyurdalar daḳı yimiş içinde. ((Onlara) beğendikleri meyveler,)
21: Andan kim arzularlar daḳı kuş eti içinde. (Canlarının çektiği kuş etleri,)
22:23: Beñdeşleri gizlü incü gibi daḳı ḳarasına ḳara.(Saklı inciler gibi, iri gözlü hûriler,)
24: Aña yanud virmekçün işlerler kim oldılar. (Yaptıklarına karşılık olarak (verilir).)
25: Anuñ içinde her ẕerre söz ne-dağı yazuḳlu eylemek işitmeyeler.(Orada boş bir söz ve günaha sokan bir laf işitmezler.)
26: Az söz illâ selâm selâm. (Söylenen yalnızca " selâm, selâm " dır.)
27: Ṣağ yan isleri daḳı ṣağ yan isleri nedür! (Sağdakiler, ne mutlu o sağdakilere!)
28: Sidr ağac içinde dururlar, (Düzgün kiraz ağacı,)
29: Daḳı biribir üzerine dizilmiş muz ağacı içinde. (Meyveleri salkım salkım dizili muz ağaçları,)
30: Gölge içinde daḳı ṭartılmış, (Uzamış gölgeler,)
31: Ṣu içinde daḳı dökülmiş. (Çağlayarak akan sular,)
32:,33: Kesilmemiş, daḳı yığılmamış, daḳı çoḳ yimiş içinde. (Tükenmeyen ve yasaklanmayan, sayısız meyveler içindedirler;)

543a-543b

34: Daḳı döşekler içinde götürülmiş. (Ve kabartılmış döşekler üstündedirler.)
35: Bayıḳ anları biz yaratduḳ yaratmaḳ . (Gerçekten biz hûrileri apayrı biçimde yeni yarattık.)
36:,37: Pes onları erenlerin seviciler yaşdaşlar bikirler ḳılduḳ. (Onları eşlerine düşkün ve yaşıt bâkireler kıldık.)
38: Ṣağ yan isleri içün, (Bütün bunlar sağdakiler içindir.)
39: Bir bölük öñdünkilerden. (Bunların birçoğu önceki ümmetlerdendir.)
40: Daḳı bir bölük ṣoñrağılaradan. (Birçoğuda sonrakilerdendir.)
41: Ṣol yan isleri daḳı ṣol yan isleri nedür? (Soldakiler; ne yazık o soldakilere!)
42: İssi yil daḳı issi ṣu içindedür. (İçlerine işleyen bir ateş ve kaynar su içinde,)
43:,44: Ṣovuḳ degül daḳı körklü degül ḳara dütünden daḳı gölgeler, (Serin ve hoş olmayan kapkara dumandan bir gölge altındadırlar;)
45: Bayıḳ anlar şundan ilerü naz ile beslenmişler oldılar. (Çünki onlar bundan önce varlık içinde sefalete dalmışlardı.)
46: Daḳı ulu yalan üzere durucılar becidd oldılar. (Büyük günahı işlemekte direnir dururlardı.)
47: Daḳı eydürler: İy ḳaçan öldük daḳı ṭopraḳ daḳı süñükler olduḳ, bayıḳ iy biz girü ḳoparınılmışlar mıvuz? (Ve diyor ki: Biz öldükten, toprak ve kemik yığını haline geldikten sonra, biz mi bir daha dirilteceğiz?)
48: Ya öñdünkiler atalarumuz? (Önceki atalarımız da mı?)
49: Eyit: Bayıḳ öñdünkiler daḳı ṣoñrağılar. (Deki: Hem öncekiler hemde sonrakiler,)
50: Bilinmiş günüñ vaḳtindinyaña dirilmişlerdür. (Belli bir günün belli vaktinde mutlaka toplanacaklardır.)
51: Bayıḳ andan siz iy azğunlar, yalan dutıcılar! (Sonra siz ey sapıklar, yalancılar!)
52: Ağacdan, zaḳḳumdan yiyiciler siz. (Elbette bir ağaçtan, zakkum ağacından yiyaceksiniz.)
53: Pes ḳarınlar andan ṭoldurucularsız. (Karınlarınızı ondan dolduracaksınız.)
54: Pes anuñ üzere issi ṣudan içicilersiz. (Üstüne de kaynar sudan içeceksiniz.)
55: Pes içmegi ḳanmış ṣuşamışlar içicilersiz. (Susamış develerin suya saldırışı gibi içeceksiniz.)
56: İşbu yanud güninde bed-rûzilerdür. (İşte ceza gününden onlara sunulacak ziyafet budur.)
57: Sizi biz yaratduḳ. Nişe girçek dutmaz siz? (Sizi biz yarattık. Tasdik etmeniz gerekmez mi?)
58: Ḫaber virüñ ol kim, menî döker siz? (Söyleyin öyleyse, (rahimlere) döktüğünüz menî nedir?)
59: İy anı siz mi yaradursız ya biz yaradıcılar mıvuz? (Onu siz mi yaratıyorsunuz yoksa yaratan biz miyiz?)
60: Arañuzda ölümi biz taḳdir eyledük. Daḳı biz 'acizler degülüz. (Aranızda ölümü takdir eden biziz. Ve biz önüne geçilebileceklerden değiliz.)
61: Anuñ üzere kim sizcileyinler degşürevüz daḳı sizi kim bilmezsiz anuñ içinde yaradavuz. (Böylece sizin yerinize benzerlerinizi getirelim ve sizi bilmediğiniz bir âlemde tekrar var edelim diye (ölümü takdir ettik).)
62: Bayıḳ öñdünki yaratmağı bildüñüz. Daḳı pes nişe ögütlenmez siz? (Andolsun ilk yaratılışı bildiniz. Düşünüp ibret almanız gerekmez mi?)

544a-544b

63: Ol kim, eker siz ḫaber virüñ. (Şimdi bana, ektiğinizi haber verin.)

64: İy anı siz mi bitürürsiz yâ bitüriciler biz mivüz? (Onu siz mi bitiriyorsunuz, yoksa bitiren biz miyiz?)

65: Eger dilemişmissedük anı uvanmış ḳuru ot ḳılduḳ pes ṭañlarsız olduñuzdı. (Dileseydik onu kuru bir çöp yapardık da şaşar kalırdınız.)

66: "Bayıḳ biz evedü ditrenilmişlerüz." (" Doğrusu bora altına girdik.)

67: Belki biz maḥrûmlaruz. (Daha doğrusu, biz yoksul kaldık " (derdiniz).)

68: Ol kim şuyı içersiz ḫaber virüñ içersiz. (Ya içtiğiniz suya ne dersiniz)

69: İy bulıtdan anı siz mi indürdüñüz, ya biz indüriciler mivüz? (Buluttan onu siz mi indirdiniz, yoksa indiren biz miyiz?)

70: Eger dilemişmissedük anı acı ḳıldugıdı. Pes nişe şükr eylemezsiz? (Dileseydik onu tuzlu yaprdık. Şükretmeniz gerekmez mi?)

71: Ol kim od ḫaber virüñ od çıḳarursız, (Söyleyin şimdi bana, tutuşturmakta olduğunuz ateşi,)

72: İy ağacını siz mi yaratduñuz, ya biz mi yaradıcılaruz? (Onun ağacını siz mi yarattınız, yoksa yaratan biz miyiz?)

73: Biz anı añdurmaḳ daḳı gönenmek menfa'at dutıcılar ḳılduḳ. (Biz onu bir ibret ve çölden gelip geçenlerin istifadesi için yarattık.)

74: Ulu çalabuñ adını 'ayblardan aruluğıla añ. (Öyleyse ulu Rabbinin adını tesbih et.)

75: Pes ılduzlara indügidi vaḳtlere and içerin, (Hayır! Yıldızların yerlerine yemin ederim ki,)

76: Eger bildüñüzse, bayıḳ daḳı ol, ulu anddur. (Bilirseniz, gerçekten bu, büyük bir yemindir.)

77,78: Bayıḳ ol, saḳlanmış kitâb içinde körklü ḳurândur. (Şüphesiz bu, korunmuş bir kitapta bulunan değerli bir Kur'an'dır.)

79: Aña illâ arınmışlar yoḳanmaya. (Ona ancak temizlenenler dokunabilir.)

80: 'Âlemler çalabısından indürmekdür. (O, âlemlerin Rabbinden indirilmiştir.)

81: İy işbu, sözi ya'ni ḳurânı siz mi ḥor dutarsiz yâ yalan dutarsiz? (Şimdi siz, bu sözü mü küçümsüyorsunuz?)

82: Bayıḳ rûzîñüzi ḳılursız daḳı siz yalan dutarsiz. (Allah'ın verdiği rızka karşı şükrü, onu yalanlamakla mı yerine getiriyorsunuz?)

83: Pes ḳaçan irdi nişe boğazlağuya, (Hele can boğaza dayandığı zaman,)

84: Ol vaḳt daḳı baḳarsız. (O vakit siz bakar durursunuz.)

85: Biz aña sizden yaḳınıraġuz daḳı velikin görmezsiz. ((O anda) biz ona sizden daha yakınız, ama göremezsiniz.)

86: Pes eger nişe cezâ virinilmemişler olursañuz, (Madem ki ceza görmeyecekmişsiniz,)

87: Eger girçekler olursañuz anı döndermezsiz. (Onu (canı) geri çevirsenize, şayet iddianızda doğru iseniz!)

88 : Ammâ eger olunmışlardan yaḳın ola, (Fakat (ölen kişi Allah'a) yakın olanlardan ise,)

89: Rahatdur, daḳı uçmaḳ rûzîsidür,

545a-545b

daḳı diñlenmek uçmağıdur. (Ona rahatlık ,güzel rızık ve Naîm cennet vardır.)

90: Ammâ eger ṣağ yan islerinden daḳı ola, (Eğer o sağdakilerden ise,)

91: Ṣağ yan islerinden saña selâmdur! (" Ey sağdaki! Sana selam olsun! ")

92: Ammâ eger yalan dutucılardan daḳı azġunlar ola, (Ama yalanlayıcı sapıklardan ise,)

93: Issı ṣudan yaraḳlanmış rûzîdür. (İşte ona da kaynar sudan bir ziyafet vardır.)

94: Daḳı ṭamuya givürmekdür. (Ve (onun sonu) cehenneme atılmaktır.)

95: Bayıḳ işbu, gümansuz ṭoğru gümansuz ḫaberdür. (Şüphesiz ki bu, kesin gerçektir.)

96: Ulu çalabuñ adın 'ayblardan aruluğıla añ. (Öyleyse ulu Rabbinin adını tenzih ile an.)

Ḥadîd Sûresi

SÛRETÜ'L-ḤADÎD (29ÂYETTİR)

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1: Göklerdedür daḳı yirdedür ol kim 'ayblardan tañrıyı aruluğıla añdı. Ol dürüst işlü, daḳı beñdeşsüzdür. (Göklerde ve yerde bulunan her şey Allh'ı tesbih etmektedir. O, azîzdir, hakîmdir.)

2: Göklerüñ daḳı yirüñ pâdişahlığı anuñdur. Dirirür, daḳı öldürür. Daḳı ol her nesne üzere güci yiter. (Göklerin ve yerin mülkü O'nundur. O diriltir, öldürür. O her şeye gücü yeter.)

3: Ol öñdür, daḳı ṣoñdur, daḳı görinürdür, daḳı gizlüdür, daḳı ol her nesneyi bilicidür. (O ilktir, sondur, zâhirdir, bâtındır. O her şeyi bilendir)

4: Ol oldur kim gökleri daḳı yiri altı günler içinde yaratdı, andan 'Arş üzere ḳaṣd eyledi. Anı kim yire girü daḳı anı kim çıḳar, andan anı kim iner daḳı gökden anı kim ağar, bilür ḳanda kim olasız, daḳı sizüñledür. Daḳı tañrı anı kim işlersiz göricidür. (O gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'ın üzerine istivâ edendir. Yer gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve oraya yükseleni bilir. Nerede olsanız, o sizinle beraberdir. Allah yaptıklarınızı görür.)

5: Göklerüñ daḳı yirüñ pâdişahlığı anuñdur. Daḳı tañrıdınyaña işler döndürinile. (Göklerin ve yerin mülkü O'nundur. Bütün işler ancak O'na döndürülür.)

6: Giceyi gündüz içine givirür, daḳı gündüzi gice içine givirür. Daḳı ol gögüzler issini bilicidür. (Geceyi gündüze katar, gündüzü de geceye katar. O, kalplerde olanı bilir.)

7: Tañrıya daḳı yalavacına inanuñ daḳı nafaḳa eyleñ.

546a-546b

andan ḫalife olunmuşlar anuñ içinde sizi kim ḳıldı pes anlar sizden daḳı nafaḳa eylediler anlaruñdur müzd ulu imân getürdiler. (Allah'a ve Resûlüne iman edin. Sizi, üzerinde tasarrufa yetkili kıldığı şeylerden harcayın. Sizden iman edipde (Allah rızası için) harcayan kimselere büyük mükâfat vardır.)

8: Noldı daḳı size tañrıya *daḳı* yalavacıya inanmazsız çalabuñuza tâ inanasiz *daḳı* 'ahdlaruñuz bayıḳ duttı eger inanıcılar olasiz. (Peygamber sizi, rabbinize iman etmeye çağırdığı halde niçin Allah'a inanmıyorsunuz? Halbuki o, sizden kesin söz de almıştı. Eğer inanırsanız.)

9: Sizi ḳaranġuluḳlardan aydıñlıḳdınyaña tâ çıḳara ḳulı üzere bellüler ayetler indürür ol oldur kim bayıḳ tañrı size raḥmet ḳılıcı daḳı mihrübândur. (Sizi karanlıklardan andınlığa çıkarmak için kuluna apaçık âyetler indiren O'dur. Şüphesiz Allah, size karşı çok şefkatli, çok merhametlidir.)

10: Noldı size kim, tañrı yolında daḳı nafaḳa eylemez siz? Daḳı gökler daḳı yirüñ mirâşı tañrınuñdur. Sizden ol kim, uçmaḳdan ilerü beraber olmaya nafaḳa eyledi daḳı çalışdı. Şunlar derecetdinyaña anlardan kim ṣoñradan çalışdılar daḳı nafaḳa eylediler uluraḳdur.Tañrı uçmağı dükeline daḳı va'ad eyledi aña kim tañrı işlersiz ḫaberlüdür. (Ne oluyor size ki, Allah yolunda harcamıyorsunuz? Halbuki göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Elbetde içinizden, fetehden önce harcayan ve savaşanlar, daha sonra harcayıp savaşanlara eşit değildir. Onların derecesi, sonradan infak eden ve savaşanlardan daha yüksekdir. Bununla beraber Allah hepsine de en güzeli vâdetmiştir. Allah'ın yaptıklarınızdan haberi vardır.)

11: Kimdür tañrıya körklü ödünç vire olkim anuñçün ödünç virmek anı artura pes müzd körklü daḳı anuñdur. (Kim Allah'a güzel bir ödünç verecek olursa Allah da onun karşılığını kat kat verir ve ayrıca onun çok değerli bir mükafâtı da vardır.)

12: Mü'minleri daḳı mü'mine 'avratları, ileylerinde daḳı ṣağlarında, nûrları ol gün ive ive yüriye görseñ,: Bugün size muştılıḳ, altından ırmaḳlar aḳar anuñ içinde ebed ḳalıcılarken uçmaḳlar ulu ẓafer bulmaḳ şol oldur. (Mümin erkeklerle mümin kadınları, önlerinden ve sağlarından, (amellerinin) nûrları aydınlatıp giderken gördüğün günde, (onlara): Bugün müjdeniz, zemininden ırmaklar akan ve içlerinde ebedî kalacağınız cennetlerdir, denilir. İşte büyük kurtuluş budur.)

13: Münâfıḳlar daḳı münâfıḳa 'avratlar anlara kim imân getürdüler bize küyüñ nûrunuzdan alalım ol gün kim eyide

547a-547b

arduñuza dönüñ pes nûr isteñ eyidile pes aralarında bir dıvar göründürinildi anuñ ḳapusı anuñ iç yüzi raḥmet anuñ içindedür daḳı anuñ ṭaş yüzi ʻaẕâb ya'ni ṭamu anuñ ḳatındadır. (Münafik erkeklerle münafik kadınların, müminlere: Bizi bekleyin, nûrunuzdan bir parça ışık aldım, diyeceği günde kendilerine: Arkalarınıza dönün de bir ışık arayın! Denilir. Nihayet onların arasına, içinde rahmet, dışında azap bulunan kapılı bir sur çekilir.)

14: Anlar: İy sizüñile namâz ḳılur bile degül midük? Ḳıġıralar. Eyittiler: Evet velikin, kendüzi gözi siz fitneye bıraḳduñuz - daḳı göz dutduñuz; daḳı gümânlanduñuz daḳı arzular sizi maġrûr eyledi. Aldayıcı ya'ni şeyṭan sizi, tañrı ile aldadı. Daḳı tañrı buyruġı ya'ni ölüm ta geldi! (Münafıklar onlara: Biz sizinle beraber değil miydik? Diye seslenirler. (Müminler de) derler ki: Evet ama, siz kendi başınızı belaya soktunuz-fırsat beklediniz; şüpheye düştünüz ve kuruntular sizi aldattı. O çok aldatan (şeytan) sizi, Allah hakkında bile aldattı. Nihayet Allah'ın emri gelip çattı!)

15: Pes bugün sizden ne-daġı anlardan kim kâfir oldılar ṭuraġuñuz yolu oddur ol yigrekdür, daḳı ne yavuz dönecek yirdür! (Bugün artık ne sizden nede inkâr edenlerden bedel kabul edilir, varacağınız yer ateştir. Size yarasan odur. Ne kötü bir dönüş yeridir!)

16: Anlar kim imân getürdiler kim tañrı gönüllere aşaḳlıḳ eyleye ol vaḳt olmadı mı? Anlar ilerü kitâb viribinildi. Çalabın kim ḥaḳdan daḳı olmasunlar pes anlaruñ üzere zamân uzandı pes göñülleri ḳatı oldı. Daḳı anlardan çoḳ tañrı ṭaʻatından çıḳıcılardur. (İman edenlerin Allah'ı anma ve O'ndan inen Kur'an sebebiyle kalplerinin ürpermesi zamanı daha gelmedi mi? Onlar daha önce kendilerine kitap verilenler gibi olmasınlar. Onların üzerinden uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı. Onlardan birçoğu yoldan çıkmış kimselerdir.)

17: Bilüñ bayıḳ tañrı, öldüginden ṣoñra yiri diridür. Ola kim bayıḳ, siz añlayasiz size nişânlar beyân eyledük. (Bilin ki Allah, ölümünden sonra yeryüzünü canlandırıyor. Düşünesiniz diye gerçekten, size âyetler açıkladık.)

18: Bayıḳ ṣadaḳa virici erenler daḳı ṣadaḳa virici ʻavratlar daḳı körklü ödünc virdiler tañrıya ödünc virmek anlaruñ içün arturınıla daḳı müzd körklü anlaruñdur. (Sadaka veren erkeklere ve sadaka veren kadınlara ve Allah'a güzel bir ödünç verenlere, verdiklerinin karşılığı kat kat ödenir ve onlara değerli bir mükâfat vardır.)

19: Tañrıya daḳı yalavacına anlar kim, inandılar daḳı şunlardur, çalabıları ḳatında key ṭoġrular daḳı şehidler müzdler daḳı nûrlar anlaruñdur. Daḳı anlar kim kâfir oldılar,

548a-548b

nişâlarumuzı yalan duttılar, şunlar ṭamu islerüdür. (Allah'a ve peygamberlerine iman edenler, (evet) işte onlar, rableri yanında sözü özü doğru olanlar ve şehitlik mertebesine erenlerdir. Onların mükâfatları ve nûrları vardır. İnkâr edip de âyetlerimizi yalanlayanlara delince, onlar da cehennemin adamalrıdır.)

20: Bilüñ yaḳın dirlik illâ oyun, daḳı lehv, daḳı bezek, daḳı faḫr eyleşmek arañuzda daḳı çoḳluğıla mâllar içinde daḳı oğul ḳızlar içinde degül. Yağmur çileyin gibi, bitmegi ekincileri ṭañlatdı. Pes ḳurıya anı şararmış; andan ola uvanmış ḳuru ot göresin. Aḫiretde daḳı ḳatı 'aẕâblular daḳı tañrıdan ḫoşnûdlıḳ daḳı yarlıġamaḳdur. Daḳı yaḳın dirlik illâ mağrûr gönenmegi degül. (Bilin ki dünya hayatı ancak bir oyun, eğlence, bir süs, aranızda bir övünme ve daha çok mâl ve evlat sahibi olma isteğinden ibarettir. Tıpkı bir yağmur gibidir ki, bitirdiği ziraatçilerin hoşuna gider. Sonra kurur da sen onun sapsarı olduğunu görürsün; sonra da çer çöp olur. Ahirette ise çetin bir azap vardır. Yine orada Allah'ın mağrifeti vardır. Dünya hayatı aldatıcı bir geçimlikten başka bir şey değildir.)

21: Çalabuñuzdan yarlıġamaḳdınyaña; tañrıya daḳı yalavacına anlara kim inandılar yaraḳlandı daḳı anuñ ini gök daḳı yir ini gibi yarışlar ivmegi gibi uçmaḳdınyaña ivüñ. Şol tañrı fażlıdur aña kim diler anı virür. Daḳı tañrı ulu fażl issidür. (Rabbinizden bir mağrifete; Allah'a ve peygamberelerine inananlar için hazırlanmış olup genişliği gökle yerin genişliği kadar olan cennete koşuşun. İşte bu, Allah'ın lütfudur ki, onu dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir.)

22: Yirde ne-dağı kendüzüñüzde muṣibet gibi andan hiç degmedi, andan ilerü kim yaraduruz anı illâ kitâb içindedür. Bayıḳ şol, tañrıya geñezdür. (Yeryüzünde vuku bulan ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta yazılmış olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a göre kolaydır.)

23: Tâ anuñ üzere kim sizden geçti ḳayġurmayasız daḳı size kim virdi aña sevinmeyesiz . Tañrı, her gökçeklenici daḳı ḳaçan eyleyici sevmez. ((Allah bunu) elinizden çıkana üzülmeyesiniz diye açıklamaktadır. Çünkü Allah, kendini beğenip böbürlenen kimseleri sevmez.)

24: Anlar kim baḫıllıḳ eylerler daḳı ademilere baḫıllıġ buyururlar. Her kim yüz döndürürise bayıḳ tañrı bay ögülmiş oldur. (Onlar cimrilik edip insanlara da cimriliği emrederler. Kim yüz çevirirse şüphesiz ki Allah zengindir, hamde lâyıktır.)

25: Bayıḳ yalavacları ḫüccetler ile viribdük.

549a-549b

Ademiler ʻad ile tâ iş üzere olalar anlaruñ ile kitâbı daḳı terâzuyı indürdük. Daḳı anuñ içinde ḳatı demüri indürdük çalışdur daḳı ademilere menfʻaatleri tâ bile. Anı kim tañrı yardım ider daḳı yalavacına ġayb iken bayıḳ tañrı ḳavîdür, ġalibdür. (Andolsun biz peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik ve insanların adaleti yerine getirmeleri için beraberlerinde kitabı mizanı indirdik. Biz demiri de indirdik ki onda büyük bir kuvvet ve insanlar için faydalar vardır. Bu, Allah'ın dinine ve peygamberlerine gayba inanarak yardım edenleri belirlemesi içindir. Şüphesiz Allah kuvvetlidir, daima üstündür.)

26: Bayıḳ, Nûḫ'ı daḳı İbrahîm'i viribdük, peyġamberlıḳ daḳı kitâb ol iki neslinde daḳı ḳılduḳ. Pes anlaruñ bir nicesi toğru yol dutucıdur, daḳı anlardan çoḳ fâsıḳlardur. (Andolsunki biz, Nuh'u ve İbrahim'i gönderdik, peygamberliği de kitabı da onlarun soyuna verdik. Onlardan (insanlardan) kimi doğru yoldadır; içlerinden birçoğuda yoldan çıkmışlardır.)

27: Andan izleri üzere ardınca yalavaclarumuz viribdük. Meryem oğlını ʻİsa daḳı viribdük, İncil daḳı viribdük; uydılar anlaruñ göñüllerinde mihribânlıḳ daḳı raḥmet ḳılduḳ. Daḳı ḳorḳuculıḳ bigi getürdiler anı yazmaduḳ. İllâ anı anlaruñ üzere tañrı ḫoşnûdlıġın istemek için pes anı saḳlamaġı şaḳlamadılar. Pes onlara kim imân getürdiler anlardan müzdlerini virdük. Daḳı anlardan çoḳ fâsıḳlardur. (Sonra bunların içinden ard arda pergamberlerimizi gönderdik. Meryem oğlu İsa'yı arkalarından gönderdik, ona İncil'i verik; ona uyanların kalplerine şefkat ve merhamet vermiştik. Uydurdukları ruhbanlığa gelince, onu biz yazmadık. Fakat kendileri Allah rızasını kazanmak için yaptılar. Ama bunu da gereğince uymadılar. Biz de onlardan iman edenlere mükâfatlarını vermedik. İçlerinden çoğuda yoldan çıkmışlardır.)

28: İy anlar kim imân getürdiler! Tañrıdan ḳorḳuñ daḳı yalavacına inanuñ, size ulu raḥmetinde iki vire daḳı sizüñ için aydıñlıḳ eyleye anuñ ile daḳı yürüyesiz; daḳı yarlıġaya. Tañrı, raḥmet ḳılıcı daḳı yarlıġayıcıdur. (Ey imân edenler! Allahtan korkun ve Peygamberine inanın ki O, size rahmetinden iki kat versin ve size ışığında yürüyeceğiniz bir nûr lütfetsin; sizi bağışlasın. Allah, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.)

29: Kitâb ehli, tañrı fażlından nesene üzere ḳâdir değiller tâ bile. Bayıḳ fażl tañrı elindedür, anı aña kim diler virür. Daḳı tañrı, fażl issidür. (Böylece kitap ehli, Allah'ın lütfundan hiçbir şey elde edemeyeceklerini bilsinler. Lütuf bütünüyle Allah'ın elindedir, onu dilediğine bahseder. Allah, büyük lütuf sahibidir.)

Mücâdele Sûresi

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

550a-550b

1: Eri ḫaḳḳında senüñ ile ṭartışur daḳı tañrıya gile eyler bayıḳ sözini tañrı işitti. Daḳı tañrı siz iki cevabnı işidür. Bayıḳ tañrı işidicidür. (Kocası hakkında seninle tartışan ve Allah'a şikayette bulunan kadının sözünü Allah işitmiştir. Allah sizin konuşmalarınızı işitir. Çünki Allah işitendir, bilendir.)

2: Sizlerden anlar kim 'avratlarına ẓıhâr eylerler, anlar anlaruñ anaları degül. İllâ degül anlaruñ anaları anlar kim ṭoġurdılar. Daḳı bayıḳ anlar bilinmemiş daḳı yalan sözden eydürler. Bayıḳ tañrı, 'afv eyleyicidür, daḳı yarlıġayıcıdur. (İçinizden zihâr yapanların kadınları, onların anaları değildir. Onların anaları ancak kendilerini doğuran kadınlardır. Şüphesiz onlar çirkin bir laf ve yalan söylüyorlar. Kuşkusuz Allah, affedicidir, bağışlayıcıdır.)

3: 'Avratların ẓıhâr eylerler anlar kim daḳı andan dönerler aña kim eyittiler andan ilerü kim bir ḳul ya bir ḳaravaş âzâd eylemekden yaḳınlıḳ eyleye şol anuñ ile ögütlenmezsiz. Daḳı tañrı, ne kim işlersiz bilicidür ayrılmaḳ isteyip. (Kadınlardan zıhâr ile ayrılmak isteyip de sonra söylediklerinden dönenlerin karılarıyla temas etmeden önce bir köleyi hürriyete kavuşturmaları gerekir. Size ögütlenen budur. Allah, yaptıklarınızdan haberi olandır.)

4: Pes her kim bulmaya, andan ileri kim yaḳınlıḳ eyleye birbiri ardınca iki ay oruç dutmaḳdur. Pes her kim, ol iki güci yitmeye altmış miskine ṭa'âm virmekdür. Şol tâ tañrıya daḳı yalavacına inanasız. Şol tañrı ḥadleridür kâfirlerüñ ağrıdıcı 'aẕâbdur. ((Buna imkân) bulamayan kimse, hanımıyla temas etmeden önce ard arda iki ay oruç tutar. Buna da gücü yetmeyen, atmış fakiri doyurur. Bu (hafifletme), Allah'a ve resûlüne inanmanızdan dolayıdır. Bunlar Allah'ın hükümleridir. Kâfirler için acı bir azab vardır.)

5: Bayıḳ anlar kim tañrıya daḳı yalavacına muḫâlafet eylerler, nite kim anlar kim anlardan ilerü idi ḫor olundı. Daḳı bayıḳ bellüler ayetler indürdük. Daḳı ḫor eyleyici 'aẕâb kâfirlerindür. (Allah'a ve Resûlüne karşı gelenler, kendilerinden öncekilerin alçaltıldığı gibi alçaltılacaklardır. Biz apaçık âyetler indirmişizdir. Kâfirler için kiçük düşünücü bir azap vardır.)

6: Ol gün kim tañrı anları dükelin giri ḳopara pes anlara anı kim islediler ḫaber vire. Daḳı anı tañrı şaḳladı. Daḳı unıttılar. Daḳı tañrı

551a-551b

her nesne üzere ḥażırdur. (O gün Allah onların hepsini diriltecek ve yaptıklarını kendilerine haber verecektir. Allah onları bir bir saymıştır. Onlar ise unutmuşlardır. Allah her şeye şahittir.)

7: İy anı kim göklerdedür daḳı anı kim yirdedür bayıḳ tañrı bilür bilmedüñ mi? Üç kişinüñ sözi gizlü olmaya illâ ol dördüncilerdür bişüñ ne-dağı illâ ol altıncılardur. Andan ne-dağı azıraḳ ne-dağı çoḳıraḳ ḳanda kimi oldılar illâ ol, anlaruñ iledür. Andan ḳıyâmet güni anlara anı kim işlediler andan ḫaber vire. Bayıḳ tañrı, her nesneyi bilicidür. (Göklerde ve yerde olanları Allah'ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde altıncısı mutlaka O'dur. Bunlardan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar mutlaka O, onlarla beraberdir. Sonra kıyamet günü onlara yaptıklarını haber verecektir. Doğrusu Allah, her şeyi bilendir.)

8: İy anlar kim çivşeşü söylemekden yığlındılar andan dönerler ana kim andan yığlındılar ḥadden yazuğı geçmeği daḳı yalavaca 'âşi olmağı görmedüñ mi? Daḳı ḳaçan kim geldiler anuñ ile kim, tañrı selâm virmedi saña anuñ ile selâm virdiler. Kendüzilerinden daḳı: andan ötürü kim eydürüz bize nişe tañrı 'aẕâb eylemez? Eydürler. Ṭamu anlara ṭapdur. Aña gireler. Pes ne yavuz dönecek yirdür! (Gizli konuşmaktan menedildikleriten sonra yine o yasaklarına yapmaya kalkışarak günah, düşmanlık ve Peygamber'e karşı gelmek hususunda gizlice konuşulanları görmedin mi? Onlar sana geldikleri zaman seni, Allah'ın selamlamadığı bir şekilde selamlıyorlar. Kendi içlerinden de: Bu söylediklerimiz yüzünden Allah'ın bize azap etmesi gerekmez miydi? derler. Cehennem onlara yeter. Oraya gireceklerdir. Ne kötü dönüş yeridir orası!)

9: İy anlar kim imân getürdiler! Ḳaçan çivişesiz yazuğı, daḳı ḥadden geçmek daḳı yalavaca 'aşî olmağı çivişmeñ. Eylügi daḳı şaḳınılıcığı çivşeşüñ. Daḳı andınyaña dirinilesiz ol kim tañrıdan ḳorḳuñ. (Ey iman edenler! Aranızda gizli konuşacağınız zaman günahı, düşmanlığı ve Peygamber'e karşı gelmeyi fısıldamayın. İyilik ve takvâyı konuşun. Huzuruna toplanacağınız Allah'tan korkun.)

10: Çivşeşmek şeyṭândan illâ degül. Anlar kim imân getürdiler ḳayğulu eyleye tâ tañrı destûrı ile anlara illâ degül ziyân degürici mü'minler daḳı tañrıya tevekkül eylesün. (Gizli konuşmalar şeytandandır. Bu iman edenleri üzmek içindir. Oysa şeytan, Allah'ın izni olmadıkça, müminlere hiçbir zarar veremez. Müminler Allah'a dayanıp güvensinler.)

11: İy anlar kim imân getürdiler size ḳaçan meclisde giñ oluñ eyidile ya'ni meclisi giñ eyleñ

552a-552b

daḳı taññı sizüñ içün giñ eyleye “ Ḳaçan turuñ eyidile ” pes turuñ. taññı sizden anlara kim imân getürdiler daḳı anlara kim ‘ilim virinildiler derecâtlar daḳı yüceldi. Taññı anı işlersiz kim bilicidir. (Ey imân edenler! Size'' Meclislerde yer açın'' denilince açın ki Allah da size genişlik versin. Size '' Kalkın'' denilince kalkın ki Allah sizden inananları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin. Allah yaptıklarınızdan haberdardır.)

12: İy anlar kim imân getürdiler! Ḳaçan yalavac ile söyleşesiz sözüñ ileyinde ilerü ṣadaḳa dutuñ. Şol size yigrekdür daḳı arıdıcıraḳdur. Eger bulmayasız, ya'ni yazuġı pes bayıḳ taññı raḥmet ḳılıcı, yarlıġayıcıdur. (Ey imân edenler! Peygamber ile gizli bir şey konuşacağınız zaman bu konuşmanızdan önce bir sadaka veriniz. Bu sizin için daha hayırlı daha temizdir. Şayet bir şey bulamazsanız, bilin ki Allah bağışlayandır, esirgeyendir.)

13: İy sözüñüz ileyinde ileri ṣadaḳalar dutasız kim ya'ni yoḫsullıḳdan ḳorḳduñuz mı? Taññı size tevbe virdi pes ḳaçan işlemedüñüz pes namâzı dururuñ, daḳı zekâtı virüñ taññı daḳı yalavacına muṭî‘ oluñ. Daḳı taññı anı işlersiz kim ḫaberlüdür. (Gizli bir şey konuşmanızdan önce sadakalar vermekden çekindiniz mi? Bunu yapmadığınıza ve Allah da sizi affetdiğine göre artık namazı kılın, zekâtı verin Allah'a ve Resûline itaat edin Allah yaptıklarınızdan haberdardır.)

14: İy taññı anlara ḳaḳıdı bir ḳavmi sevdiler anları kim görmedüñ mi? Anlar sizden degül. Daḳı anlar bilürlerken yalan üzere and içerler. (Allah'ın kendilerine gazap ettiği bir topluluğu dost edinenleri görmedin mi? Bilerek yalan yere yemin ediyorlar.)

15: Taññı anlara ḳatı ‘aẕâb yaraḳladı. Bayıḳ anlar ol kim işlerler yavuz oldı! (Allah onlara çetin bir azap hazırlamıştır. Gerçekten onların yaptıkları şey çok kötüdür!)

16: Andlarını ḳalḳan dutdılar pes taññı yolından yıġdılar. Pes ḫor eyleyici ‘aẕâb anlaruñdur. (Onlar yeminlerini kalkan yapıp Allah'ın yolundan alıkoydular. Bu yüzden onlara küçük düşürücü bir azap vardır.)

17: Anlara mâlları ne-daġı oġul ḳızları taññıdan nesene her kim aşşı eylemeye. Şunlar od isleridür. Anlar anuñ içinde ebed ḳalıcılardur. (Onların mâlları da oğulları da Allah'a karşı kendilerine bir fayda vermez. Onlar cehennem ehlidirler. Orada ebedî kalacaklardır.)

18: Ol gün taññı anları dükelin yirden ḳopara, pes anuñ içün and içerler şöylekim sizüñ içün and içerler.

553a-553b

Bayıḳ anlar kim nesene üzere dururlar şanurlar. İy bayıḳ anlar yalancılar anlardur. (O gün Allah onların hepsini yeniden diriltecak, onlar da dünyada size yemin ettikleri gibi, O'na yemin edeceklerdir. Kendilerinin bir şey (hakikat) üzerinde olduklarını sanırlar. İyi bilin ki onlar gerçekten yalancılardır.)

19: Şeyṭân anlaruñ üzere ġalib oldı pes anlara taññı ẕikrin unutturdu. Şunlar şeyṭân bölügidür. İy bayıḳ şeyṭân bölügi, anlar ziyânlulardur. (Şeytan onları etkisi altına aldı da kendilerine Allah'ı unutturdu. İşte onlar şeytanın yandaşlarıdır. İyi bilin ki şeytanın yandaşları hep kayıptadırlar.)

20: Anlar kim taññıya daḳı yalavacına muḫâlefet eyler bayıḳ şunlar ḫorıraḳlar arasındadur. (Allah'a ve Peygamberine düşman olanlar, işte onlar en aşağıların arasındadırlar.)

21: Taññı: Ben daḳı yalavaclarum ġalib olam yazdı. Bayıḳ taññı ḳavîdür, ġalibdür. (Allah: Elbette ben ve elçilerim galip geleceğiz, diye yazmıştır. Şüphesiz Allah güçlüdür, galiptir.)

NOT: Mücadele Sûresinin 22. âyetinin tamamı eserde bulunmamaktadır.

NOT: Haşr Sûresinin 1. âyetinin tamamı 2. âyetinin ise yarısı eserde bulunmamaktadır. Bu yüzden 3. âyetten itibaren devam ediliyor.

Haşr Sûresi

3: Eger taññı anlaruñ üzere ilden çıḳmaḳ bıraḳmamışmıssa daḳı anlara dünya içinde 'aẕâb olunaydı. Daḳı aḫiretde od 'aẕâbı anlaruñdur. (Eğer Allah onlara sürgünü yazmamış olsaydı, elbette onları dünyada (başka şekilde) cezalandıracaktı. Ahirette de onlar için cehennem azabı vardır.)

4: Şol, anlar taññıya daḳı yalavacına muḫâlefet eylediler andan ötürüdür. Daḳı her kim taññıya muḫâlefet eyler ise bayıḳ taññı ḳatı 'aẕâbludur. (Bu, onların Allah'a ve peygamberine karşı gelmelerinden dolayıdır. Kim Allah'a karşı gelirse bilsin ki Allah'ın cezalandırması çetindir.)

5: Ḫurma aġacı ol kim kesdüñüz yâ anı gökleri üzere ṭurur ḳoduñuz

554a-554b

tañrı destûrı ile daḳı fâsıḳları rüsvâyî eyleye. (Hurma ağaçlarından, herhangi birini kesmeniz veya olduğu gibi bırakmanız hep Allah'ın izniyledir ve O'nun yoldan çıkanları rezil etmesi içindir.)

6: Daḳı ol kim tañrı yalavacına anlardan ya'ni kâfirlerden anuñ üzere atlar ne-dağı develer döndürdi yügürtdürmedüñüz. Velikin tañrı, yalavaclarını diler kim anuñ üzere musallaṭ eyler. Daḳı tañrı her nesene üzere güci yiter. (Allah'ın onlardan (mâlları ndan) Peygamberine verdiği ganimetler için siz at ve deve koşturmuş değilsiniz. Fakat Allah, Peygamberlerini dilediği kimselere karşı üstün kılar. Allah her şeye kadirdir.)

7: Ol kim köyler ḳavminden tañrı yalavacına ya'ni yolın dönderdi tañrınuñdur, daḳı yalavacınuñ, daḳı ḫısımlıḳ issinüñ, daḳı öksüzlerüñ, daḳı miskinlerüñ, daḳı yol erinüñ tâ. mâl baylar içinde sizlerden devlet dutunesi olmaya. Daḳı anı kim size yalavac virdi anı dutuñ, daḳı anı kim sizi yığdı andan yığlınuñ. Daḳı tañrıdan ḳorḳuñ. Bayıḳ tañrı ḳatı 'aẕâbludur. (Allah'ın (fethedilen) ülkeler halkından Peygamberine verdiği ganimetler, Allah, Peygamber, yakınları, yetimler yoksullar ve yolda kalmışlar içindir. Böylece o mâllar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir devlet olmaz. Peygamber size ne verdiyse onu alın, size ne yasakladıysa ondan sakının. Allah'tan korkun. Çünkü Allah'ın azabı çetindir.)

8: İllerinden gitmişler anlar kim illerinden daḳı mâllarından çıḳarınıldı, tañrıdan ḫoşnudlıḳ daḳı fażl isterler tañrıya daḳı yalavacına arḳa virürler yoḫsullaruñdur. Şunlar anlar girçeklerdür. ((Allah'ın verdiği bu ganimet mâlları,) yurtlarından ve mâllarından uzaklaştırılmış olan, Allah'tan lütuf ve rıza dileyen, Allah'ın dinine ve peygamberine yardım eden fakir muhacirlerindir. İşte doğru olanlar bunlardır.)

9: Daḳı anlardan ilerü enṣâr anlardur kim sarâyı ya'ni Medine yir duttılar daḳı göñülleri içinde imânı bölmezler, anlardınyaña anı kim yirinden ayrıldı severler daḳı andan ötürü kim ḥâcet virinildiler. Eger kendüleri üzere anlara ḥâcet ya'ni yoḫsullıḳ oldı ise muhâcirler ya'ni üyürürler. Daḳı her kim kendü baḫıllığından ṣaḳlanıldı, şunlar ḳurtılmışlar anlardur. (Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönülleri üzere imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık hissetmezler. Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.)

10: Daḳı anlardan ṣoñra anlar kim geldiler

555a-555b

eydürler:İy Çalabum! Bizi daḳı bizden anlar kim imân getürmek ile öñürtdiler ḳarındaşlarumuzı yarlıġa. Göñüllerümüz içinde anlara kim imân getürdiler kîn ḳılma! İy Çalabum! Bayıḳ sen raḥmet ḳılıcı, mihribânsın. (Bunların arkasından gelenler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz ki sen çok şefkatli, çok merhametlisin!)

11: İy anları kim münâfıḳlıḳ eylediler anlar kim kitâb ehlinden kâfir oldılar ḳarındaşlarına: Eger çıḳarınılasız sizüñ ile çıḳavüz; sizüñ ḥaḳḳuñuzda kimseye hemişe boyın virmeyevüz. Daḳı eger çalışınılasiz, size arḳa virevüz, eydürler görmedüñ mi? Daḳı tañrı bayıḳ anlar kim yalancılardur ṭanuḳlıḳ virür. (Münafıkların, kitap ehlinden inkâr eden dostlarına: Eğer siz yurdunuzdan çıkarılırsanız, mutlaka biz de sizinle beraber çıkarız; sizin aleyhinizde kimseye asla uymayız. Eğer savaşa tutuşursanız, mutlaka yardım ederiz, dediklerini görmedin mi? Allah, onların yalancı olduklarına şahitlik eder.)

12: Eger çıḳarınılalar anlaruñ ile çıḳamayanlar; eger çalışanlar arḳa viremeyenler; daḳı eger anlara arḳa virürler ise andan ardları döndüreler, arḳa virinilmeyeler. (Andolsun, eğer onlar çıkarılsalar, onlarla beraber çıkmazlar; savaşa tutuşmuş olsalar, onlara yardım etmezler; yardım etseler bile arkalarını dönüp kaçarlar, sonra kendilerine de yardım edilmez.)

13: Göñülleri içinde size ḳorḳmaḳdınyaña tañrıdan ḳatıraḳsız. Şol andan ötürüdür kim anlar añlamazlar ḳavümdür. (Onların içlerinde ise karşı duydukları korku, Allah'a olan korkularından daha şiddetlidir. Böyledir, çünkü onlar anlamayan bir topluluktur.)

14: Köyler içinde yâ berkinilmiş dıvarlar ardından sizüñ ile çalışmayalar. İllâ aralarında çalışları ḳatıdur. Anlar dirilmiş ṣanasın anlaruñ göñülleri ṭaġılmışken şol andan ötürüdür kim anlar añlamazlar ḳavümdür. (Onlar müstahkem şehirlerde veya siperler arkasında bulunmaksızın sizinle toplu halde savaşmazlar. Kendi aralarındaki savaşları ise çetindir. Sen onları derli toplu sanırsın, halbuki kalplerli darmadağınıktır. Böyledir, çünkü onlar aklını kullanmayan bir topluluktur.)

15: Anlarcılayın kim ya'ni Mekke müşrikleri gibi anlar ilerüler idi şoñ işlerinüñ yavuzlıġın yaḳın zamân ṭattılar. Daḳı aġrıdıcı 'aẕâb anlaruñdur. ((Onların durumu) kendilerinden az önce geçmiş ve yaptıklarının cezasını tatmış olanların durumu gibidir. Onlara acıklı bir azap vardır.)

16: Şeyṭân beñzeri gibi kim ademiye ol vaḳt kim " kâfir ol " eyitti. Pes ḳaçan kim kâfir oldılar: Bayıḳ ben senden bîzârven, senden bayıḳ ben

556a-556b

'âlemler çalabısı tañrıdan ḳorḳarın. (Münafıkların durumu tıpkı şeytanın durumu gibidir. Çünkü şeytan insana " inkâr et " der. İnsan inkâr edince de: Ben senden uzağım, çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım, der.)

17: Pes ol ikinüñ ṣoñı bayıḳ ol iki anuñ içinde ebed ḳalıcılarken od içindedür oldı. Daḳı şol, ẓâlimler cezâsıdur. (Nihayet ikisinin de sonu, içinde ebedi kalacakları ateş olacaktır. İşte bu, zalimlerin cezasıdır.)

18: İy anlar kim imân getürdiler! Tañrıdan ḳorḳuñ daḳı irte içün aña kim nefs ilerü duttı baḳsun. Daḳı tañrıdan ḳorḳuñ, bayıḳ tañrı, aña kim işlersiz ḫaberlüdür. (Ey imân edenler! Allah'tan korkun ve herkes, yarına ne hazırladığına baksın. Allah'tan korkun, çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.)

19: Anlara nefsleri tañrıyı unutdurdı pes daḳı unuttılar kim anlarcılayın olmañ. Şunlar fâsıḳlar anlardur. (Allah'ı unutan ve bu yüzden Allah'ın da onlara kendilerini unttturduğu kimseler gibi olmayın. Onlar yoldan çıkmış kimselerdir.)

20: Od isleri daḳı uçmaḳ isleri beraber degül. Ẓafer bulıcılar anlardur. (Cehennem ehliyle cennet ehli bir olmaz. Cennet ehli, isteklerine erişenlerdir.)

21: Eger ḳurânı ṭaġ üzere indürmişmissevüz, işbu tañrı ḳorḳusından, anı, aşaḳlıḳ eyleyici, pâre pâre olmış göredüñ. Daḳı şol meṡelleri ademiler içün anı bellü eylerüz. Ol kim anlar endişe eylerler. (Eğer biz bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik, muhakkak ki onu, Allah korkusundan baş eğerek, parça parça olmuş görürdün. Bu misalleri insanlara düşünsünler diye veriyoruz.)

22: Ol kim tañrıdur, ol illâ tañrı yoḳdur. Ol ġayb daḳı ḥâżır bilici. Ol raḥmet ḳılıcı, rûzî viricidür. (O, öyle Allahtır ki, O'ndan başka tanrı yoktur. Görülmeyeni ve görüleni bilir. O, esirgeyendir, bağışlayandır.)

23: Ol kim tañrıdur, ol illâ tañrı yoḳdur. Ol pâdişah key arı, aybsuz, imin ṭoġrı ṭanuḳ eyleyici, beñdeşsüz ḳahr eyleyici, ululıḳ arılıġ issi tañrınuñ andan kim artuḳ eylerler. (O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir tanrı yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehtir, selâmet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, üstündür istediğini zorla yaptıran, büyüklükte eşi olmayandır. Allah, müşriklerin ortak koştukları şeylerden münezzehtir.)

24: Ol, yaradıcı, ayırıcı yaratmaḳda ṣûret eyleyici tañrıdur. Körklü adlar anuñdur. Ol kim yirde daḳı ol göklerdedür aña tesbîḥ eyler. Ol dürüst işlü, dürüst sözlü daḳı beñdeşsüzdür. (O, yaratan, var eden, şekil veren Allah'tır. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanlar O'nun şânını yüceltmektedirler. O, galiptir, hikmet sahibidir.)

Mümtehine Sûresi

SÛRET'ÜL-MÜMTEHİNE (13 ÂYETTİR)

557a-557b

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1: İy anlar kim imân getürdiler! Düşmanumı daḳı düşmanuñuzı dostlıḳdan dutmañ, anlardınyaña dostlar kim bıraġursız. Bayıḳ aña kim size geldi kâfir oldı. Yalavacı daḳı sizi ḥaḳ çıḳarurlar. Anuñ içün kim tañrıya imân getürdüñüz ġaza içün yolumda çıḳduñuz ise daḳı ḫoşnûdlıġumı añar olduñuz, anlara dostlıġı istemek içün gizlersiz daḳı ben bilürin. Anı kim gizledüñüz daḳı anı kim eşkâre eyledüñüz daḳı sizden her kim anı eylerise bayıḳ yol ṭoġrısından azdı. (Ey iman edenler! Eğer benim yolumda savaşmak ve rızamı kazanmak için çıkmışsanız, benim de düşmanım sizin de düşmanınız onlara sevgi göstererek, gizli muhabbet besleyerek onları dost edinmeyin. Oysa onlar size gelen gerçeği inkâr etmişlerdir. Rabbiniz Allah'a inandığınızdan dolayı Peygamberi de sizi de yurdunuzdan çıkarıyorlar. Ben sizin saklı tuttuğunuzu da, açığa vurduğunuzu da en iyi bilenim. Sizden kim bunu yaparsa (onları dost edinirse) doğru yoldan sapmış olur.)

2: Eger sizi bilürlerise size düşmanlar olalar daḳı sizdinyaña ellerini daḳı dillerini yavuzluġıla döşeyeler. Daḳı eger kâfir olmışmıssaduġuz sevdiler. (Şayet onlar sizi ele geçirirlerse, size düşman kesilecekler, size ellerini ve dillerini kötülükle uzatacaklardır. Zaten inkâr edivermenizi istemektedirler.)

3: Ḳıyâmet güni ḫışımlıḳlaruñuz ne-daġı oġul ḳızlaruñuz size hergiz aşşı eylemeye. Arañuzda hükm eyleye. Daḳı tañrı anı kim işlersiz göricidür. (Kıyamet günü yakınlarınız ve çocuklarınız size fayda veremezler. Çünkü Allah aranızı ayırır. Allah, yaptıklarınızı görendir.)

4: İbrahîm'de daḳı anlar kim anuñıladı bayıḳ sizüñ içün nesene körklü uyası oldı. Ol vaḳt kim ḳavümlerine eyittiler: "Bayıḳ biz sizden daḳı andan kim tañrıdan ṭaparsız bîzârlaruz. Size ayruḳ kâfir olduḳ. Tañrıya yaluñuz iken tâ imân getüresiz aramuzda daḳı arañuzda hemîşe düşmanlıḳ daḳı sevmemek ẓâhir oldı. İllâ İbrahîm sözinden atasına: " Senüñ içün yarlıġamaḳ dileyem.

558a-558b

Senüñ içün tañrıdan nesene mâlik degülven." İy çalabumuz! Saña tevekkül eyledük daḳı sendinyaña rücû' eyledük. Daḳı dönecek yir sendinyañadur. (İbrahim'de ve onunla beraber olanlarda sizin için gerçekten güzel bir örnek vardır. Onlar kavimlerinize demişlerdi ki: " Biz sizden ve Allah'a inanıncaya kadar, sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve öfke belirmiştir. " Şu kadar var ki, İbrahim babasına : "Andolsun senin içn mağrifet dileyeceğim. Fakat Allah'tan sana gelecek herhangi bir şeyi önlemeye gücüm yetmez " demişti.)

5: İy çalabumuz! Bizi kâfir oldılar anlara kim fitne ḳılma daḳı bizi yarlıga! İy çalabumuz! Bayıḳ sen beñdeşsüz, dürüst işlü sensin. (Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için deneme konusu kılma, bizi bağışla! Ey Rabbimiz ! yegâne galip ve hikmet sahibi, ancak sensin.)

6: Bayıḳ, anlarda sizüñ içün, tañrıdan daḳı şoñragı günden ḳorḳa aña kim nesene körklü üyesi oldı. Ol kim yüz döndere bayıḳ tañrı, bay, ögülmiş oldur. (Andolsun, onlar sizin için, Allah'ı ve ahiret gününü arzu edenler için güzel bir örnektir. Kim yüz çevirirse şüphesiz Allah, zengindir, hamde lâyık olandır.)

7: Ola kim tañrı düşman duttuñuz anlaruñ arasındaki arañuzda anlardan dostlıḳ eyleye. Daḳı tañrı güci yiterdür. Tañrı raḥmet ḳılıcı, daḳı yarlıgayıcıdur. (Olur ki Allah sizinle düşman olduklarınız arasında yakında bir dostluk meydana getirir. Allah gücü yetendir. Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.)

8: Tañrı anlardan kim sizüñ ile dîn içinde çalışmadılar daḳı sizi illerüñüzden çıḳarmadılar anlara eylük eyleyesiz daḳı anlardınyaña'adl eyleyesiz sizi yıġmaz. Bayıḳ tañrı 'adl eyleyicileri sever. (Allah, sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iylik yapmanızı ve onlara âdil davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah, adaletli olanaları sever.)

9: Tañrı, illâ sizüñ ile dîn içinde anlardan kim çalışdılar, sizi illerüñüzden çıḳardılar *daḳı* sizi çıḳarmaḳ üzere arḳa virişdiler daḳı anlara kim dost dutasız sizi yıġmaz. Her kim anlara dost dutar ise *daḳı* şunlar ẓâlimler anlardur. (Allah, yalnız sizinle din uğrunda savaşanları, sizi yurtlarınızdan çıkaranları ve çıkarılmanız için onlara yardım edenleri dost edinmenizi yasaklar. Kim onlarla dost olursa işte zalimler onlardır.)

10: İy anlar kim imân getürdiler! Mü'mine 'avratlar illerinden ayrıcılarken size ḳaçan gele anları şınañ. Tañrı andların anlaruñ bilidüreñdür. Pes anları mü'mine 'avratlar bilürseñüz anları kâfirlerdinyaña girü döndermeñ. Anlar

559a-559b

anlara ḥelâl degül. Anlar daḳı anlara ḥelâl olalar degül. Anlara anı kim nafaḳa eylediler virüñ. Anlara ḳaçan viresiz kim anları kirilerini *ya'ni kâbin* nikâḥ eyleyesiz sizüñ üzere yazuḳ yoḳdur. Kâfire 'avratlaruñ ṣaḳlamaḳlarına yapışmañ, daḳı anı kim nafaḳa eyledüñüz dileñ. Daḳı anı kim nafaḳa eylediler dilesünler. Şol tañrı ḥükmidür. Arañuzda ḥükm eyler. Tañrı bilicidür daḳı dürüst işlüdür. (Ey iman edenler! Mümin kadınlar hicret ederek size geldiği zaman, onları, imtihan edin. Allah onların imtihanlarını daha iyi bilir. Eğer siz de onların inanmış kadınlar olduklarını öğrenirseniz onları kâfire geri göndermeyin. Bunlar onlara helâl değildir. Onlar da bunlara helâl olamazlar. Onların (kocalarının) sarfettiklerini (mehirlerini) geri verin. Mehirlerini kendilerine verdiğiniz zaman onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur. Kâfir kadınları nikâhınızda tutmayın, sarfettiğinizi isteyin. Onlar da sarfettiklerini istesinler. Allah'ın hükmü budur. Aranızda O hükmeder. Allah bilendir, hikmet sahibidir.)

11: Daḳı eger nesene 'avratlaruñuzdan kâfirlerdinyaña sizden geçer ise pes kâfirlerden ġanimet alursañuz anuñ 'avratları gibi gitti kim nafaḳa eylediler pes anlara virüñ. Daḳı ol kim siz aña inanıcılarsız tañrıdan ḳorḳuñ. (Eğer eşlerinizden biri, sizi bırakıp kâfirlere kaçar, siz de (onlarla savaşıp) galip geliseniz, eşleri gitmiş olanlara (ganimetten), harcadıkları kadar verin. İnandığınız Allah'a karşı gelmekten sakının.)

12: İy peyġamber! Mü'mine 'avratlar, senüñle anuñ üzere kim artuḳ eylemeyeler, tañrıya nesene uġurlamayalar, daḳı zinâ' eylemeyeler, daḳı oġlanlarını depelemeyeler elleri arasında daḳı ayaḳları arasında bühtânı yalan baġlayalar anı getürmeyeler, daḳı eyü işde saña 'âṣi olmayalar saña bi'at eylerler ḳaçan gele,....................................
daḳı anlara tañrıdan yarlıġamaḳ iste. Bayıḳ tañrı raḥmet ḳılıcı, yarlıġayıcıdur. (Ey peygamber! İnanmış kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek, iyi işi izlemekte sana karşı gelmemek hususunda sana biat etmeye geldikleri zaman, biatlarını kabul et ve onlar için Allah'tan mağrifet dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.)

13: İy anlar kim imân getürdiler! Tañrı anlara ḳaḳıdı ya'ni cühûdlar bir ḳavmile dostlıḳ eylemeñ. Bayıḳ kâfirler sinle islerinden nevmîd oldılar nitekim aḫiretden nevmîd oldılar. (Ey imân edenler! Kendilerine Allah'ın gazap ettiği bir kavmi dost edinmeyin. Zira onlar, kâfirlerin kabirlerindekilerden (onların dirilmesinden) ümit kestikleri gibi ahiretten ümit kesmişlerdir.)

Ṣaf Sûresi

SÛRETÜ'Ş-ṢAF (14 ÂYETTİR)

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

560a-560b

1: Ol kim göklerdedür daḳı ol kim yirdedür tañrıya tesbiḥ eyledi. Ol dürüst işlü daḳı beñdeşsüz. (Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah'ı tesbih eder. O, üstündür, hikmet sahibidir.)

2: İy anlar kim imân getürdiler! Anı kim işlemezsiz nişe eydürsiz? (Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz?)

3: Anı kim işlemezsiz kim eyidesiz, tañrı ḳatında sevmemekdinyaña ulu oldı. (Yapmayacağınız şeyşeri niçin söylüyorsunuz?)

4: Bayıḳ tañrı, anları kim yolında sık ve berk şaf bağlayıcılarken temen anlar temeldür çalışurlar sever. (Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever.)

5: Daḳı ol vaḳt kim Mûsa ḳavmine: İy ḳavmüm! Ben sizdinyaña tañrı yalavacıven şol ḫalde kim bayıḳ bilürsiz nişe beni incidürsiz? Eyitti. Pes ol vaḳt kim ḥaḳtan egdiler, daḳı tañrı göñüllerini egdi. Tañrı fâsıḳlar ḳavme ṭoğru yol göstermez. (Bir zaman Musa kavmine: Ey kavmim! Benim, Allah'ın size gönderdiği elçisi olduğumu bildiğiniz halde niçin beni incitiyorsunuz? Demişti. Onlar yoldan sapınca, Allah da kalplerini saptırmıştı. Allah, fâsıklar topluluğunu doğru yola iletmez.)

6: Daḳı ol vaḳt kim, Meryem oğlı 'İsa : İy Benî İsrâil! Bayıḳ ben sizdinyaña tañrı yalavacıven, anı kim tevrît girçek dutıcıyken ileyümdedür benden ṣoñra anuñ adı Aḥmeddür muştılayıcı bir yalavac kim gele eyitti. Pes ol vaḳt kim anlara ḥüccetler geldi: İşbu câẓûlıḳdur eyittiler. (Hatırlaki, Meryem oğlu İsa: Ey İsrailoğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrât'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim demişti. Fakat o, kendilerine açık deliller getirince: Bu apaçık bir büyüdür, dediler.)

7: Ol oḳınurken müslümânlıḳdınyaña tañrıya yalan bağladı. Andan kim ẓâlimıraḳ daḳı yalan kimdür! Daḳı tañrı ẓâlimler ḳavme ṭoğrı yol göstermez. (İslâm'a çağrıldığı halde Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kim olabilir! Allah, zalimler topluluğunu doğru yola erdirmez.)

8: Ağızları ile tañrı aydıñlığın söyündüreler dilerler kim eger dağı düşḫâr gördi ise tañrı aydıñlığı tamâm eyleyicidür. (Onlar ağızlarıyla Allah'ın nûrunu söndürmek istiyorlar. Halbuki kâfirler istemeseler de Allah nûrunu tamamlayacaktır.)

9: Ol oldur kim kâfirler yalavacını ṭoğru yol ile daḳı ḥaḳ dînile tâ dîn üzerine dükelin eger

561a-561b

müşrikler dağı gördi ise ġâlib eyleye. (Müşrikler istemeeler de dinini bütün dinlere üstün kılmak için Peygamberini hidayet ve hak ile gönderen O'dur.)

10: İy anlar kim imân getürdiler! Sizi ağrıdıcı 'aẕâbdan ḳurtara bir bâzirgânlıḳ üzere kim sizi ḳulaġuzlayayım mı? (Ey îman edenler! Sizi acı bir azaptan kurtararak ticareti size göstereyim mi?)

11: Tañrıya daḳı yalavacına imân getüresiz, daḳı tañrı yolında mâllaruñuzıla daḳı nefslerüñüz ile ġaza eyleyesiz. Eger bilmeklü olasız, şol yigrekdür. (Allah'a ve Resûlüne inanır, mâlları nızla ve canlarınızla Allah yolunda cîhad edersiniz. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.)

12: Size yazuḳlaruñuzı yarlıġaya, daḳı altından ırmaḳlar aḳar daḳı ṭuraḳ yirleri arı 'Adn uçmaḳlarında givire. Şol zafer bulmaḳdur. (İşte bu takdirde O, sizin günahlaranızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur.)

13: Ulu daḳı ayruḳ tañrıdan arḳa virmek daḳı yaḳın açmaḳ anı seversiz. Daḳı mü'minlere muştıla. (Seveceğiniz başka bir şey daha var. Allah'tan yardım ve yakın bir fetih, Müminleri (bunlarla) müjdele.)

14: İy anlar kim imân getürdiler! Tañrıya arḳa viriciler oluñ. Nitekim Meryem oğlu 'İsa ḥavârîlere: Tañrıdınyaña arḳa viricilerüm kimdür? Eyitti. Ḥavârîler: Biz tañrınuñ arḳa viricilerivüz, eyitti. Pes bir bölük Benî İsrâîlden imân getürdiler daḳı bir bölük kâfir oldı. Pes anları kim imân getürdiler düşmanları üzere ḳuvvetlendüduḳ. Pes ġalibler oldılar. (Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun. Nitekim Meryem oğlu İsa havarîlere: Allah'a (giden yolda) benim yardımcılarım kimdir? Demişti. Havarîler de: Allah (yolunda) yardımcıları biziz, demişlerdir. İsraîloğullarından bir zümre inanmış, bir zümre de inkâr etmişti. Nihayet biz inananları, düşmanlarına karşı destekledik. Böylece üstün geldiler.)

Cum'a Sûresi

SÛRETÜ'L-CUM'A (11ÂYETTİR)

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1: Ol kim göklerdedür daḳı ol kim yirdedür; pâdişah key arı, beñdeşsüz, dürüst işlü, dürüst sözlü tañrıya tesbiḥ eyler. (Göklerde ve yerde olanların hepsi, mülkün sahibi, eksiklikten münezzeh, aziz ve hakîm olan Allah'ı tesbih eyler.)

2: Yalavac andan oḳımaz yazmaz içün ol oldur kim viribdi.

562a-562b

Anlaruñ üzere ayetlerini oķır, daķı anları arıdur, daķı anlara kitâb daķı ḥikmet ögredür. Bayıķ ilerü bellü azĝunlıķ içinde oldılar. (Çünki ümmîlere içlerinden, kendilerine âyetlerini okuyan , onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Kuşkusuz onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler.)

3: Daķı anlardan ayruķlar için anlara irmediler. Ol 'azîzdür, daķı ḥakîmdür. ((Peygamberi) müminlerden henüz kendilerine katılmamış bulunan diğer insanlara da göndermiştir. O, azîzdir, hakîmdir.)

4: Şol, tañrı fażlıdur. Daķı aña kim diler virür. Tañrı ulu fażl issidür. (Bu, Allah'ın lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir.)

5: Tevrît'i yüklendiler andan götürmediler kim anlaruñ meşeli kitâbları götürür eşek meşeli gibidür. Anlar kim tañrı ayetleri yalan duttılar, ķavm meşeli yavuz oldı! Daķı tañrı ķavm ẓalîmlere ṭoğru yol göstermez. (Tevrat'la yükümlü tutulupda onunla amel etmeyenlerin durumu, ciltlerce kitap taşıyan merkebin durumu gibidir. Allah'ın ayetlerini yalanlamış olan kavmin durumu ne kötüdür! Allah, zalimler topluluğunu doğru yola iletmez.)

6: Eyit: İy anlar kim cühûd oldılar! Eger bayıķ ademilerden ayruķ tañrınuñ dostlarısız. Siz eger gerçekler olasız ölümü arzulañ. (De ki: Ey yahudiler! Bütün insanlar değil de, yalnız, kendinizin Allah'ın dostları olduğunuzu iddia ediyorsunuz, bunda da samimi iseniz, haydi ölümü temenni edin (bakalım!).)

7: Daķı anları, andan ötürü kim ilerü duttı, anı hemîşe arzulamayalar. Daķı tañrı ẓâlimleri bilicidür. (Ama onlar, önceden yaptıklarından dolayı ölümü asla temenni etmezler. Allah, zalimleri çok iyi bilir.)

8: Eyit: Bayıķ ol kim andan ķaçarsız ölüm bayıķ ol sizi göricidür. Ġayb daķı ḥâżır bilicidinyaña andan döndürünilesiz. (Ama onlar, önceden yaptıklarından dolayı ölümü asla temenni etmezler. Allah, zalimleri çok iyi bilir.)

9: İy anlar kim imân getürdiler! Ķaçan cum'a gününde namâz içün ķıġırnıla pes tañrı ẕikrindinyaña ivüñ daķı şâtıyı ķoñ. Eger bilürseñüz şol size yigrekdür. (Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağırıldığı (ezan okunduğu) zaman, hemen Allah'ı anmaya koşun ve alış verişi bırakın. Eğer bilmiş olsaydınınz, elbette bu, sizin için daha hayırlıdır.)

10: Pes ol namâz ķaçan ķılına

563a-563b

yirde ṭagıluñ daḳı taññ fażlından isteñ. Daḳı taññyı çoḳ añuñ. Ola kim siz ḳurtılasız. (Namaz kılınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan isteyin. Allah'ı çok zikredin; umulur ki kurtuluşa erersiniz.)

11: Daḳı ḳaçan bâzirânlık yâ oyun gördiler andınyaña ṭagıldılar, daḳı seni ṭurur ḳodılar. Eyit: Ol kim taññ ḳatında bâzirgânlıkdan daḳı oyundan yigrekdür. Daḳı taññ rûzi viricilerüñ yigregidür. (Onlar bir ticaret ve eğlence gördükleri zaman hemen dağılıp ona giderler ve seni ayakta bırakırlar. De ki: Allah'ın yanında bulunan, eğlenceden ve ticaretden daha yararlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır.)

SÛRETÜ'L-MÜNÂFIḲÛN (11 ÂYETTİR)

1: Ḳaçan saña münâfıḳlar geldi: Ṭañuḳlıḳ virürüz bayıḳ sen taññ yalavacısın, eyittiler. Bayıḳ taññ bilür daḳı sen yalavacısın. Daḳı münâfıḳlar bayıḳ yalancılardur taññ ṭanuḳlıḳ virür. (Münafıklar sana geldiklerinde: Şahitlik ederiz ki sen Allah'ın Peygamberisin, derler. Allah da bilir ki sen elbette, O'nun Peygamberisin. Allah, münafıkların kesinlikle yalancı olduklarını bilir.)

2: Andlarını ḳalḳan duttılar taññ yolından pes yıġdılar! Bayıḳ işlerler oldılar ol kim anlar yavuz oldı. (Yeminlerini kalkan yapıp Allah yolundan yan çizdiler. Gerçekten onların yaptıkları ne kötüdür!)

3: Şol andan ötürüdür kim, anlar imân getürdiler andan kâfir oldılar. Pes göñülleri üzere mühr örüldi. Pes anlar añlamazlar. (Bunun sebebi, onlarun önce iman edip sonra inkâr etmeleridir. Bu yüzden kalpleri mühürlenmiştir. Artık onlar hiç anlamazlar.)

4: Daḳı ḳaçan anları göresiz anlaruñ tenleri seni ṭañladur, daḳı eger söylerler sözlerini işidürsin. Temen anlar aġaçlardur. Her ün virmegi anlaruñ üzere söykenilmiş ṣanurlar. Anlar düşman. Pes anlardan ṣaḳın. Taññ anlara la'net eylesün. Nite döndürinürler? (Onları gördüğün zaman kalıpları hoşuna gider, konuşurlarsa sözlerini dinlersin. Onlar sanki duvara dayanmış kütükler gibidir. Her gürültüyü kendi aleyhlerinde sanırlar. Düşman onlardır. Onlardan sakın. Allah onların canlarını alsın. Nasıl bu hale geliyorlar.)

5: Anlara: Gelüñ taññ yalavacı sizüñ içün yarlıgamaḳ dilesün ḳaçan eyidildi başlarını döndürdiler anları gördüñ. (Onlara: Gelin, Allah'ın Peygamberi sizin için mağrıfet dilesin, denildiği zaman başlarını çevirirler ve sen onların, büyüklük taslayarak uzaklaştıklarını görürsün.)

6: Anlaruñ üzere anlaruñ içün yarlıgamaḳ diledüñise,

564a-564b

yâ anlaruñ içün yarlıġamaḳ dilemedüñse beraberdür. Tañrı anları hergiz yarlıġamaya. Bayıḳ tañrı, fâsıḳlar ḳavme ṭoġru yol göstermez. (Onlara mağrifet dilesende, dilemesende birdir. Allah onları kesinlikle bağışlamayacaktır. Çünki Allah, yoldan çıkmış topluluğu doğru yola iletmez.)

7: Anlar: Tañrı yalavacı ḳatındadur tâ aña kim nafaḳa eylemeñ kim anlardur ṭagılalar eydürler. Daḳı gökler daḳı yirüñ ḫazîneleri tañrınuñdur. Velikin münâfıḳlar añlamazlar. (Onlar: Allah'ın elçisinin yanında bulunanlar için hiçbir şey harcamayın ki dağılıp gitsinler, diyenlerdir. Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır. Fakat münafıklar bunu anlamazlar.)

8: Eger Medine'dinyaña dönersevüz 'azîzraḳ ḫorıraġı andan çıḳara, eydürler. Daḳı 'izzet, yalavacınuñ daḳı mü'minlerüñ daḳı tañrınuñdur. Velikin münâfıḳlar bilmezler. (Onlar: Andolsun, eğer Medine'ye dönersek, üstün olan, zayıf olanı oradan mutlaka çıkaracaktır, diyorlardı. Halbuki asıl üstünlük, ancak Allah'ın, Peygamberlerinin ve müminlerindir. Fakat münafıklar bunu bilmezler.)

9: İy anlar kim imân getürdiler! mâllaruñuz daḳı oġul ḳızlarıñuz sizi tañrı ẕikrinden eğlemesün. Daḳı her kim anı işleye şunlar ziyânlu anlardur. (Ey imân edenler! Mâlları nız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmakdan alıkoymasın. Kim bunu yaparsa işte onlar ziyana uğrayanlardur.)

10: Andan iler kim birüñüz ölüm gele: İy Çalabumuz! Beni yaḳın zamândakin nişe şoña ḳomaduñ pes ṣadaḳa viredüm daḳı ṣâliḥlerden oladum! Pes eyde rûzî virdük andan kim daḳı nafaḳa eyleñ. (Herhangi birinize ölüm gelip de Rabbim! Beni yakın bir süreye kadar geciktirsen de sadaka verip iyilerden olsam! Demesinden önce, size verdiğimiz rızıktan harcayın.)

11: Daḳı anuñ eceli ḳaçan gele tañrı hergiz bir nefes ṣoña ḳomaya. Daḳı tañrı anı kim işlersiz bilicidür. (Allah, eceli geldiğinde hiç kimseyi (ölümü) ertelemez. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.)

Teġâbün Sûresi

SÛRETÜ'T-TEĠÂBÜN (18 ÂYETTİR)

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1: Ol kim göklerdedür daḳı ol kim yirdedür tañrıya tesbiḥ eyler. Pâdişahlıḳ anuñdur, daḳı ögmek anuñdur. Ol her nese üzere güci yiter. (Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ı tesbih eder. Mülk O'nundur, hamd O'nadır. O her şeye kadirdir.)

2: Ol oldur kim sizi yarattı. Pes birinceñüz

565a-565b

kâfirdür daḳı birinceñüz mü'mindir daḳı tañrı anı kim işlersiz göricidür. (Sizi yaratan O'dur. Böyle iken kiminiz kâfir, kiminiz mümindir. Allah yaptıklarınızı görendir.)

3: Gökleri daḳı yiri ḥaḳḳıla yarattı. Sizi ṣûretlendürdi daḳı ṣûretlerünüzi pes körklü eyledi. Daḳı dönecek yir andınyañadur. (Gökleri ve yeri yerli yerince yarattı. Sizi şekillendirdi ve şekillerinizi de güzel yaptı. Dönüş ancak O'nadır.)

4: Yirde daḳı göklerdedür anı kim bilür. Anı kim gizlersiz daḳı aşkâre eylersiz. Daḳı tañrı gögüzler issini bilicidür. (Göklerde ve yerde olanları bilir. Gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı da bilir.)

5: İy ilerüden kâfir oldılar anlaruñ kim ḫaberi size gelmedi mi? Pes işleri vebâlin ṭattılar daḳı ağrıdıcı 'aẕâb anlaruñdur. (Daha önce inkâr edenlerin haberi size ulaşmadı mı? İşte onlar (dünyada) yaptıklarının cezasını tattılar. Onlar için acı bir azap da vardır.)

6: Şol andan ötürüdür kim anlara yalavaclar ḥüccetlerile gelür oldı. Pes:" İy, bize ademi mi ṭoğru yol gösterür?" eyittiler; pes kâfir oldılar daḳı döndürdiler. Daḳı tañrı ḥâcetsüz oldı. Daḳı tañrı ögülmiş baydur. ((O azabın sebebi) şu ki, onlara peygamberleri apaçık deliller getirmişlerdi, fakat onlar: " Bir beşer mi bizi doğru yola götürecekmiş? " dediler, inkâr ettiler ve yüz çevirdiler. Allah da hiçbir şeye muhtaç olmadığını gösterdi. Allah zengindir, hamde lâyıktır.)

7: Anlar kim kâfir oldılar kim girü ḳoparınılmayalar ṣandı. Eyit: Evet! Çalabum ḥaḳḳıçün ḳoparınılasız, anı kim işledüñüz andan ḫaber virinilesiz. Daḳı şol tañrıya geñezdür. (İnkâr edenler, kesinlikle diriltilmeyeceklerini ileri sürdüler. De ki: Hayır! Rabbime andolsun ki mutlaka diriltileceksiniz, sonra yaptıklarınız size haber verilecektir. Bu, Allah'a göre kolaydır.)

8: Pes tañrıya daḳı yalavacına daḳı ol kim indürdük aydıñlığa inanuñ. Daḳı tañrı anı kim işlersiz ḫaberlüdür. (Onun için Allah'a, Peygamberine ve indirdiğimiz o nûra (Kur'an'a) inanın. Allah yaptıklarınızdan haberdardır.)

9: Dirmek güni içün sizi dire ol gün kim şol mağbûnlıḳ günidür. Daḳı her kim tañrıya inana daḳı aña eyü iş işleye yavuz işlerin yarlığaya, anı anuñ içinde ebed hemîşe ḳalıcılarken altından ırmaḳlar aḳar uçmaḳlara givüre. Şol ulu ẓafer bulmaḳdur. (Mahşer vaktinde sizi toplayacağı gün, işte o zarar günüdür. (Ancak) kim Allah'a inanır ve yararlı iş yaparsa, Allah onun kötülüklerini örter, onu (ve benzerlerini) , içinde ebedî kalacakları altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. İşte büyük kurtuluş budur.)

10: Daḳı anlar kim kâfir oldılar daḳı

566a-566b

ayetlerümüzü yalan duttılar, şunlar od isleridür. Anuñ içinde ebed ḳalıcılarken daḳı dönecek yir yavuz oldı! (İnkâr eden ve âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, işte onlar cehennem ehlidirler. Orada abedî kalacaklardır. Ne kötü gidilecek yerdir orası!)

11: Taññı destûrı ile illâ hiç muṣîbet degmedi. Her kim taññıya inana taññı göñline ṭoġrı yol göstere daḳı taññı her neseyi bilicidür. (Allah'ın izni olmaksızın hiçbir musibet isabet etmez. Kim Allah'a inanırsa, Allah onun kalbini doğruya götürür. Allh her şeyi bilendir.)

12: Daḳı taññıya boyun virüñ, daḳı yalavaca boyun virüñ, pes eger yüz döndüresiz yalavacumuz üzere bellü degürmek illâ degül. (Allah'a itaat edin. Yüz çevirirseniz bilin ki, elçimize düşen apaçık bir duyurmadır.)

13: Taññı; Ol illâ daḳı yoḳdur. Mü'minler taññı üzere tevekkül eylesün. (Allah; O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Müminler yalnız Allah'a dayanıp güvensinler.)

14: İy anlar kim imân getürdiler! Bayıḳ sizüñ düşman 'avratlaruñuzdandur daḳı oġul ḳızlaruñuzdandur. Pes anlardan ṣaḳınuñ. Daḳı eger 'afv eyleyesiz daḳı ṣuçdan geçesiz daḳı yarlıġayasız bayıḳ taññı raḥmet ḳılıcı yarlıġayıcıdur. (Ey iman edenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olanlar da vardır. Onlardan sakının. Ama affeder, kusurlarını örtersiniz, bilin ki, Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.)

15: Mâllaruñuz daḳı oġul ḳızlaruñuz fitne illâ degül. Ulu müzd daḳı taññı anuñ ḳatında. (Doğrusu mâllarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır. Büyük mükafat ise Allah'ın yanındadır.)

16: Pes gücüñüz yitdügünce taññıdan ḳorḳuñ. Daḳı işidüñ, daḳı boyun virüñ, daḳı ḫayrı kendüziñüz içün nafaḳa eyleñ. Daḳı her kim kendü baḫıllıġından saḳlandı şunlar ḳurtulıcılar anlardur. (O halde gücünüz yettiğince Allah'a isyandan kaçının. Dinleyin, itaat edin, kendi iyiliğinize olarak harcayın. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir.)

17: Eger taññıya ödünc viresiz, anı sizüñ içün çoḳ ödünc körklü artura daḳı sizi yarlıġaya. (Eğer Allah'a (rızası uğruna) ödünç verirseniz, Allah onu sizin için kat kat artırır ve sizin bağışlar. Allah çok mükâfat verendir, ceza vermekte acele etmeyendir.)

18: Ġayb daḳı ḥażır bilici. Beñdeşsüz söz, dürüst işlü

Ṭalâḳ Sûresi

SÛRETÜ'Ṭ-ṬALÂḲ (12 ÂYETTİR)

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1: İy peyġamber! Ḳaçan 'avratlara ṭalâḳ viresiz

567a-567b

anlara anlaruñ 'iddetine ḳarşu ṭalâḳ virüñ daḳı ṣayuñ. 'iddeti daḳı Çalabuñuzdan, tañrıdan ḳorḳuñ. Bellü eyleyici zişti iş getürürler kim illâ anları evlerinden çıḳarmañ, daḳı çıḳmasunlar. Daḳı şol tañrı ḥaddlerüdür. Daḳı her kim tañrı ḥaddlerinden geçe bayıḳ kendü nefsine ẓulm eyledi. Bilmez, ol kim tañrı, şundan ṣoñra bir iş yiñi eyleye. (Ey peygamber! Kadınları boşayacağınızda, onları iddetlerini gözeterek boşayın ve iddeti de sayın. Rabbiniz Allah'tan korkun. Apaçık bir hayasızlık yapmaları hali bir yana, onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah, bundan sonra bir durum ortaya çıkarıverir.)

2,3: Pes ḳaçan zamânlarına ireler anları eylügile dutuñ yâ anlardan eylüg ile ayrıluñ. Sizden iki 'adâlet issini ṭanuḳ dutuñ. Daḳı ṭanuḳluğı tañrı içün ṭuruñ. Ol kim tañrıya inanur oldı daḳı şol ö anuñ ile ögütlenürler. Ṣoñraġı gün her kim tañrıdan ḳorḳarısa daḳı anuñ içün çıḳacaḳ yir *ya'ni ḳayġulardan* ḳıla. Daḳı ol yirden kim ṣanmaz aña rûzî vire. Daḳı her kim tañrıya tevekkül eyleye ol, aña ṭapdur. Bayıḳ tañrı işine iricidür. Bayıḳ tañrı her neseye endâze ḳıldı. (İddet müddetlerini doldurduklarında onları ya meşru ölçüler içerisinde (nikâhınız altında) tutun veya onlardan meşru ölçülere göre ayrılın. İçinizden adalet sahibi iki kişiyi de şahit tutun. Şahitliği Allah için yapın. İşte bu, Allah'a ve ahiret gününe inananlara verilen öğüttür. Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter. Şüphesiz Allah emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.)

4: Anlar kim ḥayżdan nevmîd oldılar daḳı eger 'avratlaruñuzdan gümânlanasız anlaruñ 'iddeti üç aylardur. Anlar kim ḥayż görmedi anlaruñ yükler isleri ya'ni 'iddetlerünüñ zamânı ya'ni yüklerin ṭoġurınca ḳomaḳlarıdur. Daḳı her kim tañrıdan ḳorḳa anuñ içün işinden geñezlik ḳıla. (Kadınlarınız içinden âdetten kesilmiş olanlarla, âdet görmeyenler hususunda tereddüt ederseniz , onların bekleme süresi ise, yüklerini bırakmaları (doğum yapmaları) dır. Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona işinde bir kolaylık verir.)

5: Şol, tañrı anı sizdinyaña indürdi buyruġıdur. Her kim tañrıdan ḳorḳarısa daḳı aña yavuz işlerin yarlıġaya

568a-568b

daḳı anuñ içün ulu müzd eyleye. (İşte bu, Allah'ın size indirdiği buyruğudur. Kim Allah'tan korkarsa Allah onun kötülüklerini örter ve onun mükâfatını artırır.)

6: Ol yirde kim gücüñüz yitdüginden oturursız daḳı 'avratları oturduñ, anlaruñ üzere ṭar eyleyesiz tâ anlara ziyân degürmeñ. Daḳı eger yükler isleri olalar anlaruñ üzere nafaḳa eyleñ. Pes eger sizüñ içün emzüreler anlara kirilerini virüñ daḳı arañuzda eylügi buyrışuñ. Daḳı eger birbiriñüze ḳatılıḳ eyleyesiz anuñ içün ayruḳ 'avrat tîz emzüre. (Onları gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun, onları sıkıştırıp (gitmelerini sağlamak için) kendilerine zarar vermeye kalkışmayın. Eğer hâmile iseler, doğum yapıncaya kadar nafakalarını verin, aranızda uygun bir şekilde anlaşın. Eğer anlaşamazsanız çocuğu, başka bir kadın emzirecektir.)

7: Giñlik issi giñliginden nafaḳa eylesüñ; daḳı ol kim rûzîsi ṭar olındı anuñ içün nafaḳa eylesüñ. Andan kim tañrı aña virdi, tañrı hiç nefse illâ geñsüz eylemez. Anı kim tañrı aña virdi, tañrı düşḫârlıḳdan ṣoñra geñezlik tîz ḳıla. (İmkânı geniş olan, nafakayı imkânlarına göre versin; rızkı daralmış bulunan da Allah'ın kendisine verdiği imkândan fazlasıyla yükümlü kılmaz. Allah, bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır.)

8: Daḳı yalavaclarınuñ *daḳı* çalabısı buyruğından ḥadden geçe nice köyden yüz dönderdi pes anı ḥisâb *daḳı* ḳatı ḥisâb eyledük, aña bilinmez 'aẕâb ya'ni ḳatı 'aẕâb eyledük. (Rabbinin ve O'nun elçilerinin emrinden uzaklaşıp azmış nice memleketler vardır ki, biz onları (ahalisini) çetin bir hesaba çekmiş ve onları görülmemiş bir azaba çarptırmışızdır.)

9: Pes işünüñ vebâli ṭatdı daḳı işünüñ ṣoñı ziyân oldı. (Böylece onlar da yaptıklarının karşılığını tatmışlar ve işlerinin sonu tam bir hüsran olmuştur.)

10: Pes tañrı anlaruñ içün ḳatı 'aẕâb yaraḳladı. İy anlar kim imân getürdiler 'aḳıllar isleri! Tañrıdan ḳorkuñ. Bayıḳ tañrı sizdinyaña Ḳurânı indürdi. (Allah onlara şiddetli bir azap hazırlamıştır. Ey inanan akıl sahipleri! Allah'tan korkun. Allah size gerçekten bir uyarıcı (kitap) indirmiştir.)

11: İmân getürdiler daḳı eyü işler işlediler ḳarañulıḳdan aydıñlıḳdınyaña çıḳara tâ anları kim sizüñ üzere tañrı ayetlerini bellü eyleyiciler yalavac oḳır. Daḳı her kim tañrıya inana daḳı eyü iş işleye anı,

569a-569b

altından ırmaḳlar aḳar; anuñ içinde ebed ḳalıcılarken uçmaḳlarına givüre. Tañrı anuñ içün bayıḳ hemîşe körklü rûzî eyledi. (İman edip sâlih amel işleyenleri, karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size Allah'ın apaçık âyetlerini okuyan bir Peygamber göndermiştir. Kim Allah'a inanır ve faydalı iş yaparsa Allah onu, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetlere sokar. Allah o kimse için gerçekten güzel bir rızık vermiştir.)

12: Tañrı yidi gökleri daḳı ol kim ancılayın yirden yarattı. Buyruḳ aralarında iner kim bayıḳ tañrı her nese üzere güci yiter daḳı bayıḳ tañrı her neseyi bilmekdinyaña ḳapladı tâ bilesiz. (Allah, yedi kat göğü ve yerden bir o kadarını yaratandır. Ferman bunlar arasından inip durmaktadır ki, böylece Allah'ın her şeye kadir olduğunu ve her şeyi ilmiyle kuşattığını bilesiniz.)

Taḥrîm Sûresi

SÛRET'ÜT-TAḤRÎM (12 ÂYETTİR)

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1: İy peyġamber! 'Avratlaruñ ḫoşnudlıgın istersin saña tañrı ḥelâl eyledi anı kim nişe ḥarâm eylersin? Tañrı raḥmet ḳılıcı daḳı yarlıġayıcıdur. (Ey peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun? Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.)

2: Bayıḳ tañrı size andlaruñuzdan çıḳmaġı farż eyledi. Daḳı tañrı çalabuñuzdur. Daḳı ol dürüst işlü, dürüst sözlü bilicidür. (Allah, (gerektiğinde) yeminlerinizi bozmanızı size meşru kılmıştır. Sizin yardımcınız Allah'dır. O, bilendir, hikmet sahibidir.)

3: Daḳı ol vaḳt peyġamber birince 'avratlardınyaña bir sözi gizledi pes ol vaḳt kim peyġamber ḫaber virdi. Ḥafşa anı eyitti: İşbunı saña kim ḫaber virdi? Eyitti: Bilici, ḫaberlü baña ḫaber virdi. (Peygamber, eşlerinden birine gizlice bir söz söylemişti. Fakat eşi, o sözü başkalarına haber verip Allah da bunu Peygamber'e açıklayınca, Peygamber bir kısmını bildirmiş bir kısmından da vazgeçmişti. Peygamber bunu ona haber verince eşi: Bunu sana kim bildirdi? Dedi. Peygamber: Bilen, her şeyden haberdar olan Allah bana haber verdi dedi.)

4: Eger siz iki *ya'ni 'Âişe daḳı Ḥafṣa* tañrıdınyaña tevbe eyleyesiz. Bayıḳ göñüllerüñüz ya'ni ḥaḳdan meyl eyledi. Daḳı eger anuñ üzere arḳa virişesiz bayıḳ ol tañrı daḳı Cebra'îl daḳı mü'minler ya'ni Ebubekr daḳı 'Ömer daḳı Ṣâliḥ arḳa viricidür. Daḳı şundan ṣoñra ferişteler arḳa viricilerdür. (Eğer ikiniz de Allah'a tevbe ederseniz, (yerinde olur). Çünkü kalpleriniz sapmıştı. Ve eğer Peygamber'e karşı birbirinize arka verirseniz bilesiniz ki onun dostu ve yardımcısı olan Allah, Cebrail ve müminlerin iyileridir. Bunların ardından melekler de (ona) yardımcıdır.)

5: Eger size ṭalâḳ virürse çalabısı aña; sizden müslümân 'avratlar, mü'mine 'avratlar,

570a-570b

mutî'a 'avratlar, tevbe eyleyici 'avratlar, 'ibadet eyleyici 'avratlar, oruc dutucı 'avratlar, er görmiş 'avratlar, daḳı bik(i)r 'avratlar taññı aña 'avratlar kim değşürivire. (Eğer o sizi boşarsa Rabbi ona , sizden daha iyi, kendini Allah'a veren, inanan, sebatla itaat eden, tevbe eden, ibadet eden, oruç tutan, dul ve bâkire eşler verebilir.)

6: İy anlar kim imân getürdiler! Nefslerüñüzi daḳı ḳavümlerüñüzi anuñ odunı ademilerdür daḳı ṭaş oddan şaḳlañ. Anuñ üzere, ṣarblar, ḳatılar taññya anı kim anlara buyurdı anı kim işlerler daḳı buyrınurlar 'âşi olmazlar ferişṭelerdür. (Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında, acımasız güçlü, Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyrn ve emredildiklerini yapan melekler vardır.)

7: İy anlar kim kâfir oldılar! Bugün 'ö̱zür dilemeñ! Siz illâ anı kim işlersiz ceza virinilmez olduñuz. (Ey kâfirler! Bugün özür dilemeyin! Siz ancak işlediklerinizin cezasını çekeceksiniz, (denilir) .)

8: İy anlar kim imân getürdiler! ögütleyici ola kim dönmek taññdınyaña dönüñ. Çalabuñuz sizi daḳı yazuḳlaruñuzı yarlıġaya. Peyġambere daḳı anları kim imân getürdiler rüsvâyî eylemeye. Ol gün kim altından ırmaḳlar aḳar uçmaḳlara sizi givüre. Anlaruñ ileylerinde daḳı şağlarında anuñ ile nûrı ive yürir, " İy çalabumuz! Nûrumuzı bizüm içün tamam eyle daḳı bizi yarlıġa bayıḳ sen her nese üzere ḳadirsin" eydürler. (Ey iman edenler! Samimi bir tevbe ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz, sizin kötülüklerinizi örter. Peygamberi ve Onunla beraber iman edenleri utandırmayacağı günde Allah sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar. Onların önlerinden ve sağlarından (amellerinin) nûrları aydınlanıp gider de, " Ey Rabbimiz! Nûrumuzu bizim için tamamla, bizi bağışla, çünkü sen her şeye kadirsin " derler.)

9: İy peyġamber! Kâfirlere daḳı münâfıḳlara ġaza eyle, daḳı anlaruñ üzere iri ol, daḳı anlaruñ ṭurağı ṭamudur, daḳı dönecek yir yavuz oldı! (Ey Peygamber! Kâfirlere ve münafıklara karşı cihad et, onlara karşı sert davran. Onların varacağı yer cehennemdir. O gidilecek yer ne de kötüdür!)

10: Taññı, anlara kim kâfir oldılar, Nûḥ 'avratını daḳı Lûṭ 'avratını bellü bir meṯel eyledi. Ḳullarımızdan iki ṣâliḥ iki ḳul altında oldılar pes ol ikiye ḫiyanet eylediler. Pes taññdan anlar nesene aşşı eylemeye. Daḳı,

571a-571b

oda giricilerle girüñ eydildi. (Allah, inkâr edenlere, Nuh'un karısı ile Lût'un karısını misal verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında iken onlara hainlik ettiler. Kocaları Allah'tan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara: Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin! Denildi.)

11: Taññı, anlara kim imân getürdiler Fir'avn 'avratına bellü bir meṣel eyledi. Ol vaḳt kim: İy çalabum! Benüm içün ḳatuñda, uçmaḳda bir ev yap; beni Fir'avndan daḳı 'amelinden ḳurtar daḳı beni ẓâlim ḳavümlerinden ḳurtar. (Allah, inananlara da Firavun'un karısını misal gösterdi. O: Rabbim! Bana katında, cennetde bir ev yap; beni Firavun'dan ve onun (kötü) işlerinden koru ve beni zalimler topluluğundan kurtar! Demişti.)

12: Daḳı Meryem ḳızı 'İmrân ol kim fercini ṣaḳladı. Pes anuñ içine canumuzdan ürdük daḳı çalabısı kelimelerini daḳı kitâblarını ṭoğru duttı. Daḳı muṭî'lerden oldı. (İffetini korumuş olan, İmran kızı Meryem'i de (Allah örnek gösterdi) . Biz, ona ruhumuzdan üfledik ve Rabbinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etti. O gönülden itaat edenlerdendi.)

SÛRETÜ'L-MÜLK (30 ÂYETTİR)

BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1: Ol kim pâdişahlıḳ elindedür ḫayırlu oldı yâ yüceldi yâ arı oldı daḳı ol her nese üzere güci yiter. (Mutlak hükümdarlık elinde olan Allah, yüceler yücesidir ve O'nun her şeye gücü yeter.)

2: Ol kim ḳanḳıñuz körklürekdür sizi sınaya tâ ölümi daḳı dirligi yarattı. Daḳı ol 'ameldinyaña yarlıġayıcı beñdeşsüzdür. (O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, mutlak galiptir, çok bağışlayıcıdır.)

3: Ol kim yidi gökleri birbiri üzerine yarattı. Raḥman yaratmaġına hiç tefâvüt görmeyesin. Pes gözi döndür ya(r)uḳlar ya'ni 'ayb hiç görür misin? (O ki, birbiri ile âhenktar yedi göğü yaratmıştır. Rahmân olan Allah'ın yaratışında hiçbir uygunsuzluk göremezsin. Gözünü çevir de bak, bir bozukluk görebiliyor musun?)

4: Andan gözi döne döne iki kez döndür; gözi sendinyaña ermişken ıraḳ ol. (Sonra gözünü, tekrar tekrar çevir bak; göz (aradığı bozukluğu bukmaktan) âciz ve bitkin halde sana dönecektir.)

5: Bayıḳ yaḳın gögi daḳı çıraḳlar ile bezedük. Daḳı anları şeyṭânlar içün atmaḳlar ḳılduḳ daḳı anlaruñ içün ṭamu 'aẕâbın yaraḳladuḳ. (Andolsun ki biz, (dünyaya) en yakın olan göğü kandillerle donattık. Bunları şeytanlara atış taneleri yaptık ve onlara alevli ateş azabını hazırladık.)

6: Daḳı anlar kim

572a-572b

çalabılarına kâfir oldılar ṭamu 'aẕâbı daḳı dönecek yir yavuz oldı. (Rablerini inkâr edenler için cehennem azabı vardır. O, ne kötü dönüştür!)

7: Ḳaçan anuñ içinde bırağınalar, daḳı ol ḳaynarken anuñ ünin eşek üni gibi işideler. (Oraya atıldıklarında, onun kaynarken çıkardığı uğultuyu işitirler.)

8: Ḳaḳımaḳdan yaḳın oldı kim yarıla! Hergiz bir bölük kim anuñ içine bırağınıla, ṭamunuñ şaḳlayıcıları anlara: İy size ḳorḳıdıcı gelmedi mi? Sora. (Neredeyse cehennem öfkesinden çatlayacak! Her ne zaman oraya bir topluluk atılsa, onun bekçileri onlara: Size, (bu azap ile) korkutucu bir peygamber gelmemiş miydi? diye sorarlar.)

9: Eyittiler: Evet, bayıḳ bize, ḳorḳuducı geldi; pes yalan ṭuttuḳ daḳı tañrı nesene indürmedi; ulu azğunlıḳ içinde illâ degülsiz! Eyittük. (Onlar şöyle cevap verirler: Evet, doğrusu bize, (bu azap ile) korkutan bir peygamber gelmişti; fakat biz (onu) yalan saymış ve: Allah'ın bir şey gönderdiği yok; siz olsa olsa büyük bir sapıklık içindesiniz! Demiştik.)

10: Daḳı eger işidürmissedük yâ añlarmıssaduk ṭamu isleri içinde olmayaduğıdı! Eyittiler.(Ve: Şayet kulak vermiş veya aklımızı kullanmış olsaydık, (şimdi) şu alevli cehennemin maḫlûkları arasında olmazdık! Diye ilâve ederler.)

11: Pes yazuḳlarına iḳrâr eylediler! Iraḳlıḳ olsun, ṭamu islerine! (Böylece günahlarını itiraf ederler. Artık (Allah'ın rahmetinden) uzak olsun, o alevli cehennemin mahkûmları!)

12: Bayıḳ anlar kim çalabılarından ğayb iken ḳ(o)rḳarlar yarlıgamaḳ daḳı ulu müzd anlaruñdur. (Fakat daha görmeden Rablerinden (azabından) korkanlara gelince, onlar için gerçekten hem bağışlanma hem de büyük bir mükâfat vardır.)

13: Daḳı sözüñüzi gizleñ yâ âşikâr eyleñ; bayıḳ ol anı gögüzler issini bilicidür. (Sözünüzü ister gizleyin, ister açığa vurun; bilin ki O, kalplerinin içindekini bilmektedir.)

14: İy ol kim yarattı bilmez mi? Daḳı ol ḫaberlü körklü işlüdür. (Hiç yaratan bilmez mi? O, en ince işler görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır.)

15: Ol oldur kim sizüñ içün yiri ḫor ya'ni mutî' ḳıldı. Pes ṭağlarında yürüñ yâ ḳıranlarında yirüñ yâ daḳı rûzîsinden yiñ. Girü dirilmek daḳı andınyañadur. (Yeryüzünde size boyun eğdiren O'dur. Şu halde yerin omuzlarında (üzerinde) dolaşın ve Allah'ın rızkından yeyin. Dönüş ancak O'nadır.)

16: İy gökdedür ya'ni ḳudret kim sizi yire obura andan kim imin olduñuz mı? Pes ol vaḳt kim ol yir ya'ni deprene. (Gökte olanın, sizi yere batırıvermeyeceğinden emin misiniz? O zaman yer sarsıldıkça sarsılır.)

17: İy gökdedür kim üzerüñüze ṭaş yağdurıcı ile viribiye andan kim imin olduñuz mı? Pes nitedür ḳorḳıdıcum tîz bilesin! (Yahut gökte olanın üzerinize taş yağdıran (bir fırtına) göndermeyeceğinden emin misiniz? İşte (bu) tehdidimin ne demek olduğunu yakında bileceksiniz!)

18: Bayıḳ anlardan ilerüdür anlar kim yalan duttı; daḳı

573a-573b

pes 'aẕâbum nite oldı! (Andolsun ki, onlardan öncekiler de (bunu) yalan saymışlardı; ama benim karşılık olarak verdiğim azap nasıl olmuştu!)

19: İy üstlerinde ḳuşı ḳanatların direrler ya'ni şaf bağlayıcılar daḳı görmediler mi? Anları havada raḥmân illâ dutmaz. Bayıḳ ol her neseyi göricidür. (Üstlerinde kanatlarını aça kapata uçan kuşları (hiç) görmediler mi? Onları (havada) rahmân olan Allah'tan başkası tutmuyor. Şüphesiz O her şeyi görmektedir.)

20: Raḥmândan işbu size yardım ider sizüñ ol südür ol kim yâ kimdür? Kâfirler illâ mağrûrlıḳda ayruḳ degül. (Rahmân olan Allah'a karşı şu size yardım edecek askerlerimiz hani kimlerdir? İnkârcılar ancak derin bir gaflet içinde bulunmaktadırlar.)

21: Ol kim size rûzî virür; eger rûzîsin dutar ise işbu kimdür? Yâ belki ḥadden geçmek içinde daḳı ürkmek içinde unutdılar. (Allah size verdiği rızkı kesiverse, size rızık verebilecek olan kimdir? Hayır, onlar azgınlık ve nefrette direnip durmaktadırlar.)

22: Ol kim yâ yüzi üzere düşici iken yüzin ḳoyu yürür yâ ol kim ṭoğru yol üzere ṭoğru yürür, ṭoğru yol dutıcıraḳdur. (Şimdi (düşünün bakalım), yüz üstü kapanarak yürüyen mi (varılacak) yere daha iyi erişir, yoksa doğru yolda düzgün yürüyen mi ?)

23: Eyit: Ol oldur kim sizi yarattı daḳı sizüñ içün ḳulağı daḳı gözleri daḳı göñülleri ḳıldı. Az şükr eylersiz! (Resûlüm: De ki: Sizi yaratan, size işitme duygusu, gözler ve kalp veren O'dur. Ne az şükrediyorsunuz!)

24: Eyit: Ol oldur kim sizi yirde yarattı; daḳı andınyaña cem' olunasız. (De ki: Sizi yeryüzünde çoğaltıp yayan O'dur; ancak O'nun huzuruna gelip toplanacaksınız.)

25: "Daḳı eger girçekler olasız işbu va'de ḳaçandur?" eydürler. ("Doğru sözlü iseniz (söyleyin) , bu tehdit hani ne zaman (gerçekleşecek) ? " derler.)

26: Eyit: Tañrı ḳatında illâ bilmek degül. Daḳı ben bellü ḳorḳudıcı illâ degülin. (De ki: O bilgi, ancak Allah'a mahsustur. Ben ise sadece apaçık bir uyarıcıyım.)

27: Pes yaḳın oldı ol vaḳt kim anı gördiler, daḳı kâfir oldılar kim anlaruñ yüzleri zişt oldı: İşbu oldur kim anı dilersiz olduñuz! Eydildi. (Ama onu (azabı) yakından gördükleri zaman, inkâr edenlerin yüzleri kararacak ve (kendilerine) : İşte bu sizin isteyip durduğunuz budur! Denecektir.)

28: Eyit: Eger beni tañrı helâk eylerise ḫaber virüñ. Anı kim daḳı benümiledür; yâ bize raḥmet ḳılursa ağrıdıcı 'aẕâbdan kâfirleri kim ḳurtara. (De ki: Allah beni ve beraberindekileri (sizin isteğiniz üzere) yok etse veya öyle olmayıp da bizi esirgese, (söyleyin bakalım) inkârcıları yakıcı azptan kurtaracak kimdir?)

29: Eyit: Rûzî virici yâ raḥmet ḳılıcı oldur;

574a-574b

aña inanduḳ daḳı aña tevekkül eykledük. Pes ol bellü azġunlıḳ içindedür anı kim tîz bilesiz! (De ki: (sizi imana davet ettiğimiz) O (Allah) çok esirgeyicidir.; biz O'na iman etmiş ve sırf O'na güvenip dayanmışızdır. Siz kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu yakında öğreneceksiniz?)

30: Eyit: Eger şuyuñuz yire girici olur ise ḫaber virüñ size kim aḳar şu getüre? (De ki: Suyunuz çekiliverse, söyleyin bakalım, size kim bir akar su getirebilir ?)

Ḳalem Sûresi

SÛRET'ÜL-ḲALEM (52 ÂYETTİR)
BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

1,2: Balıḳ ḥaḳḳıçün daḳı ḳalem ḥaḳḳıçün daḳı anuñ ḥaḳḳıçün yazarlar kim çalabuñ ni'meti ile delü degülsin. (Nûn. Kaleme ve (kalem tutanların) yazdıklarına andolsun ki (Resûlüm), sen - Rabbinin nimeti sayesinde- mecnun değilsin.)

3: Bayıḳ minnet olunmış yâ müzd kesilmemiş daḳı senüñdür. (Hiç şüphesiz senin için bitip tükenmeyen bir mükâfat vardır.)

4: Daḳı bayıḳ sen ulu ḫû üzeresin. (Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin.)

5,6: Pes ḳanḳınuz delüdür tîz göresin daḳı göreler. (Hanginizde delilik olduğunu yakında sen de göreceksin, onlar da.)

7: Bayıḳ çalabuñ anı kim yolından azdı ol bilidüreñdür daḳı ṭoġru yol dutucıları ol bilidüreñdür. (Doğrusu Rabbin, kendi yolundan sapan kişiyi en iyi bilendir, hidayete erenleri de en iyi bilen O'dur.)

8: Pes yalancılara boyun virme. (O halde, (hakikati) yalan sayanlara boyun eğme!)

9: Sevdiler eger iki yüzlülük eyleyeydük iki yüzlülük eylerdi. (Onlar isterler ki, sen yumuşak davranasın da onlar sana yumuşak davransınlar.)

10,11,12,13,14: Her çoḳ and içici, ḫor olmış, adam ardınca yavuz söyleyici, yürüyici daḳı yıġıcı ḳovıla, ḫayrı ḥadden geçici, çoḳ yazuḳlu, iri asarmaz, şundan ṣoñra ḥaremze; eger mâl issi daḳı oğlanlar issi olur ise boyun virme. ((Resûlüm!) Alabildiğine yemin eden, aşağılık, daima kusur arayıp kınayan, durmadan lâf götürüp getiren, iyiliği hep engelleyen, mütecâviz, günaha dadanmış, kaba ve haşin, bütün bunlardan sonra bir de soysuzlukla damgalanmış kimselerden hiçbirine, mâl ve oğulları vardır diye, sakın boyun eğme.)

15: Anuñ üzere ḳaçan ayetlerümüz oḳına, "Öñdünkiler meṣelleridür!" eyitti. (Ona âyetlerimiz okunduğu zaman o, " Öncekilerin masalları! " der.)

16: Tîz burın üzere ṭaġlayavüz. (Biz yakında onun burnuna damga vuracağız. (kibirini kırıp rezil edeceğiz.))

17:18: Bayıḳ anları biz şınaduḳ nitekim bostân islerin şınaduḳ. Anı irte vaḳtin göricilerken keseler ol vaḳt kim and içerler. İstiṣnâ daḳı eylemezlerken. (Biz vaktiyle "bahçe sahipleri"ne belâ verdiğimiz gibi, onlara da belâ verdik. Hani onlar (bahçe sahipleri), sabah olurlarken (kimse görmeden) onu (mahsullerini) devşireceklerine yemin etmişlerdi. Onlar istisna daetmiyordu.)

19,20: Pes anuñ üzere çalabuñdan anlar uyurlarken degzinici degzindi, pes

575a-575b

gice gibi oldı. (Fakat onlar daha uykudayken Rabbinin katından (gönderilen) kuşatıcı bir âfet (ateş) bahçeyi sarıverdi de, bahçe kapkara kesildi.)

21,22: Pes irte vaḳtin kim göricilerken eger kesiciler olasız ekinüñüz üzere irte gelüñ ḳığrışdılar. ((Beri tarafta ise) onlar, sabah olurken: adem devşireceksiniz, hadi erkenden mahsûlünüzün başına geçin! Diye birbirlerine seslendiler.)

23,24: Pes bugün sizüñ üzere kim miskin aña girmesün anlar gizlü söyleşürlerken vardılar. (Derken: Aman, bugün orada hiçbir yoksul yanınıza sokulmasın! Diye fısıldaşa fısıldaşa yola koyuldular.)

25: Daḳı ḳaṣd eylemek üzere ḳadirlerken irtelediler. ((Evet yoksullara yardıma) güçleri yettiği halde, onları yardımdan mahrum etmek niyet ve azmi ile erkenden yola düştüler.)

26: Pes anı ol vaḳt kim gördiler: Bayıḳ biz azmışlaruz eyittiler. (Fakat bahçeyi gördüklerinde: Mutlaka yolumuzu şaşırmış olmalıyız! Dediler.)

27: Belki biz maḥrûmlaruz. (Yok yok, doğrusu biz mahrum bırakılmışız!)

28: Anlaruñ yigregi eyitti: İy size nişe tesbiḥ eylemezsin eyitmedüm mi? (İçlerinden en makul olanı şöyle dedi: Ben size " Rabbinizi tesbih etsenize " dememiş miydim?)

29: Çalabumuzuñ aruluğı bayıḳ biz ẓâlimler olduḳ eyittiler. (Rabbimizi tesbih ederiz; doğrusu biz (kendi kendimize) yazık etmişiz, dediler.)

30: Pes birinceler ilerü geldi birince üzere melâmet eyleşürler. (Ardından, kabahati birbirlerine yüklemeye başladılar.)

31: Eyittiler: İy ḳatı 'aẕâbumuz! Bayıḳ biz ḥadden geçiciler olduḳ. (Nihayet şöyle dediler: Yazıklar olsun bize! Gerçekten biz azgın kişilermişiz.)

32: Ola kim çalabumuz bizüm içün andan yigrek degşürevüz. Bayıḳ biz çalabumuzdınyaña rağbet eyleyiciler. (Belki Rabbimiz bize bunun yerine daha iyisini verir. Çünkü biz (artık) Rabbimizi (O'nun hoşnutluğunu) arzuluyoruz.)

33: Daḳı 'aẕâbı ancılayındur. Âḫiret 'aẕabı uluraḳdur. Eger bilürler oldılarsa. (İşte azap böyledir. Ahiret azabı ise elbette daha büyüktür. Keşke bilselerdi!)

34: Bayıḳ çalabıları ḳatında diñlenmek uçmaḳları ḳorḳucılaruñdur. (Şu da muhakkak ki, takvâ sahipleri için Rableri katında nimetleri bol cennetler vardır.)

35: İy Müsülmânları yazuḳluları gibi ḳılalum mı? (Öyle ya, (Allah'a) teslimiyet gösterenleri, (o) günahkârlar gibi tutar mıyız hiç?)

36: Size noldı? Nice ḥükm eylersiz. (Size ne oluyor? Ne biçim hüküm veriyorsunuz?)

37: Yâ kitâb sizüñ midür anuñ içinde kim oḳursız? (Yoksa size ait bir kitap var da, (bu bâtıl inanışları) onda mı okuyorsunuz ?)

38: Anuñ içinde ol kim üyüdürsiz bayıḳ sizüñdür. (Onda, beğendiğiniz her şey sizin için mutlaka vardır. (diye mi yazılı) ?)

39: Yâ, "Ol kim ḥükm eylersiz bayıḳ sizüñdür" andlar üzerümüze erici ḳıyâmet günine degin sizüñ midür? (Yoksa, " Ne hükmederseniz mutlaka sizindir " diye sizin için lehinize olarak tarafımızdan verilmiş, kıyamet gününe kadar geçerli kesin sözleri mi var?)

40: Ṣor anlara: Şuña anlaruñ ḳanḳısı boyun dutucıdur. (Sor onlara: Bu iddiayı onların hangisi savunacak.)

41: Yâ ortaḳları mı var anlaruñ? Eger girçekler olalar pes getürsünler ortaḳlarını! (Yoksa ortakları mı var onların? Sözlerinde doğru iseler, hadi getirsinler ortaklarını!)

577a

ımmâ ʻâd helâk olundılar yil ile ḳatı esici /2/ yâ sovuḳ ḫadden geçici (7) musallaṭ
di anı anlaruñ üzere yidi giceler /3/ daḳı sekiz gündüz biribiri ardınca pes göredüñ
ni /4/ anuñ içinde düşmişler temen anlar ḫurma aġacı diplerüdür /5/ düşmiş (8) pes
ḡörür misin anlaruñ ṣoñra ḳalmış (9) /6/ daḳı getürdi fir'avn daḳı ol kim ḳatındadur
lûṭ ḳavmi köyleri /7/ yazuḳ işi (10) pes ʻâşi oldılar çalabıları yalavacına pes duttı
ınları dutmaḳ artuḳ ḳatı (11) bayıḳ biz ol vaḳt kim ḫadden gecdi /9/ şu bindürdük
gemiye (12) tâ ḳılavüz anı /10/ sizüñ içün ögütlemek daḳı ṣaḳlaya anı saḳlayıcı
ḳ (13) /11/ pes ḳaçan ürile şûr içine ürmek bir kez (14)

577b

laḳı götirile yir daḳı ṭaġlar pes uvana ol iki /2/ uvanmaḳ bir kez (15) pes ol gün oldı
ılucı (16) daḳı yarıldı gök pes ol ol gün /4/ süstdür (17) daḳı ferişte uçları üzeredür
götüre /5/ çalabuñ ʻarşını üstinde anlaruñ ol gün sekiz ferişte (18) /6/ ol gün arż
ısar gizlenmeye sizden gizlenici (19) /7/ ammâ ol kim virinildi bitisi ṣaġ eline eyide
ḳutuñ oḳuñ bitimi (20) bayıḳ ben bildüm gümânsuz kim /9/ bayıḳ ben göriciven
bumı (21) pes ol dirlik içindedür /10/ ḫoşnûdlıḳlu (22) uçmaḳ içinde yüce (23)
işler yaḳındur (24) /11/ yiñ daḳı içüñ siñici andan ötürü kim ilerü dutduñuz

577a

1/ ammâ 'âd helâk olundılar yil ile ḳatı esici /2/ yâ sovuḳ ḥadden geçici (7) musallaṭ
yledi anı anlaruñ üzere yidi giceler /3/ daḳı sekiz gündüz biribiri ardınca pes göredüñ
avmi /4/ anuñ içinde düşmişler temen anlar ḫurma aġacı diplerüdür /5/ düşmiş (8) pes
ic görür misin anlaruñ ṣoñra ḳalmış (9) /6/ daḳı getürdi fir'avn daḳı ol kim ḳatındadur
aḳı lûṭ ḳavmi köyleri /7/ yazuḳ işi (10) pes 'âṣi oldılar çalabıları yalavacına pes duttı
3/ anları dutmaḳ artuḳ ḳatı (11) bayıḳ biz ol vaḳt kim ḥadden gecdi /9/ ṣu bindürdük
izi gemiye (12) tâ ḳılavüz anı /10/ sizüñ içün ögütlemek daḳı ṣaḳlaya anı saḳlayıcı
ulaḳ (13) /11/ pes ḳaçan ürile ṣûr içine ürmek bir kez (14)

577b

1/ daḳı götirile yir daḳı ṭaġlar pes uvana ol iki /2/ uvanmaḳ bir kez (15) pes ol gün oldı
3/ olucı (16) daḳı yarıldı gök pes ol ol gün /4/ süstdür (17) daḳı ferişte uçları üzeredür
laḳı götüre /5/ çalabuñ 'arşını üstinde anlaruñ ol gün sekiz ferişte (18) /6/ ol gün arż
lınısar gizlenmeye sizden gizlenici (19) /7/ ammâ ol kim virinildi bitisi ṣaġ eline eyide
8/ ṭutuñ oḳuñ bitimi (20) bayıḳ ben bildüm gümânsuz kim /9/ bayıḳ ben göriciven
isâbumı (21) pes ol dirlik içindedür /10/ ḫoşnûdlıḳlu (22) uçmaḳ içinde yüce (23)
'imişler yaḳındur (24) /11/ yiñ daḳı içüñ siñici andan ötürü kim ilerü dutduñuz

578a

/1/ geçmiş günler içinde (25) ammâ ol kim virinildi /2/ bitisi şol eline eyide iy kâşki ben virinilmemişsem /3/ bitümi daḳı (26) bilmedüm nedür ḥisâbum (27) iy kâşki /4/ olmışmıssam kesici (28) aşşı eylemedi baña mâlum (29) /5/ helâk oldı benden ḥüccetüm yâ pâdişahlıgum (30) ṭutuñ anı elin boynun bağlañ (31) /6/ andan ṭamuya givürüñ anı (32) andan zencîr içine /7/ ölçmegi anuñ yitmiş arşundur givürüñ anı (33) /8/ bayıḳ ol oldı inanmaz ulu tañrıya (34) /9/ daḳı ḳındurmaz yoḥsulı ṭa'am virmek üzere (35) pes yoḳdur /10/ anuñ bugün uşbunda ḥısmı (36) daḳı yoḳdur ṭa'am /11/ illâ ṭamulıḳlar (37) yimeye anı illâ yazuḳlular (38)

578b

/1/ pes aña kim görürsiz (39) daḳı aña kim görmezsiz (40) /2/ bayıḳ ol yalavac sözidür 'izzetlü (41) daḳı degül /3/ ol şa'ir sözi az inanursız (42) /4/ daḳı degül vaḥy söz diyici sözi az ögütlenmezsiz (43) /5/ indürmekdür 'âlemler çalabısından (44) daḳı eger yalan bağlamışmıssa /6/ bizüm arzumuza birince sözler (45) ṭutduğıdı andan /7/ ḳuvvetile (46) andan kesdükidi andan yürek ṭamarın (47) /8/ pes degül sizden hiç biregü andan def ' eyleyiciler (48) /9/ daḳı bayıḳ ol ögütlenmekdür müttaḳîlere (49) daḳı bayıḳ biz bilür kim /10/ bayıḳ sizden yalan dutıcılardur (50) daḳı bayıḳ ol ḥasretdür /11/ kâfirler üzere (51) daḳı bayıḳ ol gümânsuzuñ ṭoğrısıdur (52)

579a

/1/ tesbiḥ eyle çalabuñ adı ile ulu **SÛRET'ÜL-ME'ÂRİC (44 ÂYETTİR)** /2/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /3/ **(1)** diledi dileyici 'aẕâbı olucı **(2)** kâfirlerüñ /4/ yoḳdur anuñ def' eyleyici **(3)** tañrıdan ağası yirler issi **(4)** /5/ ağar ferişteler daḳı cebrâ'il andınyaña bir günde /6/ oldı ḳadarı anuñ elli biñ yıl **(5)** /7/ pes ṣabr eyle ṣabr eylemek eyü **(6)** bayıḳ anlar görürler anı /8/ ıraḳ **(7)** daḳı görürüz anı yaḳın **(8)** ol gün kim ola /9/ gök zeytûn ṭartısı gibi **(9)** daḳı ol ṭağlar /10/ renklü yüñ gibi **(10)** daḳı ṣormaya ḫışım ḫışımı **(11)** /11/ görür eylenilelüm anları sever yazuḳlu eger ṣatun aldı

579b

/1/ 'aẕâbından ol günüñ oğlanları ile **(12)** daḳı 'avratları ile /2/ daḳı ḳarındaşı ile **(13)** daḳı ḳabilesi ile ol kim yir virür aña **(14)** /3/ daḳı anuñ ile kim yirdedür dükeli andan ḳurtardı anı **(15)** /4/ degül eyle bayıḳ ol ṭamudur **(16)** ḳoparıcıdur baş derileri **(17)** /5/ oḳur anı kim yüz dönderdi idi **(18)** daḳı yüz döndürdi daḳı dirdi /6/ pes ḳaba ḳoydı **(19)** bayıḳ ademi yaradıldı ṣabursız baḫıl **(20)** /7/ ḳaçan yoḳandı aña şer ṣabrsuz **(21)** daḳı ḳaçan yoḳandı aña /8/ ḫayr men' eyleyici **(22)** illâ ḳılıcılar **(23)** daḳı anlar kim /9/ namâzları üzere daîmlerdür **(24)** daḳı anlar kim /10/ mâlları içinde ḥaḳdur bilinmiş **(25)** dileyici içün /11/ daḳı maḥrûm içün **(26)** daḳı anlar kim girçek dutarlar cezâ

580a

/1/ gününi (27) daḳı anlar çalabıları /2/ 'aẕâbından ḳorḳucılardur (28) bayıḳ çalabıları 'aẕâbı /3/ imin olunmış degül (29) daḳı anlar kim anlar ferclerini /4/ ṣaḳlayıcılardur (30) illâ 'avratları üzere yâ anuñ üzere kim /5/ mâlik oldı ṣaġ elleri pes bayıḳ anlar melâmet olunmışlar degül (31) /6/ pes her kim ister ise şundan ṣoñra şunlar /7/ anlardur ḥadden geçiciler (32) daḳı anlar kim anlar emânetlerin /8/ daḳı ḳav(u)llarıṇ ṣaḳlayıcılardur (33) daḳı anlar kim anlar /9/ ṭañuḳlıḳların ṭurırıcılardur (34) daḳı anlar kim anlar /10/ namâzları üzere saḳlarlar (35) şunlar /11/ uçmaḳlar içinde aġırlanmışdur (36) pes nedür anlaruñ kim

580b

/1/ kâfir oldılar senüñ ḳatında ivicilerken (37) ṣaġdınyañadın /2/ daḳı ṣoldınyañadın bölükler (38) iy ṭama' eyler mi her kişi /3/ anlardan kim givrinile diñlenmek uçmaġına (39) degül eyle bayıḳ biz /4/ yaratduḳ anları andan kim bilürler (40) pes and içerin /5/ gün ṭoġuları çalabısına daḳı gün batuları çalabısına bayıḳ biz ḳadirlerüz (41) /6/ aña kim degşürevüz yigrek anlardan daḳı degülüz biz /7/ maġlûb olunmış (42) pes ḳo anları girsünler daḳı oynasunlar /8/ tâ göreler günlerini anlaruñ kim va'adlenürler (43) /9/ ol gün kim çıḳarınalar sinlerden ivicilerken /10/ temen anlar dikilmiş bütlerdinyaña iverler (44) aşaḳlıḳ eyleyiciler iken /11/ gözleri anlaruñ örte anları ḫorlıḳ şol gün oldur kim

581a

/ SÛRET'ÜN-NÛḤ (28 ÂYETTİR) /2/ BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

/ (1) bayıḳ biz viribidük nûḥı ḳavmine kim ḳorḳut /4/ ḳavmüñi andan ilerü kim gele
nlara ʻaẕâb ağrıdıcı (2) /5/ eyitti iy ḳavmüm bayıḳ ben size ḳorḳudıcıvan bellü (3) /6/
im ṭapuñ tañrıya daḳı ḳorḳuñ andan daḳı mutîʻi oluñ baña /7/ yarlıġaya sizi
azuḳlaruñuz birincesi daḳı ṣoña ḳoya sizi /8/ adanılmış zamâna degin (4) bayıḳ tañrı
amânı ḳaçan /9/ geldi mühlet virinilmeye eger bilür olduñuzsa (5) /10/ eyitti iy
alabum bayıḳ ben oḳıdum ḳavmümi gice daḳı /11/ gündüz (6) arturmadı anlara
ḳımaġum illâ ḳaçmaḳ

581b

/ (7) *daḳı* bayıḳ ben her nice kim oḳıyam anları tâ yarlıġayasın anları /2/ ḳıldılar
armaḳlarını ḳulaḳları içine daḳı /3/ örtindiler ṭonlarını daḳı yazuḳ üzere durdılar daḳı
/ ululıḳ istediler ululıḳ istemek (8) andan bayıḳ ben /5/ oḳıdum anları âşikâre (9)
ndan bayıḳ ben âşikâr eyledüm /6/ anlara daḳı gizlü eyledüm anlara gizlemek (10) pes
yittüm /7/ yarlıġamaḳ dileñ çalabuñuzdan bayıḳ ol oldı key yarlıġayıcı (11) /8/ viribiye
uludı yâ yağmurı üzerüñüze biribiri ardınca inici (12) daḳı /9/ artura size mâllar daḳı er
ġlanlar daḳı ḳıla /10/ sizüñ içün bostânlar daḳı ḳıla sizüñ içün ırmaḳlar (13) /11/ nedür
izüñ kim ḳorḳmazsız tañrı içün ululamaḳdınyaña (14) daḳı bayıḳ

582a

1/ yaratmışken sizi kerreler (15) iy görmedüñüz mi nite /2/ yarattı tañrı yidi gökleri
›iribiri üzerine (16) daḳı /3/ ḳıldı ayı anlaruñ içinde aydıñlıḳ daḳı ḳıldı /4/ güni çıraġ
17) daḳı tañrı bitürdi sizi /5/ yirden bitürmek (18) andan girü ilte sizi anuñ içinde /6/
laḳı çıḳara sizi çıḳarmaḳ (19) daḳı tañrı ḳıldı sizüñ içün /7/ yiri döşek (20) tâ yüriyesiz
ından yollar giñler /8/ (21) eyitti nûḥ iy çalabum bayıḳ anlar ʿâṣi oldılar baña /9/ daḳı
ıydılar aña kim arturmadı aña mâl daḳı oġul ḳızı /10/ illâ ziyân (22) daḳı mekr eylediler
nekr eylemek key ulu (23) /11/ daḳı eyittiler ḳomañ tañrılaruñuzı daḳı ḳomañ

582b

1/ bütleri ne-daġı suvâʿ ne-daġı yeġûṣı ne-daġı yeʿûḳı /2/ ne- daġı nesri (24) daḳı
ızdurdılar çoḳı daḳı arturma /3/ ẓâlimlere illâ azġunlıḳ (25) yazuḳlarından ötürü anlaruñ
4/ ġarḳ olundılar pes givürünildiler oda pes bulmadılar anlaruñ içün /5/ tañrıdan ayruḳ
ırḳa viriciler (26) daḳı eyitti nûḥ /6/ iy çalabum ḳoma yir üzere kâfirlerden /7/ kimse
27) bayıḳ sen eger ḳorsañ anları azduralar ḳullaruñı /8/ daḳı ṭoġurmayalar illâ
aʿatından çıḳıcı kâfir olucı (28) iy çalabum /9/ yarlıġa beni daḳı atamı anamı daḳı anı
:im girdi evüme /10/ mü'min iken daḳı mü'min erenler daḳı mü'mine ʿavratlar daḳı
11/ arturma ẓâlimlere illâ helâklıḳ

583a

/1/ SÛRET'ÜL-CİNN (28 ÂYETTİR) /2/ BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

/3/ **(1)** eyit vaḥy olundı baña kim bayıḳ ḳulaḳ duttı işitmeye bir bölük /4/ perilerden pes eyittiler bayıḳ biz işitdük ḳurân /5/ ṭañ **(2)** ṭoğru yol gösterür ṭoğru yol bulmaḳdınyaña pes imân getürdük aña daḳı /6/ hergiz getürmeyevüz çalabumuzı kimseye **(3)** daḳı bayıḳ yüceldi /7/ çalabumuz ululığı dutmadı iş 'avrat ne-dağı /8/ oğul ḳız **(4)** daḳı bayıḳ oldı eydür 'aḳılsuzumuz /9/ tañrı üzere ıraḳ yalan **(5)** daḳı bayıḳ gümân eyledük kim hergiz /10/ söylemeye ademi daḳı peri tañrı üzere yalan **(6)** /11/ daḳı bayıḳ oldı erenler ademilerden

583b

/1/ şığınurlar erenlere periden pes arturdılar /2/ ululıḳ kibr eylemek **(7)** daḳı bayıḳ ademilerden ṣandılar nitekim ṣanduñuz /3/ kim ḳoparmaya yirden tañrı kimseyi **(8)** daḳı bayıḳ biz /4/ istedük gögi bulduk anı ṭoldurulmış /5/ ṣaḳlayıcılar ḳatı daḳı ol yılduzlar **(9)** daḳı bayıḳ biz /6/ (o)tururıduḳ andan oturacaḳ yirler işitmek /7/ pes her kim ḳulaḳ duta şindi ola anuñ içün od yılduz /8/ od bekleyici **(10)** daḳı bayıḳ biz bilmezüz şer mi dilenildi /9/ yirdekiye yâ diledi mi anlara çalabıları /10/ ṭoğru yol bulmaḳ **(11)** daḳı bayıḳ bizden ṣâliḥlerdür daḳı bizden /11/ şundan ayruḳdur olduḳ bölükler dürlü dileklüler **(12)**

584a

/ daḳı bayıḳ biz bildük gümânsuz kim hergiz 'aciz eylemeyevüz tañrıyı /2/ yirde daḳı ɜrgiz 'aciz eylemeyevüz ḳaçıcı iken (13) daḳı /3/ bayıḳ biz ol vaḳt kim işitdük ṭoğru ɔl inanduḳ aña pes her kim /4/ inana çalabısına ḳorḳmaya eksemekden ne-dağı /5/ ılümden (14) daḳı bayıḳ bizden müslümânlardur daḳı bizden /6/ ẓulm eyleyicilerdür ɜs her kim müslümân ola şunlar /7/ ḳaṣd eylediler ṭoğru yola (15) ammâ ẓulm /leyiciler /8/ oldılar ṭamuya odun (16) daḳı bayıḳ eger /9/ ṭoğru olmışlarımıssa yol zere ṣuvarduğıdı anları /10/ şu çoḳ (17) tâ ṣınayavüz anları anuñ içinde daḳı her kim 1/ yüz döndürür ise çalabısı ẕikrinden givüre anı 'aẕâba

584b

/ ṣarb (18) daḳı bayıḳ mescidler tañrınuñdur pes ṭapmañ /2/ tañrı ile kimseye (19) daḳı ıyıḳ ol vaḳt kim durdı /3/ tañrı ḳulı ṭapardı aña yaḳın oldılar kim olalar /4/ anuñ üzere ıribir üzerine (20) eyit ṭapmazın illâ çalabuma /5/ daḳı ortaḳ eylemezin aña kimseyi ?1) eyit bayıḳ ben /6/ mâlik degülven sizüñ içün ziyâna ne-dağı ṭoğru yola (22) eyit ıyıḳ /7/ ḳurtarmaya beni tañrıdan kimse daḳı hergiz /8/ bulmayam andan ayruḳ ğınacaḳ yir (23) illâ degürmek /9/ tañrıdan daḳı yalavaclıḳlarını daḳı hergiz 'âṣi olur e /10/ tañrıya daḳı yalavacına bayıḳ anuñdur ṭamu odı /11/ ebed ḳalıcılarken anuñ :inde hemişe (24) tâ ḳaçan göreler

585a

/ va'de olınurlar tîz bileler kim ża'ifıraḳdur /2/ arḳa viricidinyaña daḳı azıraḳdur
ıġışdınyaña **(25)** eyit /3/ bilmezin yaḳın mıdur ol kim va'de virilinürsiz yâ ḳıla mı /4/
ıuñiçün çalabum zamân **(26)** bilici ġaybı muṭṭali' eylemeye /5/ ġaybı üzere kimse **(27)**
ıâ anı kim begendi /6/ yalavac bayıḳ ol ḳılur ileyinde /7/ daḳı ardında bekleyiciler **(28)**
bile kim bayıḳ /8/ değürdiler çalabısı yalavaclıḳların daḳı ḳapladı /9/ anı kim
ıtlarındadur daḳı şaydı her neseyi şaymaḳ /10/ **SÛRETÛ'L-MÜZZEMMİL**
.0 ÂYETTİR) /11/ BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

585b

/ **(1)** iy ṭon içine bürünmiş **(2)** ṭur gice **(3)** yarusın /2/ yâ eks yarından az **(4)** ya artur
ıuñ üzere daḳı /3/ açuḳ oḳı ḳurânı açuḳ oḳımaḳ **(5)** bayıḳ biz tîz bıraġavuz /4/ üzerüñe
ız ağır **(6)** bayıḳ gice sa'atleri /5/ ol ḳavîraḳdur muvâfıḳ olmaḳdınyaña daḳı yitirekdür
zdinyaña bayıḳ **(7)** /6/ senüñdür gündüz içinde dirlik yetinde olmaḳ **(8)** daḳı aña /7/
ılabuñ adını daḳı kesil andınyaña kesilmeñ **(9)** /8/ gün ṭoġusı çalabısı daḳı gün batusı
ıḳdur tañrı illâ ol /9/ pes dut anı boyun dutucı **(10)** daḳı şabr eyle anuñ üzere kim /10/
ıdürler daḳı kesil anlardan kesilmek eyü **(11)** /11/ daḳı ḳo beni yalan dutucılarla ni'met
leri

586a

/1/ dakı mühlet vir anlara az **(12)** bayık bizüm katumuzdadur bendler /2/ dakı ulu od **(13)** dakı yiyesi boğaza durmaklu dakı ʿazâb /3/ ağrıdıcı **(14)** ol gün kim deprene yir dakı taǧlar /4/ dakı oldı taǧlar dirilmiş kum akıdılmış **(15)** /5/ bayık biz viribdük sizdinyaña yalavac tanuk /6/ üzerüñüze nitekim viribdük firʿavna /7/ yalavacı **(16)** pes ʿâşi oldı firʿavn yalavaca pes dutduk anı /8/ dutmak ağır **(17)** pes nite şakınasız eger /9/ kâfirseñüz ol günden kim kıla oğlanları ak saçlular **(18)** /10/ gök yarılmışdur anuñıla oldı vaʿdesi işlenmiş **(19)** /11/ bayık işbu ögütdür pes her kim dilerse duta

586b

/1/ çalabındanyaña yol **(20)** bayık çalabuñ bilür kim /2/ bayık sen turursın azırak iki ülüsinden dünüñ /3/ dakı yarısından dakı üç ülüde birinden dakı bir bölük anlardan /4/ senüñileduür dakı tañrı endâze eyler giceyi dakı gündüzi /5/ bildi kim hergiz başarımayasız anı pes döndi üzerüñüze /6/ pes okuñ anı kim geñez oldı kurândan bildi kim bayık /7/ ol sizden şaylurlar dakı ayruklar kim /8/ çalışurlar yirde isterler tañrı /9/ fażlından dakı ayruklar kim çalışurlar tañrı yolında /10/ pes okuñ anı kim geñez oldı andan dakı durunuñ namâzı /11/ dakı virüñ zekâtı dakı ödünc virüñ tañrıya ödünc körklü

587a

/1/ daḳı ol kim ilerü duttuñuz kendüzilerüñüzden ḫayrdan /2/ bulasız tañrı ḳatında ol yigrek daḳı uluraḳ /3/ müzdinyaña daḳı yarlıġamaḳ dileñ tañrıdan bayıḳ tañrı yarlıġayıcıdur /4/ **SÛRETÜ'L** raḥmet ḳılıcı **MÜDDEŞŞİR (56 ÂYETDİR)** /5/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /6/ **(1)** iy ṭon örtünmiş **(2)** ṭur ḳorḳıt **(3)** daḳı çalabuña /7/ tañrı eyle **(4)** daḳı ṭonlaruñı arıt **(5)** daḳı 'aẕâbdan kesil **(6)** /8/ daḳı mâluñdan virme çoḳ isteseñ **(7)** daḳı çalabuñ içün ṣabr eyle **(8)** /9/ ḳaçan ürile şûr içine **(9)** şol ol gün /10/ gündür düşḫâr **(10)** kâfirler üzere geñez degül **(11)** /11/ ḳo beni anuñıla kim yarattum anı yaluñuz iken **(12)** daḳı ḳıldum anuñçün

587b

/1/ mâl arturulmış **(13)** daḳı oġlanlar ḥâżırlar **(14)** daḳı /2/ döşedüm anuñ içün döşemek **(15)** andan umarken /3/ arturaven **(16)** degül eyle bayıḳ ol oldı nişânlarumuzı önüci **(17)** /4/ tîz geñsüz eyleyevüz anı oddan ṭaġa **(18)** bayıḳ ol endîşe eyledi daḳı /5/ endâze eyledi **(19)** pes la'net olundı nite endâze eyledi **(20)** andan la'net olındı /6/ nite endâze eyledi **(21)** andan baḳdı **(22)** andan yüz çevürdi /7/ daḳı burtardı **(23)** andan yüzdöndürdi daḳı ululuḳ istedi **(24)** pes eyitti /8/ degül işbu illâ câẕûlıḳ rivâyet olınur **(25)** degül işbu /9/ illâ ademi sözi **(26)** tîz givürem anı seḳar ṭamuya **(27)** daḳı ne nese /10/ bildürdi saña nedür seḳar **(28)** baḳî ḳomaz daḳı ḳomaz **(29)** /11/ renk döndürücidür derilerüñ **(30)** anuñ üzeredür on ṭoḳuz ya'ni zebânîler **(31)** daḳı

588a

1/ ḳılmaduḳ od islerin illâ ferişteler daḳı /2/ ḳılmaduḳ sağışın anlaruñ illâ azġunlıḳ ınlar kim /3/ kâfir oldılar tâ gümânsuz ol anlar kim virinildiler kitâbı /4/ daḳı arturalar ınlar kim imân getürdiler inanmağı daḳı şeklü olmaya /5/ anlar kim virinildiler kitâbı laḳı mü'minler /6/ daḳı tâ eyide anlar kim göñüllerinde ṣayrulıḳdur /7/ daḳı kâfirler ne ıese diledi tañrı işbunuñıla meseldinyaña /8/ ancılayın azdurur tañrı anı kim diler daḳı oğru yol gösterür /9/ aña kim diler daḳı bilmez çalabuñ sülerin /10/ illâ ol daḳı degül ol llâ ögüt ademiye **(32)** /11/ ḥaḳḳa ay ḥaḳḳıçün **(33)** daḳı gice ḥaḳḳıçün ḳaçan yüz löndürdi **(34)**

588b

1/ *daḳı* dañla ḥaḳḳıçün ḳaçan aydıñ oldı **(35)** bayıḳ ol ulularuñ birisidür **(36)** /2/ :orḳıtmaḳ içün ademi **(37)** anı kim diledi sizden kim /3/ ilerü vara yâ girü ḳıla **(38)** her ıefes aña kim /4/ işledi ṭutudur **(39)** illâ ṣağ yan isleri **(40)** /5/ uçmaḳlarda ṣorışurlar 41) yazuḳlulardan **(42)** /6/ ne nese givürdi sizi ṭamu içine **(43)** eyittiler olmaduḳ /7/ ıamâz ḳılıcılardan **(44)** daḳı olmaduḳ ṭa'âm virür yoḫsula **(45)** /8/ daḳı olduğıdı ;irüridük giricilerle **(46)** daḳı olduğıdı /9/ yalan dutarıduk cezâ gününi **(47)** tâ geldi bize 10/ gümânsuz **(48)** pes aṣṣı eylemeye anlara şefâ'at eyleyiciler şefâ'ati **(49)** /11/ pes :edür ögütden yüz dündüricilerken **(50)**

589a

/1/ temen anlar eşekler ürkiciler **(51)** ḳaçdılar **/2/** arslandan **(52)** belki diler her kişi **/3/** anlardan kim virinile bitiler açılmış **(53)** degül eyle **/4/** belki ḳorḳmazlar aḫiretden **(54)** ḥaḳa ol **/5/** ögütdür **(55)** pes her kim diledi aña anı **(56)** daħı añmazlar **/6/** illâ kim dileye taññı ol lâyıḳdur ḳorḳmaġa **/7/** **SÛRETÜ'L** daḳı lâyıḳdur yarlıġamaġa **ḲIYÂME (40 ÂYETTİR)** **/8/** **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** **/9/** **(1)** and içerin ḳıyâmet günine **(2)** daḳı and içerin **/10/** melâmet eyleyici nefse **(3)** iy ṣanur mı ademi **/11/** kim hergiz dirmeyevüz süñüklerini **(4)** evet ḳâdirlerken

589b

/1/ aña kim ṭoġru eyleyevüz barmaḳları içine **(5)** belki diler ademi **/2/** ma'ṣiyet eyleye ileyinde **(6)** ṣorar ḳaçandur ḳıyâmet güni **(7)** **/3/** pes ḳaçan ḳamaşa göz **(8)** daḳı dutıla ay **(9)** daḳı **/4/** dirinile gün daḳı ay **(10)** eyide ademi **/5/** ol gün ḳandadur ḳaçacaḳ yir **(11)** degül eyle yoḳdur sıġınacaḳ yir **(12)** **/6/** çalabuñdınyañadur ol gün ḳarar dutası yir **(13)** ḫaber virinile **/7/** ademi ol gün anı kim ilerü duttı daḳı ṣoñra ḳodı **(14)** **/8/** belki ademi nefesi üzere ḥüccetdür **(15)** eger **/9/** bıraḳdı ise 'öẕürlerini **(16)** depretme anuñıla dilüñi **/10/** tâ ive alasın anı **(17)** bayıḳ üzerümüzedür dirmegi daḳı oḳumaġı **(18)** **/11/** pes ḳaçan oḳıyavuz ardınca ol oḳımaġınuñ **(19)** andan bayıḳ üzerümüzedür

590a

/ bellü eylemegi **(20)** degül eyle belki seversiz ivmişi **(21)** daḳı **/2/** ḳorsız aḫireti **(22)** ızler ol gün tazedür **(23)** **/3/** çalabılarındınyaña baḳıcıdur **(24)** daḳı yüzler ol gün **/4/** ırtarmışdur **(25)** bilürler gümânsuz kim eylenile anlara ḳatı issi **(26)** **/5/** degül eyle ḳaçan di boyun süñüklerine **(27)** daḳı eydildi kimdür **/6/** efsûn eyleyici **(28)** daḳı bildi gümânsuz ıyıḳ ol ayrılmaḳdur **(29)** daḳı **/7/** ṭolaşdı incük incüge **(30)** çalabuñdınyañadur ol gün **/8/** irecek yir **(31)** pes girçek dutmadı daḳı namâz ḳılmadı **(32)** velîkin **/9/** yalan duttı daḳı iz döndürdi **(33)** andan vardı ḳavmindinyaña **/10/** gökçeklenür **(34)** yaḳın oldı saña pes ıḳın oldı **(35)** andan yaḳın oldı **/11/** saña pes yaḳın oldı **(36)** iy ṣanur mı ademi kim ḳonıla

590b

/ salınmış geñince **(37)** iy olmadı mı bil şuyı menîden kim döklinür **(38)** **/2/** andan oldı ɾuşmış ḳan pes yarattı pes tamâm eyledi **(39)** **/3/** pes ḳıldı andan iki çift irkek daḳı dişi **0)** **/4/** iy degül mi şol ḳâdir aña kim dirüre **/5/** **SÛRETÜ'L** ölüleri **İNSÂN** **(31** **YETTİR)** **/6/** **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḪMÂNİ'R-RAḪÎM** **/7/** **(1)** bayıḳ geldi ademe :ere bir müddet rûzigârdan **/8/** olmadı nesene egilmiş **(2)** bayıḳ biz yaratduḳ **/9/** ademi bil ıyından ḳarışmış şınaruz anı **/10/** pes ḳılduḳ anı işidici görici **(3)** bayıḳ biz ṭoğru yol isterdük **/11/** aña yolı yâ şükr eyleyici iken yâ küfr eyleyici iken **(4)**

591a

/1/ bayıḳ biz yaraḳladuḳ kâfirleriçün zencîrler daḳı /2/ buḳağular daḳı ṭamu (5) bayıḳ eyüler içerler /3/ şarâblu ḳabdan oldı ḳatılmış kâfûr çeşmesi ṣuyı (6) /4/ çeşme içer anuñıla tañrı ḳulları aḳıdurlar anı /5/ aḳıtmaḳ (7) vefâ eylerler neẕir daḳı ḳorḳarlar /6/ bir günden oldı şerri anuñ ṭağılmış (8) daḳı yidürürler /7/ ṭa'âmı tañrı dostluğı üzere miskin daḳı öksüze /8/ daḳı esire (9) yidürmezüz size illâ tañrı rıżâsı içün /9/ dilemezüz sizden yanud ne-dağı şükr eylemek (10) /10/ bayıḳ biz ḳorḳaruz çalabumuzdan birgün börtmiş ḳatı (11) /11/ pes saḳladı anları tañrı şol gün şerrinden daḳı ḳarşu getürdi anlara

591b

/1/ tazelıḳ daḳı şaẕılıḳ (12) daḳı yanud virdi anlara ṣabr eyledükleri içün /2/ uçmağı daḳı harîr ṭon (13) tekye urucılarken anuñ içinde /3/ taḫtlar üzere görmezler anuñ içinde güneş ne-dağı /4/ ḳatı ṣovuḳ (14) daḳı yaḳın iken anlaruñ üzere gölgeler /5/ daḳı muṭî'i olındı yimişler muṭî'i eylemek (15) daḳı degzindürür /6/ anlaruñ üzere ḳabile gümişden daḳı ḳulpsuz bardaḳlarıla /7/ oldılar şişeler (16) şişeler gümişden /8/ endâze eylediler anı endâze eylemek (17) daḳı ṣuvarınurlar anlaruñ içinde /9/ süci oldı ḳatılmış zencebîl (18) çeşme /10/ anuñ içinde ad virinildi selsebîl (19) daḳı degzine anlaruñ üzere /11/ oğlanlar ebed olınmışlar ḳaçan göresin anları ṣanasın

592a

/1/ incü ṭağılmış **(20)** daḳı ḳaçan göresin andan göresin **/2/** diñlenmek daḳı pâdişahlıḳ ulu **(21)** anlaruñ üzerinde yufḳa **/3/** ḥarîr ṭonları yaşıllar daḳı ḳalın ton daḳı bezenildiler **/4/** bilezükler ile gümişden daḳı ṣuvardı anları çalabıları **/5/** şarâb arı arıdıcı **(22)** bayıḳ uşbu oldı size **/6/** yanud daḳı oldı durışmañuza şükr olınmış **(23)** **/7/** bayıḳ biz indürdük üzerüñe ḳurânı indürmek **(24)** **/8/** pes ṣabr eyle çalabuñ ḥükmine daḳı mutî'i olma anlardan **/9/** yazuḳluya yâ küfr eyleyiciye **(25)** daḳı añ çalabuñ adın **/10/** irte daḳı gice **(26)** daḳı gicenüñ birincesi namâz ḳıl anuñçün **/11/** daḳı namâz ḳıl aña gice uzun **(27)** bayıḳ şunlar

592b

/1/ severler ivicini daḳı ḳorlar ileylerinde **/2/** birgün ağır **(28)** biz yaratduḳ anları daḳı berkitdük **/3/** yaradılışlarını daḳı ḳaçan dileyevüz degşürevüz beñdeşlerin **/4/** degşürmek **(29)** bayıḳ uşbu ögütdür pes her kim dileye **/5/** duta çalabındınyaña yol **(30)** daḳı dilemezsiz **/6/** illâ kim dileye tañrı bayıḳ tañrı oldı **/7/** bilici dürüst işlü dürüst sözlü **(31)** givüre anı kim diler raḥmet **/8/** içme daḳı ẓâlimlere yaraḳladı anlara 'aẕâb **/9/** **SÛRETÜ'L-MÜRSELÂT (50 AYETTİR)** ağrıdıcı **/10/** **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** **/11/** **(1)** viribinilmişler ḥaḳḳıçün biribiri ardınca **(2)** esiciler ḥaḳḳıçün esmek **(3)**

593a

ṭaġıdıcılar ḥaḳḳıçün ṭaġıtmaḳ (4) daḳı ayırıcılar ḥaḳḳıçün /2/ ayırmaḳ (5) daḳı aġıcılar ḥaḳḳıçün vaḥy (6) ma'ẕûr dutmaḳ /3/ yâ ḳorḳıtmaḳ (7) bayıḳ ol kim va'de nursız olıcıdur (8) /4/ pes ol vaḳt kim yılduzlar görinmez olalar (9) daḳı ol vaḳt kim gök la (10) /5/ daḳı ṭaġlar ḳoparınıla daḳı ol kim yalavaclar /6/ ḳatlandılar (11) ḳanḳı gün ın zamân virinildiler (12) ayırmaḳ güni içün (13) /7/ daḳı ne nese bildürdi saña nedür ırmaḳ güni (14) veyldür ol gün /8/ yalan dutıcılara (15) iy helâk eylemedük mi dünkileri (16) andan /9/ uyduravuz anları ṣoñraġılar (17) ancılayın eyleyevüz /10/ zuḳlulara (18) veyldür ol gün yalan dutıcılara (19) /11/ iy yaratmaduḳ mı sizi ḫor olmış ılan (20) pes ḳılduḳ anı

593b

ṭuraḳ yirde berk (22) endâze olunmış vaḳtedegin bilinmiş (23) /2/ pes endâze eyledük s ne eyü endâze eyleyicilerüz (23) veyldür ol gün /3/ yalan dutıcılara (24) iy ḳılmaduḳ yiri dirici ḳavzayıcı (25) /4/ dirilere daḳı ölülere (26) daḳı ḳılduḳ anuñ içinde berk durur ġlar /5/ yüce daḳı ṣuvarduḳ size ṭatlu ṣu (27) /6/ veyldür ol gün yalan dutıcılara (28) ruñ andınyaña /7/ kim olduñuz anı yalan dutarsız (29) varuñ /8/ gölgedinyaña üc daḳlar issi (30) gölge eyleyici degül /9/ daḳı aṣṣı eylemez od yeliginden (31) bayıḳ ol ;aġur od ḳıymuḳların /10/ köşk gibi (32) temen ol develerdür ṣarular (33) /11/ veyldür ol n yalan dutıcılara (34) uşbu gündür

594a

l/ söylemezler **(36)** daḳı destûr virinilmeye anlara pes ‘öẕr dilemeyeler **(37)** **/2/** veyldür ol ün yalan dutıcılara **(38)** uşbu ayırmaḳ günidür **/3/** dirdük sizi daḳı öñdünkileri **(39)** pes ger olursa **/4/** sizüñ mekr mekr eylemeñ baña **(40)** veyldür ol gün **/5/** yalan dutıcılara **(41)** ayıḳ ḳorḳucılar gölgeler içinde **/6/** daḳı çeşmelerde **(42)** daḳı yemişlerde andan kim rzularlar **(43)** **/7/** yiñ daḳı içüñ siñici andan ötürü kim olduñuz işlersiz **(44)** **/8/** bayıḳ biz ncılayın yanud virürüz körklü işlülere **(45)** veyldür **/9/** *[veyl ...]* ol gün yalan dutıcılara **16)** yiñ gönenüñ **/10/** az bayıḳ siz yazuḳlularsız **(47)** daḳı ḳaçan eydile **/11/** anlara rükû‘ yleñ rükû‘ eylemezler **(48)** veyldür ol gün **(49)**

594b

l/ yalan dutıcılara **(50)** pes ḳanḳı söze andan ṣoñra **/2/** **SÛRETÜ'N-NEBE** inanalar **10 ÂYETTİR)** **/3/** **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḪMÂNİ'R-RAḪÎM** **/4/** **(1)** ne nesneden ɔrışurlar **(2)** ḫaberden ya‘ni ḳıyâmet yâ ḳurân ulu **(3)** **/5/** ol kim anlar anuñ içinde artışıcılardur **(4)** degül eyle tîz bileler **(5)** **/6/** andan degül eyle tîz bileler **(6)** iy ḳılmaduḳ u yiri **/7/** döşek **(7)** daḳı ṭaġları mıḫlar **(8)** çiftler **(9)** daḳı ḳılduḳ uyḳuñuzı diñlenmek **(10)**)/ daḳı ḳılduḳ giceyi ṭon ya‘ni örtüci **(11)** daḳı ḳılduḳ gündüzi **/10/** dirlik yiri **(12)** daḳı apduḳ üstüñüze yidi ḳatılar berk **(13)** **/11/** daḳı ḳılduḳ çerâġı ya‘ni güneşi **(14)** ıldırayıcı aḳı indürdük

595a

./ şıḳılmaġa yaḳlaşmışlardan şu çoḳ dökilüci (15) tâ çıḳaravuz /2/ anuñıla dane daḳı ot
(6) daḳı bostanlar ṭolaşmışlar ya'ni aġaclar (17) /3/ bayıḳ seçmek güni oldı ṣalu vaḳt (18)
I/ ol gün kim ürile şûr içine pes gelesiz bölükler (19) /5/ daḳı key açıldı ya'ni yarıldı gök
es oldı ḳapular (20) /6/ daḳı yüridinildi ṭaġlar pes oldı ılġumsalġum (21) /7/ bayıḳ
ehennem ṭamusı oldı geçecek yol (22) ḥadden geçicilere /8/ dönecek yir (23)
ölenicilerken anuñ içinde rûzigârlar ya'ni hemişe (24) dutmayalar /9/ anuñ içinde ṣovuḳ
e-daġı şarâb (25) illâ issi şu daḳı ṭamulıḳlar teninden sızan (26) /10/ cezâ virmek muvâfıḳ
lmaḳ (27) bayıḳ anlar oldılar ḳorḳmazlar /11/ ḥisâbdan (28) daḳı yalan duttılar
yetlerümüzi yalan dutmaḳ (29)

595b

:/ daḳı her nesneyi bildük anı yazılmış iken (30) /2/ pes ṭaduñ hergiz arturmayavuz size
lâ 'aẕâb (31) /3/ bayıḳ ṣaḳınıcılaruñdur ẓafer bulmaḳ (32) bosıtanlar daḳı üzümler (33) /4/
aḳı emcegi ṣaḳlanmış 'avratlar yaşdaşlar (34) daḳı ḳadeḥ ṭolu (35) /5/ işidmeyeler anuñ
:inde bâṭıl söz ne-daġı yalan dutmaḳ (36) /6/ yanud virmek çalabuñdan baḫşiş virmek
itüt (37) gökler /7/ çalabısı daḳı yirüñ daḳı ol iki arasındaġınuñ raḥmândan /8/ mâlik
lmazlar andan ya'ni tañrıdan söylemek (38) ol gün kim ṭura /9/ cebra'îl daḳı ferişteler
izilmiş söylemeyeler /10/ illâ ol kim destûr vire aña raḥmân daḳı eyitti ṭoġru (39) /11/ şol
aḳdur pes her kim dilerse duta

596a

' çalabısındınyaña dönecek yir (40) bayık biz korkıtduk sizi yakın /2/ 'azâb ol gün göre
şi anı kim ilerü duttı /3/ iki eli dakı eyide kâfir yâ iblîs yâ dükeli kâfirler iy kaşki
mamışmıssam /4/SÛRETÜ'N-NAZİ'AT toprak (46 ÂYETTİR) /5/ BİSMİ'LLÂH'İR-
AHMÂNİ'R-RAHÎM /6/ (1) tartıcılar hakkıçün ya'ni kâfirler cânın tolduru çekmek yayı
) dakı egilile şeşiciler hakkıçün /7/ *ya'ni mü'minler canın* egilile şeşmek (3) dakı tîz
rüyiciler hakkçün tîz yürimek (4) dakı öñürdiciler hakkıçün /8/ öñürtmek (5) dakı tedbir
liyeciler hakkıçün iş (6) ol gün /9/ ditreye ditreyici (7) ardınca ola anuñ ardınca olucı (8)
0/ göñüller ol gün segriyicidür (9) gözleri anlaruñ /11/ hordur (10) eydürler iy bayık biz
ndürilmişler mivüz

596b

' ilerüki hâle (11) iy kaçan olduk süñükler çürimiş (12) /2/ eyittiler şol ol vakt dönmekdür
yânlu (13) pes degül /3/ ol ikinci ürmek illâ bir kezdür (14) pes ol vakt anlar yir
zindedür (14) /4/ bayık geldi saña musa sözi (15) ol vakt kim kıgırdı aña /5/ çalabısı
rede arınmış tuva adlu (16) var /6/ fir'avna bayık ol hadden geçdi (17) pes eyit hiç diler
isin kim /7/ arınasın (18) dakı togru yol gösterem saña çalabuñdınyaña /8/ pes korkasın
9) pes gösterdi aña nişân ulu (20) pes yalan duttı /9/ dakı 'aşî oldı (21) andan yüz
indürdi iver (22) pes dirdi ya'ni câzûları /10/ pes kıgırdı (23) pes eyitti ben çalabuñuzven
icerek (24) /11/ pes duttı anı tañrı şoñragı 'azâb için dakı ilkinki söz (25)

597a

bayıḳ şunuñ içinde 'ibretdür aña kim ḳorḳar (26) iy size mi /2/ berkireksiz
radılmaḳdınyaña yâ gök mi yapdı anı (27) yüceltdi /3/ örtüsüni pes râst eyledi anı (28)
ḳı ḳarañu eyledi gicesini daḳı /4/ çıḳardı ḳuşluğını (29) daḳı yiri şundan şoñra /5/ döşedi
ı (30) çıḳardı andan şuyını otlağını (31) /6/ daḳı ṭağları ṭururdı anları (32) gönendürmek
in sizi daḳı yılḳılaruñuzı /7/ 33) pes ḳaçan gele üstün olucı yâ ṭoldurucı ulu (34) /8/ ol
n kim aña ademi anı kim işledi (35) daḳı /9/ görindürinildi ṭamu aña kim görür (36)
mâ her kim /10/ ḥadden gecdi (37) daḳı üyürdi yaḳın dirlik (38) bayıḳ ṭamu /11/ ṭuraḳ
idür (39) ammâ her kim ḳorḳdı çalabısı ḳatında ṭurmaḳ yirinden

597b

' daḳı yığdı nefsini nefsi dileginden (40) bayıḳ uçmaḳ /2/ ṭuraḳ yiridür (41) şoralar saña
/âmetden /3/ ḳaçandur ṭurmağı (42) nenüñ içindesin sen añmağından anuñ (43) /4/
labuñdınyañadur şoñı deñecek yiri anuñ (44) degülsin sen illâ ḳorḳıducı /5/ anı kim
rḳar andan ya'ni ḳıyâmetden (45) temen anlar ol gün kim göreler anı /6/ *ya'ni sinde yâ nyada* dölenmediler illâ giceye yaḳın ḳadarı yâ ḳuşluğ ḳadarı /7/ **SÛRETÜ'L-'ABESE
2 AYETTİR)** /8/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /9/ (1) yüz bürüdi daḳı
z döndürdi (2) kim geldi aña gözsüz daḳı ne nesene /10/ bildürdi saña ol kim ol arına
zuḳdan (3) yâ ögüt duta /11/ yar aşşı ide aña ögüt virmek (4) ammâ ol kim ḥâcetsüz oldı
)

598a

/ (6) sen aña ilerü gelürsin (7) daḳı ne nesedür senüñ üzere kim arınmaya (8) /2/ ammâ ol
m geldi saña iver ya'ni ḫayra (9) daḳı ol ḳorḳar (10) /3/ sen andan meşġûl eylerşin
ɜndüzüni (11) degül eyle bayıḳ ol ögütdür (21) /4/ pes her kim dilerise aña anı (13) kitâb
inde aġırlanmış (14) /5/ yüceldilmiş arınılmış (15) yazıcılar elinden (16) 'azîzler /6/
ɜyler ya'ni muṭî'alar (17) la'net olındı ademi ya'ni 'utba ne kâfir eyledi anı (18) /7/ ḳanḳı
ɜsneden yarattı anı (19) ṣudan yarattı anı /8/ pes endâze eyledi anı (20) andan yolı geñez
/ledi aña (21) andan öldürdi anı /9/ pes sine givürdi anı (22) andan ḳaçan dileye dirilde
ıı (23) degül eyle yâ ḥaḳḳa /10/ işlemedi anı kim buyurdı aña (24) pes baḳsun ademi
yesisine (25) /11/ bayıḳ biz dökdük ṣuyı dökmek (26) andan yarduk y[iri]

598b

/ yarmaḳ (27) pes bitürdük anuñ içinde dane (28) daḳı üzüm daḳı yonca (29) /2/ *daḳı*
ɜytûn daḳı ḫurma aġacı (30) daḳı bağçeler yoġunlar (31) /3/ *daḳı* yimiş daḳı otlaḳ (32)
ɔnendürmek içün sizi daḳı yılḳılaruñuzı /4/ (33) pes ḳaçan gele yüksek ṣaġır eyleyici
n (34) ol gün kim /5/ ḳaça kişi ḳarındaşından (35) daḳı anasından daḳı atasından (36)
ɜḳı /6/ 'avratından daḳı oġlanlarından (37) her bir kişinüñ anlardan /7/ ol gün bir
âldür yitürür aña (38) yüzler ol gün /8/ aydıñdur (39) gülerdür şâẕẕdur (40) daḳı yüzler
)/ ol gün üzerine anlaruñ tozdur (41) üzerine aġır anuñ ḳaralıḳ /10/ (42) şunlar
âfirlerdür fâsıḳlar **SÛRETÜ'L-TEKVÎR (29 ÂYETTİR) /11/ BİSMİ'LLÂH'İR-**
ːAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

599a

/ (1) ḳaçan gün dürile ṣarıla (2) daḳı ḳaçan yılduzlar dökile (3) /2/ daḳı ḳaçan ṭağlar ıridinile (4) daḳı ḳaçan on aylıḳ botlacı develer /3/ terk olına (5) daḳı ḳaçan tazı navarları dirinile (6) daḳı /4/ ḳaçan deñizler yandurınıla (7) daḳı ḳaçan cânlar çiftlenile ‘ni tenler yâ ḫorile (8) /5/ daḳı ḳaçan diri gömilmiş ḳız ṣorunıla (9) ḳanḳı yazuğıla /6/ pelerdi (10) daḳı ḳaçan bitiler açıla ya‘ni yazuḳ müzd bitisi (11) daḳı ḳaçan /7/ gök yıla (12) daḳı ḳaçan ṭamu odı yandurıla /8/ daḳı ḳaçan uçmaḳ yaḳın olına (13) bile her fs anı kim /9/ ḥâżır eyledi (14) pes and içerin girü döniciler (15) yüziciler /10/ zleniciler (16) daḳı gice ḥaḳḳıçün ḳaçan yüz döndüre (17) daḳı ṣubḥ ḥaḳḳıçün /11/ ḳaçan fs ura (18) bayıḳ ol yalavac sözidür ‘a[ẓîm] (19)

599b

/ ḳuvvet issi ‘arş issi ḳatında ululıḳlu (20) buyruğı dutunılmış /2/ anda bellü (21) daḳı gül işiñüz ya‘ni muḥammed delü (22) /3/ daḳı bayıḳ gördi anı yir gök ḳatında bellü 3) daḳı degül ol ya‘ni muḥammed //4/ ġayb üzere baḫıl (24) daḳı degül ol ya‘ni ḳurân yṭân /5/ sözi sürülmiş (25) pes ḳancaru varursız ya‘ni iy kâfirler (26) degül /6/ ol illâ ğüt alemlere (27) aña kim diledi /7/ sizdin kim ṭoğru ola (28) daḳı dileyemeyesiz /8/ lâ kim dileye tañrı ‘âlemler çalabısı /9/ **SÛRETÜ'L-İNFİṬÂR (19 AYETTİR)** /10/ **İSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /11/ (1) ḳaçan gök yarıla (2) daḳı ḳaçan duzlar

600a

l/ dökile **(3)** daḳı ḳaçan deñizler aḳıdınıla **(4)** daḳı ḳaçan **/2/** sinler ḳarçaşturınıla **(5)** bile .efs anı kim ilerü duttı **/3/** daḳı şoñra ḳodı **(6)** iy ademi ne nese mağrûr eyledi seni **/4/** alabuñ keremlü **(7)** ol kim yarattı seni pes düzdi seni **/5/** pes râst eyledi seni **(8)** ḳanḳı ûret içinde kim diledi ḳondurdı seni **/6/** degül eyle belki yalan dutarsız cezâ-yi ḥisâb **(9)** .aḳı bayıḳ **/7/** üzerüñüzdedür şaḳlayıcılar **(10)** ʻazîzler yazıcılar **(11)** **/8/** bilürler anı kim ;lersiz **(12)** bayıḳ eyüler **/9/** diñlenmek içindedür **(13)** daḳı bayıḳ buyruḳdan çıḳanlar od ;indedür **(14)** **/10/** gireler aña cezâ güni **(15)** daḳı degüller ol oddan **/11/** ġâîb olıcılar **(16)** .aḳı ne nese bildürdi saña nedür cezâ güni **(17)**

600b

1/ andan ne nese bildürdi saña nedür cezâ güni **(18)** ol gün kim mâlik olmaya **/2/** bir ıefs bir nefs içün nesene **(19)** daḳı iş buyruḳ ol gün **/3/** **SÛRETÜ'L** tañrınuñdur **/IUṬAFFİFÎN (36 AYETTİR)** **/4/** **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** **/5/** **(1)** 'eyl eksük idicilere şinigi **(2)** anlar kim ḳaçan ölçüp aldılar şinigile **/6/** ademiler tamâm .lurlar **(3)** daḳı ḳaçan ölçüb virdiler şinigile anlara **/7/** ya dartub virdiler anlara ekserler 4) iy şanmaz mı şunlar **/8/** bayıḳ anlar dirildilmişlerdür **(5)** ol gün içün **(6)** ol gün kim 9/ ṭura ademiler ʻâlemler çalabısı içün **(7)** degül eyle yâ ḥeḳa bayıḳ **/10/** buyruḳdan :ıḳıcılar bitisi yidi ḳat yir altındadur **(8)** daḳı ne nesene bildürdi saña **/11/** nedür siccîn 9) bitidür yazılmış **(10)** veyldür ol gün

601a

yalan dutucılara (11) anlar kim yalan dutarlar cezâ /2/ günine (12) daḳı yalan dutmaya
. illâ her /3/ ḥadden geçici key yazuḳlu (13) ḳaçan oḳınur anuñ üzere ayetlerümüz /4/
ıtti öñdünkiler muştılarlar (14) degül eyle belki ġâib oldı /5/ göñülleri üzere ol kim
ılar işlerler ya'ni yazuḳları (15) degül eyle /6/ bayıḳ anlar çalabılarından ol gün
ılınmışlardur (16) /7/ andan bayıḳ anlar giricilerdür ṭamuya (17) andan eydile /8/ işbu
lur kim olduñuz anı yalan dutarduñuz (18) degül eyle yâ ḥeḳa /9/ bayıḳ eyü işlüler bitisi
li ḳat gök üstinde (19) daḳı ne nese /10/ bildürdi saña nedür 'illiyyûn (20) bitidür
zılmış (21) /11/ ḥâżır gelür aña yaḳın olunmış ya'ni kerevveti ferişteler (22) bayıḳ eyü
üler diñlenmek içindedür (23)

601b

taḫtlar üzere baḳarlar (24) bilesin yüzlerinde /2/ diñlenmek tazeligini (25) ṣuvarınalar
î süciden /3/ mühürlenmiş (26) mühri anuñ müşgdür daḳı şunuñ içinde /4/ rağbet
lesün ragbet eyleyiciler (27) daḳı ḳatılmış ol sücinüñ /5/ tesnîm çeşmesindedür (28)
şme içer anuñıla ya'ni andan yaḳın olunmuş (29) /6/ bayıḳ anlar yazuḳ işlediler oldılar
lardan kim /7/ gülerler (30) daḳı ḳaçan geçdiler anlara /8/ biribiri ile göz ḳaḳışurlar (31)
ḳı ḳaçan döndiler ḳavümlerindinyaña /9/ döndiler lez̲z̲et dutıcılar (32) daḳı ḳaçan
rdiler anları /10/ eyittiler bayıḳ işbunlar azğunlardur (33) daḳı viribinilmediler ya'ni
firler /11/ anlaruñ üzere ya'ni mü'minler şaḳımıcılar pes bugün ya'ni ḳıyâmet güni anlar
n imân getürdiler

602a

/ [anlar kim kâfirlere] gülerler **(35)** taḫtlar üzere **/2/** baḳarlar **(36)** cezâ virinilmedi ıfirler illâ anı kim oldılar **/3/ SÛRETÜ'L** işlerler **İNŞİḲAḲ (25 AYETTİR) /4/ İSMİ'LLÂH'İR-RAḪMÂNİ'R-RAḪÎM /5/ (1)** ḳaçan gök yarıla **(2)** daḳı ḳulaḳ duta ılabısına **/6/** daḳı lâyıḳ olına **(3)** daḳı ḳaçan yir ṭartınıla **(4)** daḳı bıraġa **/7/** anı kim indedür daḳı boş ola **(5)** daḳı ḳulaḳ duta çalabısına daḳı**/8/** lâyıḳ olına **(6)** iy ademi ıyıḳ sen cehdlıḳ eyleyicisin **/9/** çalabuña değin cehdlik eylemek pes göricisin anı **(7)** nmâ ol kim **/10/** virinildi bitisi ṣaġ eline **(8)** tîz ḥisâb olına **/11/** ḥisâb eylemek geñez) daḳı döne ḳavminedeğin ṣaẕẕ olmış **(10)**

602b

/ daḳı ammâ ol kim virinildi bitisi arḳasındınyaña **(11)** **/2/** tîz oḳıya helâklik **(12)** daḳı ıre ṭamuya **(13)** **/3/** bayıḳ ol oldıydı ḳavminde ṣaẕẕ olmış **(14)** bayıḳ ol **/4/** ṣandı kim ergiz dönmeye ya'ni aḫirete **(15)** evet bayıḳ çalabısı **/5/** oldı anı görici **(16)** pes and içerin ıfaḳa **(17)** **/6/** daḳı giceye daḳı aña kim ḳavzıdı gice **(18)** daḳı ay ḳaçan dirildi tamâm oldı 19) **/7/** binesiz bir ḥâle bir ḥâlden **(20)** pes nedür anlaruñ **/8/** inanmazlar **(21)** daḳı ḳaçan ḳına anlaruñ üzere ḳurân **/9/** secde eylemezler **(22)** belki anlar kim kâfir oldılar yalan utarlar **(23)** **/10/** daḳı tañrı bilüdüreñdür anı kim direrler **(24)** pes muştıla anlara **/11/** 'aẕâb ġrıdıcı **(25)** illâ anlar kim imân getürdiler daḳı

603a

' işlediler eyü işler anlaruñdur müzd kesilmemiş yâ minnet urulmamış /2/ **SÛRETÜ'L-ÜRÛC (22 AYETTİR)** /3/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /4/ (1) gök ḳḳıçün burclar issi ya'ni on iki burc (2) daḳı gün ḥaḳḳçün va'ad olunmış (3) /5/ daḳı ım'a güni ḥaḳḳıçün daḳı 'arefe güni ḥaḳḳıçün (4) la'net olundı ḳızılmış /6/ yir isleri (5) l yandurası nesene issi (6) ol vaḳt kim anlar /7/ anuñ üzere oturıcılardur (7) daḳı anlar ıuñ üzere kim işlerler /8/ mü'minler ḥażırlardur (8) daḳı 'ayblamadılar anlardan /9/ illâ m inanurlar tañrıya beñdeşsüz ögülmiş ya'ni mü'minler (9) /10/ ol kim anuñdur gökler ıdişahlıgı daḳı yirüñ daḳı /11/ tañrı her nese üzere ḥażırdur (10) bayıḳ anlar kim ya'ni ıdûd ḳavmi

603b

/ göyündürdiler mü'minleri daḳı mü'mine 'avratları andan tevbe eylemediler /2/ ılaruñdur cehennem 'aẕâbı ya'ni aḫiret daḳı anlaruñdur od /3/ 'aẕâbı (11) bayıḳ anlar kim ıân getürdiler daḳı işlediler eyü işler /4/ anlaruñdur uçmaḳlar aḳar altından ırmaḳlar /5/ ıl ẓafer bulmaḳdur ulu (12) bayıḳ çalabuñuñ dutmagı /6/ ḳatıdur (13) bayıḳ ol başlar daḳı rü dönderür (14) daḳı ol /7/ yarlıgayıcıdur sevilmişdür (15) 'arş issi ulu (16) key işleyici / anı kim diler (17) bayıḳ geldi saña süler sözi (18) /9/ fir'avn daḳı s̱emûd (19) belki anlar m kâfir oldılar /10/ yalan dutmaḳ içindedür (20) daḳı tañrı ardından anlaruñ /11/ ıplayıcıdur (21) belki ol ḳurândur ululıḳlu (22) levḥ içinde

604a

/ **SÛRETÜ'Ṭ** saḳlanmış **ṬARIḲ (17 AYETTİR) /2/ BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-AḤÎM /3/ (1)** gök ḥaḳḳıçün daḳı gice gelici ḥaḳḳıçün **(2)** daḳı ne nese bildürdi saña **/4/** :dür gice gelici **(3)** ılduzlar ıldırayıcı **(4)** bayıḳ her **/5/** nefs üzerine anuñ şaḳlayıcıdur **(5)** :s baḳsun ademi **/6/** neden yaradıldı **(6)** yaradıldı şudan segrici **(7)** çıḳar **/7/** püşt bâzû asından daḳı gögüz ya'ni 'avratuñ süñügi arasından **(8) /8/** bayıḳ ol döndürmegine ya'ni rü yaratmaġa ḳâdirdür **(9)** ol gün kim aşikâre olına râzlar **(10) /9/** yoḳdur anuñ ya'ni leminüñ hic ḳuvvet daḳı yoḳdur arḳa virici **(11)** gök ḥaḳḳıçün **/10/** dönmek issi **(12)** daḳı r ḥaḳḳıçün yarmaḳ issi **(13) /11/** bayıḳ ol ya'ni ḳurân sözdür seçici **(14)** daḳı degül ol ıṭıl söz **(15)**

604b

/ bayıḳ anlar mekr eylerler mekr eylemek **(16)** daḳı mekr eylerin mekr eylemek **(17) /2/** :s mühlet vir kafirlere mühlet vir anlara az mühlet virmek **/3/ SÛRETÜ'L-'ALÂ 9 AYETTİR) /4/ BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM /5/ (1)** tesbiḥ eyle çalabuñ lını yüce **(2)** ol kim yarattı **/6/** pes düzdi **(3)** daḳı olkim endâze eyledi pes ṭoġru yol österdi **(4)** daḳı ol kim **/7/** çıḳardı otlaġı **(5)** pes ḳıldı anı çöp ḳara **(6) /8/** oḳıyavuz saña :s unıtmayasın **(7)** illâ anı kim diledi tañrı **/9/** bayıḳ ol bilür âşikârı daḳı anı kim gizlenür **8)** daḳı geñez eyleyevüz saña **/10/** geñezi **(9)** pes ögütle eger aşşı eylerise ögüt **(10) /11/** tîz gütlere ol kim ḳorḳa **(11)** daḳı ıraḳ ol andan

605a

ya'ni kâfir bed-baḫtıraḳ (12) ol kim gire oda ulu (13) /2/ andan olmaya anuñ içinde daḳı
ilmeye ya'ni aşşılu dirlik (14) /3/ bayıḳ ḳurtuldı ol kim arındı yâ fıṭra virdi (15) daḳı
dı çalabısı adın /4/ pes namâz ḳıldı (16) belki üyürürsiz yaḳın dirligi (17) daḳı /5/ aḫireti
ṛrekdür daḳı bâḳî ḳalıcıraḳdur (18) bayıḳ işbu /6/ kitâblardadur öñdünki ya'ni kadd
aḥadan vâ bâḳîdekin ibrahîm kitâbı daḳı musanuñ /7/ **SÛRETÜ'L-ĠÂŞİYE**
5 AYETTİR) /8/ BİSMİ'LLÂH'İR-RAḪMÂNİ'R-RAḪÎM /9/ (1) bayıḳ geldi saña
üci sözi (2) yüzler /10/ ol gün ḫordur (3) işleyicidür erici (4) gire oda /11/ ıssı (5)
varınıla çeşmeden key ıssı yoḳdur (6) anlaruñ

605b

yiyesi illâ bir dürlü dikenden (7) semritmez daḳı aşşı ḳılmaz /2/ açlıḳdan (8) yüzler ol
n taze yumşaḳdur (9) işledüğine /3/ ḫoşnûddur (10) uçmaḳda yüce (11) işitmeye anuñ
nde /4/ her ne söz (12) anuñ içinde çeşme aḳar (13) anuñ içinde taḫtlar /5/ yücelmiş (14)
ḳı ḳulpsuz bardaḳlar ḳonılmış (15) daḳı yastuḳlar /6/ dizilmiş (16) daḳı döşekler
şenilmiş (17) iy baḳmazlar mı /7/ devedinyaña nite yaradıldı (18) daḳı gökdinyaña /8/
e götürüldi (19) daḳı ṭaġlardınyaña nite diklindi (20) /9/ daḳı yirdinyaña nite döşenildi
1) pes ögütle /10/ degülsin sen illâ ögütleyici (22) degülsin anlaruñ üzere musallaṭ (23)
1/ illâ ol kim yüz döndürdi daḳı kâfir oldı (24) pes 'aẕâb eyleye aña taññ

606a

/ ʻaẕâb uluraḳ (25) bayıḳ bizedekdür dönmekleri (26) /2/ **SÛRETÜ'L** andan bayıḳ bizüm erümüzedür ḥisâbı anlaruñ **FECR (30 AYETTİR)** /3/ **BİSMİ'LLÂH'İR-AḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /4/ (1) irte ḥaḳḳıçün (2) daḳı on giceler ḥaḳḳıçün yaʻni ẕi-l-ḥicce ı (3) daḳı çift ḥaḳḳıçün /5/ daḳı tek ḥaḳḳıçün (4) daḳı gice ḥaḳḳıçün ḳaçan geçe (5) iy /6/ nuñ içinde var mı and ʻaḳl issine (6) iy bilmedüñ mi /7/ nite işledi çalabuñ ʻâde (7) irem lu /8/ direkler issi (8) ol kim yaradılmadı ancılayın illerde (9) /9/ daḳı s̱emûd nite işledi lar kim kesdiler ṭaşı derede (10) daḳı /10/ firʻavn mıḫlar issi yaʻni çâr-mîḫ tâ süler (11) lar kim ḥadden geçdiler /11/ illerde (12) pes çoḳ eylediler anlaruñ içinde fesâdı (13) pes ıgdi

606b

/ anlaruñ üzere çalabuñ ʻaẕâb ḳamcısın (14) bayıḳ çalabuñ /2/ geçecek yoldadur (15) ımâ ademi ḳaçan sınaya anı /3/ çalabısı pes ağırlaya daḳı niʻmet vire aña eyide çalabum / ağırladı beni (16) daḳı ammâ ḳaçan şınaya daḳı ṭar eyleye /5/ anuñ üzere rûzîsini eyide labum ḫorladı beni (17) /6/ degül eyle belki ağırlamazsız öksüzi (18) daḳı ḳındurmazsız / biribiriñüzi miskini taʻâm üzere (19) daḳı yirsiz /8/ mîrâs̱ı yimek ḳatı dirmek yaʻni ḥelâl ı (20) daḳı ḥarâm orasını seversiz mâlı /9/ sevmek çoḳ (21) ḳaçan uvanıla yir /10/ ratmaḳ uvatmaḳ (22) daḳı gele çalabuñ buyruğı daḳı ferişte /11/ ṣâf ṣâf (23) daḳı ötürüle ol kim gün cehennem ol gün

607a

/ ögütlene ademi daḳı ḳandadur anuñ ögüt (24) /2/ eyide iy kaşki ben ilerü dutmışmıssam rligüm içün (25) pes ol gün /3/ 'aẕâb eylemeye anuñ 'aẕâbını kimse (26) daḳı berk ıġlamaya /4/ anuñ bendini kimse (27) iy ya'ni dınıla cân dölenici ya'ni ḥaḳḳa (28) /5/ dön ılabuñıdınyaña ḫoşnûd ḫoşnûd olınmış (29) /6/ pes gir ḳullarum içine ya'ni tenlerine (30) ıḳı gir uçmaġa /7/ **SÛRETÜ'L-BELED (20 AYETTİR)** /8/ **BİSMİ'LLÂH'İR-AḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /9/ (1) and içerin işbu şâre (2) daḳı sen ḥelâlsin /10/ işbu şârde (3) ıḳı ṭoġurucı atası daḳı aña kim ṭoġurdı (4) bayıḳ yaratduḳ /11/ ademi ḳatılıḳ meşaḳḳat inde (5) iy şanur mı kim hergiz ḳâdir olmaya

607b

/ anuñ üzere kimse (6) eydür yitürdüm mâlı biribiri üzerine (7) /2/ iy şanur mı görmedi ı kimse (8) iy ḳılmaduḳ mı /3/ anuñ içün iki göz (9) daḳı dil daḳı iki dudaḳ (10) daḳı yol österdük /4/ aña ḫayr yolın şer yolın (11) pes güce görüb girmedi belki (12) daḳı /5/ ne :sene bildürür saña nedür bileñe (13) ḳul ḳaravaş azâd eylemekdür (14) /6/ yâ dürmekdür bir günde açlıḳ issi (15) öksüze /7/ ḫışımlıḳ issi (16) yâ miskine yoḫsullıḳ issi 7) andan /8/ oldı anlardan kim imân getürdiler daḳı ışmarladılar /9/ şabr eylemegi daḳı marladılar biribirin esirgemegi (18) şunlar /10/ isleridür saġ yanuñ (19) daḳı anlar kim ifir oldılar ayetlerümüze /11/ anlar şol yan isleridür (20) anlaruñ üzeredür od ḳapusı ıġlanmış

608a

/ SÛRETÜ'Ş-ŞEMS (15 AYETTİR) /2/ BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM /3/) güneş ḥaḳḳıçün daḳı ḳuşluḳ ḥaḳḳıçün (2) daḳı ay ḥaḳḳıçün ḳaçan ardınca geldi anuñ) /4/ daḳı gündüz ḥaḳḳıçün ḳaçan giderdi açdı anı (4) daḳı gice ḥaḳḳıçün ḳaçan örte ineşi (5) /5/ daḳı gök ḥaḳḳıçün daḳı anuñ ḥaḳḳıçün kim yabdı gögi (6) daḳı yir ḥaḳḳıçün / daḳı anuñ ḥaḳḳıçün kim döşedi anı (7) daḳı nefs ḥaḳḳıçün daḳı anuñ ḥaḳḳıçün kim izdi anı (8) /7/ göñline bıraḳdı anuñ buyruḳdan çıḳmağını daḳı ṣaḳınıcılığın (9) bayıḳ /8/ ırtıldı ol kim arıttı anı (10) daḳı bayıḳ nevmîd oldı ol kim /9/ gizledi anı (11) yalan duttı mûd azğunlığuñla (12) /10/ ol vaḳt kim ḳopdı yirinden bed-baḫtırağı (13) pes eyitti ılara /11/ tañrı yalavacı ya'ni ṣâliḥ tañrınuñ dişi devesin ya'ni saḳınuñ daḳı öyün ṣuyın 4)

608b

/ yalan duttılar anı pes depelediler deveyi pes helâk eyledi anları /2/ çalabıları yazuḳları : pes beraber eyledi ol 'aẕâbı ya'ni ulusına kicisine (15) daḳı ḳorḳmaz ya'ni tañrı /3/ ÛRETÜ'L-LEYL ṣoñından (21 AYETTİR) /4/ BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-AḤÎM /5/ (1) gice ḥaḳḳıçün ḳaçan örte (2) daḳı gündüz ḥaḳḳıçün ḳaçan göründi (3) /6/ ıḳı anuñ ḥaḳḳıçün kim yarattı irkegi daḳı dişiyi (4) bayıḳ /7/ işlemegüñüz ırâkendelerdür (5) ammâ ol kim virdi ya'ni ebubekri /8/ daḳı ḳorḳdı (6) daḳı girçek duttı örklüyi ya'ni uçmağı (7) geñez eyleyevüz aña /9/ geñezi (8) daḳı ol kim cığan oldı daḳı icetsüz oldı (9) /10/ daḳı yalan duttı körklü (10) geñez eyleyevüz aña ṣarbı ya'ni muṣîbet 1) /11/ daḳı aṣṣı eylemez aña mâlı ḳaçan helâk oldı (12) bayıḳ

609a

/ bizüm üzerümüzdedir ṭoġru yol göstermek **(13)** daḳı bizümdür aḫiret **/2/** daḳı öñdünki ı'ni dünya **(14)** pes ḳorḳıtdum sizi oddan yeliklendi **(15)** **/3/** girmeye aña illâ bed-baḫtıraḳ 6) ol kim yalan duttı **/4/** daḳı yüz döndürdi **(17)** daḳı tîz ıraġı olına andan ṣaḳınıcıraḳ **(18)** kim **/5/** virür mâlını arınmaḳ ister tañrı ḳatında **(19)** daḳı yoḳdur kimsenüñ **/6/** anuñ ıtında hiç ni'met kim yanud virinilür **(20)** illâ istemek içün **/7/** çalabısı rıżâsını yüce **(21)** ıḳı tîz ḫoşnûd ola **/8/** **SÛRETÜ'Ḍ-ḌUHA (11 AYRTTİR)** **/9/** **BİSMİ'LLÂH'İR-AḪMÂNİ'R-RAḪÎM** **/10/** **(1)** ḳuşluḳ ḥaḳḳıçün **(2)** daḳı gice ḥaḳḳıçün ḳaçan dölendi **(3)** rk eylemedi seni **/11/** çalabuñ daḳı düşman dutmadı **(4)** daḳı aḫiret yigrekdür saña

609b

/ ilkinden **(5)** daḳı tîz vire saña çalabuñ **/2/** pes ḫoşnûd olasın **(6)** iy bulmadı mı seni ısüz pes yir virdi **(7)** **/3/** daḳı buldı seni azmıssan ya'ni şerî'at bilmez pes ṭoġru yol österdi **(8)** daḳı buldı seni **/4/** yoḫsul pes bay eyledi **(9)** ammâ öksüze cevr eyleme **(10)** **/5/** nmâ dilenciye segidür çaġırma **(11)** ammâ çalabuñ **/6/** **SÛRETÜ'L** ni'metin söyle ıŞİRÂḤ **(8 AYETTİR)** **/7/** **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḪMÂNİ'R-RAḪÎM** **/8/** **(1)** iy ımaduḳ mı senüñ içün göksüñi **(2)** daḳı ḳomaduḳ mı senden **/9/** yazuġı **(3)** ol kim aġır ıledi arḳanı **(4)** daḳı yüceltmedük mi **/10/** senüñ içün añılmaġuñı **(5)** bayıḳ düşḫârlıġıla eñezlikdür **(6)** **/11/** [bayıḳ düşḫârlıġıla geñezlikdür] **(7)** pes ḳaçan tamâm eyleseñ namâzı ı ġazâyı

610a

/ [a]rġıl ya'ni du'âda ya 'ibâdetde **(8)** daḳı çalabuñıdınyaña raġbet eyle **/2/ SÛRETÜ'T-İN (8 AYETTİR) /3/ BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM /4/ (1)** [i]ncir ḥaḳḳıçün ḳı zeytün ḥaḳḳıçün yâ betyü'l-muḳaddes ṭaġı ḥaḳḳıçün**(2)** daḳı aġaclu ṭaġ ḥaḳḳıçün ya'ni usa peyġamber ḥaḳḳıçün **(3) /5/** daḳı işbu ṣâd ḥaḳḳı ya'ni mekke **(4)** bayıḳ yaratduḳ **/6/** emi düzmegüñ körklüreginde **(5)** andan **/7/** dönderdük anı aşaġalaruñ aşaġasına **(6)** illâ lar kim **/8/** imân getürdiler daḳı işlediler eyü işler anlaruñdur müzd **/9/** kesilmemiş **(7)** s ne nesene yalancı eyler seni ṣoñra cezâ virmek sebebiyle **(8) /10/** iy degül mi tañrı ıkm eyleyicilerün ḥükm eyleyiciregi **/11/ SÛRETÜ'L-'ALAḲ (19 AYETTİR)**

610b

/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM /2/ (1)** oḳı çalabuñ adı ile ol kim yarattı **(2)** rattı **/3/** ademi uyuşmış ḳanlardan **(3)** oḳı daḳı çalabuñ key keremlü **(4) /4/** ol kim ögretti lemile **(5)** öğretti ademiye **/5/** anı kim bilmedi **(6)** degül eyle yâ ḥaḳḳa bayıḳ ademi ya'ni ucehl ḥadden geçdi **(7) /6/** kim gördi kendüzini ḥâcetsüz oldı **(8)** bayıḳ labuñdınyañadur **/7/** dönmek **(9)** iy gördüñ mi anı kim yıġar **(10)** bir ḳulı ya'ni yġamberi **/8/** ḳaçan namâz ḳıldı **(11)** iy gördüñ mi eger olursa ya'ni peyġamber ṭoġru ıl **/9/** üzere ya'ni gördüñ mi anı **(12)** yâ buyurursa ṣaḳınmaġı **(13)** iy gördüñ mi **/10/** eger lan dutarısa ya'ni ebucehl daḳı yüz döndürür ise **(14)** iy bilmedi mi ya'ni ebucehl bayıḳ **1/** tañrı [...] **(15)** degül eyle eger yıġlınmazısa [ṭutar]

611a

/ [alnı] saçı ile (16) alnı saçı yalancı yazuķlu /2/ [pes] oķısın dirnegiñi tîz oķıyavuz ;bânîleri /3/ [degül] eyle boyun virme aña ya'ni namâzı ķomaķda daķı secde eyle daķı ıķın ol /4/ **SÛRETÜ'L-ĶADR (5 AYETTİR)** /5/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-AḤÎM** /6/ (1) bayıķ indürdük anı ya'ni ķurânı ķadir gicesi ya'ni dünya gögine (2) daķı ne ;se /7/ bildürdi saña nedür ķadir gicesi (3) ķadir gicesi /8/ yigrekdür biñ aydan (4) iner rişteler /9/ daķı cebra'il anuñ içine ya'ni dünya göğine yâ yire çalabıları destûrı ile /10/ ikel iş içün (5) selâmdur ya'ni ferişteler mü'minlere selâm virür tâ şubḥ /11/ **SÛRETÜ'L** ;lürince **BEYYİNE (8 AYETTİR)**

611b

/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /2/ (1) olmadı anlar kim kâfir oldılar kitâb ılinden /3/ daķı müşriklerden ayrılıcılar tâ gele anlara /4/ ḥüccet ya'ni muḥammed (2) ılavac tañrıdan oķır kitâblar /5/ arınmış (3) anlaruñ içinde kitâblardur ya'ni yazılmış /etler ţoğru (4) daķı /6/ bölük bölük olmadı anlar kim virinildiler kitâb ya'ni kâfirler /7/ lâ andan şoñra kim geldi anlara ḥüccet ya'ni muḥammed (5) daķı /8/ buyrulmadılar illâ m ţapalar tañrıya iḫlâş eyleyicilerken aña /9/ dini müsülmânlarken daķı ţururlar namâzı ıķı /10/ vireler zekâtı daķı şol ţoğru dindür (6) bayıķ /11/ anlar kim kâfir oldılar kitâb

612a

' cehennem odında ebed ḳalıcılarken anuñ içinde şunlardur /2/ yaradılmış yavuzraġı (7) yıḳ anlar kim imân getürdiler /3/ daḳı işlediler eyü işler şunlardur yaradılmış /4/ yigregi) yanudı anlaruñ çalabıları ḳatında 'adn /5/ uçmaḳlarıdur aḳar altlarından ırmaḳlar ebed lıcılarken /6/ anuñ içinde hemîşe ḫoşnûd oldı tañrı anlardan daḳı ḫoşnûd oldılar /7/ JRETÜ'Z andan şol anuñdur kim ḳorḳdı çalabısından **ZİLZÂL (8 ÂYETTİR) /8/** **SMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM /9/ (1)** ḳaçan depredinildi yir depretmek **(2)** ḳı çıḳardı **/10/** yir ḳumaşlarını **(3)** daḳı eyitti ademi ne geldi aña **/11/** ol gün söyleye yir berlerini **(4)** andan [çalabıları]

612b

' ilhâm virdi aña **(6)** ol gün döneler ademiler bölük bölük **/2/** gösterdineler 'amellerini **(7)** s her kim işleye kiçi ḳarınca aġırı **/3/** tâ ẕerre aġırı ḫayr göre anı **(8)** daḳı her kim işleye rre **/4/** aġırı şer göre anı **SÛRETÜ'L-'ÂDÎYÂT (11 ÂYETTİR) /5/ BİSMİ'LLÂH'İR-** **AḤMÂNİ'R-RAḤÎM /6/ (1)** göriciler ḥaḳḳıçün ya'ni ġaziler atları at nefesi üni gelmek gridürken **(2)** od çıḳarıcılar ḥaḳḳıçün **/7/** od çıḳmaḳ **(3)** daḳı yaġmalayıcılar ḥaḳḳı yâ iciler ḥaḳḳı ṣubḥda **(4) /8/** pes ḳopardılar ol vaḳt toz **(5)** pes girdiler ol vaḳt bir bölük **/9/** yıḳ ademi çalabısına nâ-sipâsdur **(7)** daḳı bayıḳ ol **/10/** şunuñ üzere ṭanuḳdur **(8)** daḳı yıḳ ol ḫayrı sevmegine **/11/** [...] **(9)**

613a

/ sinlerdedür daḳı ḥâṣıl olundı ol kim gögüzlerdedür bayıḳ /2/ **SÛRETÜ'L** çalabıları ılara ol gün ḫaberlüdür **KÂR'ÎA (11 ÂYETTİR)** /3/ **BİSMİ'LLÂH'İR-AḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /4/ **(1)** dögüci yâ ḳahr eyleyici **(2)** nedür dögüci **(3)** ne nese ldürdi saña nedür /5/ dögüci **(4)** ol gün kim ola ademiler od kelebegi gibi /6/ ırâkende **(5)** daḳı ola ṭağlar renklü yüñ gibi /7/ atılmış **(6)** ammâ her kim ağır ola râzüleri **(7)** /8/ ol dirlik içindedür ḫoşnûdlıḳlu **(8)** daḳı ammâ ol kim /9/ yini oldı râzüleri **(9)** yiri anuñ cehennemdür daḳı ne nesene /10/ bildürdi saña nedür ol oddur ey ıssı **SÛRETÜ'T-TEKÂṢÜR (8 ÂYETTİR)** /11/ **BİSMİ'LLÂH'İR-AḤMÂNİ'R-RAḤÎM**

613b

/ **(1)** egledi sizi çoḳluğıla biribiriñüze eylemek **(2)** tâ varduñuz sinlere **(3)** /2/ degül /le tîz bilesiz **(4)** andan degül eyle tîz /3/ bilesiz **(5)** degül eyle eger bilmişmissedüñüz imânsuz bilmek **(6)** /4/ göresiz ṭamuyı **(7)** andan göresiz anı gümânsuz /5/ varlığı **(8)** ıdan ṣorınılasız ol gün diñlenmekden ya'ni [...] /6/ **SÛRETÜ'L-'AṢR (3 ÂYETTİR)** '/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /8/ **(1)** ikindi namâzı ḥaḳḳıçün **(2)** *yâ ızigâr ḥaḳḳı* bayıḳ ademi ziyân içindedür **(3)** illâ anlar kim /9/ imân getürdiler daḳı lediler eyü işler daḳı biribirine ısmarladılar /10/ ḥaḳḳı ya'ni ḳurânı daḳı biribirine marladılar ṣabr eylemegi **SÛRETÜ'L-HÜMEZE (9 ÂYETTİR)** /11/ **İSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM**

614a

/1/ **(1)** veyldür her bir adem ardınca yavuz söyleyiciye ʻayblayıcıyı **(2)** ol kim key dirdi /2/ mâlı daḳı şaydı anı **(3)** şanur bayıḳ mâlı anuñ /3/ ebed eyledi anı **(4)** degül eyle bırağınıla siyici içine **(5)** /4/ daḳı ne nese bildürdi saña nedür siyici **(6)** tañrı odudur yandurınıla /5/ ol kim **(7)** muṭṭaliʻ olur yaʻni irer yürekler üzere **(8)** bayıḳ ol anlaruñ üzere /6/ ḳapusı bağlanmışdur **(9)** direkler içinde ṭartılmış yaʻni uzun direklerle ḳapusı mıḫlanmış /7/ **SÛRETÜ'L-FÎL (5 ÂYETTİR)** /8/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /9/ **(1)** iy bilmedüñ mi nite işledi çalabuñ pil islerine **(2)** /10/ iy ḳılmadı mı mekrini anlaruñ azdurmaḳ içinde **(3)** daḳı /11/ viribidi anlaruñ üzere ḳuşlar bölük bölükler **(4)** atarlar anlara

614b

/1/ ṭaş ile bişmiş balçıḳtan **(5)** pes ḳıldı anları ekin yaprağı gibi /2/ **SÛRETÜ'L** yinmiş **ḲUREYŞ (4 ÂYETTİR)** /3/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /4/ **(1)** ḳureyş ḳabîlesi öğrenmegi içün **(2)** ögretmegi içün anlaruñ ḳış göçmegi /5/ daḳı yâ yük **(3)** pes ṭapsunlar işbu ev çalabısına **(4)** /6/ ol kim yidürdi anlara açlıḳdan daḳı imin eyledi anları /7/ **SÛRETÜ'L** ḳorḳudan **MÂÛN (7 ÂYETTİR)** /8/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /9/ iy gördüñ mi anı kim yalan duttı yaʻni ʻâṣi ben [vâveyli?] cezâ virmegi /10/ pes şol oldur kim gücemleyü sürer öksüzi **(3)** daḳı ḳındurmaz /11/ miskini ṭaʻâmı üzere **(4)** veyldür yaʻni ḳatı ʻaẕâb namâz ḳılıcılara **(5)**

615a

/1/ anlar kim namâzlarında ġâfillerdür (6) /2/ anlar kim riyâ' eylerler (7) daḳı yığarlar [...] yâ zekât /3/ **SÛRET'ÜL-KEVŞER (3 ÂYETTİR)** /4/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /5/ (1) bayıḳ virdük saña uçmaḳ dağı ırmağı yâ çoḳ ḫayrı (2) pes namâz ḳıl /6/ çalabuñ içün ya'ni biş namâz yâ bayrâm namâzı daḳı boğazla (3) bayıḳ düşman dutucı seni /7/ **SÛRETÜ'L-KÂFİRÛN** gücüktür **(6 ÂYETTİR)** /8/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /9/ (1) eyit iy kâfirler (2) ṭapmayam aña kim (3) /10/ daḳı degülsiz ṭapıcılar aña kim ṭaparın (4) daḳı [degülven] /11/ ṭapıcı aña kim ṭapduñuz (5) daḳı degülsiz [ṭapıcılar]

615b

/1/ aña kim ṭaparın (6) size dinüñüz daḳı baña dinüm /2/ **SÛRETÜ'N-NAŞR (3 ÂYETTİR)** /3/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /4/ (1) ḳaçan gele tañrı yardımı daḳı açmaḳ ya'ni mekke (2) daḳı göresin /5/ ademilere girürler tañrı dinine bölük bölükler (3) /6/ pes tesbîh eyle çalabuñ öñmek ile daḳı yarlıġamaḳ iste bayıḳ /7/ **SÛRETÜ'T-TEBBET** oldı tevbe virici **(5 ÂYETTİR)** /8/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /9/ (1) helâk olsun ebû lehebün iki eli helâk oldı (2) /10/ [ol kim] eylemedi aña mâlı daḳı ol kim kesb eyledi (3) /11/ [...] (4) [daḳı][...]

616a

l/ [ḥammâl] götürüci (5) [içinde] boynında anuñ ipdür /2/ **SÛRETÜ'L-İḪLÂS** ürülmiş **(4 ÂYETTİR)** /3/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /4/ (1) [eyit] ol ıñrı birdür (2) tañrı ḥâcet olınur serverdür (3) ṭoġurmadı /5/ [daḳı] ṭoġurulmadı (4) daḳı lmadı anuñ beñdeşi /6/ **SÛRETÜL-FELAḲ** kimse **(5 ÂYETTİR)** /7/ **İSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** /8/ (1) [eyit] ṣıġınurın ṣubḥ çalabısına ɜrrinden anuñ kim /9/ [...] daḳı gice şerrinden ḳaçan ḳara [...] /10/ [...] urucılar ɜrrinden daḳı urucı 'avratlar şerrinden ya'ni siḥr eyleyici dügünlerde /11/ yavuz ileyici şerrinden ḳ [açan] [...]

616b

l/ **SÛRET'ÜN-NÂS (6 ÂYETTİR)** /2/ **BİSMİ'LLÂH'İR-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM** 3/ eyit ṣıġınurın ademiler çalabısına ademiler pâdişahı /4/ ademiler tañrısı vesvese ɜrrinden ya'ni vesvese [...] /5/ girür yıḳılıcı ya'ni tañrı adın işiden ol kim vesvese eyler demiler /6/ gögüzlerinde perilerden daḳı ademilerden ya'ni şeyṭân iki dürlü dutar

SÖZLÜK

-A-

a : 3. Teklik Şahıs Zamiri.
a.-ndınyaña: 0006 561b/7, 563a/4, 573b/3, 579a/5, 585b/7, 593b/6,
a.-ndınyañadur: 0002 565a/4, 572b/6,
'Abese (A) : Kur'an'ı Kerîm'in bir suresi. 0001 597b/7,
acı : Tatlı karşıtı, kötü. 0001 544a/7,
acıraḳ : Daha fazla acı, daha fazla kötü. 0001 538a/9,
'aciz (A) : Beceriksiz, güçsüz, zayıf
'a.-eyle- : 0002 584a/1, 584a/2,
'a.-ler : 0001 543b/9,
aç- : Açmak, fesahat.
a.-dı : 0001 608a/4,
a.-duḳ : 0001 536b/1,
a.-maduḳ: 0001 609b/8,
açıl- : Açılmak.
a.-a : 0002 593a/4, 599a/6,
a.-dı : 0001 595a/5,
a.-mış : 0001 589a/3,
açlıḳ : 0002 605b/2, 607b/6,
a.-dan : 0003 514b/6, 605b/2, 614b/6,
açınıl- : Açınılmak.
a.-a : 0001 576a/1,
açmaḳ : 0002 561a/10, 615b/4,
açuḳ : Açılmış, açık. 0002 576a/3-3,
'Âd (A) : Hûd peygamber tarafından imana getirilemediği için Allah tarafından yok edilen kavmin adı. 0002 576b/10, 577a/1,
'â.-de : 0001 606a/7,
'â.-ḳavmi : 0001536b/9
ad : İsim, ad. 0001 591b/10
a.-ı : 0004 541b/10, 560b/3, 579a/1 610b/2,
a.-ın : 0004 545a/6, 592a/9, 605a/3, 616b/5,
a.-ını : 0003 544a/11, 585b/7, 604b/5
a.-lar : 0001 556b/9,
a.-vir- : 0001 591b/10,
adlu : İsimli. 0002 596b/5, 606a/7,
adanıl- : Tayin ve taktir edilmek.
a.-mış : 0001 581a/8,
'adâlet (A): Hakka riâyetkârlık, hak tanırlık, haklılık, doğruluk. 0001 567a/9,
âdemî (F) : İnsan. 0034 538b/8, 539a/6, 540a/1,
a.-ler : 0011 539a/3, 549a/1, 556b/2,
a.-lerden: 0004 562b/1, 583a/11, 583b/2, 616b/6,
a.-lerdür : 0001 570a/4,
a.-lere : 0003 548b/9, 549a/1, 615b/5,
a.-leri : 0001 536b/7,
a.-nüñ : 0001 604a/9,
a.-ye : 0005 537a/4, 555b/10, 588a/10, 590b/7, 610b/4,
'adîyat (A): Her zaman olagelen, alışılmış şeyler. 0001 612b/4,
'adl (A) : Doğruluk, adâlet. 0002 539a/1, 549a/1,
'a.- eyle- : Adil olmak. 0002 558b/2-3,
'adl (A) : Doğruluk, adâlet. 0001 539a/1,
'a.-eyle- : 0002 558b/2, 558b/3,
adlu : İsimli, adlı. 0002 596b/5, 606a/7,
'adn (A) : İkâmetgâh, cennet. 0002 561a/8, 612a/4,
'afv (A) : Bağışlama, 0002 550a/8, 566a/10,
'a.-eyle: 566a/10,
'a.-eyleyici: 550a/8,
aġac : Ağaç. 0002 537b/3, 542b/9,
a.-dan : 0001 543b/3,
a.-ı : 0006 537a/1, 539a/3, 542b/9, 553b/11, 577a/4, 598b/2,
a.-ını : 0001 544a/9,
a.-lardur : 0001 563b/6,
a.-lar : 0001 595a/2,
a.-lu : 0001 610a/4,
aġ- : Çıkmak.
a.-ar : 0002 545b/6, 579a/5,
aġıl : Ayın ve güneşin çevresinde bazen görülen beyaz halka, hâle.
a.-eyle- : 0001 537b/3,
aġır : Ağırlık, çok bol, sert. 0005 585b/4, 586a/8, 592b/2, 598b/9, 613a/7,
a.-eyle- : 0001 609b/9,
a.-ı : 0003 612b/2, 612b/3, 612b/4,
a.-ol- : 0002 576a/9, 613a/7,
aġırla- : Tazim, tekvir etmek, hürmet ve itibar göstermek. 0001 539b/8,
a.-dı : 606b/4,
a.-mazsız: 606b/6,
a.-ya : 606b/3,
aġırlamaḳ : Tazim, tekvir etmek, hürmet ve itibar göstermek. 0001 539b/8,
aġırlan- : Hürmet ve itibar göstermek.

a.-mış : 0001 598a/4,
a.-mışdur : 0001 580a/11,
ağırlıḳ : İtibar, kıymey, değer. 0001 541b/10,
ağrıdıcı : Acıklı, eziyet verici, elem veren. 0009 550b/6, 555b/9, 561a/3, 565a/9,573b/11,581a/4, 586a/3,592b/9,602b/11,
ağız : Ağız.
a.-larıla : 0001 566b/8,
'ahd : Söz verme, and, yemin 0001 559b/6,
a.-laruñuz : 0001 546a/5,
âḫiret : Öteki dünya, âhiret. 0005 575b/2, 603b/2, 609a/1, 609a/1, 609a/11,
â.-de : 0002 548a/7, 553b/7,
â.-den : 0002 559b/9, 589a/4,
â.-e : 0001 602b/4,
â.-i : 0002 590a/2, 605a/5,
Aḥmed (A) : Erkek adı.
a.-dür : 0001 560b/3,
'Âişe (A) : Hz. Ayşe. 0001 569b/6,
aḳ : Ak, beyaz. 0002 541b/6, 586a/9,
a.-ına : 0001 541b/6,
aḳ- : Akmak, meyletmek, akın akın gitmek.
a.-ar : 0009 546b/8, 561a/7, 565b/9, 569a/1,570a/11, 574a/4, 603b/4, 605b/4, 612a/5,
a.-arlar : 0001 540b/9,
aḳıd- : Akıtmak, meyletmek.
a.-lar : 0001 591a/4,
aḳıdıl- : Akıtılmak, meyletmek.
a.-mış : 0001 586a/4,
aḳıdınıl- : Akıtılmak.
a.-a : 0001 600a/1,
aḳıtmaḳ : Akıtmak. 0001 591a/5,
'aḳ(ı)l (A) : Akıl, us. 0001 606a/6,
'a.-ları : 0001 568b/6,
'aḳ(ı)lsuz : Akılsız.
'a.-umuz : 0001 583a/8,
al- : Almak, elde etmek, tutmak,
a.-asın : 0001 589b/10,
a.-dı : 0001 579a/11,
a.-dılar : 0001 600b/5,
a.-dum : 0001 546b/11,
a.-urlar : 0001 600b/6,
a.-ursañuz: 0001 559a/8,
'alâ (A) : Rütbece yükseklik, büyüklük, şeref, şan. 0001 604b/3,
'alaḳ (A) : Pıhtılaşmış kan. 0001 610a/11,
a'lâmat (A) : İzler, nişanlar.
a.-ları : 0001
alda- : Aldatmak, kandırmak, oyun etmek.
a.-dı : 0001 547a/7,
a.-yıcı : 0001 547a/7,
'âlem : Dünya, kainat, bütün mahlukat
'â.-ler : 0004 556a/1, 578b/5, 599b/8, 600b/9,
'â.-lere : 0001 576b/7,
alın- : Tutulmak, endişe duymak.
a.-maya: 0001 547a/8,
alın : Alın kemiği. 0002 611a/1-1,
alt : Alt tarf, alt.
a.-da : 0001 570b/10,
a.-dadur: 0001 600b/10,
a.-ından: 0006 546b/8, 561a/7, 565b/10 569a/1, 570b/1, 603b/4,
a.-larından: 0001 612a/5,
altıncı : Altıncı sayısı. 0001 545b/3,
a.-lardur: 0001 551a/4,
altmış : Altmış sayısı. 0001 550b/4,
'amel : İş, niyet, hareket, davranış.
a.-dinyaña: 0001 571b/3,
a.-inden: 0001 571a/4,
a.-lerini : 0001 612b/2,
ammâ : Ama, fakat, lâkin. 0023 544b/10, 545a/1, 545a/3, 576b/11,
añ- : Hatırlamak, sözünü etmek, anlamak. 0003 554a/11, 545a/6, 592a/9,
a.-ar : 0001 557b/6,
a.-dı : 0002 545a/9, 605a/3,
a.-mazlar: 0001 589a/5,
a.-uñ : 0001 563a/2,
andurmaḳ : Hatırlatmak. 0001 544a/10,
anıcı : Hatırlayan kişi. 0004 536b/8, 537a/3, 537b/4, 538a/2,
añılmağ- : Anılmak.
a.-ından: 0001 597b/3,
a.-uñı : 0001 609b/10,
ana : Anne.
a.-ları : 0002 550a/6-6,
a.-mı : 0001 582b/9,
a.-sından : 0001 598b/5,
aña : Ona ,onu, onun için, onun hakkında, ondan dolayı, onun. 0069 537a/5,537b/9, 538b/9,544b/3,544b/8,
aña-kim : Ki ona, onun için. 0032 536b/5,537b/7, 539b/9,

542b/6, 546b/3,
ancılayın : Onun gibi, o kadar, öyle. 0005 537b/7, 569a/4, 588a/8, 593a/9, 606a/8,
and : Yemin, ahit, söz verme. 0013 544a/11, 552b/3, 552b/11-11, 574b/2, 574b/9, 580b/3, 589a/9-9, 599a/9, 602b/5, 606a/6, 607a/9,
a.-dur : 0001 544b/1,
a.-lar : 0001 575b/8,
a.-ların : 0001 558b/10,
a.-larını : 0002 552b/6, 563a/11,
a.-laruñuzdan: 0001 569b/1,
anda :Orada, onda, o konuda, oraya, o zaman. 0001 599b/2,
andan : Ondan, ona, sonra, ondan sonra, oradan, onunla. 0097 542b/3, 543b/1, 543b/3, 545b/4 545b/5,
andan-kim: Ki ondan, ondan dolayı. 0012 542b/3, 542b/4, 546a/1, 556b/7, 557b/7,
anı : Onu. 0105 536b/4, 536b/6, 538b/11,539a/2, 540b/4,543b/7, 544a/1, 544a/2, 544a/7, 544a/8,
anı-kim : Ki, onunla. 0067 545b/4, 545b/5-5, 545b/6, 545b/7,
añla- : Bir şeyin ne demek olduğunu kavramak.
a.-mazlar: 0004 555b/3, 555b/7, 563b/4, 564a/6,
a.-rmissedük: 0001 572a/8,
a.-yasız : 0001 547b/6,
anlar : Onlar. 0073 536a/2, 536a/7, 541a/6, 543b/7,
anlara : Onlara, 0081, 536a/3, 537a/9-9, 537b/11, 541a/4, 541b/10,
anlarcılayın: Onların gibi , onlar kadar. 0002 555b/7, 556a/6,
anlarda : Onlarda. 0001 558a/6,
anlardan : Onlardan. 0028 535a/5, 535a/10, 541a/5, 541b/10, 547b/3,
anlardan-kim: Ki onlardan, onlardan dolayı. 0008 546b/1, 547a/9, 555b/4, 558a/11, 580b/3, 589a/3, 607b/8, 610b/6,
anlardınyaña: Onlardan tarafa. 0003, 554b/7, 557a/3, 558b/3,
anlardur : Onlardır. 0010 553a/2, 554b/5, 554b/10, 556a/7, 556a/9, 558b/7, 564a/3, 564b/1, 566b/5, 580a/7,
anlaruñ : Onların. 0090 536a/6, 536a/10, 537b/5, 541a/3,
anlaruñdur : Onlarındır. 0007, 547b/11, 553b/7, 565a/9, 572b/1, 610a/8, 603a/1, 603b/4,
anları : Onları, 0058 537a/9, 537b/6, 538a/4, 540b/2, 543a/2,
anlar-kim : Ki onlarla. 0078 553a/5, 554b/2, 554b/11, 555a/2, 555a/5, 557a/1, 557b/6, 558b/8,
anuñ : Onun. 0113 536a/4, 536b/3, 537a/6,539a/3, 539b/6,540b/4, 540b/6,
anuñdur : Onundur. 0010 539b/4, 544b/10, 545b/8, 546b/5, 556b/8, 564b/10-10, 584b/10, 603a/10, 612a/7,
anuñ-kim : Ki onun. 0003 540b/6, 550a/2, 616a/8,
anuñıla : Onunla. 0015 549b/7, 550a/11, 551a/11-11, 567a/11, 570b/2,
a.-dı : Onunlaydı. 0001 557b/6,
anuñıçun : Onun için. 0011 546b/4, 552b/11, 567b/1, 567b/8, 568a/1 568a/8, 568a/9, 569a/2, 583b/7, 587b/2, 607b/3,
anuñiçun-kim: Ki onun için. 0001 557a/6,
ara : Mesâfe orta, meydan, yer, içinde, arasında.
a.-larında : 0004 537a/10, 547a/1, 555b/5, 569a/4,
a.-muzda : 0001 557b/9,
a.-muzdan : 0001 537a/6,
a.-ñuzda : 0007 543b/8, 548a/3, 557b/4, 557b/9, 558a/9, 559b/6, 568a/6,
a.-sında : 0005 539a/11, 540b/4, 540b/5, 559b/4, 559b/5,
a.-sından : 0002 604a/7-7,
a.-sındadur : 0001 553a/6,
a.-sındağınuñ : 0001 595b/7,
a.-sındaki : 0001 558a/9,
ard : Arka, arkasında, geri taraf.
a.-ınca : 0011 549a/8, 550b/3, 577a/3, 581b/8, 589b/11, 592b/11, 596a/9-9, 608a/3, 614a/1,
a.-ında : 0001 585a/7,
a.-ından : 0002 555b/5, 603b/10,
a.-ları : 0001 555b/1,
a.-uñuza : 0001 547a/1,
'arefe (A) : Arife. Dînî bayramlardan bir evvelki gün. 0001 603a/5,
arı : Temiz, pak. 0004 556b/5,

561a/8, 561b/10, 592a/5,
a.-ol- : 0002 541b/9, 571a/11,
arıdıcı : Temizleyici. 0001 592a/5,
arıdıcıraḳ : Daha iyi temizleyen.
a.-dur : 0001 552a/7,
arılıġ : Temizlik, aklık. 0001 556b/7,
arın- : Temizlenmek.
a.-a : 0001 597b/10,
a.-asın : 0001 596b/7,
a.-dı : 0001 605a/3,
a.-maya : 0001 598a/1,
a.-mış : 0001 596b/5,
a.-mışlar : 0001 544b/3,
a.-urlar : 0001 542b/3,
arınıl- : Temizlenilmek.
a.-mış : 0001 598a/5,
arınmaḳ : Temizlenmek. 0001 609a/5,
arıt(d)- : Temizlemek, aklandırmak. 0001 587a/7,
a.-tı : 0001 608a/8,
a.-ur : 0001 562a/1,
arḳa : Sırt, bel, arka./ Yardımcı, koruyucu, kayırıcı.
a.-larını : 0001 538a/8,
a.-nı : 0001 609b/9,
a.-sındınyaña: 0001 602b/1,
a.-vir- : 0016 554b/4, 555a/8, 555a/11-11, 558b/6, 561a/10, 561b/1, 561b/2, 561b/4, 569b/7,
arslan : Arslan.
a.-dan : 0001 589a/2,
'arş (A) : Gökyüzü, dokuzuncu kat. 0003 545b/4, 599b/1, 603b/7,
'a.-ını : 0001 577b/5,
arşun : Arşın.
a.-dur : 0001 578a/7,
artuḳ : Fazla, başka, üstün. 0001 577a/8,
artur- : Çoğaltmak, yükseltmek, üstün tutmak, fazla bırakmak. 0001 585b/2,
a.-a : 0003 546b/4, 581b/9, 587b/3,
a.-alar : 0001 588a/4,
a.-dılar : 0001 583b/1,
a.-ma : 0002 582b/2, 582b/11,
a.-madı : 0002 581a/11, 582a/9,
a.-mayavüz: 0001 595b/2,
aruluġ : Arılık, saflık, temizlik.
a.-ı : 0001 575a/8,
a.-ıla : 0003 544a/11, 545a/6, 545a/9,
'arż (A) : Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.
'a.-olın- : 0001 577b/6,
asar- : Muhafaza etmek, sakınmak, esirgemek, korumak.
a.-maz : 0001 574b/4,
'âṣi (A) : Asi, isyan eden, baş kaldıran.
'a.-ol- : 0007 551a/10, 559b/5, 570/a5, 577a/7, 582a/8, 584b/9,586a/7,
'aṣî (A) : Asi, isyân eden, baş kaldıran.
'a.-ol : 0002 551b/5, 596b/9,
'aṣr (A) : Yüzyıl. 0001 613b/6,
aṣṣı : Fayda, yarar, çıkar, kazanç.
a.-eyle- : 0009, 536b/5, 552b/8, 557b/2, 570b/11, 578a/4, 588b/10, 593b/9, 604b/10, 608b/11,
a.-id- : 0001 597b/11,
a.-ḳıl- : Fayda sağlamak. 0001 605b/1,
aṣṣılu : Faydalı. 0001 605a/2,
astar : Yatak örtüsü. 0001 541a/1,
aşaġa : Aşağı.
a.-laruñ : 0001 610a/7,
a.-sına : 0001 610a/7,
aşaḳlıḳ : Alçak gönüllülük.
a.-eyle- : 0004 547a/11, 556a/11, 576a/2, 580b/10,
âşkâre (F): Açık, açıkça.
â.-eyle- : 0001 565a/6,
âşikâre (F): Açık, açıkça.
â.-e : 0001 604a/8,
âşikâr (F) : Açık, açıkça.
â.-e : 0001 581b/5,
â.-eyle- : 0002 572b/2, 581b/5,
â.-ı : 0001 604b/9,
at : At, binek hayvanı. 0001 612b/6,
a.-lar : 0001 554a/3,
a.-ları : 0001 612b/6,
at- : Atmak.
a.-arlar : 0001 614a/11,
atıcı : Atan, fırlatan kişi. 0001 537b/6,
atıl- : Atılmak.
a.-mış : 0001 613a/7,
atmaḳ : Atış.
a.-lar : 0001 571b/10,
ata : Ata, ced, baba, soy.
a.-ları : 0001 553a/11,
a.-larumuz : 0001 543a/10,
a.-mı : 0001 582b/9,
a.-sı : 0001 607a/10,
a.-sına : 0001 557b/11,
a.-sından : 0001 598b/5,
a.-sını : 0001 539a/7,
'avrat : Kadın, kadınlar, kadın, zevce 0001 583a/7,
'a.-ına : 0001 571a/2,
'a.-ından : 0001 598b/6,
'a.-ını : 0002 570b/9-9,

'a.-lar : 0018 541b/4, 546b/10, 547b/7, 558b/8, 558b/10, 559b/1, 569b/10, 569b/11-11, 570a/1-1-1, 570a/2-2-2, 582b/10, 595b/4, 616a/10,
'a.-lara : 0001 566b/11,
'a.-lardınyaña : 0001 569b/3,
'a.-ları : 0006 546b/6, 559a/9, 568a/1, 579b/1, 580a/4, 603b/1,
'a.-ların : 0001 550a/9,
'a.-larına : 0001 550a/5,
'a.-laruñ : 0002 559a/4, 569b/10,
'a.-laruñuzdan: 0001 559a/8, 567b/6,
'a.-laruñuzdandur : 0001 566a/9,
'a.-uñ : 0001 604b/7,
ay : Ay, mehtap, ay ışığı, yılın on ikide biri. 0008 535b/11, 538b/9, 550b/2, 588a/11, 589b/3, 589b/4, 602b/6, 608a/3,
a.-dan : 0001 611a/8,
a.-ı : 0001 582a/3,
a.-lardur : 0001 567b/7,
a.-laruñıla : 0001 559b/6,
ayaḳ : Ayak.
a.-ları : 0001 559b/5,
'ayb (A) : Ayıp, kusur, utanılacak şey. 0001 571b/6,
'a.-lamadılar: 0001 603a/8,
'a.-lardan : 0003 544a/11, 545a/6,
'a.-suz : 0001 556b/6, 545a/9,
'ayblayıcı : Ayıplayan, kusur bulan. 0001 614a/8,
aydıñ : Münevver, ziyadar, ışıklı.
a.-ol- : 0001 588b/1,
aydıñlıḳ(ġ): Işıklı, parıltı, nur. 0002 549b/6, 582a/3,
a.-a : 0001 565b/5,
a.-dınyaña: 0002 546a/8, 568b710,
a.-dur : 0001 598b/8,
a.-ı : 0001 560b/9,
a.-ın : 0001 560b/8,
ayet : Kur'an'ın bir cümlesi, işaret.
a.-ler : 0003 546a/7, 550b/8, 611b/5,
a.-lerini : 0003 562a/1, 562a/10, 568b/8,
a.-lerümüz : 0002 574b/6, 601a/3,
a.-lerümüze: 0001 607b/10,
a.-lerümüzi : 0002 566a/1, 595a/11,
ayırmaḳ : Ayırmak, açmak. 0004 593a/2, 593a/6, 593a/7, 594a/2,
ayırıcı : Ayıran, açan. 0001 556b/8,
a.-lar : 0002 593a/1, 611b/3,
a.-larken : 0001 558b/9,
aylıḳ : Aylık. 0001 599a/2,
ayrıl- : Ayrılmak.
a.-dı : 0001 554b/6,
a.-uñ : 0001 567a/8,
ayrılmaḳ : Ayrılmak. 0001 590a/6,
ayruḳ(ġ) : Başka, diğer, bir daha, bundan sonra. 0007 557b/8, 561a/9, 562b/1, 568a/8, 573a/5 582b/5, 584b/8,
a.-dur : 0001 583b/11,
a.-lar : 0003 562a/4, 586b/7, 586b/9,
az : Az, biraz, çok olmayan. 0009 542a/10, 542b/7, 573b/1, 578b/3, 578b/4, 585b/2, 586a/1, 594a/10, 604b/2,
az- : Azmak, yoldan çıkmak.
a.-dı : 0002 557a/10, 574a/11,
a.-mışlaruz: 0001 575a/6,
a.-mışsan : 0001 609b/3,
'aẕâb (A) : Cezâ, belâ, felâket. 0025 537b/11, 547a/3, 550b/9, 551b/1, 552b/5, 552b/7, 555b/9, 565a/9, 568b/3-3-3,
'a.-a : 0001 584a/11,
'a.-dan : 0003 561a/3, 573b/11, 587a/7,
'a.-dur : 0001 550b/6,
'a.-ı : 0005 553b/2, 553b/8, 572a/1,
'a.-ın : 0001 571b/11,
'a.-ından : 0002 579b/1, 580a/2,
'a.-ını : 0001 607a/3,
'a.-um : 0005 536b/7, 536b/9, 537a/2,
'a.-umı : 0002 537b/11, 538a/1,
'a.-umuz : 0001 575a/10, 537b/1, 573a/1, 575b/2-2,
azablu : Felâket sahibi olan kişi.
a.-dur : 0002 553b/10, 554b/1,
a.-lar : 0001 548a/7,
azâd (F) : Kurtulmuş, serbest olan, kimsenin kölesi olmayıp istediği gibi haraket eden.
a.-eyle- : 0001 607b/5,
azdur- : Saptırmak, yoldan çıkarmak.
a.-alar : 0001 582b/7,
a.-dılar : 0001 582b/2,
a.-ur : 0001 588a/8,
azdurmaḳ: Saptırmak, azdırmak, bozma. 0001 614a/10,
azġun : Sapkın, doğrudan ayrılmış.
a.-lar : 0002 543b/2, 545a/4,
a.-lardur: 0001 601b/10,
azġunlıḳ(ġ): Azgınlık, taşkınlık. 0006 538a/9, 562a/3, 572a/7, 574a/2, 582b/3, 588a/2,
a.-dur : 0001 537a/5,
a.-uñla : 0001 608a/9,

azıraḳ : Çok az, yok denecek kadar az. 0002 551b/5, 586b/2,

a.-dur : 0001 585a/2,

azın azın : 0001 Azar azar, yavaş yavaş, az az. 0001 576a/6,

'azîm (A): Niyetli *Kesin karar veren. 0001 599a/11,

'azîz (A) : Muhterem, sayın.

a.-dür : 0001 562a/5,

a.-ler : 0002 598a/5, 600a/7,

'azîzraḳ (A): Çok muhterem. 0001 564a/7,

-B-

bağçe : Bahçe.
b.-ler : 0001 598b/2,
bağla- : Bağlamak.
b.-dı : 0001 560b/5,
b.-maya : 0001 607a/3,
b.-mışmıssa: 0001 578b/5,
b.- ñ : 0001 578a/5,
b.-yalar : 0001 559b/4,
bağlan- : Bağlanmak.
b.-mış : 0001 607b/11,
b.-mışdur: 0001 614a/6,
bağlayıcı : Bağlayan kişi.
b.-lar : 0001 573a/2,
b.-larken : 0001 560a/6,
bahalu : Değerli, kıymetli, ücretli. 0001 541b/8,
bahıl (A) : Cimri. 0002 579b/6, 599b/4,
b.-eyle- : 0001 548b/8,
bahıllık(ğ) : Cimrilik. 0001 548b/9,
b.-ından : 0002 554b/10, 566b/5,
bahşiş (F) : Bahşiş, bağış olarak verilen para.
b.-vir- : 0001 595b/6,
bak- : Bakmak.
b.-arlar : 0002 601b/1, 602a/2,
b.-arsız : 0001 544b/7,
b.-dı : 0001 587b/6,
b.-mañ : 0001 538b/1,
b.-mazlar: 0001 605b/6,
b.-sun : 0003 556a/4, 598a/10, 604a/5,
bakıcı : Bakan, gözetleyen kişi.
b.-dur : 0001 590a/3,
bakî (A) : Daimi, kalıcı. 0001 605a/5,
b.-ko- : 0001 587b/9,
balçık : Balçık, çamur. 0002 539a/6, 614b/1,
balık : Balık. 0002 574a/6, 576a/11,
bardak : Bardak. 0001 542b/1,
b.-lar : 0001 605b/5,
b.-larıla : 0001 591b/6,
barmak : Parmak.
b.-ları : 0001 589b/1,
b.-larını : 0001 581b/2,
baş : Baş, kafa. 0001 579b/4,
b.-lar : 0001 603b/6,
b.-larını : 0001 563b/10,
başar- : Birişi iyi bir sonuçla değerlendirmek.
b.-ımayasız: 0001 586b/5,
batı : Batı, yön.
b.-ları : 580b/5,
b.-sı : 0002 539a/9, 585b/8,
bay : Zenginlik, önde gelen, kibar. 0002 548b/10, 558a/8,
b.-dur : 0001 565b/1,
b.-eyle-: 0001 609b/4,
b.-lar : 0001 554a/9,
bayık : Açık, belli, kuşkusuz, kesinlikle, çünkü, zirâ. 0274 536a/3, 536b/1, 536b/3, 536b/6, 536b/7, 536b/10, 537a/2, 537a/5, 537a/8, 537a/10,
bâzirgânlık(F): Alış veriş, tüccarlık. 0002 561a/2, 563a/3,
b.-dan : 0001 563a/5,
becidd (F): Ciddî, gerçek.
b.-dur- : 543a/8,
bedbahtırak: Çok fazlabahtsız, talihsiz. 0003 605a/1, 608a/10, 609a/3,
bed-(f)rûzî(f): Kötü, fena kısmet.
b.-lerdür: 0001 543b/5,
begen- : Beğenmek.
b.-di : 0001 585a/7,
begenil- : Beğenilmek, hoşa gitmek.
b.-miş : 0001 538b/5,
bekleyici : Bekleyici, gizleyici, saklayıcı. 0001 583b/8,
b.-ler : 0001 585a/7,
beled (A): Şehir, memleket. 0001 607a/7,
belki (F) : Yoksa, öyle değil, bilakis, doğrusu. 0019 537a/6, 538a/8, 544a/4, 573a/8, 575a/6, 589a/2, 589a/4, 589b/1, 589b/8, 590a/1,
bellü : Belli, bilinen. 0008 560b/5, 562a/3, 566a/6, 573b/6, 574a/2, 581a/5, 599b/2, 599b/3, 570b/8, 571a/1, 590a/1,
b.-eyle : 0006 556b/1, 567a/4, 568b/8,
b.-ler : 0002 546a/7, 550b/9,
belürsüz : Belirsiz, bilinmeyen.
b.-eyle- : 0001 537b/10,
belürikence: Belirince. 0001 611a/11,
ben : Ben (1. Teklik Şahıs Zamiri) 0020 536b/1, 553a/7, 555b/11-11, 557a/8, 560a/8, 560b/1, 573b/5, 577b/8, 557b/9, 571a/5, 573b/9, 576a/5, 582b/9, 584b/7, 585b/11, 587a/11, 606b/4, 606b/5,
b.-den : 0002 560b/3, 578a/5,
b.-i : 0012 560a/7, 564b/4, 571a/4,
b.-ümçün: 0002 536b/1, 571a/3,
b.-ümiledür: 0001 573b/10,
bend (F) : Bağ, yular, râbıta, bağlama.
b.-ler : 0001 586a/1,
b.-ini : 0001 607a/4,

beñdeş : Eş, benzer, emsal.
b.-i : 0001 616a/5,
b.-leri : 0001 542b/5,
b.-lerin : 0001 592b/3,
b.-lerüñüzi : 0001 538b/2,
beñdeşsüz: Benzersiz, eşsiz. 0006 556b/6, 558a/5, 560a/2, 561b/10, 566b/8, 603a/9,
b.-dür : 0003 545a/10, 556b/10, 571b/3,
Benî İsrâil (A): İsrail oğulları, Yahudiler. 0002 560a/11, 561b/4,
beñzeri kim: Ki o benzeyen. 0001 555b/9,
beraber : Birlikte, hep beraber. 0001 556a/8,
b.-dür : 0001 563b/11,
b.-eyle- : 0001 608b/2,
b.-ol- : 0001 546a/10,
berk : Sağlam, sıkı ,katı, sert, şiddetli, hızlı. 0005 560a/6, 593b/1, 593b/4, 594b/10, 607a/3,
b.-dür : 0001 576a/7,
berkinil-: Sağlamlaştırılmış, sertleştirilmiş.
b.-miş : 0001 555b/4,
berkirek : Daha fazla sağlam, sıkı, katı, sert, şşiddetli, hızlı.
b.-siz : 0001 597a/2,
beslen- : Yemek yemek.
b.-mişler: 0001 543a/7,
beyân (A) : Anlatma, açık söyleme, bildirme.
b.-eyle- : 0001 547b/5,
beytü'l-muḳaddes (A): "Mukaddes ev ". Kudüs. 0001 610a/4,
beyyine(A): Delil, şâhit ,tanık. 0001 611a/11
beze- : Süslemek, donatmak.
b.-dük : 0001 571b/8,
bezek (g) : Süs, ziynet eşyası. 0001 548a/3
bezenil- : Süslenilmek, donatılmak. Tezyin edilmek.
b.-diler : 0001 592a/3,
bıraḳ (ğ)- : Bırakmak, atmak.
b.-a : 0001 602a/6,
b.-avuz : 0001 585b/3,
b.-dı : 0003 553b/3, 589b/9, 608a/7,
b.-duñuz: 0001 547a/5,
b.-mamışmıssa: 0001 553b/6,
b.-ur : 0001 593b/9,
b.-ursız : 0001 557a/3,
bıraḳ(ğ)ıl-: Bırakılmak, atılmak.
b.-dı : 0001 537a/6,
bırağın- : Bırakınmak, atınmak. 0001 572a/2,
bıraḳ(ğ)ınıl-: Bırakınılmak, atınılmak.
b.-a : 0002 572a/4, 614a/3,
b.-dı : 0001 576b/2,
bıraḳ(ğ)ıcı- : Bırakan, atn kişiler.
b.-lar : 0001 593a/2,
bıñar : Pınar, kaynak.
b.-dan : 0001 542b/2,
bi 'at (A) : Kabul ve tasdik muamelesi.
b.-eyle- : 0001 559b/1,
bigi : Gibi. 0001 549a/11,
bik(i)r (A) : Dokunulmamış, kız oğlan kız, genç kız; kızlık. 0001 570a/2,
b.-ler : 0001 543a/2,
bil : Bel. 0001 590b/9,
bil- : Bilmek, anlamak, haberdar olmak, tanımak.
b.-di : 0001 590a/6,
b.-dük : 0001 595b/1,
b.-düñüz : 0001 543b/11,
b.-düñüzse: 0001 544b/1,
b.-e : 0004 547a/4, 549a/3, 599a/8, 600a/2,
b.-eler : 0003 537a/7, 594b/5, 594b/6,
b.-esin : 0001 572b/10, 601b/1,
b.-esiz : 0004 569a/5, 574a/1, 613b/2, 613b/3,
b.-medi : 0002 610b/5, 610b/10,
b.-medüm : 0001 578a/3,
b.-medüñ : 0003 551a/1, 606a/6, 614a/9,
b.-mez : 0004 567a/6, 572b/3, 588a/9, 609b/3,
b.-mezin : 0001 585a/3,
b.-mezler : 0002 564a/9, 576a/6,
b.-mezsiz : 0001 543b/10,
b.-mezüz : 0001 583b/8,
b.-mişmissedüñüz : 0001 613b/3,
b.-üñ : 0002 547b/4, 548a/2,
b.-ür : 0007 545b/4, 551a/2, 563a/9, 565a/4, 565a/5, 581a/9, 604b/9,
b.-ürin : 0001 557a/8,
b.-ürise : 0001 557a/11,
b.-ürler : 0003 575b/3, 580b/4, 600a/8,
b.-ürlerken: 0001 552b/4,
b.-ürseñüz : 0002 558b/10, 562b/11,
b.-ürsiz : 0001 560a/8,
b.-ürüz : 0001 564b/3,
bildi kim : Ki bildi. 0002 586b/5, 586b/6,
bildük kim : Ki bildik. 584a/1,
bildüm kim : Ki bildim. 577b/8,
bile : İle, birlikte, beraber, dahi. 0002 549b/8, 585a/7,
bileler kim : Ki bileler. 585a/1,
bilici : Bilen, bilgin, âlim. 0004 556b/3, 566b/8, 569b/5, 592b/7,
b.-dinyaña: 0001 562b/6,

b.-dür : 0012 545b/2, 545b/10, 550b/1, 551a/8, 552a/4, 559a/7, 562b/4, 564b/6, 565a/6, 566a/4, 569b/1, 572b/2,
bilür kim : Ki bilir. 0001 586b/1,
bilürler kim: Ki bilirler. 0001 590b/4,
bil(i)dür-: Bildirmek, anlatmak. 597b/10, 600a/11, 600b/1, 600b/10, 601a/10, 604a/3, 611a/7, 602b/10, 613a/4, 613a/11, 614a/4,
b.-di : 0013 576b/10, 587b/10, 593a/7,
b.-eñdür: 0004 558b/9, 574a/10, 574a/11
b.-ür : 0001 607b/5,
bilin- : Bilinmek, anlaşılmak.
b.-e : 0001 540b/1,
b.-memiş: 0001 550a/7,
b.-mez: 568b/3,
b.-miş: 0003 543b/1, 579b/10, 593b/1,
bilmek : Bilmek, anlamak, idrak etmek. 0002 573b/5, 613b/3,
bilmeklü: Bilerek, anlayarak.
b.-ol- : 0001 561a/10,
bilezük : Bilerzik.
b.-ler : 592a/4,
biñ : Bin sayısı. 0002 579a/6, 611a/8,
bin- : Binmek.
b.-esin : 0001 602b/7,
bindür- : Bindirmek.
b.-dük : 0002 536b/4, 577a/9,
bir : Bir kere, tek, ilk, diğeri, öbür. 0049 536a/1, 536a/9, 537a/4, 537b/2, 538b/1, 539b/10, 542a/9,
b.-dür : 0001 616a/4,
biregü : Bir kimse, başkası. 0001 578b/8,
biri : Herhangi birisi, bir kimse.
b.-nden: 0001 586b/3,
b.-sidür : 0001 588b/1,
birbiri : Birbiri.
b.-i : 0002 550b/2, 571b/4,
b.-ne : 0003 539a/11, 613b/9, 613b/10,
b.-ñüze : 0002 568a/7, 613b/1,
b.-ñüzi : 0001 606b/7,
biribir : Birbiri, birbiri ardınca. 0002 542b/9, 584b/4,
b.-i : 0006 577a/3, 581b/8, 582a/2, 592b/11, 601b/8, 607b/1,
b.-in : 0001 607b/9,
birgün : Birgün, herhangi birgün. 0002 591a/10, 592b/2,
birince : Biri nisbetinte biri kadar. 0003 569b/3, 575a/10, 578b/6,
b.-ler : 0003 569b/3, 575a/10, 578b/6,
b.-ñüz : 0002 564b/11, 565a/1,
b.-si : 0001 592a/10,
biş : Beş sayısı. 0001 615a/6,
b.-üñ : 0001 551a/4,
biş- : Pişmek, olmak.
b.-miş : 0001 614b/1,
biten : Biten, sona eren. 0002 538b/10-10,
bitürici : Bitiren sona erdiren.
b.-ler : 0001 542a/2,
bitür- : Bitirmek, sona erdirmek.
b.-di : 0001 582a/4,
b.-dük : 0001 598b/1,
b.-ürsiz: 0001 544a/1,
bitmek(g): Bitmek, sona ermek.
b.-i : 0001 548a/5,
bitüm : Bitim, sona erim.
b.-i : 0001 578a/3,
bitürmek: Bitirmek, sona erdirmek. 0001 582a/5,
biti : Mektup, yazılmış şey. 600b/10, 601a/9, 602a/10, 602b/1,
b.-dür: 0002 600b/11, 601a/10,
b.-ler : 0002 589a/3, 599a/6,
b.-mi : 0001 577b/8,
b.-si : 0007 577b/7, 578a/2, 599a/6,
biz : Biz (1.Teklik Şahıs Zamiri) 0051 537a/5, 537a/8, 537b/1, 537b/5, 538a/7, 538a/11, 543a/1, 543a/10, 543b/6, 543b/8,
b.-den: 0006 537a/4, 555a/2, 583b/10,
b.-e : 0006 546b/11, 551b/1, 565a/11, 572a/6, 573b/10, 588b/9,
b.-i : 0004 555a/1, 558a/3, 558a/4, 570b/4,
b.-üm : 0006 570b/4, 575a/11, 578b/6, 586a/1, 606a/2, 609a/1,
b.-ümdür: 0001 609a/1, 583b/10, 584a/5-5,
bîzâr (F): Küskün, bıkmış, uzak.
b.-laruz: 0001 557b/7,
b.-ven: 0001 555b/11,
bizedek: Bize doğru.
b.-dür: 0001 606a/1,
boğaz : Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar.
b.-a : 0001 586a/2,
boğazla- : Herhangi bir canlının boynunu sıkmak, kesmek. 615a/6,
bos(ı)tân (F): Sebze bahçesi. 0001 574b/8,
b.-lar : 0003 581b/10, 595a/2, 595b/3,
boş : Boş, dolu olmayan. 0001 602a/7,
botlacı : Gebe (Deve). 0001 599a/2,
boy(u)n : Boyun, kefil. 0001 590a/5,

574b/1, 574b/2, 611a/3,
b.-dut- : 0002 575b/10, 585b/9,
b.-ında : 0001 616a/1,
b.-un : 0001 578a/5,
b.-vir- : 0007 555a/7, 566a/5-5, 566b/3,
bölük(g) : Parça, kısım, grup, cemaat. 0011 542a/9, 543a/3, 543a/4, 561b/4, 561b/5, 572a/4, 583a/3, 586b/3, 612b/1-1, 612b/8, 614a/11, 615b/5,
b.(g)- : 0003 540a/2-2, 553a/4,
b.(g)-idür: 0001 553a/4,
b.-ler : 0005 580b/2, 583b711, 595a/4,
budaḳ : Dal.
b.-lar : 0002 540b/7, 593b/8,
bugün : Bugün, şimdi. 0005 546b/7, 570a/7, 575a/4, 578a/10, 601b/11,
b.-den : 0001 547a/8,
buḳağu : Hayvanın ayağına vurulan köstek.
b.-lar : 0001 591a/2,
bul- : Bulmak.
b.-asız : 0001 587a/2,
b.-dı : 0002 609b/3-3,
b.-duḳ: 0001 583b/4,
b.-madı: 0001 609b/2,
b.-madılar: 0001 582b/4,
b.-maya: 0001 550b/1,
b.-mayam: 0001 584b/8,
b.-mayasız: 0001 552a/7,
bulıt(d) : Bulut.
b.-dan: 0001 544a/6,
b.-ı : 0001 581b/8,
bulmaḳ: Bulmak. 0001 583b/10,
b.-dınyaña: 0001 583a/5,
bundurmış: Haddini aşmış, şımarmış. 0001 537a/7, 537a/8,
burın : Burun. 0001 574b/7,
burc (A): Herhangi bir şekil gösterilen ve kendisine özel bir ad verilen hareketsiz yıldızlar kümesi. 0001 603a/4,
b.-lar : 0001 603a/4,
burtar-: Yüzünü buruşturmak.
b.-dı : 0001 587b/7,
b.-mışdur: 0001 590a/4,
buyrın-: Emredilmek.
b.-lar : 0001 570a/6,
buyrış- : Paylaşmak.
b.-uñ : 0001 568a/6,
buyruḳ(ġ): Emir, ferman. 0002 569a/4, 600b/2,
b.-ı : 0003 547a/7, 599b/1, 606b/10,
b.-ıdur: 0001 567b/10,
b.-ından: 0001 568b/1,
b.-umuz: 0001 538b/1,
buyrul- : (Krş. buyrıl-) Emredilmek, emrolunmak.
b.-madılar : 0001 611b/8,
buyur- : Buyurmak, emretmek.
b.-dı : 0002 570a/6, 598a/10,
b.-urlar : 0001 548bb/8,
bühtân (A): Yalan, iftirâ.
b.-i : 0001 559b/4,
bürçek : Alından ve şakaktan sarkan saç, kâkül.
b.-ler : 0001 540b/2,
bürûc (A) : Hisarlar, kuleler. 0001 603a/2,
bürül- : Bükülmek.
b.-miş : 0001 616a/2,
bürün- : Giyinmek.
b.-miş : 0001 585b/1,
büt (F) : Put.
b.-lerdinyaña: 0001 580b/10,
b.-leri : 0001 582b/1,

-C-

cân (F): Can, ruh, hayat, gönül. 0001 607a/4,
c.-ın : 0002 596a/6, 596a/7,
c.-lar : 0001 599a/4,
c.-umuzdan: 0001 571a/7,
canavar (F): Canavar, zaralı hayvan.
c.-ları: 0001 599a/3,
câẕûlıḳ (F) : Cadılık, büyücülük. 0001 587b/8,
c.-dur : 0002 536a/1, 560b/4,
c.-ları : 0001 596b/9,
Cebrâ'îl(A) : Peygambere emre vasıta olan dört büyük melekten biri. 0004 569b/8, 579a/5, 595b/9, 611a/9,
cehdlıḳ (A): Çalışma, çabalama.
c.-eyle-: 0001 602a/8,
cehdlık (A): Çalışma, çabalama.
c.-eyle-: 0001 602a/9,
cehennem (A): Âhirette, günâhkâr kulların gideceği azap yeri, tamu. 0003 603b/2, 606b/11, 612a/1,
c.-dür : 0001 613a/9,
c.-ol- : 0001 595a/7,
cem' (A): Toplama, yığma.
c.-ol- :0001 573b/3,
cemâ'ât(A):İnsan toplulukları. 0001 538a/7,
c.-ümüz: 0001 538a/7,
cevr (A) : Haksızlık, ezâ, cefâ, eziyet, gadir, zulüm; sitem.
c.-eyle- : 0001 609b/4,
cezâ (A) : Ceza, azap. 0006 579b/11, 588b/9, 600a/10 600a/11 600b/1, 601a/1,
602a/2, 610a/9, 614b/9,
c.-sıdur: 0001 556a/3,
c.-vir- : 0005 544b/9, 570a/8, 595a/10,
cezâ-yi ḥisâb (A) : Sayılan cezalar. 0001 600a/6,
cığan : Cimri, bahil, hasis.
c.-ol- : 0001 608b/9,
cinn (A) : Gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibâret bir *yaratık (mahlûk). 0001 583a/1,
cum'a (A): Perşembeden sonra gelen gün. 0003 561b/7, 562b/9, 603a/5,
cühûd (A): Yahudi, cıfıt. 0001 559b/8,
c.-ol- : 0001 562a/11,

-Ç-

çadır : Keçe, deri, kıl, sentetik kumaş veye sık dokunmuş kalın bezden yapılarak direklerle tutturulan taşınabilir barınak, oba, otağ.
ç.-lar : 0001 541b/6,
çağır- : Seslenmek, haber vermek.
ç.-ma : 0001 609b/5,
çalab (p): Tanrı, Allah, rab.
ç.-ıları : 0012 547b/10, 575b/4, 577a/7, 580a/1, 580a/2, 583b/9, 592a/4, 608b/2, 611a/9, 612a/4, 612a/11, 613a/2,
ç.-ılarına: 0001 572a/1,
ç.-ılarından: 0002 572a/11, 601a/6,
ç.-ılarındınyaña : 0001 590a/3,
ç.-ın kim: 0001 547b/1,
ç.-ındanyaña: 0001 586b/1,
ç.-ındınyaña : 0002 592b/5, 596a/1,
ç.-ısı : 0020 539a/9-9, 540b/6, 556a/1, 568b/1, 569b/10, 571a/8, 576b/3, 584a/11, 585a/8,
ç.-ısına: 0009 580b/5-5, 584a/4, 602a/5, 602a/7, 612b/9, 614b/5, 616a/8, 616b/3,
ç.-ısından: 0004 544b/4, 576b/2, 578b/5, 612a/7,
ç.-ısını : 0001 536a/11,
ç.-um : 0011 555a/1, 555a/3, 565b/3, 571a/3, 581a/10, 582a/8, 582b/6, 582b/8, 585a/4, 606b/3, 606b/5,
ç.-uma : 0001 584b/4,
ç.-umuz: 0007 558a/2, 558a/3, 558a/4, 564b/3, 570b/4, 575a/11, 583a/7,
ç.-umuzdan : 0001 591a/10,
ç.-umuzdınyaña: 0001, 575b/1,
ç.-umuzı: 0001 583a/6,
ç.-umuzuñ: 0001 575a/9,
ç.-uñ : 0028 539b/7, 541b/10, 544b/11, 545a/6, 574a/7, 574a/10 576a/10, 577b/5, 579a/1, 585b/7,
ç.-uña : 0002 587a/6, 602a/9,
ç.-uñdan: 0002 574b/11, 595b/6,
ç.-uñdınyaña: 0003 596b/7, 607a/5, 610a/1,
ç.-uñdınyañadur : 0004 589b/6, 590a/7, 597b/4, 610b/6,
ç.-uñuñ : 0001 603b/5,
ç.-uñuz: 0001 570a/10,
ç.-uñuza: 0001 546a/4,
ç.-uñuzdan: 0003 548a/10, 567a/2, 581b/7,
ç.-uñuzdur: 0001 569b/1,
ç.-uñuzuñ: 0031 539a/5, 539a/8, 539a/10, 539b/3, 539b/6, 539b/8, 539b/11, 540a/1, 540a/5, 540a/7,
ç.-uñuzven: 0001 596b/10,
çalış- :Savaş, cenk, çarpışma, çalışmak savaşmak.
ç.-dılar : 0002 546b/2, 558b/4,
ç.-dur : 0001 549a/2,
ç.-ınılasız: 0001 555a/8,
ç.-madılar : 0001 558b/1,
ç.-mayalar: 0001 555b/3,
ç.-tı : 0001 546a/11,
ç.-urlar : 0003 560a/5, 586b/8, 586b/9,
çalış : Çarpışma, cenk, muharebe.
ç.-lar : 0001 555b/5,
çalışan : İş yapan veya savaşan kişiler.
ç.-lar : 0001 555a/10,
çâr-mîḫ (F) : "Dört çivi": çarmık, suçluyu haça germek için kurulmuş put şeklindeki darağacı, salîp. 0001 606a/10,
çekürge : Çekirge. 0001 536a/7,
çerâğ (F) : Fitil, mum.
ç.-ı : 0001 594b/11,
çeşme : Pınar, su kaynağı. 0005, 541b/1, 591a/2, 591b/2, 601b/5, 605b/4,
ç.-den : 0001 605a/11,
ç.-dür : 0001 540b/9,
ç.-ler : 0001 536b/3,
ç.-lerde : 0001 594a/6,
ç.-si : 0001 591a/1,
ç.-sindedür: 0001 601b/5,
çıḳ- : Çıkmak, sonuçlanmak.
ç.-acak : 0001 567b/2,
ç.-alar : 0002 536a/7, 553b/1,
ç.-amayanlar: 0001 555a/10,
ç.-amayasız: 0001 540a/4,
ç.-anlar : 0001 600a/9,
ç.-asız : 0001 540a/3,
ç.-avuz : 0001 555a/7,
ç.-masunlar: 0001 567a/3,
ç.-uñ : 0001 540a/4,
çıḳar- : Çıkarmak, yaratmak, sonuçlandırmak. 0003 539b/2, 545b/5, 604a/6, 582a/6, 612a/9,
ç.-ara : 0004 546a/7, 564a/7, 568b/9,
ç.-avuz : 0001 595a/1,
ç.-dı : 0004 597a/4, 597a/5, 604b/7,
ç.-dılar : 0001 558b/5,
ç.-ınalar: 0001 580b/9,

ç.-madılar: 0001 558b/1,
ç.-mañ : 0001 567a/2,
ç.-urlar : 0001 557a/5,
ç.-ursız : 0001 544a/8,
çıḳarıcı : Çıkaran, yaratan. 0001 612b/6,
çıḳarınıl- : Çıkarılmak, yaratılmak, sonuçlandırılmak.
ç.-ınılalar: 0001 555a/10,
ç.-ınılasız: 0001 555a/6,
ç.-ınıldı : 0001 554b/2,
çıḳarmaḳ(ġ)-: Çıkarmak, sonuçlandırmak. 0002 558b/6, 582a/6,
çıḳıcı : Çıkan. 0001 582b/8,
ç.-lar : 0002 541b/1, 600b/10,
ç.-lardur: 0001 547b/4,
çıḳmaḳ(ġ)-: Çıkmak, sonuçlanmak. 0002 553b/6, 612b/7,
ç.-ı : 0001 569b/1,
ç.-ını : 0001 608a/7,
çiçek : Çiçek. 0001 539a/3,
çift : Eş, karı koca, zevce. 0003 540b/11, 590b73, 606a/4,
ç.-ler : 0001 594b/7,
çiftlen- : Çiftleşmek, eşleşmek.
ç.-ile : 0001 599a/4,
çileyin : Yağmur serpintisi, yağmur damlaları. 0001 548a/4,
[civildemek] çivşeşü söylet-: Fısıldaşmak. 0001 551a/9,
[civildemek] çiviş-: Fısıldamak.
ç.-esiz : 0001 551b/4,
ç.-meñ : 0001 551b/4,
ç.-şeşüñ : 0001 551b/5,
[civildemek] çivşeşmek: Fısıldamak. 0001 551b/7,
çivi : İki şeyi birbirine tutturmak için çakılan, ucu sivri, başlı, metal veya ağaçtan yapılmış ufak çubuk. 0001 551b/4,
çoḳ : Çok. 0013 541b/4, 542b/11, 547b/3, 549a/7, 549b/3, 566b/6, 574b/2, 574b/4, 584b/10, 587a/8, 595a/2, 606b/9, 615a/5,
ç.-eyle- : 0001 606a/11,
ç.-ı : 0001 582b/2,
ç.-ıraḳ : 0001 551a/5,
ç.-ol- : 0001 563a/2,
çoḳluġ : Çokluk, fazlalık.
ç.-ıla : 0002 548a/3, 613b/1,
çöp : Yararsız, pis veya zararlı olduğu için atılan ufak tefek şeylerin hepsi. 0001 604b/7,
çün : Çünki, madem ki, için. 0001 587a/11,
çüri- : Çürümek.
ç.-miş : 0001 596b/1,

-D-

dağı : (Krş. dakı). Dahi, ve, başka daha ziyâde, henüz, artık, bir daha , yine, yine de. 0005 553a/10, 554b/9, 560b/9, 561a/1, 615a/5,

daim (A) : Sürekli, daima.
d.-lerdür: 0001 579b/9,

dane : Tane, adet. 0003 539a/4, 595a/2, 598b/1,

dañla : Sabahleyin, sabah vakti, sabah olur olmaz. 0001 588b/1,

dakı : (krş. dagı) Ve, ile, ancak, çünkü, (Bağlama edatı) 1033 535b/11-11, 536a/1, 536a/2-2-2, 536a/3, 536a/10, 536a/11, 536b/2, 536b/4-4, 536b/6, 536b/7-7,

dartışıcı : (Krş. tartışıcı). Tartışıcı.
d.-lardur: 0001 594b/5,

de- : (Krş. Dimek)Demek, söylemek.
d.-dük : 0001 538a/11,

def ' (A) : Öteye itme, savma, savulma.
d.-eyle-: 0002 578b/8, 579a/3,

degşür- : Değişmek, değiştirmek.
d.-evüz : 0004 543b/10, 575a/11, 580b/6, 592b/3,
d.-ivir- : 0001 569b/10,

degşürmek: Değişmek, değiştirmek. 0001 592b/4,

degül : Değil. 0057 538b/1, 543a/6-6, 547a/4, 548a/2, 548a/8, 550a/6, 551b/7, 551b/8, 552b/3-3, 10,
d.-in : 0001 573b/5,
d.-ler : 0002 549b/8, 600a/10,
d.-sin : 0004 574a/7, 597b/4, 605b/10-
d.-siz : 0003 572a/7, 615a/10, 615a/11,
d.-üz : 0002 543b/9, 580b/6,
d.-ven : 0003 558a/1, 584b/6, 615a/10,

degür- : Eriştirmek, yetiştirmek, ulaştırmak, duyurmak, değdirmek, dokundurmak.
d.-diler : 0001 585a/8,
d.-meñ : 0001 568a/3,

degürmek : Eriştirmek, yetiştirmek, ulaştırmak, uyurmak, değdirmek, dokundurmak. 0002 566a/6, 584b/8,

degin : Kadar, dek, denli, yan, doğru. 0003 575b/9, 581a/8, 602a/9,

degzin- : Devretmek, çevrilmek, dönmek dolaşmak.
d.-di : 0001 574b/10,
d.-ürler : 0002 540b/4, 542b/1,

degzinici : Dönen, dolaşan kişi. 0001 574b/10,

deg- : Değmek, ulaşmak, düşmek.
d.-medi : 0001 566a/2,

delü : Aklını kaybetmiş, deli. 0001 574a/7,
d.-dür : 0003 536a/11, 574a/10, 576b/6,

delülik : Delilik.
d.-de : 0001 537a/5,

demür : Demir.
d.-i : 0001 549a/2,

deñ- : Denmek, söylenmek.
d.-ecek : 0001 579b/4,

deñiz : Deniz. 0001 539a/11,
d.-de : 0001 539b/5,
d.-ler : 0002 599a/4, 600a/1,

depele- : Öldürmek, çiynemek, ezmek, katletmek.
d.-di : 0001 537a/11,
d.-diler : 0001 608b/1,
d.-meyeler: 0001 559b/3,
d.-rdi : 0001 599a/6,

depredil- : Hareket ettirilmek, yerinden oynatılmak.
d.-e : 0001 542a/3,

depredinil- : Kımıldatılmak, sarsılmak.
d.-di : 0001 612a/9,

depren- : Hareket etmek, kımıldamak, sarsılmak.
d.-e : 0002 572b/8, 586a/3,

deprenmek: Hareket ettirmek. 0001 542a/4,

depret- : Hareket ettirmek, kımıldatmak, sarsmak.
d.-me : 0001 589b/9,

depretmek: Hareket ettirmek. 0001 612a/9,

dere : Dere.
d.-de : 0002 596b/5, 606a/9,

derecât (A): Derece kelimesinin Arapça çokluk hali.
d.-lar : 0001 552a/3,

derece (A) : Basamak, rütbe, miktar.
d.-dinyaña : 0001 546b/1,

deri : Deri.
d.-leri : 0001 579b/4,
d.-lerüñ : 0001 587b/11,

dermeg : Toplamak, biriktirmek.
d.-i : 0001 541a/2,

destûr (F) : İzin, müsâde, töre.
d.-ıla : 0004 551b/9, 554a/1, 566a/3, 611a/9,
d.-vir- : 0002 594a/1, 595b/10,

deve : Deve.

d.-dinyaña: 0001 605b/7,
d.-ler : 0002 554a/3, 599a/2,
d.-lerdür : 0001 593b/10,
d.-sin : 0001 608a/11,
d.-yi : 0002 537a/8, 608b/1,
devlet (A) : Bir hükûmet idâresinde teşkîlâtlandırılmış olan siyâsî topluluk. 0001 554a/9,
dınıl- : Sessiz olunmak, huzura kavuşmak.
d.-a : 0001 607a/4,
dıvar : Duvar. 0001 547a/2,
d.-lar : 0001 555b/4,
dib : Dip, herhangi bir şeyin sonu.
d.-inden : 0001 537a/1,
d.-lerüdür: 0002 537a/1, 577a/4,
diken : Diken.
d.-den : 0001 605b/1,
dikil- : Dikilmek.
d.-miş : 0001 580b/10,
dil : Konuşma organı. 0001 607b/3,
d.-lerini : 0001 557b/1,
dile- : İstemek, dilemek, arzulamak.
d.-di : 0008579a/3, 583b/9, 588a/7, 588b/2, 589a/5, 599b/6, 600a/5, 604b/8,
d.-diler : 0001 537b/9,
d.-düñ : 0001 563b/11,
d.-medüñ: 0001 564a/1,
d.-meyesiz: 0001 599b/7,
d.-mezsiz : 0001 592b/5,
d.-mezüz : 0001 591a/9,
d.-mişmissedük: 0002 544a/2, 544a/6,
d.-ñ : 0003 559a/5, 581b/7, 587a/3,
d.-r : 0013 539b/9, 548b/2, 549b/10, 554a/5, 562a/6, 568a/8, 568a/9, 576a/8, 589a/2, 589b/1, 592b/7, 596b/6, 603b/8,
d.-rsiz : 0001 573b/8,
d.-süñler: 0001 559a/5,
d.-ye : 0005 589a/6, 592b/4, 592b/6, 598a/9, 599b/8
d.-yem : 0001 557b/11,
d.-yevüz : 0001 592b/3,
dilek (g) : Arzu, istek, şefaat.
d.-inden : 0001 597b/1,
d.-lerine : 0001 536a/2,
dileklü : Arzulu, istekli.
d.-ler : 0001 583b/11,
dilenci : Dilenen kişi.
d.-ye : 0001 609b/5,
din : Din, inanç. 0003 558b/1, 558b/5, 560b/11,
d.-dür : 0001 611b/10,
d.-i : 0001 611b/9,
d.-ile : 0001 560b/11,
d.-ine : 0001 615b/5,
d.-üm : 0001 615b/1,
d.-üñüz : 0001 615b/1,
dinleñmek : Dinlenmek, istirahat etmek. 0009 542a/9, 545a/1, 575b/4, 580b/3, 592a/2, 594b/7, 600a/9, 601a/11, 601b/2,
d.-den : 0001 613b/5,
dir- : Toplamak, biriktirmek, birleştirmek.
d.-di : 0003 579b/5, 596b/9, 614a/1,
d.-dük : 0001 594a/3,
d.-e : 0001 565b/6,
d.-erler : 0001 602b/10,
d.-meyevüz : 0001 589a/11,
direk : Direk.
d.-ler : 0003 606a/8, 614a/6-6,
diri : Diri, canlı. 0001 593b/3,
d.-dür : 0001 547b/4,
d.-lere : 0001 593b/4,
dirici : Toplayıcı bir araya getirici. 0001 593b/3,
diril- : Bir araya gelmek, toplanmak.
d.-di : 0001 602b/6,
d.-meye : 0001 605a/2,
d.-miş : 0002 555b/6, 586a/4,
d.-mişlerdür : 0001 543b/1,
dirild- : Bir araya gelmek, toplanmak.
d.-e : 0001 598a/9,
dirildil- : Bir araya getirtilmek.
d.-mişlerdür: 0001 600b/8,
dirilmek : Bir araya gelmek, toplanmak. 0001 572b/6,
dirlik(g) : Yaşayış, hayat, sağlık. 0008 548a/2, 548a/8, 577b/9, 585b/6, 594b/10, 597a/10, 605a/2, 613a/8,
d.-güm : 0001 607a/2,
d.-i : 0002 571b/2, 605a/4,
dirmek : Toplamak, biriktirmek, birleştirmek. 0001 606b/8,
dişi : Dişi. 0002 590b/3, 608a/11,
d.-yi : 0001 608b/6,
ditre- : Titremek.
d.-ye : 0001 596a/9,
ditrenil- : Titrenilmek, üşümek.
d.-mişlerüz: 0001 544a/3,
ditreyici : Titreyen kişi. 0001 596a/9,
dizil- : Dizilmek, sıraya koymak.
d.-miş : 0003 542b/9, 595b/9, 605b/6,
dost (F) : Arkadaş, dost.

d.-dut- : 0002 558b/6, 558b/7,
d.-lar : 0001 557a/3,
d.-larısız : 0001 562b/1,
dostlıḳ(ġ) : Arkadaşlık. 0001 558a/10,
d.-dan : 0001 557a/4,
d.-eyle- : 0001 559b/8,
d.-ı : 0001 557a/8,
döğ- : Ezmek. 0001 606a/11,
döğüci : Ezici. 0003 613a/4-4, 613a/5,
d.-yi : 0001 576b/11,
dök- : Dökmek.
d.-dük : 0001 598a/11,
d.-er : 0001 543b/7,
döklinici : Yuvarlanan. 0001 536b/2,
dökilin- : Yuvarlanılmak.
d.-ür : 0001 590b/1,
dökmek : Dökmek. 0001 598a/11
dökül- : Dökülmek, yuvarlanmak.
d.-e : 0002 599a/1, 600a/1,
d.-miş : 0001 542b/10,
dölen- : Çoğalmak, karar kılmak, huzura kavuşmak, durmak sükunet bulmak.
d.-di : 0001 609a/10,
d.-mediler: 0001 597b/6,
dölenici : Çoğalan, huzura eren. 0001 607a/4,
d.-lerken: 0001 595a/8,
dön- : Dönmek, bozulmak, vazgeçmek. 0001 607a/5,
d.-di : 0001 586b/5,
d.-diler : 0002 601b/8, 601b/9,
d.-e : 0003 571b/7-7, 602a/11,
d.-ecek : 0009 547a/10, 551b/3, 558a/3, 565a/4, 566a/2, 570b/7, 572a/1, 595a/8, 596a/1,
d.-erler : 0002 550a/10, 551a/9,
d.-ersevüz : 0001 564a/7,
d.-ler : 0001 612b/1,
d.-meye: 0001 602b/4,
d.-üñ : 0001 546b/11, 570a/9,
döṉder- : Döndermek, çevirmek.
d.-di : 0001 554a/6,
d.-dük : 0001 610a/7,
d.-meñ : 0001 558b/11,
d.-mezsiz : 0001 544b/10,
döndür- : Döndermek, çevirmek. 0002 571b/5, 571b/6,
d.-di : 0001 554a/2,
d.-diler : 0002 563b/10, 565a/11,
d.-eler : 538a/7, 55a/11,
d.-ürler : 0001 563b/10,
döndürüci : Döndüren, geri çeviren. 0001 587b/11,
döndürin- : Döndürülmek.
d.-ürler : 0001 563b/8,
döndürünil- : Döndürülmek, çevrilmek.
d.-e : 0001 545b/9,
d.-esiz : 0001 562b/6,
dördünci : Dördüncü.
d.-lerdür : 0001 551a/4,
döşe- : Döşemek, çevirmek.
d.-di : 0002597a/5, 608a/6,
d.-düm : 0001 587b/2,
d.-yeler : 0001 557a/11,
döşek : Yatak. 0002 582a/7, 594b/7,
döşemek : Döşemek, çevirmek. 0001 0001 587b/2,
döşenil- : Döşenilmek.
d.-di : 0001 605b/9,
d.-miş : 0001 605b/6,
du 'â (A) : Dua, niyaz.
d.-da : 0001 610a/1,
dudaḳ : Dudak. 0001 607b/3,
dur- : (Krş. turmak). Durmak.
d.-alar : 0001 542a/10,
d.-dı : 0001 584b/2,
d.-ur : 0001 593b/4,
d.-urlar : 0002 542b/9, 553a/1,
durmaḳ- (Krş. turmak). Durmak.
d.-dan : 0001 540b/6,
durur- : (Krş. turexcmak). Durdurmak, ifâ etmek, dikmek.
d.-uñ : 0003 539a/1, 552a/11, 586b/10,
dut- : (Krş tutmak). Alıkoymak, yakalamak.
d.-a : 0002 586a711, 592b/5,
d.-ar : 0002 573a/7, 616b/6,
d.-dılar : 0001 552b/6,
d.-duḳ : 0001 586a/7,
d.-madı : 0001 583a/7,
d.-mañ : 0001 557a/2,
d.-mayalar: 0001 595a/8,
d.-maz : 0001 573a/3,
d.-tı : 0003 537a/11, 546a/5, 596b/11,
d.-tılar : 0001 563a/11,
d.-tuḳ : 0001 538a/4,
d.-uñ : 0002 554a/10, 567a/8,
dutunıl- : Yakalanmak.
d.-mış : 0001 599b/1,
dutmaḳ(ġ): (Krş. tutmak). Tutmak. 0002 577a/8, 586a/8,
d.-ı : 0002 538a/4, 613b/5,
düğün : Düğün.
d.-lerde : 0001 616a/10,
dükel (dükeli): Hep, hepsi, bütün, cümle, herkes. 0001 560b/11,
d.-i : 0003 555b/4, 579b/3, 596a/3,

d.-in : 0003 538a/4, 550b/10, 560b/11,
d.-ine : 0001 546b/2,
dümük(g): Meşgale, iş güç.
d.-üm : 0001 539b/11,
dün : Evvelki gün, gece.
d.-üñ : 0001 586b/2,
dünya (A): Dünya. 0004 555b/7, 609a/2, 611a/6, 611a/9,
d.-da : 0001 597b/6,
dürlü : Türlü. 000 542a/5-5, 583b/11, 605b/1, 616b/6,
dürmek : Bükmek, katlamak, tomar haline getirmek. 0002 597a/6, 598b/3,
dürüst (F): Doğru, sağlam, tam. 0012 545a/10, 556b/10-10, 559a/7, 560a/2, 561b/10-10, 566b/9, 569b/2-2, 592b/7-7,
d.-ol- : 0001 558a/5,
düşḫar(F) : Güç, zor. 0003 560b/9, 560b/11, 587a/10,
düşḫarlıḳ: Zorluk, güçlük.
d.-dan : 0001 568a/11,
d.-ıla : 0002 609b/10, 609b/11,
düşman (F): Yağı, düşman. 0002 563b/7, 566a/9,
d.-dut- : 0003 558a/9, 609a711, 615a/6,
d.-ları : 0001 561b/6,
d.-ol- : 0001 557a/11,
d.-umı : 0001 557a/2,
d.-uñuzı : 0001 557a/3,
düşmanlıḳ: Bir kimseye karşı düşman olma. 0001 557b/9,
düş- : Düşmek, inmek, çaresiz kalmak, girmek.
d.-miş : 0001 577a/5,
d.-mişler: 0001 577a/4,
dütün : Duman.
d.-den : 0001 543a/7,
düz- : Dizmek, ipliğe geçirmek.
d.-di : 0003 600a/4, 604b/6, 608a/6,
düzmek : Dizmek, ipliğe geçirmek.
d.-üñ : 0001 610a/6,

-E-

ebed (A): Sonu olmayan gelecek, zaman, sonsuz.
e.-eyle-: 0001 614a/3,
e.-ol- : 0001 591b/11,

ebed ḳalıcı-: Sürekli aynı yerde bulunan.
e.-lar : 0001 542b/1,
e.-lardur: 0001 552b/10,
e.-larken: 0008 546b/8, 556a/2, 565b/10, 566a/2, 569a/1, 584b/11, 612a/1, 612a/5,

Ebû-Bekr(Bekir'in babası)**(A)**: Hz. Ebûbekir,ilk halîfe. 0001 569b/8,
e.-i : 0001 608b/7,

Ebû-Cehl (A): Asıl adı Ömer olup Hz. Muhammed'e düşmanlığıyla meşhurdur. 0003 610b/5, 610b/10-10,

Ebû-Leheb (A): "Alev babası": Hz. Peygamberin amcası ve Abd-ül-Muttalib'in oğludur. İslâm dinini kabul etmemiş ve halkı da bu dîni kabulden uzaklaştırmayı kendisine iş edinmişti.
e.-üñ : 0001 615b/9,

eger (F) : Şayet gerek, ister, için, dahi, keşke. 0066 535b/11, 540a/2, 544a/2, 544a/6, 544b/1, 544b/9, 544b/10-10, 545a/1, 545a/3, 546a/5, 552a/7,

eksük : Eksik, noksan.
e.-id- : 0001 600b/5,

endâze (F): Ölçek, ölçü. 0001 567b/5,
e.-eyle-: 0010 586b/4, 587b/5-5, 587b/6, 591b/8-8, 593b/2-2, 598a/8, 604b/6,
e.-ol- : 0001 593b/1,
e.-siile: 0001 538b/1,

enşâr (A): Yardımcılar, muavinler, müdâfiler, koruyucular.
e.-dut- : 0001 554b/5,

er : Er, erkek. 0002 570a/2, 581b/9,

eren : Erkek, erler, Allah'a ermiş kimse, yiğitler.
e.-i : 0001 550a/3,
e.-ler : 0003 547b/6, 582b/10, 583a/11,
e.-lere: 0001 583b/1,
e.-lerin: 0001 543a/2,
e.-nüñ: 0001 554a/8,

esici : Esen. 0002 536b/10, 577a/1,
e.-ler : 592b/11,

eşek : Eşek. 0002 562a/8, 572a/2,
e.-ler : 0001 589a/1,

ey-(ay-) : Söylemek.
e.-dür : 0003 538a/6, 583a/8, 607b/1,
e.-dürüz : 0001 551b/2,
e.-dürler: 0012 543a/9, 550a/7, 551b/1, 555a/1, 555a/5, 564a/3, 564a/6, 570b/3, 573b/3, 576b/6, 585b/10 596a/11,
e.-siz : 0001 560a/3,

eylük(g) : İyilik. 0001 553b/5,
e.-eyle- : 0001 558b/2,
e.-i : 0002 551b/6, 568a/7,
e.-ile : 0002 567a/8, 567a/9,

ey(i)t(d)- : Söylemek. 0019 543a/11, 562a/11, 562b/4, 563b/4, 565b/2, 573a/11, 573b/2, 573b/5, 573b/8, 573b/11,
e.-e : ~~0011 536a/8~~, 546b/9, 564b/3, ~~577b/7, 578a/2, 588a/6~~, 589b/4, 596a/3, 606b/3, 606b/5, 607a/2,
e.-eler : 0001 536a/1,
e.-esiz : 0001 560a/4,
e.-ti : 0022 555b/10, 555b/11, 560a/7, 560a/11, 561a/1, 561a/3, 569b/4, 569b/5, 571a/3, 574b/6,
e.-tiler : 0010 536a/11, 537a/4, 547a/4, 550a/10, 557b/6, 560b/4, 563a/8, 565a/11, 572a/5, 572a/8,
e.-tük : 0001 572a/6,
e.-tüm : 0001 581b/6,

ey(i)dil- : Söylenilmek.
e.-di : 0004 563b/8, 570b/11, 573b/7, 590a/5,
e.-e : 0005 546b/11, 551b/10, 552a/1, 594a/11, 601a/7,

eyitme- : Söylememek.
e.-düm : 0001 575a/4,

eyü : İyi, güzel, refah, hayırlı, 0014 559b/5,565b/8, 568b/9, 568b/11, 579a/7, 585b/10, 593b/2, 601a/9, 601a/11, 603a/1, 603b/3, 610a/8, 612a/3, 613b/9,

ev : Ev, çadır. 0002 571a/3, 614b/5,
e.-lerinden: 0001 567a/3,
e.-lerini : 0001 553b/4,
e.-üme : 0001 582b/4,

evet : Evet, onaylama ünlemi. 0005 547a/4, 565b/2, 572a/5, 589a/11, 602b/4,

-F-

fahr (A) : Övünme, böbürlenme, büyüklenme, şeref, onur, kıvanç.
f.-eyle-: 0001 548a/3,
farż (A) : Allah'ın, işlenmesi kat'î olarak lüzumlu, terki günah olan emirleri.
f.-eyle-: 0001 569a/11,
fâsık(A) :Günah işleyen, sapkın, fesatçı.
f.-lar : 0003 556a/10, 564a/2, 598b/10,
f.-lardur: 0002 549a/7, 556a/8,
f.-ları : 0001 554a/1,
fażl (A) : İyilik, fazilet, üstünlük, fazlalık, lütuf, kerem. 0005 548b/2, 549b/9, 549b/10, 554b/3, 562a/6,
f.-ıdur : 0002 548b/1, 562a/5,
f.-ından: 0002 549b/9, 586b/9,
fecr (A): Sabaha karşı, Güneş doğmadan önce, ufkun gün doğusu tarafından görünen atdınlığı, tan yerinin ağarması. 0001 606a/2,
ferişte (F): Melek, iyi ve güzel huylu. 0002 577b/4, 577b75,
f.-ler : 0008 569b/9, 579b/5, 588a/1, 595b/9,601a/11, 606b/10, 611a/8 611a/10,
f.-lerdür: 0001 570b/5,
felak (A): Sabah aydınlığı. 0001 616a/6,
ferc (A) : Aralık, yarık, çatlak.
f.-ini : 0001 571a/6,
f.-lerini: 0001 580a/3,
fesâd (A) : Bozukluk, bozgunculuk, fitne.
f.-ı : 0001 606a/11,
fıtra (A) : Ramazan bayramında bölünmeden verilmesi şer 'an vâcib olan.
f.-vir- : 0001 605a/3,
fil (A) : Bilinen büyük hayvan, fil. 0001 614a/7,
Fir'avn(A):Allah'lık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdarı. Kibirli, gururlu. 0003 538a/3, 571a/2, 577a/6,
f.-a : 0002 586a/6, 596b/6,
f.-dan : 0001 571b/4,
fitne (A) : Belâ, sıkıntı, azdırma, karşılık, fesat. 0002 558a/3, 566b/2,
f.-ye : 0001 547a/5,

-G –

ġa'ib (A): Görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp.
ġ.-ol- : 0002 600a/11, 601a/4,
ġâlib (A) : Üstün gelen, yenen.
ġ.-eyle-: 0001 560b/11,
ġ.-ol- : 0001 553a/2,
ġarḳ (A): Boğma, boğulma, suya batma.
ġ.-ol- : 0001 582b/4,
ġayb (A): Gizli olan, görünmeyen, belirsiz, kaybolan, kayıp. 0006 549a/4, 556b/3, 562b/6, 566b/8, 572a/11, 576a/9,
ġ.-ı : 0003 585a/4, 585a/5, 599b/4,
ġazâ (A): Din uğruna yapılan savaş. 557a/7,
ġ.-eyle-: 0002 561a/4, 570b/6,
gel- : Gelmek, naklolmak, girmek, yaklaşmak.
g.-di : 0021 536a/3, 537b/11, 538a/3, 547a/6, 553b/2, 557a/4, 560b/4, 563a/8, 572a/6, 575a/9,
g.-diler: 0002 551a/11, 554b/11
g.-e: 0010 558b/8, 560b/3, 564b/2, 564b/6, 581a/4, 597a/7, 598b/4, 606b/10, 611b/3, 615b/4,
g.-esiz: 0001 595a/4,
g.-medi: 0001 565a/7,
g.-üñ : 0002 563b/9, 575a/2,
g.-ür : 0001 565a/10,
g.-ürsin: 0001 598a/1,
gelici : Gelen, yaklaşan. 0002 604a/3, 604a/4,
gelmek : Gelmek, naklolmak, girmek, yaklaşmak. 0001 612b/6,
gemi : Gemi. 0001 563b/4,
g.-ler : 0001 539b/4,
g.-ye : 0001 577a/9,
geñez : Kolay. 0002 604b/10, 608b/9,
g.-dür: 0002 548b/5, 565b/4,
g.-eyle-: 0008 536b/8, 537a/2, 537b/3, 538a/2, 598a/8, 604b/9, 608b/8, 608b/10,
g.-i : 0002 604b/10, 608b/9,
g.-ol- : 0002 586b/6, 586b/10,
geñezlik : Kolaylık, rahatlık. 0002 567b/10,568a/11,
g.-dür : 0002 609b/10, 609b/11,
getür- : Nakletmek, hikâye etmek, getirmek.
g.-di : 0002 577a/6,591a/11,
g.-diler: 0039 540a/2, 546b/10, 547a/10, 549a/11, 549b/3, 549b/4, 551b/3,551b/8, 551b/10, 552a/2,
g.-dük : 0001 583a/5,
g.-düñüz: 0001 557a/6,
g.-e : 0001 574a/4,
g.-esiz : 0002 557b/10, 561a/3,
g.-meyevüz : 0001 583a/5,
g.-sünler: 0001 575b/11,
g.-ürler : 0001 567a/4,
getürmek: Nakletmek, hikâye etmek, getirmek. 0001 555a/2,
gibi : Gibi, benzer, misli. 0024 536a/7, 537b/3, 539a/7, 539b/5, 540a/9-9, 542b/5, 548a/4, 548a/9, 548a/11,
g.-dür : 0001 562a/8,
gice : Gece. 0016 545b/10, 575a/1, 585b/1, 585b/4, 588a/11, 592a/10, 592a/11, 599a/10, 602b/6, 604a/3, 604a/4,
g.-ler : 0002 577a/2, 606a/4,
g.-nüñ : 0001 592a/10,
g.-si : 0003 611a/6, 611a/7-7,
g.-sini : 0001 597a/3,
g.-ye : 0002 597b76, 602b/6,
g.-yi : 0003 545b/9, 586b/4, 594b/9,
gider- : Uzaklaştırmak, yok etmek, çıkarmak, kaldırmak.
g.-di : 0001 608a/1;
giñ : Geniş.
g.-eyle-: 0002 551b/11, 552a/1,
g.-ol-: 0001 551b/11,
giñlik(ğ) : Genişlik, bolluk, feraklık. 0001 568a/8,
g.-inden: 0001 568a/8,
gir- : Girmek, dalmak. 0002 607a/6-6,
g.-di : 0001 582b/9,
g.-diler: 0001 612b/8,
g.-e : 0001 602b/2,
g.-eler: 0002 551b/2, 600a/10,
g.-medi: 0001 607b/4,
g.-mesün: 0001 575a/4,
g.-meye: 0001 609a/3,
g.-üñ : 0001 571a/1,
g.-ür : 0001 616b/5,
g.-üridük: 0001 588b/8,
g.-ürler: 0001 615b/5,
girçek : Gerçek.
g.-dut-: 0005 543b/6, 560b/1, 579b/11, 590a/8, 608b/8,
g.-ler : 0004 544b/10, 562b/2, 573b/4, 575b/11,
g.-lerdür: 0001 554b/5,
girici : Giren, dalan kişi.
g.-lerle : 0002 571a/1, 588b/8,

g.-lerdür: 0001 601a/7,
girici kim : Ki o giren kişi. 0001 574a/3,
girü : Geri, tekrar, bir daha, artık, gayrı, başka. 0010 543a/10, 545b/4 550b/10, 558b/11, 565b/2, 572b/6, 576a/8, 604a/8, 605a/1, 605a/10,
g.-dön-: 0001 599a/9,
g.-ilt-: 0001 582a/5,
g.-ḳıl-: 0001 588b/3,
g.-tur-: 0001 540a/7,
git- : Yürümek, geçmek, uzaklaşmak.
g.-mişler: 0001 554b/1;
g.-ti : 0001 559a/9;
givir- : Sokmak, koymak, eklemek, katmak.
g.-ür: 0002 545b/9, 545b/10,
givür- : Sokmak, koymak, eklemek, katmak.
g.-di: 0002 588b/6, 598a/9,
g.-e: 0005 561a/7, 565b/9, 570a/11, 584a/11, 592b/7,
g.-em: 0001 0001 587b/9,
g.-üñ: 0001 578a/6, 578a/7,
givürmek: Sokmak, koymak, eklemek, katmak.
g.-dür: 0001 545a/4,
givürinil-: Sokulmak, eklenilmek.
g.-diler: 0001 582b/4,
gizle- : Saklamak, örtmek, sırretmek.
g.-di : 0002 569b/2, 608a/9,
g.-düñüz: 0001 557a/9,
g.-meye: 0001 577b/6,
g.-rsiz : 0002 557a/8, 565a/6,
gizlemek : Saklamak, örtmek, sırretmek. 0001 581b/6,
gizlen- : Saklanmak. 0001 572b/1,
g.-ür : 0001 604b/9,
gizlenici: Saklanan, gizlenen. 0001 577b/6,
g.-ler : 0001 599a/10,
gizlü : Gizli, saklı, sır. 0003 542a/5, 551a/3, 575a/3,
g.-dür : 0001 545b/2,
g-eyle-: 0001 581b/6,
göçmek(ğ): Yurt değiştirmek, hicret etmek.
g.-i : 0001 614b/4,
göğ(ü)s : Göğüs.
g.-üñi : 0001 609b/8,
gögüz : (Krş. gögs) Göğüs, gönül, kalp. 0001 604a/7,
g.-ler : 0003 545b/10, 565a/7, 572b/3,
g.-lerdedür: 0001 613a/1,
g.-lerinde: 0001 616b/6,
gök(ğ) : Gök, semâ, gökyüzü. 0020 536b/1, 538b/1, 540a/8, 548a/10, 548b/7, 577b/3, 579a/9, 586a/10, 593a/4, 595a/5,
g.-dedür: 0002 572b/7, 572b/9,
g.-den : 0001 545b/6,
g.-dinyaña: 0001 605b/7,
g.-i : 0003 571b/9, 583b/4, 608a/5,
g.-ine : 0002 611a/6, 611a/9,
g.-ler : 0005 540a/3, 546a/10, 564a/5, 595b/6, 603a/10,
g.-lerdedür:0008 539b/9, 545a/9, 551a/2,556b/9, 560a/1, 561b/9, 564b/9, 565a/5,
g.-leri : 0007 545b/3, 553b/3, 553b/11, 565a/2, 569a/3, 571b/4, 582a/2,
g.-lerüñ: 0002 545a/10, 545b/8,
gökçeklen- : İftihar etmek, övünmek.
g.-ür : 0001 590a/10,
gökçeklenici: İftihar eten, övünen. 0001 548b/7,
gölge : Gölge. 0001 542b/10,
g.-dinyaña : 0001 593b/8,
g.-eyle- : 0001 593b/8,
g.-ler : 0003 543a/6, 591b/4, 594a/5,
gömil- : Gömülmek.
g.-miş : 0001 599a/5,
göyündür- : Yakmak.
g.-diler : 0001 603b/1,
gönen- : Nimete kavuşmak, sevinmek, sevgi bağlamak.
gönenmek(g) Nimete kavuşmak, sevinmek, sevgi bağlamak. 0001 544a/10,
g.-i : 0001 548a/9,
gönl : Gönül, kalp.
g.-ine : 0002 566a/4, 608a/7,
göñül : (Krş. gönl) Gönül, kalp.
g.-ler : 0001 569a/10,
g.-lere : 0001 547a/11,
g.-leri : 0007 547b/3, 554b/7, 555b/2, 555b/6, 563b/3, 573b/1, 601a/5,
g.-lerinde: 0002 549a/10, 588a/6,
g.-lerini : 0001 560a/9,
g.-lerümüz: 0001 555a/3,
g.-lerüñüz: 0001 569b/6,
gör- : Görmek, bakmak, farketmek.
g.-di : 0004 560b/9, 561a/1, 599b/3, 610b/6,
g.-diler : 0004 563a/3, 573b/6, 575b/6, 601b/9,
g.-düñ : 0002 563b/10, 614b/9,
g.-e : 0003 596a/2, 612b/3, 612b/4,
g.-edur- : 0001 536b/5,
g.-edüñ : 0002 556a/11, 577a/3,
g.-eler : 0004 536a/1, 574a/9, 584b/11, 597b/5,

g.-esin : 0006 548a/6, 574a/9, 591b/11, 592b/2-2, 615b/4,
g.-esiz : 0003 563b/4, 613b/4-4,
g.-medi : 0002 567b/7, 607b/2,
g.-mediler mi : 0001 573a/1,
g.-medüñ mi: 0005 555a/4, 610b/7, 610b/8, 610b/9-9,
g.-medüñ: 0002 551a/8, 552b/2,
g.-meyesin: 0001 571/4,
g.-mezler: 0001 591b/3,
g.-mezsiz: 0002 544b/9, 578b/1,
g.-miş : 0001 570/2,
g.-señ : 0001 546b/5,
g.-üb : 0001 607b/4,
g.-ür : 0002 579a/11, 597a/9,
g.-ür misin: 0002 571b/6, 577a/5,
g.-ürler : 0001 579a/7,
g.-ürsiz : 0001 578b/1,
g.-ürüz : 0001 579a/8,

görici : (krş görüci) Gören, farkeden, iyi gören. 0002 590b/10,602b/5,
g.-dür : 0006 545b/7, 550a/4, 557b/5, 562b/5, 565a/2, 573a/4
g.-iler : 0001 612b/6,
g.-lerken : 0002 574b/10, 575b/1,
g.-sin : 0001 602a/9,
g.-ven : 0001 577b/9,

görin- : Görünmek. (krş görün-)
g.-di : 0001 608b/5,
g.-mez : 0001 593a/4,
g.-ür : 0001 541a/11,
g.-ürdür: 0001 545b/1,

görindürinil-: Göründürülmek.
g.-di : 0002 547a/1, 597a/9,

göster- : Göstermek.
g.-di : 0003 596b/8, 604b/6, 609b/3,
g.-dük : 0002 590b/10, 607b/3,
g.-e : 0001 566a/4,
g.-em : 0001 596b/7,
g.-mez : 0004 560a/10, 560b/7, 562a/10, 564a/2,
g.-ür : 0003 565a/11, 583a/5, 588a/8,

göstermek : Göstermek. 0001 609a/1,

gösterdin- : Göstertilmek.
g.-eler : 0001 612b/2,

götü(i)r- : Götürmek, bırakmak.
g.-di : 0001 538b/11,
g.-e : 0001 577b/4,
g.-mediler: 0001 562a/8,
g.-ür : 0001 562a/8,

götürüci : (Krş. götürici) Taşıyan, ortadan kaldıran, uzaklaştıran. 0002 566b/8, 616a/6,

götürü(i)l- : Götürülmek.
g.-di : 0001 605b/8,
g.-e : 0002 577b/1, 606b/11,
g.-miş : 0002 539b/4, 543a/1,

göz : Göz. 0002 538b/2, 661b/8,
g.-dut- : 0003 537a/9, 547a/5, 589b/3,
g.-eyle- : 0001 541a/4,
g.-i : 0004 547a/5, 571b/6, 571b/7-7,
g.-ler : 0001 553b/5,
g.-leri : 0006 536a/6, 573b/1, 576a/3, 576b/5, 580b/11, 596a/10,
g.-lerin : 0001 537b/11,

gözlü : Gözlü. 0001 542b/2,
g.-ler : 0001 541b/6,

gözsüz : Gözsüz. 0001 597b/9,

güc : Zulüm, şiddet, zor, kuvvet. 0001 566b/8,
g.-e : 0001 607b/4,
g.-i : 0009 538a/5, 538b/6, 545b/1, 550b/3, 554a/5, 558a/10, 564b/11, 569a/5, 571b/1,
g.-leri : 0001 576a/2,

gücemleyü : Zorlayarak, icbar ederek. 0001 614b/10,

gücük : Kuvveti kalmamak, yorgun düşmek.
g.-dür : 0001 615a/7,

gül : Gül. 0001 540a/9,

gül- : Gülmek.
g.-erdür: 0001 598b/8,
g.-erler : 0002 601b/7, 602a/1,

gümân (F) : Şüphe, zan.
g.-eyle- : 0001 583a/9,

gümânlan- : Şüphelenmek.
g.-asız : 0001 567b/6,
g.-duñuz : 0001 547a/6,

gümânsuz : Şüphesiz.
g.-suz : 0010 545a/5-5, 577b/8, 584a/1, 588a/2, 588b/10, 590a/4, 590a/6, 613b/3, 613b/4,
g.-suzuñ : 0001 578b/11,

gümiş : Gümüş.
g.-den : 0003 591b/6, 591b/7, 592a/4,

gün : Gün, güneş, gündüz. 0081 536a/5, 536b/11, 538a/10, 538b/9, 539a/9, 539b/10, 540a/10, 552b/10, 553a/9, 565b/6, 567b/1,
g.-de : 0002 579a/5, 607b/6,
g.-den : 0003 558a/7, 586a/9, 591a/6,
g.-dür : 0003 536a/9, 587a/10, 593b/11,
g.-i : 0014 551a/7, 557b/3, 565b/7, 582a/4, 589b/2, 593a/6, 593a/7, 595a/3, 600a/10, 600a/11,
g.-idür : 0002 565b/7, 594a/2,
g.-inde: 0002 543b/6, 562b/9,

g.-ine : 0003 575b/9, 589a/9, 601a/2,
g.-ler : 0002 545b/3, 578a/1,
g.-lerini : 0001 580b/8,
g.-üñi : 0002 543b/6, 579b/1,
g.-üni : 0002 580a/1, 588b/9,
gündüz : Gündüz. 0006 545b/9, 577a/3, 581a/11, 585b/6, 608a/4, 608b/5,
g.-i : 0003 545b/11, 586b/4, 594b/9,
güneş : Güneş. 0002 591b/3, 608a/3,
g.-i : 0002 594b/11, 608a/4,

-H –

ḫaber (A): Haber, bilgi, söz.
ḫ.-den : 0001 594b/4,
ḫ.-dür : 0001 545a/5,
ḫ.-i : 0001 565a/7,
ḫ.-lerden: 0001 536a/3,
ḫ.-lerini : 0001 612a/11,
ḫ.-vir- : 0013 537a/9, 543b/7, 544b/1, 554b/4, 544b/7, 550b/10, 551a/6, 565b/3, 569b/4-4, 569b/5, 573b/9, 574a/2, 589b/6,
ḫaberlü : Haberi olan, bilgili. 0002 569b/5, 572b/4,
ḫ.-dür: 0006 546b/3, 552b/1, 556a/5, 562b/7, 565b/6, 613a/2,
ḥâcet(A) : İhtiyaç, lüzum, gereklilik.
ḥ.-ol- : 0001 616a/4,
ḥâcetsüz(A): İhtiyaçsız, lüzumsuz, gereksiz,
ḥ.-ol- :0003 565b/1, 597b/11, 608b/9,
ḥâcetsüz(A): İhtiyaçsız, lüzumsuz, gereksiz. 0002 554b/8, 554b/9,
ḥ.-ol- : 0001 610b/6,
ḥadd (A) : Sınır, yasak,
ḥ.-den geç : Sınırı aşmak. 0018 538b/11, 539b/1, 551a/10, 551b/5, 568b/1, 573a/8, 574b/4, 575a/11, 576b/11, 577a/2,
ḥ.-lerüdür: 0001 567a/5,
Ḥafṣa (A): Hz. Muhammed'in zevcelerinden biri ve Hz. Ömer'in kızı. 0002 569b/4, 569b/6,
ḥaḳḳ (A) : Tanrı, Allah, çalap. 0005 610a/5, 612b/7-7, 613b/8, 613b/10,
ḥ.-dut- : 0001 595b/11,
ḥ.-ıçün : 0054 565b/3, 574a/6-6-6, 588a/11-11, 588b/1, 592b/11, 593a/1-1,
ḥ.-ıla : 0001 565a/3,
ḥ.-ınca : 0001 549b/2,
ḫarâb (A) : Yıkık, viran.
ḫ.-eyle- : 0001 553b/4,
ḥarâm (A): Dinen yasak olan, haram. 0001 606b/8,
ḥ.-eyle- : 0001 569a/9,
ḥarâmze (A): Haram yiyen.
ḥasıl (A) : Husûle gelen, husûl bulan, peydâ olan, olan, çıkan, üreyen, türeyen, biten.
ḥ.-ol- : 0001 613a/1,
ḥayż (A) : Aybaşı. [Kadınlarda] 0001 567b/7,
ḥ.-dan : 0001 567b/5,
ḥażır (A) : Huzurda, meydanda, gözönünde olan, bizzat bulunan. 0003 556b/3, 562b/6, 566b/8,
ḥ.-dur : 0002 551a/1, 603a/11,
ḥ.-eyle-: 0001 599a/9,
ḥ.-gel- : 0001 601a/11,
ḥ.-lar : 0001 587b/1,
ḥ.-lardur: 0001 603a/8,
ḥ.-ol- : 0001 537a/11,
ḫayr (A) : İyi, faydalı, hayırlı iş; fayda.
ḫ.-ol- : 0002 541b/9, 571a/11,
ḫayr (A) : (Krş.hayr) İyilik. 0002 607b/4, 612b/3,
ḫ.-a : 0001 598a/2,
ḫ.-dan : 0001 587a/1,
ḫ.-ı : 0004 566b/4, 574b/4, 612b/3, 615a/5,
ḫ.-kıl- : 0001 579b/8,
ḥavâri (A): Yardımcı.
ḥ.-ler : 0001 561b/3,
ḥ.-lere : 0001 561b/2,
helâk (A) : Mahvolma, ölme.
h.-eyle- : 0004 538b/2, 573b/9, 593a/8, 608b/1,
h.-ol- : 0006 576b/11, 577a/1, 578a/5, 608b/11, 615b/9-9,
helâklik : Mahvolma, ölmedurumu.
h.-lik : 0002 582b/11, 602b/2,
ḥelâl (A) : Dinen yasak olmayan, helal. 0002 559a/1, 606b/8,
ḥ.-eyle-: 0001 569a/9,
ḥ.-ol- : 0001 559a/1,
ḥ.-sin : 0001 607a/9,
hemişe (F): Devamlı olarak, ebedî. 0006 536b/11, 555a/8, 557b/9, 562b/3, 565b/10, 569a/2, 584b/11, 595a/8, 612a/6,
her (F) : Her, herbir. 0117 536a/2, 537a/10, 538a/11, 538b/3, 538b/4, 539b/6, 539b/10, 540b/10, 542b/7 545b/11,
hergiz (F) : Asla, hiçbir zaman, katiyen. 0015 557b/2, 564a/1, 564b/5, 572a/4, 583a/6, 583a/9, 584a/1, 584a/2, 584b/, 584b/9,
hiç (F) : Az, yok denecek kadar az, hiçbir. 0008 548b/3, 560a/3, 568a/10, 571b/5, 571b/6,
ḥikmet (F): Hâkimlik, sebep, hikmet. 0001 562a/2,
ḥ.-dür : 0001 563a/4,
ḥisâb (A) : Hesap, sayma. 0001 568b/2,

ḥ.-dan : 0001 595a/11,
ḥ.-eyle : 0002 568b/2, 602a/11,
ḥ.-ı : 0001 606a/2,
ḥ.-ol- : 0001 602a/10,
ḥ.-um : 0001 578a/3,
ḥ.-umı : 0001 577b/9,
ḥor (F) : Zelil, alçak.
ḥ.-dut- : 0001 544b/5,
ḫor (F) : Zelil, alçak. 0003 536a/6, 572b/5, 599a/4,
ḫ.-dur : 0002 596a/11, 605a/10,
ḫ.-eyle- : 0002 550b/9, 552b/7,
ḫ.-ol- : 0004 550b/7-7, 574b/3, 593a/11,
ḫorla- : Kötülük yapmak.
ḫ.-dı : 0001 606b/5,
ḫorlıḳ : Alçaklık, dalâlet. 580b/11,
ḫ.-ol- : 0001 576a/3,
ḫorıraḳ : Daha çok zelil olmak.
ḫ.-lar : 0001 553a/6,
ḫoşnûd (F): Memnun, razı. 0001 607a/5,
ḫ.-dur : 0001 605b/3,
ḫ.-ol- : 0005 607a/5, 609a/7, 609b/2, 612a/6-6,
ḫoşnûdlıḳ(ğ): Memnuniyet , razılık. 0001 548a/8,
ḫ.-(ğ)ın: 0001 549b/1,
ḫ.-(ğ)umı: 0001 557a/7,
ḫoşnûdlıḳlu: Memnun, razı. 0002 577b/10, 613a/8,
ḫurma (A) : Hurma ağacının yemişi. 0006 537a/1, 539a/3, 541b/3, 553b/1, 577a/4, 598b/2,
ḥüccet (A) : Delîl, âyet. 0002 611b/4, 611b/7,
ḥ.-dür : 0001 589b/8,
ḥ.-ler : 0002 560b/4, 565a/10,
ḥ.-üm : 0001 578a/5,
ḥükm (A) : Hüküm, karar, emir.
ḥ.-eyle- : 0003 559a/6, 575b/6, 575b/9,
ḥ.-idür : 0001 559a/6,
ḥ.-ine : 0004 576a/10, 592a/8, 610a/10-10,

-I-

ıbrıḳ : İçine su konulan küçük testi.
ı.-lar : 0001 542b/2,
ıldırayıcı: Parlayıcı. 0002 594b/11, 604a/4,
ılduz : Yıldız.
ı.-lar : 0002 599b/11, 604a/4,
ı.-lara : 0001 544b/1,
ılġumsalġum : Serap. 0001 595a/6,
ıraḳ(ġ) : Uzak. 0004 571b/8, 579a/8, 583a/9, 604b/11,
ı.-lıḳ : 0001 572a/10,
ırmaḳ(g): Irmak, akarsu.
ı.-da : 0001 538b/6,
ı.(ğ)-ı : 0001 615a/5,
ı.-lar : 0008 546b/8, 561a/8, 565b/10, 569a/1, 570b/1, 581b/10, 603b/4, 612a/5,
ışmarla- : Emânet etmek, tenbih etmek, istekte bulunmak.
ı.-dılar : 0004 607b/8, 607b/9, 613b/9, 613b/10,
ıssı : Sıcaklık, hararet. 0005 540b/5, 545a/4, 605a/11-11, 613a/10,

-İ-

İbrahîm : Hz. İbrahîm. 0002 557b/10, 605a/6,
i.-de : 0001 557b/6,
i.-i : 0001 549a/5,
iç : İç, içeri, ara.
i.-inde : 0081 536b/11, 538a/6, 538a/10-10, 541a/3, 542b/3, 542b/4, 542b/7, 542b/9-9,
i.-indedür: 0021 536a/4, 538a/9, 539a/3, 540b/10, 540b/11, 541b/1, 541b/2 541b/6, 543a/5,
i.-ne : 0017 595a/4, 545b/9, 545b/10, 553b/3, 571a/7, 572a/4, 577a/11, 578a/6, 581b/2, 585b/1,
içün : İçin…diye, amacıyla. 0052 536b/8, 537a/3, 537b/4, 537b/7, 538a/2, 539a/3, 543a/3, 547b/8, 549b/1, 549b/6, 52a/1, 552b/11,
'iddet (A): **huk.** [Eskiden] kocasından ayrılan kadının, tekrar başkasıyla evlenebilmek zorunda bulunduğu, yani üç def'a hayiz görüp temizleninceye kadar geçecek olan müddet.
'i.-i : 0002 567a/1, 567b/6,
'i.-ine : 0001 567a/1,
'i.-lerünüñ: 0001 567b/8,
iḫlâṣ (A): Halis, temiz, doğru. 0001 616a/2,
i.-eyle-: 0001 611b/8,
iki : İki sayısı. 0039 539a/9, 539a/11, 540a/6, 540b/6, 540b/8, 540b/9-9, 540b/10, 540b/11, 541a/2,
i.-den : 0002 539b/2, 541a/9,
i.-nüñ : 0001 556a/1,
i.-ye : 0001 570b/10,
ikinci : İkinci olarak. 0001 596b/3,
ikindi : Öğle ile akşam arasındaki süre. 0001 613b/8,
il : El, memleket, yer, hısım, oba.
i.-den : 0001 553b/6,
i.-lerde: 0002 606a/8, 606a/11,
i.-lerinde: 0003 554b/1, 554b/2, 558b/9,
i.-lerüñüzden: 0002 558b/2, 558b/5,
ile : İle, birlikte, -leyin, için. 0026 538b/2, 539a/1, 540a/4, 540b/1, 540b/2-2, 542b/1, 542b/2, 548b/11-11,
i.-dür : 0001 551a/6,
ilerü : Önce, evvel, önceki, eskisi. 0016 536a/10, 541a/5, 541b/10, 543a/7, 546a/11, 547b/2, 548b/4, 556b/2, 556b/8, 554b/6,
i.-den : 0001 565a/8,
i.-dut- : 0010 552a/5, 552a/9, 556a/4, 562b/3, 577b/11, 587a/1, 589b/7, 596a/2, 600a/2, 607a/2,
i.-dür : 0001 572b/11,
i.-eyle- : 0001 550a/11,
i.-geç- : 0002 542a/8-8,
i.-ler : 0001 555b/8,
ilerüki : Önceki, evvelki, eskisi. 0001 596b/1,
iley : Huzur, ön, kat, yan, ön taraf.
i.-inde : 0004 552a/6, 552a/9, 585a/6, 589b/2,
i.-lerinde : 0003 546b/6, 570b/3, 592b/1,
i.-ümdedür: 0001 560b/2,
ilhâm (A) : Allah tarafından insanın gönlüne bir şey doldurma.
i.-vir- : 0001 612b/11,
ilkin : İlk, ilk olarak.
i.-den : 0001 609b/1,
ilkinki : İlk önceki.
i.-n : 0001 590b/11,
illâ (A) : …dan başka, meğer, aksi halde, ille, mutlaka, yalnız. 0079 537b/6, 538b/1, 540a/4, 541a/8, 542b/7,
imân (A) : İnanma, inanç, İslam dinini kabul etme. 0044 546a/2, 546b/10,547a/10, 549b/3, 549b/4, 551b/3, 551b/8, 551b/10, 552a/2, 552a/4,
inan- : İnanmak.
i.-a : 0004 565b/8, 566a/3, 568b/10, 584a/4,
i.-alar : 0001 594b/2,
i.-asız : 0002 546a/4, 550b/4,
i.-dılar : 0002 547b/9, 548a/11,
i.-duḳ : 0002 574a/1, 584a/3,
i.-maz : 0001 578a/8,
i.-mazlar: 0001 602b/8,
i.-mazsız : 0001 546a/3,
i.-urlar : 0002 553a/8, 603a/9,
i.-ursız : 0001 578b/3,
inanıcı : İnanan kimseler.
i.-lar : 0001 546a/6,
i.-larsız : 0001 559a/11,
inanıl- : İnanılmamak.
i.-madı : 0001 536b/5,
incü : İnci. 0004 539b/2, 541a/7, 542b/5, 592a/1,
incük : Diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı.

0001 590a/7,
i.-den : 0001 576a/1,
i.-(ğ)e : 0001 590a/7,
incil (A) : Dört büyük kitaptan Hz. İsa'ya nazil olanın adı. 0001 549a/9,
indür- : İndirmek, kısmet vermek, rızık gösdermek, alçaltmak.
i.-dük : 0007 548b/11, 549a/1, 556b/8, 565b/5, 592a/7, 594b/11, 611a/6,
i.-düñüz : 0001 544a/5,
i.-medi : 0001 572a/6,
i.-ür : 0001 546a/6,
indürici : İndirici, kısmet verici.
i.-dür : 0001 542b/3,
i.-ler : 0001 544a/6,
indürmek: İndirmek, kısmet vermek, rızık gösdermek, alçaltmak. 0001 592a/6,
i.-dür : 0002 544b/3, 578b/5,
iriş- : Ulaşmak, yetişmek.
i.-di : 0001 536b/3,
i.-ür : 0001 539a/11,
irte : Sonra, arka, gece. 0007 537a/7, 556a/5, 574b/9, 575a/1, 575a/2, 592a/10, 606a/4,
irtele- : Sabahlamak.
i.-diler : 0001 575a/5,
is : Sahip, mâlik.
i.-leri : 0019 542a/6-6 542a/7-7, 542b/8, 542b/9, 543a/3, 543a/4, 543a/5, 553b/5,
i.-leridür: 0004 552b/9, 566a/1, 607b/10, 607b/11,
i.-lerin : 0002 574b/9, 588a/1,
i.-lerinden:0003 545a/2, 545a/3,559b/10,
i.-lerine: 0002 572a/10, 614a/9,
'İsa : Hz. İsa. 0003 549a/9, 560a/11, 561b/1,
issi : Sahip, mâlik. 0027 539a/4, 539b/7, 541b/10-10, 543a/5-5, 543b/4, 556b/7, 568a/8, 574b/5-5,
i.-dür : 0003 548b/2, 549b/10, 562a/6,
i.-leri : 0001 540b/7,
i.-ne : 0001 606a/6,
i.-ni : 0004 545b/11, 565a/7, 567a/9, 572b/3,
i.-nüñ : 0001 554a/7,
iste- : İstemek. 0002 559b/6, 615b/6,
i.-di : 0001 587b/7,
i.-diler : 0001 581b/4,
i.-dük : 0001 583b/4,
i.-ñ : 0002 547a/1, 563a/1,
i.-r : 0001 609a/5,
i.-rler : 0001 554b/3,
i.-rse : 0001 580a/6,
i.-rsin : 0001 569a/10,
i.-señ : 0001 587a/8,
istis̱na' (A): Ayırma, ayrı tutma, kuraldışı bırakma.
i.-eyle-: 0001 574b/10,
iş : Eş, zevce, arkadaş,benzer.
i.-lerini: 0001 537a/11,
i.-ñüz : 0001 599b/2,
iş : İş, amel, meşgale, vaziyet. 0010 536a/3, 539b/7, 565b/8, 567a/4, 567a/7, 568b/11, 583a/7, 598a/8, 600b/2, 611a/10,
i.-de : 0001 559b/5,
i.-dedür: 0001 539b/10,
i.-dinyaña: 0001 536a/6,
i.-i : 0001 577a/7,
i.-inden: 0001 567b/9,
i.-ine : 0001 567b/4,
i.-inüñ : 0002 568b/4-4,
i.-ler : 0007 545b/9, 568b/9, 603a/1, 603b/3, 610a/8, 612a/3, 613b/9,
i.-leri : 0001 565a/8,
i.-lerin : 0002 565b/9, 567b/11,
i.-lerinüñ: 0001 555b/8,
işbu : Bu, işte bu. 0023 536a/9, 540b/3, 543b/5, 544b/4, 545a/5, 556a/10, 560b/4, 573a/4, 573a/6, 573b/4,
işbunı : Bunu 0001 569b/4,
işbunuñıla: Bununla. 0001 588a/7,
işbunlar : Şunlar, bunlar. 0001 601b/10,
işle- : Yapmak, meydana getirmek.
i.-di : 0005 588b/4, 597a/8, 606a/7, 606a/9, 614a/9,
i.-diler : 0009 550b/11, 551a/7, 568b/9, 601b/6, 603a/1, 603b/3, 610a/8, 612a/3, 613b/9,
i.-dügüne: 0001 605b/2,
i.-düñüz: 0001 565b/4,
i.-medi : 0001 598a/10,
i.-medüñüz: 0001 552a/10,
i.-mezsiz: 0002 560a/3, 560a/4,
i.-rler : 0007 542b/6, 552b76, 563b/2, 570a/6, 601a/5, 602a/3, 603a/7,
i.-rsiz : 0021 545b/7, 546b/3, 550b/1, 552a/4, 552b/1, 556a/6, 557b/4,
i.-ye : 0005 564a/11, 565b/8, 568b/11, 612b/2, 612b/3,
işlemek(g) : Yapmak, meydana getirmek.
i.-üñüz : 0001 608b/7,
işlen- : Yapılmış, yerine getirilmiş.
i.-miş : 0001 586a/10,
işleyici : Yapan, bir işi yerine getiren.

0001 603b/7,
i.-dür : 0001 605a/10,
işlü : İşi olan, meşgul. 0008 545a/10, 556b/10, 558a/5, 560a/2, 561b/10, 566b/9, 569b/2, 592b/7,
i.-dür : 0002 559a/7, 572b/4,
i.-ler : 0002 601a/9, 601a/11,
i.-lere : 0001 594a/8,
işiden : İşiten, duyan.
i.(d)-en : 0001 616b/5,
işit-(d) : (krş. işidmek). İşitmek, duymak.
i.(d)-eler : 0001 572a/2,
i.(d)-ir : 0001 550a/4,
i.(d)-üñ : 0001 566b/3,
i.(d)-ürmissedük : 0001 572a/8,
i.(d)-ürsin: 0001 563b/5,
i.-diler : 0001 576b/5,
i.-dük : 0001 583a/4,
i.-mek : 0002 583b/6, 584a/3,
i.-meye : 0002 583a/3, 605b/3,
i.-meyeler: 0002 542b/6, 595b/5,
i.-ti : 0001 550a/2,
işitici(d) : (krş. işidici). İşiten, duyan.
i.(d)-icidür: 0002 550a/4, 590b/10,
iv- : Acele etmek.
i.-er : 596b/9, 598a/2,
i.-erler : 0001 580b/10,
i.-mişi : 0001 590a/1,
i.-üñ : 0002 548a/9, 562b/9,
ivici : Aceleci.
i.-ler : 0001 612b/7,
i.-lerken: 0003 536a/8, 580b/1, 580b/9,
i.-ni : 0001 592b/1,
ive ive : Acele acele, koşarak. 0003 546b/6, 570b/3, 589b/10,
ivmek(g): Acele etmek.
i.-i : 0001 548a/9,
iy : Ey, hey, ah, ay (hasret) 0109 538a/5, 540a/1-1, 540a/2, 541a/8, 543a/9, 543a/10, 543b/2, 543b/7, 544a/1, 544a/5, 544a/8,

-K-

ḳab : Kap kacak.
ḳ.-dan : 0001 591a/3,
ḳ.-ıla : 0001 591b/6,
ḳ.-ḳoy- : 0001 579b/6,
ḳ.-lar : 0001 539a/4,
ḳabîle (A): Topluluk, aile, boy.
ḳ.-si : 0002 579b/2, 614b/4,
ḳaç- : Kaçmak, koşmak, seğirtmek.
ḳ.-a : 0001 598b/5,
ḳ.-acaḳ : 0001 589b/5,
ḳ.-arsız : 0001 562b/5,
ḳ.-dılar : 0001 589a/1,
ḳaçmaḳ : Kaçmak, koşmak, seğirtmek. 0001 581a/11,
ḳaçıcı : Kaçan kişiler. 0001 584a/2,
ḳaçan : Ne zaman ki, her ne zaman nasıl, ne surette,vakta ki. 0089 540a/8, 542a/2, 542a/3, 543b/9, 544b/6, 548b/8, 551b/4, 551b/10 552a/1, 552a/5,
ḳ.-dur : 0003 573b/4, 589b/2, 597b/3,
ḳ.-kim : 0002 551a/11, 555b/10,
ḳadeḥ (A): Bardak; küçük bardak, içki bardağı. 0001 595b/4,
ḳ.-ile : 0001 542b/2,
ḳadar : Edat.
ḳ.-ı : 0003 579a/6, 597b/6-6,
ḳadr (A): Değer, îtibâr. 0001 611a/4,
ḳadir (A): Kudret sahibi; kudretli, kuvvetli, güçlü. Allah. 0003 611a/6, 611a/7-7,
ḳ.-lerken: 0001 575a/5,
ḳ.-lerüz : 0001 580b/5,
ḳ.-ol- : 0001 607a/11,
ḳ.-sin : 0001 570b/5,
kâfir (A) : Küfreden, Allah'ı tanımayan. 0003 555b/10, 596a/3, 605a/1,
k.-den : 0003 554a/2, 559a/8, 582b/6,
k.-dinyaña: 0002 558b/11, 559a/8,
k.-dür : 0001 565a/1,
k.-e : 0001 559a/4,
k.-eyle- : 0001 598a/6,
k.-ler : 0013 536a/9, 559b/9, 560b/9, 578b/11, 587a/10, 588a/7, 591a/1,
k.-leri : 0002 573a/6, 573b/10,
k.-lerüñüz: 0001 538a/5,
k.-ol- : 0028 547a/9, 547b/11, 555a/6, 555b/10, 557a/4, 557b/2, 557b/8, 561b/5, 563b/3,
k.-señüz: 0001 586a/9,
k.-üñ : 0002 550b/5, 579a/3,
k.-üñdür: 0001 550b/9,

ḳahr (A): Zorlma, zorla bir iş gördürme. 0001 540a/4,
ḳ.-eyle-: 0002 556b/6, 613a/4,
ḳaḳı- : Öfkelenmek, kızmak, azarlamak.
ḳ.-dı : 0002 552b/2, 589b/8,
ḳaḳımaḳ: Öfkelenmek, kızmak, azarlamak.
ḳ.-dan : 0001 572a/3,
ḳaḳış- : Karşılıklı olarak sinirlenmek.
ḳ.-urlar: 0001 601b/8,
ḳal- : Kalmak, bağlanmak, kapılmak.
ḳ.-mış : 0001 577a/5,
ḳalıcıraḳ : Daha fazla kalan.
ḳ.-dur : 0001 605a/5,
ḳalın : Kalın, kaba. 0001 592a/3,
ḳalḳan : Koruyucu zırh. 0002 552b/6, 563a/11,
ḳalem (A): Kalem. 0003 574a/4, 574a/6, 610b/4,
ḳamaş- : Gözlerin ışık karşısında şaşkın hale gelmesi mecazen beğenmek.
ḳ.-a : 0001 589b/3,
ḳamçı : Kamçı.
ḳ.-sın : 606b/1,
ḳancaru : Nereye, neresi, ne tarafa. 0001 599b/5,
ḳan : Kan, hayati sıvı. 0001 590b/2,
ḳan- : Doymak, susuzluğu gidermek.
ḳ.-mış : 0001 543b/5,
ḳanat : Kanat.
ḳ.-ların : 0001 573a/2,
ḳanda : Nerede, nereye.
ḳ.-dur : 0002 589b/5, 607a/1,
ḳanda kim:Ki nerede, nereye. 0002 545b/7, 551a/6,
ḳanḳı : Hangi. 0034 539a/5, 539a/8, 539a/10, 539b/1, 539b/3, 539b/5, 539b/10, 540a/1, 540a/5,
ḳ.-ñuz : 0002 571b/2, 574a/10,
ḳ.-sı : 0001 575b/10,
ḳapla- : Kuşatmak, sarmak.
ḳ.-dı : 0002 569a/6, 585a/8,
ḳaplayıcı : Kaplayan.
ḳ.-dur : 0001 603b/11,
ḳapu : Kapı.
ḳ.-lar : 0001 595a/5,
ḳ.-ların : 0001 536b/2,
ḳ.-sı : 0004 547a/2, 607b/11, 614a/6-6,
ḳara : Renk, siyah renk. 0006 541a/11, 541b/6, 542b/5, 543a/6, 604b/7, 616a/9,
ḳ.-sına : 0002 541b/6, 542b/5,
ḳaralıḳ : Siyahlık. 0001 548b/9,
ḳarar dut- : Karar vermek. 0002 538a/1, 589b/6,

ḳarcaşturınıl-:Karıştırılmak, dolaştırılmak.
ḳ.-a : 0001 600a/2,
ḳarañulıḳ : Karanlık.
ḳ.-dan : 0001 568b/10,
ḳ.-eyle- : 0001 597a/3,
ḳ.-lardan : 0001 546a/7,
ḳarar : Düşünmek, karar vermek.
ḳ.-dut- : 0001 536a/3,
ḳaravaş : Cariye, hizmetçi. 0002 550a/10, 607b/5,
ḳarın : Karın, mide.
ḳ.-lar : 0001 543b/4,
ḳarınca : Karınca. 0001 612b/2,
ḳarındaş : Kardeş.
ḳ.-ı : 0001 579b/2,
ḳ.-ından : 0001 598b/5,
ḳ.-ları : 0001 553a/11,
ḳ.-larına : 0001 555 a/5,
ḳ.-larumuzı: 0001 555a/1,
ḳarış- : Karışmak.
ḳ.-mış : 0001 590b/9,
ḳasd (A) : Niyet, kurma.
ḳ.-eyle- : 0003 545b/4, 575a/5, 584a/7,
ḳarşu : Karşı. 0003 542a/11, 567a/1, 591a/11,
ḳat : Nezd, yan, huzur, ön. 0001 601a/9,
ḳ.-ında : 0017 538b/6, 540b/6, 547b/10, 560b/10, 563a/5, 566b/2,573b/5, 575b/4, 576a/9, 580b/1,
ḳ.-ındadur: 0003 547a/3, 564a/4, 577a/6,
ḳ.-larındadur: 0001 585a/9,
ḳ.-umuzdadur: 0001 586a/1,
ḳ.-umuzdan: 0001 537b/7,
ḳ.-uñda: 0001 571a/3,
ḳatı : Çok, pek şiddetli, ağır, sert, kuvvetli. 0018 536b/10, 537b/8, 548a/7, 549a/2, 552b/5, 553b/10, 554b/1, 568b/3, 568b/3, 568b/5,
ḳ.-dur : 0002 555b/5, 603b/6,
ḳ.-lar : 0002 570a/5, 594b/10,
ḳatıl- : Eklenmek, katılmak.
ḳ.-mış: 0003 591a/3, 591b/9, 601b/4,
ḳatılıḳ : Zorluk, sertlik.
ḳ.-eyle- : 0002 568a/7, 607a/11,
ḳatlan- : Daynamak, tahammül etmek, eklemek, sabretmek.
ḳ.-dılar : 0001 593a/6,
ḳavî (A): Kuvvetli, güçlü. 0001 536a/1,
ḳ.-dür : 0002 549a/4, 553a/8,
ḳ.-raḳdur: 0001 585b/5,
ḳavl (A) : Lâkırdı, söz.
ḳ.-eyle-: 0001 559b/6,
ḳav(ü)m(A): (krş kavüm) Kavim, kabile, boy.
0003 553a/8, 562a/9, 562a/9,
ḳ.-dür : 0002 555b/3, 555b/7,
ḳ.-e : 0003 560a/10, 560b/7, 564a/2,
ḳ.-edeğin : 0001 602a/11,
ḳ.-i : 0009 536a/10, 536b/9, 537a/4, 537b/5, 537b/6, 552b/2, 577a/3, 577a/6, 603a/11,
ḳ.-ile : 0001 559b/8,
ḳ.-inde : 0001 602b/3,
ḳ.-inden : 0001 554a/6,
ḳ.-indinyaña: 0001 590a/9,
ḳ.-ine : 0002 538a/3, 560a/7, 581a/3,
ḳ.-lerinden: 0001571b/5,
ḳ.-lerindinyaña : 0001 601b/8,
ḳ.-lerine : 0001 557b/7,
ḳ.-lerüñüzi: 0001 570a/4,
ḳ.-üm : 0002 560a/7, 581a/5,
ḳ.-ümi : 0001 581a/10,
ḳ.-üñi : 0001 581a/4,
ḳavzı- : Kavramak, yakalamak.
ḳ.-dı : 0001 602b/6,
ḳavzayıcı : Kavrayan kişi. 0001 593b/3,
ḳayġur- : Kaygılanmak, üzülmek, esef etmek.
ḳ.-mayasız : 0001 548b/6,
ḳayġu : Kaygı, elem, keder, üzüntü, endişe.
ḳ.-dan : 0001 576b/1,
ḳ.-lardan : 0001 567b/2,
ḳayġulu : Kaygılı, sıkıntılı.
ḳ.-eyle- : 0001 551b/8,
ḳayna- : Kaynamak.
ḳ.-rken : 0001 572a/3,
ḳ.-yu : 0001 541b/1,
kelebek(ğ) : Kelebek.
k.-ği : 0001 613a/5,
kelime (A) : Kelime, söz.
k.-lerini : 0001 571a/8,
kendü : Kendi, dönüşlülük zamiri. 0003 554b/10, 566b/5, 567a/6,
kendüzi : (Kendi özü)Kendisi, şahsı, nefsi, zâtı. 0001 547a/5,
k.-lerinden: 0001 551b/1,
k.-lerüñüzden: 0001 587a/1,
k.-ni : 0002 598a/3, 610b/6,
k.-ñüz : 0001 566b/5,
k.-ñüzde : 0001 548b/4,
keremlü : Asâlet, asillik, soyluluk sahibi. 0002 600a/4, 610b/3,
kerre (A) : Defâ, kez.
k.-ler : 0001 582a/1,
kes : Kesmek, ayırmak, uzaklaştırmak, koparmak. 0001

539a/2,
k.-diler : 0001 606a/9,
k.-dük : 0001 578b/7,
k.-düñüz: 0001 553b/10,
kesb (A) : Çalışıp kazanmak.
k.-eyle- : 0001 615b/10,
kesici : Kesen, ayıran kişi. 0001 578a/4,
k.-ler : 0001 575a/3,
kesil- : Kesilmek, ayrılmak, uzaklaşmak, ilgiyi kesmek. 0003 585b/7, 585b/10, 587a/7,
k.-memiş: 0004 542b/11, 574a/8, 603a/1, 610a/9,
k.-men: 0001 585b/7,
kesilmek: Kesilmek, ayrılmak, uzaklaşmak, ilgiyi kesmek. 0001 585b/10,
kevs̱er (A): Maddî ve mânevi çokluk; kalabalık nesil. Cennet'te bir havuzun adı. 0001 615a/3,
key : (gey) Çok, gâyet, iyice, doğru, büyük, pek çok. 0012 547b/10, 556b/5, 561b/10, 581b/7, 582a/10, 595a/5, 601a/3, 603b/7, 605a/11, 610b/3, 613a/10, 614a/1
k.-ler : 0001 598a/6,
kez : Defa, kere. 0004 537b/2, 571b/7, 577a/11,
k.-dür : 0001 596b/3,
ḳığır- : Çağırmak, davet etmek, seslenmek, haykırmak.
ḳ.-alar : 0001 547a/1,
ḳ.-dı : 0002 576a/11, 596b/4,
ḳığırd(t)- : Çağırtmak, davet etmek, sesletmek.
ḳ.-alar : 0001 537a/11,
ḳığrış : Karşılıklı olarak birbirlerini davet etmek.
ḳ.-dılar : 0001 575a/1,
ḳıl- : Yapmak, etmek, eylemek.
ḳ.-a : 0007 567b/1, 567b/9, 568a/11, 581b/9, 581b/10, 585a/3, 586a/9,
ḳ.-alum : 0001 575b/4,
ḳ.-avuz : 0001 577a/9,
ḳ.-dı : 0010 546a/1, 567b/4, 573a/11, 576b/3, 582a/3-3, 582a/4, 590b/10, 593a/11, 593b/4,
ḳ.-dılar : 0001 581b/2,
ḳ.-duğıdı: 0001 544a/7,
ḳ.-duḳ : 0014 536b/2, 543a/2, 544a/2, 544a/10,549a/5,549a/10, 571b/9, 590b/3, 604b/7, 614b/1,
ḳ.-dum : 0001 587a/11,
ḳ.-ma : 0002 555a/2, 558a/3,
ḳ.-madı : 0001 614a/10,
ḳ.-maduḳ : 0005 588a/1, 588a/2, 593b/3, 594b/6, 607b/2,
ḳ.-ur : 0001 585a/6,
ḳ.-ursız : 0001 544b/5,
ḳındur- : Tahrik etmek, teşvik etmek.
ḳ.-maz : 0002 578a/9, 614b/10,
ḳ.-mazsız : 0001 606b/6,
ḳırañı : Kenar, kıyı, ufuk.
ḳ.-larında : 0001 572b/5,
ḳ.-ndan : 0001 540a/3,
ḳış : Kış, mevsim. 0001 614b/4,
ḳıyâmet (A) : Dünyanın sonu, kıyamet, mahşerde toplanılacak zaman. 0010 535b/11, 538a/8-8, 551a/7, 557b/3, 575b/8, 589a/9, 589b/3, 594b/4, 601b/11,
ḳ.-den : 0002 597b/2, 597b/5,
ḳız : Kız. 0002 583a/8, 599a/5,
ḳ.-ı : 0002 571a/6, 582a/9,
ḳ.-lar : 0001 548a/4,
ḳ.-ları : 0001 552b/8,
ḳ.-laruñuz: 0003 557b/3, 564a/11, 566b/1,
ḳ.-laruñuzdandur: 0001 566a/9,
ḳızıl : Parlak kırmızı renk. 0002 540a/9-9,
ḳıymuḳ : Kıymık.
ḳ.-ların : 0001 593b/9,
kibr (A) : Kibir, büyüklük, yüksekten bakma.
k.-eyle- : 0002 563b/11, 583b/2,
kiçi : Küçük. 0001 538b/4,
k.-sine : 0002 608b/2, 612b/2,
kim : Kimse, kimi, ki, her kim ki. 0171 536a/5, 538a/10, 538b/3, 539b/6, 540a/3, 543b/10, 545b/7, 546a/9, 546b/9, 546b/10,
k.-den : 0002 552a/2, 552b/2,
k.-dür : 0007 537a/7, 546b/3, 560b/5, 561b/2, 573a/4, 573a/6, 590a/5,
kimse : Kişi, kimse, kim olsa. 0007 582b/7, 584b/7, 585a/5, 607a/3, 607a/4, 607b/1, 616a/6,
k.-nüñ : 0001 609a/5,
k.-ye : 0003 555a/8, 583a/6, 584b/2,
k.-yi : 0002 583b/3, 584b/5,
kiri : Ücret, karşılık, ödül, kira.
k.-lerini : 0002 559a/3, 568a/6,
kişi : İnsan, adam, erkek, sahip. 0004 580b/2, 589a/2, 596a/2, 598b/5,
k.-nüñ : 0001 538b/4,
kitâb (A) : Kitap. 0013 549a/6, 549b/8, 555a/6, 562a/2, 575b/6, 598a/4, 611b/2, 611b/6, 611b/11,

k.-ı : 0004 548b/11, 588a/3, 588a/5, 605a/6,
k.-lar : 0002 538a/6, 611b/4,
k.-larda : 0001 538b/4,
k.-lardadur: 0001 605a/6,
k.-lardur : 0001 611b/5,
k.-ları : 0001 562a/8,
k.-larını : 0001 571a/8,
ḳo- : Koymak, bırakmak, izin vermek, alıkoymak. 0004 576a/5, 580b/7, 585b/11, 587a/11,
ḳ.-dı : 0002 538b/11, 539a/2,
ḳ.-dılar : 0001 563a/4,
ḳ.-duḳ : 0001 536b/6,
ḳ.-duñuz : 0001 553b/11,
ḳ.-ma : 0001 582b/6,
ḳ.-maduḳ : 0001 609b/8,
ḳ.-maduñ : 0001 564b/4,
ḳ.-mañ : 0002 582a/11-11,
ḳ.-maz : 0001 587b/10,
ḳ.-ñ : 0002 562b/10, 590a/11,
ḳ.-rlar : 0001 592b/1,
ḳ.-rsañ : 0001 582b/7,
ḳonıl- : Koyulmak, bırakılmak.
ḳ.-mış : 0001 605b/5,
ḳomaḳ : Koymak, bırakmak.
ḳ.-da : 0001 611a/3,
ḳ.-larıdur : 0001 567b/8,
ḳop- : Kopmak, ayrılmak.
ḳ.-dı : 0001 608a/10,
ḳopar- : Ayırmak, gidermek, diriltmek, kaldırmak,yaratmak, haşretmek.
ḳ.-a : 0002 550b/10,552b/10,
ḳ.-dılar : 0001 612b/8,
ḳ.-maya : 0001 583b/3,
ḳ.-ur : 0001 536b/11,
ḳoparıcı : Yaratan, dirilten. (Allah)
ḳ.-dur : 0001 579b/4,
ḳoparıl- : Yaratılmak, diriltilmek, kaldırılmak.
ḳ.-mış : 0001 537a/1,
ḳoparınıl-: Kopartılmak, haşredilmek.
ḳ.-asız : 0001 565b/3,
ḳ.-ıla : 0001 593a/5,
ḳ.-mayalar: 0001 565b/2,
ḳ.-mışlar: 0001 543a/10,
ḳorḳ- : Korkmak.
ḳ.-a : 0003 558a/7, 567b/9, 604b/11,
ḳ.-arın : 0001 555b/11,
ḳ.-arısa : 0002 567b/1, 567b/11,
ḳ.-dı : 0004 540b/6, 597a/11, 608b/8, 612a/7,
ḳ.-duñuz mı: 0001 552a/8,
ḳ.-ı : 0001 553b/4,
ḳ.-maya : 0001 584a/4,
ḳ.-mazlar : 0002 589a/4, 595b/10,
ḳ.-mazsız : 0001 581b/11,
ḳ.-uñ : 0009 549b/4, 554a/11, 556a/4, 556a/5, 556b/2, 559a/10, 567a/2, 568b/6, 581a/6,
ḳorḳıt- : Korkutmak. 0001 587a/6,
ḳ.-tı : 0001 537b/8,
ḳorḳıtmaḳ : Korkutmak.
ḳ.-larum : 0004 536b/7, 536b/10, 537a/2, 537b/1,
ḳ.-larumı : 0001 538a/1,
ḳorḳıdıcı : Korkutan. 0001 572a/5,
ḳ.-lar : 0001 536a/5, 537a/4, 538a/2,
ḳ.-ları : 0001 537b/5,
ḳ.-um : 0001 572b/11,
ḳ.-van : 0001 581a/5,
ḳorḳmaḳ(g)-: Korkmak.
ḳ.-a : 0001 589a/6,
ḳ.-dınyaña: 0001 555b/2,
ḳorḳucı : Korkan kimse.
ḳ.-lar : 0001 594a/5,
ḳ.-lardur : 0001 580a/2,
ḳ.-laruñdur: 0001 571b/3,
ḳorḳuducu: Korkutan. 0002 572a/6, 573b/6,
ḳorḳıducı : Korkutan. 0001 597b/4,
ḳorḳuduculıḳ: Korkutma işini yapmak.
ḳ.-lıḳ : 0001 549a/11,
ḳorḳut- : Korkutmak. 0001 581a/3,
ḳ.-maları: 0002 537b/9, 537b/10,
ḳ.-tı : 0001 537b/8,
ḳoy- : Bırakmak, terketmek, vazetmek.
ḳ.alar : 0001 568a/5,
körklü : Güzel, iyi. 0012 543a/6, 544b/2, 546b/4, 546b/5, 547b/7, 547b/8, 556b/9, 557b/5, 566b/6, 586b/11, 594a/8, 608b/10,
k.-eyle- : 0002 565a/3, 569a/2,
k.-ḳıl- : 0001 572b/4,
k.-ler : 0002 541b/5, 541b/8,
k.-ol- : 0001 558a/6,
k.-yi : 0001 608b/8,
körklürek(g): Dakha güzel, en iyi.
k.-dür : 0001 571b/2,
k.-inde : 0001 610a/6,
köşk : Köşk. 0001 593b/10,
köy (F) : Köy.
k.-den : 0001 568b/1,
k.-ler : 0002 554a/6, 555b/4,
k.-leri : 0001 577a/6,
ḳudret (A):Kuvvet, takât, güç. 0001 572b/7
ḳul : Kul, yaratılmış. 0002 570b/10, 607b/5,
ḳ.-ı : 0003 546a/6, 584b/3, 610b/7,

ḳ.-ları : 0001 591a/4,
ḳ.-larımızdan: 0001 570b/10,
ḳ.-larum : 0001 607a/6,
ḳ.-laruñı : 0001 582b/7,
ḳ.-umuzı : 0001 536a/10,
ḳula(ġ)ḳ : Kulak. 0001 577a/10,
ḳ.-dut- : 0004 583a/3, 583b/7, 602a/5, 602a/7,
ḳ.-ġı : 0001 537b/1,
ḳ.-ları : 0001 581b/2,
ḳulaġuzla- : Rehberlik etmek, yol göstermek
ḳ.-yayım : 0001 561a/2,
ḳulpsuz : Bir nesnenin tutulmaya yarayan kısımının olmaması. 0003 542b/1, 591b/6, 605b/5,
ḳum : Kum. 0001 586a/4,
Ḳur'ân (A) : Kur'ân-ı Kerim. Hz. Muhammed'e nazil olan kitap. 0005 583b/4, 594b/4, 599b/4, 602b/8, 604a/11,
Ḳ -dan : 0001 586b/6,
Ḳ -dur : 0002 544b/2, 603b/11,
Ḳ.-ı : 0013 536b/8, 537a/3, 537b/3, 538a/2, 539b/8, 544b/4, 556a/10, 568b/7, 576b/6, 585b/3, 592a/7, 611a/6, 613b/10,
Ḳureyş (A): Kureyş kabilesi. 0002 614b/2, 614b/4,
ḳurtar- : 0002 571a/4, 571a/5,
ḳ.-a : 0002 561a/2, 573b/10,
ḳ.-dı : 0001 579b/3,
ḳ.-duḳ : 0001 537b/6,
ḳ.-maya : 0001 584b/7,
ḳurtıl- : (Krş. kurtul-) Kurtulmak.
ḳ.-asız : 0001 563a/3,
ḳ.-dı : 0001 608a/8,
ḳ.-mışlar : 0001 554b/11,
ḳurtılmaḳ : (Krş. kurtul-) Kurtulmak. 0001 538a/6,
ḳurtul- : (Krş. kurtıl-) Kurtulmak.
ḳ.-dı : 0001 605a/3,
ḳurtulıcı : Kurtulan, kurtulmuş kişi.
ḳ.-lar : 0001 566b/5,
ḳuru : Kara, toprak, yer. 0003 539a/6 544a/3, 548a/6,
ḳurı- : Kurumak.
ḳ.-ya : 0001 548a/5,
ḳuş : Kuş. 0001 542b/4,
ḳ.-ı : 573a/2,
ḳ.-lar : 0001 614a/11,
ḳuşluġ : Kuşluk vakti. 0003 597b/6, 608a/3, 609a/10,
ḳ.-ını : 0001 597a/4,
ḳuvvet (A) : Güç, kuvvet. 0002 599b/1, 604a/9,
ḳ.-ile : 0001 540a/4,
ḳuvvetlendür-: Desteklemek, kuvvet vermek.
ḳ.-duḳ : 0001 561b/5,
ḳ.-ile : 0001 578b/7,
küy- : Beklemek, sabretmek, çevreyi gözetlemek.
k.-üñ : 0001 546b/11,
küfr (A) : (krş. Küfür). Küfür
k.-eyle- : 0002 590b/11, 592a/9,

-L-

la'net (A) : Allah'ın mağrifetinden, yarlıgamasından mahrumluk, fenâ, kötü.
l.-eyle- : 0001 563b/8,
l.-ol- : 0004 587b/5-5, 598a/6, 603a/5,

lâyık (A) : Yakışan yakışır, yaraşır, yakışık.
l.-dur : 0002 589a/6, 589a/7,
l.-ol- : 0002 602a/6, 602a/8,

lehv (A) : Oyun, eğlence, faydasız iş. 0001 548a/2,

levḥ (A) : Yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılan nesne. 0001 603b/11,

lezzet (A) : Tat, çeşni.
l.-dutıcılar: 0001 601b/9,

Lûṭ (A) : Hz. Lût. Hz. İbrahim'in yeğeni olan peygamber.
0004 537b/5, 537b/6, 570b/9, 577a/6,

-M-

mağbûnlıķ (A): Şaşkın olma durumu. 0001 565b/7,
mağlûb (A) : Galebe edilmiş, kendisine üstün gelinmiş, yenilmiş, yenilen.
m.-ol- : 0001 580b/7,
mağrûr (A) : Gururlu. 0001 548a/9,
m.-eyle- : 0002 547a/6, 600a/3,
mağrûrlıķ : Gaflet içinde olmak.
m.-da : 0001573a/6,
maḫrûm (A) : Bahtsız, nasipsiz. 0001 579b/11,
m.-laruz : 0002 544a/4, 575a/7,
mâl (A) : Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey. 0004 554a/9, 574b/5, 582a/9, 587b/1,
m.-lar : 0002 548a/4, 581b/9,
m.-ları : 0002 552b/8, 579b/10,
m.-larından: 0001 554b/2,
m.-laruñuz : 0002 564a/10, 566b/1,
m.-laruñuzıla: 0001 561a/4,
m.-um : 0001 578a/4,
m.-uñdan : 0001 587a/8,
mâlik (A) : Sâhip, bir şeye sâhip, bir şeyi olan. 0002 558a/1, 584b/6,
m.-ol- : 0003 580a/5, 595b/8, 600b/1,
ma'şiyet (A) : Âsilik, itâatsizlik; isyan, günah.
m.-eyle- : 0001 589b/2,
ma'ẕûr (A) : Özürlü, özürü olan.
m.-dut- : 0001 593a/2,
me 'âric (A) : Çıkacak yerler, merdivenler. 0001 579a/1,
meclis (A) : Oturulacak, toplanılacak yer.
m.-de : 0001 551b/11,
m.-i : 0001 551b/11,
Medine (A) : Hicaz'da Hz.Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir. 0001 544b/5,
m.-dinyaña: 0001 564a/7,
mekr (A) : Hile, düzen. 0001 594a/4,
m.-eyle- : 0007 582a/10-10, 594a/4, 604b/1-1-1-1,
m.-üm : 0001 576a/7,
Mekke (A) : Hicaz'da Hz. Muhammed'in Doğduğu ve Kâbe'nin bulunduğu şehir. 0003 555b/7, 610a/5, 615b/4,
melâmet (A) : Zemmolunmuş, çekiştirilmiş. 0001 576b/2,
m.-eyle- : 0002 575a/10, 589a/10,
m.-ol- : 0001 580a/5,
men '(A) : Yasak etme, bırakmama, durdurma, esirgeme, vermeme, önleme.
m.-eyle- : 0001 579b/8,
menfa'at (A) : Fayda kâr, çıkar, yarar. 0002 544a/10, 544a/10,
m.-leri : 0001 549a/2,
menî (A) : Döl suyu, bel suyu, sperma. 0002 543b/7, 590b/1,
Meryem (A) : Hz. Îsâ'nın annesi. 0004 549a/9, 560a/11, 561b/2, 571a/5,
meşaķķat (A) : Zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk. 0001 607a/11,
mescid (A) : Secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük câmi.
m.-ler : 0001 584b/1,
meṡel (A) : Örnek, benzer, hikâye.
m.-dinyaña: 0001 588a/7,
m.-i : 0003 562a/7, 562a/8, 562a/9,
m.-leri : 0001 556b/1,
m.-leridür: 0001 574b/7,
meşġûl (A) : Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.
m.-eyle- : 598a/3,
meyl (A) : Eğilme, eğiklik, akıntı.
m.-eyle- : 0001 569b/6,
mıḫ (F) : Çivi.
m.-lar : 0002 594b/7, 606a/10,
mıḫlu : Çivili.
m.-lar : 0001 536b/4,
mıḫlan- : Çivilenmek.
m.-mış : 0001 614a/6,
mihrübân (F) : şefkatli, merhametli, güler yüzlü.
m.-dur : 0001 546a/8,
mihribân (F) : Şefkatli, merhametli, güler yüzlü.
m.-sın : 0001 555a/4,
mihribânlık : Şefkatli, merhametli, güler yüzlü. 0001 549a/10,
minnet (A) : Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
m.-ol- : 0001 574a/8,
m.-ur : 0001 603a/1,
mirâṣ (A) : Miras, ölenin yakınlarına bıraktığı malı.
m.-ı : 0002 546a/10, 606b/8,
miskin (A) : Uyuşuk, tembel. 0002 575a/4, 591a/7,

m.-e : 0002 550b/4, 607b/7,
m.-i : 0002 606b/7, 614b/11,
m.-lerüñ : 0001 554a/8,
muhâcir (A) : Göçmen, göç eden, bir ülkeden kalkıp bir başka ülkede yerleşen.
m.-ler : 0001 554b/8,
muḫâlefet (A): Muhâlifik, uygunsuzluk, aykırılık, düşmanlık.
m.-eyle-: 0005 550b/6, 553a/5, 553a/10 553b/8, 553b/9,
Muḥammed (A): Hz. Muhammed. 0005 599b/2, 599b/3, 611b/4, 611b/8, 611b/7,
Mûsâ (A) : Hz. Mûsa. 0003 596b/4, 560a/7, 610a/4,
m.-nuñ: 0001 605a/6,
musallaṭ (A): Teslît olunmuş, birinin üzerine düşmüş, sataşmış, ilişmiş; sataşan, rahat bırakmayan. 0001 605b/10,
m.-eyle-: 0002 554a/4, 577a/2,
muṣibet (A) : Felâket, belâ. 0003 548b/3, 566a/3, 608b/10,
muştıla- : Müjdelemek. 0002 561a/11, 602b/10,
m.-rlar : 0001 601a/4,
muştılayıcı: Müjdeleyen. 0001 560b/2,
muştılıḳ : Müjde, müjdelik, müjde bahşişi. 0001 546b/7,
muṭaffif (A): Noksan mal veren dalavereci. 0001 600b/3,
muṭṭali ' (A) : Öğrenmiş, haber almış, bilgili, haberliş [olan].
m.-eyle- : 0001 585a/4,
m.-ol- : 0001 614a/5,
muṭi ', muṭi 'a (A): İtaat eden, boyun eğen. 0002 570a/1, 572b/5, 591b/5, 592a/8,
m.-eyle- : 0001 591b/5,
m.-lar : 0001 598a/6,
m.-lerden : 0001 571a/9,
m.-ol- : 0004 552a/11, 581a/6, 591b/5, 592a/8,
muvâfıḳ (A) : Uygun, yerinde.
m.-ol- : 0002 585b/5, 595a/10,
muz : Muz ağacı meyvesi. 0001 542b/9,
mücâdele (A) : Uğraşma, savaşma, savaş. 0001 549b/11,
Müddeṡṡir (A): Giyinmiş bir örtüye bürünmüş. Kur'ân'ın 74. sûresi olup 56 âyetttir. 0001 587a/3,
müddet (A) : Vakit, zaman. 0001 590b/7,
mühlet (A) : Bir işin yapılması için verilen zaman; bir işi belli bir zaman için geri bırakma.
m.-vir- : 0006 576a/7, 581a/10, 586a/1, 604b/2-2-2,
mühr (F) : Mühür, imza.
m.- miş : 0001 601b/3,
m.-i : 0001 601b/3,
m.-ör- : 0001 563b/3,
mührlen : Mühürlenmiş, imzalanmış.
m.- miş: 0001 601b/3,
mülk (A) : Ev, dükkân, arâzi gibi taşınmaz ve gelie getiren mal. 0001 571a/9,
mü'min (A): İslam dinine inanmış, müslüman. 0001 582b/10-10
m.-dir : 0001 565a/1,
m.-ler :0009 551b/10, 553b/5, 566a/8, 569b/8, 588a/5, 596a/, 601b/11, 603a/8, 603a/9,
m.-lere : 0002 561a/11, 611a/10,
m.-leri : 0002 546b/5, 603b/1,
m.-lerüñ: 0001 564a/9,
mü'mine : İslam dinine inanmış kadın, kız. 0007 546b/6, 558b/8, 558b/10, 559b/1, 569b/11, 582b/10, 603b/1,
Mümtehine (A): Kur'an'ın 60 ıncı sûresi olup Medîne'de nâzil olan ve 13 Âyetten oluşan bu sûre : din Düşmanları ve Allâh'a inanmayanlarla dostluk kurulmamasını öğütler. 0001 556b/11,
münâfıḳ (A): İki yüzlülük eden, nifak sokan erkek. 0001 563a/6,
m.-lar : 0005 546b/10, 563a/8, 563a/10,
m.-lara : 0001 570b/6,
münâfıḳa (A): İki yüzlü kadın, kız. 0001 546b/10,
münâfıḳlıḳ : İki yüzlülük, nifaklık. 0001 555a/1,
Mürselât (A): İrsâl olunan, gönderilen şeyler. Melekler. Kur'ân'ı Kerîm'in 77nci sûresi. 0001 592b/9,
müs(ü)lmân (A): İslâm dininde olan. 0002 569b/11, 584a/6,
m.-lardur: 0001 584a/5,
m.-ların : 0001 575b/5,
m.-larken: 0001 611b/11,
müs(ü)lmânlıḳ:İslam dininde olma
m.-dınyaña: 0001 560b/6,

müşg (F) : Misk.
m.-dür : 0001 601b/3,
müşrik (A) : Allah'a şerik, ortak koşan.
m.-ler : 0001 561a/1,
m.-lerden: 0001 611b/3,
m.-leri : 0001 555b/7,
müttaḳî (A) : İtika eden, sakınan, çekinen.
m.-lere : 0001 578b/9,
müzd (F) : Karşılık, kira, mükâfât. 0010 546a/2, 546b/5, 547b/8, 566b/2, 568a/1, 572b/1, 574a/8, 599a/6, 603a/1, 610a/8,
m.-inyaña: 0001 587a/3,
m.-ler : 0001 547b/11,
m.-lerini : 0001 549b/3,
m.-vir- : 0001 566b/7,
müzzemmil (A): Tezmîl eden, elbise içine saran. 0001 585a/10,

-N-

nafaka(A): Geçimlik, yardım.
n.-eyle- : 0015 545b/11, 546a/2-9-11, 546b/1, 559a/2, 559a/5-5, 559a/10, 564a/3, 564b/1, 566b/4, 568a/4, 568a/8, 568a/9,
naḫs(A) : Uğursuzluk, yümünsüzlük. 0001 536b/11,
namâz (F): Namaz, salat. 0003 562b/8, 562b/11, 615a/6,
n.-ı :0007 552a/11, 580b/10, 609b/11, 611a/3, 611b/9, 613b/8, 615a/6,
n.-ları : 0002 579b/9, 580a/10,
n.-larında: 0001 615a/1,
namâz ḳıl-: Salat vermek. 0009 547a/4, 588b/7, 590a/8, 592a/10, 592a/11, 605a/4, 610b/8, 614b/11, 615a/5,
nar : Nar ağacı meyvesi. 0001 541b/3
naşr (A) : Yardım. 0001 615b/2,
nâz (A) : Kendini beğendirmek için takınılan, yapmacık. 0001 542a/7
Nazi 'ât (A): Kur'an'ın 77nci sûresi olup 46 âyetten oluşmuştur. 0001 596a/4,
ne : Ne, hangi, nasıl, ne de, hangi şey, kim. 0027 542a/6, 542a/7, 550b/1, 551b/3, 587b/9, 588a/7, 588a/6, 593a/7, 593b/2, 594b/4,
n.-den : 0001 604a/6,
n.-dür : 0022 542b/8, 543a/5, 576b/9, 576b/10, 578a/3, 580a/11, 581b/11 587b/10, 588b/11, 593a/7,
n.-nüñ : 0001 597b/3,
n.-yle : 0001 587b/3,
ne-dağı : Ne de, ne olur, ne var. 0024 540a/11, 541a/5,541b/10, 542b/3, 542b/7, 547a/8, 548b/3, 551a/4, 551a/5-5,
nefes (A): Soluk, nefes. 0002 564b/6, 588b/3,
n.-i : 0002 589b/8, 612b/6,
nefs (A) : Kendi, şahıs, ruh, can. 0007 556a/4, 599a/8, 600a/2, 600b/2-2, 604a/5, 608a/6,
n.-e : 0002 568a/10, 589a/10,
n.-i : 0001 597b/1,
n.-ine : 0001 567a/6,
n.-ini : 0001 597b/1,
n.-leri : 0002 536a/2, 556a/7,
n.-lerüñüzi: 0001 570a/3,
n.-lerüñüzle: 0001 561a/5,
n.-ur- : 0001 599a/11,
nese : (Krş. nesne, nesene) Şey, nesne. 0024 551a/1, 564b/10, 569a/5, 570b/5, 571b/1, 587b/9, 588a/7, 588b/6, 593a/7, 600a/3,
n.-dür : 0001 598a/1,
n.-ye : 0001 567b/4,
n.-yi : 0004 566a/4, 569a/6, 573a/3, 585a/9,
nesene : (Krş.nese, nesene) Hiçbir şey, bir şey, şey. 0020 551b/9, 552b/9, 553a/1, 554a/5, 557b/5, 588a/1, 588a/6, 559a/8, 559b/2, 570b/11,
nesne : (Krş. nese, nesene.)Şey, nesne bir şey, hiçbir şey. 0003 538b/3, 545a/11, 549b/9,
n.-den : 0002 594b/4, 598a/7,
n.-dür : 0002 542a/6, 542a/7,
n.-yi : 0004 538b/3, 545a/11, 549b/9,
nesl (A) : Nesil, kuşak.
n.-inde : 0001 549a/6,
Nesr (A) : Nûh kavmi putlarından biri.
n.-i 0001 582b/2,
nevmîd (F): Ümitsiz, ümidi kırık.
n.-ol- : 0004 559b/9-9, 567b/5, 608a/8,
neẕir (A) : Birini, doğru yola sokmak için gözdağı vererek korkutma. 0001 591a/5,
nice : (niçe) Çok, hayli, nasıl, kaç, hangi, birçok. 0003 568b/1, 575b/5, 581b/1,
n.-si : 549a/6,
ni'met(A) : İyilik, lütuf, ihsan. 0003 537b/7, 576b/2, 585b/11,
n.-i : 0001 574a/7,
n.-in : 0001 609b/6,
n.-kim : 0001 609a/6,
n.-lerini : 0031 539a/5, 539a/8, 539a/10, 539b/1, 539b/3, 539b/5, 539b/8, 539b/10, 540a/1, 540a/5,
n.-vir- : 0001 606b/3,
nişân(A) : Alâmet, âyet, delil, belirti, ferman, emir. 0003 536a/1, 536b/6, 596b/8,
n.-lar : 0001 547b/5,
n.-larumuzı : 0003 538a/4, 548a/1, 587b/3,
nite : Nasıl. 0012 537a/1, 563b/8, 586a/8, 587b/5, 587b/6, 605b/7, 605b/8-8, 605b/9, 606a/7, 606a/9 614a/9,
n.-dür : 0001 572b/10,
n.-ol- : 0004 536b/7, 536b/9, 537b/1, 573a/1,
nite-kim : Nitekim, nasıl ki, benzeri. 0006 550b/7, 559b/9, 561b/1,

574b/8, 583b/2, 5896a/6,

nişe : Niçin, nasıl, neden. 0011 543b/6, 543b/11, 544a/7, 544b/6, 544b/8, 551b/1, 560a/3, 560a/7, 564b/3, 569a/9, 575a/8,

Nûḫ (A) : Hz. Nûh.0005 536a/10, 570b/8, 581a/1, 582a/8, 582b/5,

n.-ı : 0002 549a/5, 581a/3,

nûr (A) : Aydınlık, parıltı. (İlâhî nûr Kur'an'ı Kerîm.)

n.-ı : 0002 547a/1, 570b/2,

n.-lar : 0001 547b/11,

n.-ları : 0001 546b/6,

n.-umuzı: 0001 570b/4,

n.-uñuzdan: 0001 546b/6,

-O-

od : Ateş, cehennem ateşi. 0021 538a/10, 544b/8-8, 552b/9, 553b/8, 556a/2, 556a/8, 566a/1, 583b/7, 583b/8,
o.-a : 0004 571a/1, 582b/4, 605a/1, 605b/10,
o.-dan : 0006 539a/8, 540a/6, 570a/4, 587b/4, 600a/10, 609a/2,
o.-dur : 0002 547a/9, 613a/10,
o.-ı 0002 584b/10, 599a/7,
o.-ında: 0001 612a/1,
o.-lar : 0001 538a/10,
o.-udur: 0001 614a/4,
odun : Odun. 0001 584a/8,
o.-ı : 0001 570a/4,
oğlan : Erkek veya kız evlat.Erkek çocuk.
o.-lar : 0008 542b/1, 553a/11, 574b/5, 579b/1, 581b/9, 586a/9, 587b/1, 591b/11,
o.-larından: 0001 598b/6,
o.-larını : 0001 559b/3,
oğl : (Krş. oğul, oğlan). Oğul.
o.-ı : 0002 560a/11, 561b/2,
o.-ını : 0001 549a/9,
oğul : (Krş. oğul, oğlan). Oğul. 0009 548a/4, 552b/8, 557b/3, 564a/11, 566a/9, 566b/1, 582a/9, 583a/8,
oḳı- : (krş. okumak) Çağırmak, davet edilmek, söylenmek. 0004 585b/3, 589b/11, 610b/2, 610b/3,
o.-dı : 0001 536a/11,
o.-dum : 0002 581a/10, 581b/5,
o.-maz : 0001 561b/11,
o.-r : 0003 562a/1, 568b/8, 611b/4,
o.-sın : 0001 611a/2,
o.-ya : 0002 536a/5, 602b/2,
o.-yam : 0001 581b/1,
o.-yavuz: 0002 604b/8, 611a/2,
oḳın- : Çağrılmak, davet edilmek, söylenmek.
o.-a : 0002 574b/6, 602b/8,
o.-alar : 0001 576a/1,
o.-ur : 0001 601a/3,
o.-urken: 0001 560b/6,
o.-urlar : 0001 576a/4,
oḳımaḳ(ġ): Çağırmak, davet etmek. 0004 536b/8, 537b/4, 538a/2, 585b/3,
o.-ınuñ: 0001 589b/11,
o.-um: 0001 581a/11,
oḳıyıcı : Çağıran, davet eden kişi. 0004 536a/6, 537a/3,537b/4, 538a/2,
o.-dınyaña: 0001 536a/8,

oḳu- : (krş. okımak) Çağırmak, davet edilmek, söylenmek.
o.-r : 0001 579b/5,
o.-rsız : 0001 546a/4, 575b/7,
o.-uñ : 0003 577b/8, 586b/6, 586b/10,
oḳumaḳ(ġ): Çağırmak, davet etmek. 0001 537a/3,
o.-ı : 0001 589b/10,
oḳuyıcı : Çağıran, davet eden kişi. 536b/8,
ol : O, 3.teklik şahıs zamiri. 0221 536a/5, 537a/5, 537a/6, 537b/6, 538a/10, 539a/11, 539b/2, 539b/10, 540a/10, 540b/9, 540b/10,
o.-dur : 0006 546b/9, 548b/10, 558a/8, 561b/11, 573a/11, 573b/11,
ol- : Olmak, bulunmak, kalmak, yaratılmak, vücut bulmak.
o.-a : 0013 540a/8, 542a/2, 542a/4, 544b/11, 545a/1, 545a/3, 570a/10, 575b/11, 579a/8, 583b/7, 596a/9, 602a/7, 613a/7,
o.-adum : 0001 564b/5,
o.-alar : 0004 568a/3, 575b/11, 584b/3, 593a/4,
o.-asız : 0004 545b/7, 546b/5, 562b/2, 575a/2,
o.-dı : 0028 537a/2, 554b/9, 556a/1, 557b/5, 565a/10, 567a/11, 568b/4, 571a/8, 575a/5, 577b/2,
o.-dılar : 0009 537b/2, 542b/6, 543a/7, 543a/8, 543a/9, 551a/6, 553a/10, 561b/6, 562a/3,
o.-dılarsa: 0001 557b/3,
o.-duğıdı: 0002 588b/8-8,
o.-duḳ : 0005 543a/9, 575a/9, 575a/11, 583b/11, 596b/1,
o.-duñuz: 0008 542a/5, 557a/6, 562b/7, 570a/8, 573b/8, 593b/7, 594a/7, 601b/8,
o.-duñuzdı: 0001 544a/3,
o.-ma : 0001 576a/11,
o.-madı : 0005 590b/1, 590b/8, 611b/2, 611b/6, 616a/4,
o.-maduḳ: 0002 588b/6, 588b/7,
o.-man : 0001 556a/6,
o.-masunlar: 0001 547b/1,
o.-maya : 0003 551a/3, 554a/8, 605a/2,
o.-mayaduğıdı: 0001 572a/9,
o.-mış : 0001 593a/11,
o.-mışmıssam: 0002 578a/4, 596a/3,
o.-rısa : 0002 594a/3, 610b/8,
o.-sañuz : 0002 544b/9, 544b/10,
o.-uñ : 0001 561b/1,
o.-ur : 0002 574a/3, 574b/5,

olmaḳ(ġ):Olmak, bulunmak, kalmak, yaratılmak, vücut bulmak.
o.-ında: 0001 542a/2,
olucı : Olacak olan. 0005 542a/2, 577b/3, 579a/3, 596a/9, 597a/7,
o.-dur : 0001 593a/3,
olın- : (Krş. olunmak).Yapılmak, edilmek.
o.-ur : 0001 616a/4,
oldur kim : Ki odur. 0010 545b/3, 546a/6, 560b/10, 564b/11, 572b/4, 573b/2, 573b/8, 580b/11, 601a/8, 614b/10,
ol kim : O kimse ki. 0089 536a/4, 540b/3, 543b/7, 544a/1, 544a/5, 544a/8, 545a/9, 546a/11,546b/3, 551b/6,
on : On sayısı. 0004 587b/11, 599a/2, 603a/4, 606a/4,
o.-ı : 0001 606a/4,
ot : Ot, bitki. 0003 544a/3, 548a/6, 595a/2,
otlaḳ : Otlak, mera. 0001 598b/3,
o.-(ğ)ı : 0001 604b/7,
o.-(ğ)ını : 0001 597a/5
o.-dan : 0001 563a/5,
o.-eyle- : 0001 584b/5,
otur- : Oturmak, kalmak, sakinleşmek.
o.-acaḳ : 0001 583b/6,
o.-sız : 0001 568a/2,
oturt-(d) : Oturtmak.
o.-uñ : 0001 568a/1,
oyna- : Oynamak.
o.-sunlar : 0001 580b/7,
oyun : Oyun, eğlence. 0002 548a/2, 563a/3,

-Ö-

ödünc : Ödünç. 0002 566b/6, 586b/11,
ö.-vir- : 0006 546b/4-4,547b/7-7, 566b/6, 586b/11,
ödüş : Karşılık beklenmeden verilen.
ö.-den : 0001 576a/8,
ögmek : Öğmek. 0001 564b/10,
ögül- : Övülmek, methedilmek.
ö.-miş : 0004 548b/10, 558a/8, 565b/1, 603a/9,
ögüt : Öğüt. 0002 604b/10, 607a/1, 598a/3,
ö.-den : 0001 588b/11,
ö.-dut- : 0001 597b/10,
ö.-dür : 0004 586a/11, 589a/5, 592b/4,
ö.-lere : 0001 604b/11,
ö.-vir- : 0002 576b/7, 597b/11,
ögütle- : Öğüt vermek. 0002 604b/10, 605b/9,
ögütlen- : İbret almak, öğüt almak.
ö.-e : 0001 607a/1,
ö.-mez : 0001 543b/11,
ö.-mezsiz: 0002 550a/11, 598b/4,
ö.-ürler : 0001 567a/11,
ögütlenici: İbret aln öğütlenen. 0001 536b/6,
ö.-eyle- : 0001 538b/3,
ögütlenmek: İbret almak, öğüt almak. 0001 577a/10,
ö.-dür : 0001 578b/9,
ögütleyici : Öğüt veren. 0001 605b/10,
ögrenmek : Öğrenmek.
ö.-i : 0001 614b/4,
ögret- : Bir kimseyi bir konuda veya bir bilim dalında, uzmanlık alanında bilgi ve beceri kazandırmak.
ö.-ti : 0004 538b/8, 538b/9, 610b/4-4,
ögret(d) : Öğretmek.
ö.-dür : 0001 562a/2
öksüz : Annesi ölmüş olan kişi. 0001 609b/2,
ö.-e : 0003 591a/7, 607b/6, 609b/4,
ö.-i : 0002 606b/6, 614b/10,
ö.-lerüñ : 0001 554a/7,
öl- : Ölmek.
ö.-düginden: 0001 547b/5,
ö.-dük : 0001 543a/9,
ölç- : Ölçmek.
ö.-üp : 0002 600b/5, 600b/6,
ölçmek : Ölçmek.
ö.-i : 0001 578a/7,
öldür- : Öldürmek.
ö.-ür : 0001 545a/11,
ö.-ürdi : 0001 598a/8,
ölü : Ölü.
ö.-lere : 0001 593b/4,
ö.-leri : 0001 590b/5,
ölüm : Ölüm. 0003 547a/7, 562b/4, 564b/3,
ö.-i : 0002 543b/9, 562b/2, 571b/1,
'Ömer (A): İkinci halîfe, Hz. Ömer. 0001 569b/8,
öñ : ön tarf, baş, ileri.
ö.-dür : 0001 545b/1,
öñdünki : Önceki. 0003 543b/11, 605a/6, 609a/2,
ö.-ler : 0003 543a/11-11, 574b/6, 611a/4,
ö.-lerden : 0002 542a/9, 543a/3,
ö.-leri : 0002 593a/8, 594a/3,
öñmek : İntizar etmek, beklemek. 0001 615b/6,
öñürdici : Başta giden, başa gelen. 0001 596a/7,
öñürt : İleri geçmek, takaddüm etmek.
ö.-diler : 0001 555a/2,
öñürtmek : İleri geçmek, takaddüm etmek. 0002 596a/8, 596a/9,
ört- : Gizlemek, kaplamak, örtünmek.
ö.-e : 0003 580b/11, 608a/4, 608a/5,
örtin- : Örtmek, kapanmak, örtünmek.
ö.-diler : 0001 581b/3,
ö.-miş : 0001 587a/6,
örtü : Örtü.
ö.-sün : 0001 597a/3,
örtüci : Örten, kapayan. 0002 594b/9, 605a/9,
örül- : Örülmek.
ö.-miş : 0001 542a/11,
ötürü : (Krş. ötrü). Dolayı, sebebiyle. 0006 551b/2, 554b/8, 562b/3, 577b/11, 582b/3, 594a/7,
ö.-dür : 0005 553b/8, 555b/2, 555b/6, 563b/2, 565a/9,
özdeklü : Esas, gövde, temel, köksüz, öz. 0001 538b/10,
özdeksüz : Esassız, gövdesiz, temelsiz, köksüz, özsüz. 0001 538b/10,

-P-

pâdişah (F) : Padişah, melik, hükümdar.
0002 556b/5, 561b/10

pâdişahlıķ (ġ): Padişahlık. 0003 571a/11,
592a/2, 564b/10,

p.(ġ)-ı : 0003 545a/10,
545b/8,603a/10,

p.(ġ)-um : 0001 578a/5,

p.-ı : 0001 616b/3,

pâre pâre : Parça parça.

p.-ol- : 0001 556a/11,

perâkende (F): Azar azar.

p.-ol- : 0002 542b/2, 613a/6,

p.-lerdür: 0001 608b/7,

perde (F) : Perde, engel, mâni.

p.-dür : 0001 539b/1,

perî(F) : Peri, cin. 0003 540a/1,
540a/11, 541a/5, 583a/10,

p.-den : 0001 583b/1,

p.-ler : 0003 539a/7, 540a/2,
541b/10,

p.-lerden: 0002 583a/4, 616b/6,

pes (F) :Şimdi, o halde, öyle ise, bundan
olayı, sonra, ondan sonra,
hasılı, sonunda, işte, ne zaman.
0290 536a/4, 536a/10, 536a/11,
536b/1, 536b/3, 536b/6, 536b/7,
536b/8, 536b/9,

peyġamber (F): Peygamber, nebî.
0008 559a/11, 566b/11, 569a/9,
569b/2, 569b/4, 570b/5, 610a/4,
610b/8,

p.-e : 0001 570b/2,

p.-i : 0001 610b/7,

peyġamberliķ:Peygamberlik, nebîlik. 0001
549a/6,

Pil (F) : Fil. 0001 614a/9,

püşt (F) : Arka, sırt. 0001 604a/7,

-R-

râhat (A) : Erinç, huzur.
r.-dur : 0001 544b/11,
rağbet (A) : Rağbet, istekle karşılama.
r.-eyle- : 0004 575b/1, 601b/4-4, 610a/1,
Raḥman(A): Merhamet eden.0003 571b/5, 573a/3, 595b/10,
r.-dan : 0001 573a/5, 595b/7,
raḥmet (A): Acıma, yarlıgama, esirgeme, koruma. 0003 547a/2, 549a/11, 592b/7,
r.-ḳıl- : 0012 546a/8, 549b/7, 552a/8, 555a/4, 556b/4, 558a/11, 559b/7, 566a/11, 569a/11, 573b/10, 573b/11, 587a/4,
r.-inden : 0001 549b/6,
râst (F) : Doğru.
r.-eyle- : 0002 597a/3, 600a/5,
râz (F) : Sır, gizlenilen şey.
r.-lar : 0001 604a/8,
renk (F) : Renk. 0001 587b/11,
renklü : Renkli. 0002 579a/10, 613a/6,
rıżâ (A) : Hoşnutluk, memnunluk.
r.-sı : 0001 591a/8,
r.-sını : 0001 609a/7,
rivâyet (A) : *Söylenti, bir haber, söz veyâ hâdisenin hikâyesi.
r.-ol- : 0001 587b/8,
riyâ' (A) : Özü, sözü bir olmama, ikiyüzlülük.
r.-eyle- : 0001 615a/2,
rücû' (A) : Dönme, geri dönme.
r.-eyle- : 0001 558a/2,
rükû' (A) : Öne doğru eğilme.
r.-eyle- : 0002 594a/11-11,
rüsvâyî (F): Rezillik, haysiyetsizlik, itibarsızlık.
r.-eyle- : 0002 554a/1, 570b/1,
rûzî (F) : Rızık, kısmet, gündüze ait. 0001 569a/2,
r.- ñüzi : 0001 544b/5,
r.- sinden: 0001 572b/6,
r.-dür : 0001 545a/4,
r.-si : 0001 568a/9,
r.-sidür : 0001 544b/11,
r.-sin : 0001 573a/7,
r.-sini : 0001 606b/5,
r.-yi : 0001 539a/5,
rûzî vir- : Rızık, kısmet vermek. 0007 538b/8, 556b/4, 563a/6, 564b/2, 567b/2, 573a/7, 573b/11,
rûzgâr (F): Yel, zaman, devir, dünya. 0001 613b/8,
r.-dan : 0001 590b/7,
r.-lar : 0001 595a/8,

-S-

sâ'at (A): Saat, vakit, zaman.
s.-leri : 0001 585b/4,
ṣabr (A) : Sabır, sabretmek, katlanmak.
ṣ.-eyle-: 0010 537a/9, 576a/10, 579a/7-7, 585b/9, 587a/8, 591b/1, 592a/8, 607b/9, 613b/10,
ṣabrsuz : Sabırsız. 0001 579b/7,
ṣabur (A) : Sabır, sabretmek, katlanmak.
ṣ.-suz : 0001 579b/6,
saçlu : Saçlı. 0001 586a/9,
ṣadaḳa (A): Sadaka, zekat, bağış. 0001 552a/6,
ṣ.-vir- : 0003 547b/6, 547b/7, 564b/4,
ṣ.-lar : 0001 552a/6,
ṣaf (A) : Dizi, sıra, câmide cemâatin sırası. 0002 560a/6, 573a/2,
ṣaġ : Sağ, yön. 0011 542a/6-6, 543a/3, 54ba/8-8, 545a/2-2, 577b/7, 580a/5, 588b/4, 602a/10,
ṣ.-larında: 0002 546b/7, 570b/3,
ṣ.-dınyañadın: 0001 580b/1,
saġ : Sağ, yön. 0001 607b/10,
ṣaġır : Sağır, duymayan.
ṣ.-eyle- : 0001 598b/4,
ṣaġış : Sayı, adet, miktar, hesap.
ṣ.-dınyañа: 0001 585a/2,
ṣ.-ın : 0001 588a/2,
ṣaġışlı : Sayılı.
ṣ.-dur : 0001 538b/9,
saḳın- : Sakınmak, esirgemek, saklamak, uzaklaştırmak.
ṣ.-uñ : 0001 608a/11,
ṣaḳın- : Sakınmak, esirgemek, saklamak, uzaklaştırmak. 0001 563b/7,
ṣ.-uñ : 0001 566a/10,
ṣ.-asız : 0001 586a/8,
ṣaḳınıcı : Sakınan, korunan.
ṣ.-ları : 0001 538b/5,
ṣ.-laruñdur: 0001 595b/3,
ṣ.-lar : 0001 601b/11,
ṣaḳınıcılıḳ(g): Koruyuculuk.
ṣ.-ı : 0001 551b/6,
ṣ.-ın : 0001 608a/7,
ṣaḳınmaḳ: Esirgemek, korumak, saklamak.
ṣ.-ı : 0001 610b/9,
ṣaḳınıcıraḳ: Çok fazla sakınan, korunan. 0001 609a/4,
ṣaḳla- : Saklamak, muhafaza etmek, gözetilmek, gözlemek.
ṣ.-dı : 0002 550b/11, 571a/6,
s.-dı : 0001 591a/11,
ṣ.-laya : 0001 577a/10,
s.-madılar: 0001 549b/2,
ṣ.-ñ : 0001 570a/3,
s.-rlar : 0001 580a/10,
ṣaḳlamaḳ : Saklamak, muhafaza etmek, gözetilmek, gözlemek.
ṣ.(ġ)-ı : 0001 549b/2,
ṣ.-larına : 0001 559a/4,
ṣaḳlan- : Saklanmak.
s.-dı : 0001 566b/4,
s.-mış : 0002 544b/3, 595b/4,
ṣaḳlanıl- : Saklanılmak.
ṣ.-dı : 0001 554b710,
saḳlayıcı : Koruyan, muhafaza eden. 0001 577a/10,
ṣaḳlayıcı : Koruyan, muhafaza eden.
ṣ.-dur : 0001 604a/5,
ṣ.-lar : 0002 583b/8, 600a/7,
ṣ.-lardur : 0002 580a/4, 580a/8,
ṣ.-ları : 0001 572a/4,
Ṣâliḥ (A): Hz. Salih. 0001 569b/8,
ṣâliḥ (A) : İyi, güzel, saf, iyi amel işleyen. 0002 570b/10, 608a/11,
ṣ.-lerden: 0002 564b/5, 576b/4,
ṣ.-lerdür: 0001 583b/10,
ṣalu : Salı günü. 0002 595a/3,
ṣan- : Sanmak, zannetmek.
ṣ.-asın : 0002 555b/5, 591b/11,
ṣ.-dı : 0003 553b/1, 565b/1, 602b/4,
ṣ.-dılar : 0002 553b/1, 583b/2,
ṣ.-madılar: 0001 553b/3,
ṣ.-maz : 0001 565b/2,
ṣ.-mazlar : 0001 600b/7,
ṣ.-sañuz : 0001 562a/11,
ṣ.-ur : 0005 589a/10, 590a/11, 607a/11, 607b/2, 614a/2,
ṣ.-urlar : 0002 553a/1, 563b/6,
ṣaña : Sana. 0002 539a/11, 609a/11,
ṣarar- : Kurumak, solmak.
ṣ.-mış : 0001 548a/6,
ṣarây (F) : Saray, yurt, diyar.
s.-ı : 0001 554b/5,
ṣarb : Çetin, güç, şiddetli, kuvvetli, sert, keskin, güç yetmez. 0002 536a/9, 584b/1,
ṣ.-lar : 0001 570a/5,
ṣ.-ı : 0001 608b/10,
ṣarblan- : Görülmemiş, çok zor.
ṣ.-maz : 0001 536a/6,
ṣarıl- : Sarılmak, bağlanmak.
ṣ.-a : 0001 549a/1,
ṣaru : Sarı, renk.
ṣ.-lar : 0001 593b/10,
ṣatun : Karşılığını verip alma. 0001 579a/11,

şay- : Tutmak, yerinde kabul etmek, addetmek.
ş.-uñ : 0002 585a/11, 614a/2,
şaymaḳ- : Tutmak, yerinde kabul etmek, addetmek. 0001 585a/11,
şay(ı)l- : Sayılmak, kabul edilmek.
ş.-urlar : 0001 586b/7,
şayruluḳ : Hastalık.
ş.-dur : 0001 588a/6,
sebeb : Sebep, neden.
s.-ile : 0001 610a/9,
secde (A): Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibâret ibâdet vaziyeti.
s.-eyle- : 0005 538b/10, 576a/2, 576a/4, 602b/9, 611a/3,
seçmek : Açıklamak, ayırmak. 0001 595a/3,
seçici : Açıklayan, ayıran. 0001 604a/10,
seğriyici : Titreyen kişi. 0001 604a/6,
s.-dür : 0001 596a/10,
sekiz : Sekiz sayısı. 0002 577a/3, 577b/5,
seḳar (A): Sekar.(Cehennem) 0002 587b/9, 587b/10,
[seknildi?] : Yalvardı?.
sekni-l-di- ?
sekni- : Sakinleşmek.
sekni-t- : "azarlayıp susturmak"
selâm (A): Esenleme, selem, barış, sonu iyi ve hayırlı çıkma. 0002 542b/7, 542b/8,
semrit- : Semirtmek, tavlandırmak, şişmanlatmak.
s.-mez : 605b/1,
Ṣemûd (A): Hz. Semûd. 0006 537a/4, 576b/10, 576b/11, 603b/9, 606a/9, 608a/9,
s.-dur : 0002 545a/2, 611a/10,
s.-vir- : 0003 551a/11-11, 611a/10,
sen : (Krş. sana). Sen. 1. Teklik şahıs zamiri. 0015 555a/4, 558a/4, 563a/9-9, 570b/5, 574a/8, 582b/7, 586b/2, 597b/3, 597b/4,
s.-den: 0002 555b/11, 609b/8,
s.-dinyaña: 0002 558a/2, 571b/7,
s.-i : 0014 563a/4, 563b/4, 576b/5, 600a/3, 600a/4-4, 600a/5-5, 609b/2, 609b/3-3, 609a/10, 610a/9, 615a/6,
s.-ile : 0002 550a/2, 559b/1,
s.-sin : 0001 558a/5,
s.-üñdür: 0003 574a/8, 580b/1, 585b/6,
s.-üñiledür: 0001 586b/4,
sev- : Sevmek, istemek, arzu etmek.
s.-diler : 0003 552b/2, 557b/2, 574b/1,
s.-er : 0003 558b/3, 560a/5, 579a/11,
s.-erler : 0002 554b/6, 592b/1,
s.-ersiz : 0003 561a/10, 590a/1, 606b/8,
s.-mez : 0001 548b/7,
sevici : Daima seven, âşık.
s.-ler : 0001 543a/2,
sevil- : Sevilmek.
s.-mişdür : 0001 603b/7,
sevin- : Sevinmek.
s.-meyesiz: 0001 548b/6,
sevmek : Sevmek. 0001 606b/9,
s.-(g)ine : 0001 612b/10,
sevmemek : Sevmemek. 0001 557b/9,
s.-dinyaña : 0001 560a/4,
Siccîn (A) : Siccîn. 0001 600b/11,
sidr (A) : Arabistan kirazları. 0001 542b/9,
siḥr (A) : Büyü; gözbağcılık, büyücülük.
s.-eyle- : 0001 616a/10,
şığın- : Sığınmak, kendini sıkmak.
ş.-acaḳ : 0001 584b/8,
ş.-urın : 0002 616a/8, 616b/3,
ş.-urlar : 00001 583b/1,
şıḳılmaḳ : Sıkılmak.
ş.-(ğ)a : 0001 595a/1,
şına- : Sınamak, denemek, tecrübe etmek, imtihan etmek.
ş.-duḳ : 0002 574b/8-8,
ş.-ñ : 0001 558b/9,
ş.-ruz : 0001 590b/9,
ş.-ya : 0001 606b/4,
ş.-yavüz : 0001 584a/10,
şınamaḳ : Sınamak, denemek, tecrübe etmek, imtihan etmek.
sin : Mezar, kabir.
s.-de : 0001 597b/6,
s.-dedür : 0001 613a/1,
s.-e : 0001 598a/9,
s.-le : 0002 538a/7, 559b/10,
s.-ler : 0001 600a/2,
s.-lerden : 0002 536a/7, 580b/9,
s.-lere : 0001 613b/1,
siñici : Hazmı kolay. 0002 577b/11, 594a/7,
siz : Siz, 2. Çokluk Şahıs Zamiri. 0030 540a/6, 543b/2, 543b/6, 543b/7-7, 543b/11, 544a/1-1, 544a/5, 544a/5,
s.-den : 0012 544b/8, 546a/2, 546a/11, 557a/10, 557b/7, 578b/8, 567a,/10, 569b/11, 578b/10, 586b/7, 588b/2

591a/9,
s.-dinyaña : 0008 557b/1, 560a/8, 560b/1, 567b/10, 568b/7, 585b/5, 586a/5, 599b/7,
s.-e : 0039 539b/11, 546a/3, 546a/8, 546a/9, 546b/7, 547b/5, 548b/7, 549b/5, 551b/11, 552a/7,
s.-i : 0046 543b/6, 543b/10, 546a/1, 546a/7, 547a/6, 547a/7, 549b/7, 554a/10, 557a/5, 557a/11,
s.-lerden: 0001 550a/5, 554a/9,
s.-üñ : 0024 538a/6, 549b/6, 552a/1, 552b/11, 555a/7, 557b/5, 558a/6, 559a/2, 563b/9, 566a/10,
s.-üñdür: 0002 575b/7, 575b/9,
s.-üñile : 0005 547a/4, 555a/7, 555b/3, 558b/1, 558b/4,
s.-üñledür : 0001 545b/6,
sizcileyinler: Sizin gibi olanlar. 0001 543b/10,
ṣol : Sol, yön. 0005 542a/7-7, 543a/4 543a/5, 578a/2,
ṣ.-dınyaña: 0001 580b/2,
ṣoñ : Son, sonra, arka, ard. 0001 555b/8,
ṣ.-dur : 0001 545b/1,
ṣ.-ı : 556a/1, 568b/4, 597b/4,
ṣ.-ından : 0001 608b/3,
ṣoña ḳo- : Sona bırakmak. 0003 564b/4, 581a/7, 600a/3,
ṣoñra : Sonra.
ṣ.-dan : 0001 546b/2,
ṣoñragı : Sonraki, gelecek. 0003 553a/9, 567b/1, 596b/11,
ṣ.-lar : 0002 543a/11, 593a/9,
ṣ.-lardan: 0002 542a/10, 543a/4,
ṣor- : Sormak. 0001 575b/9,
ṣ.-a : 0001 572a/4,
ṣ.-alar : 0001 597b/2,
ṣ.-ar : 0001 589b/2,
ṣ.-maya : 0001 579a/10,
ṣorıl- : Sorulmak.
ṣ.-maya: 0001 540a/10,
ṣorınıl- : Sorulmak.
ṣ.-a : 0001 599a/5,
ṣ.-asız : 0001 613b/5,
ṣorış- : Karşılıklı olarak sorular sormak.
ṣ.-urlar : 0002 588b/5, 594b/4,
ṣovuḳ : Soğuk. 0003 543a/6, 591b/4, 595a/9,
sovuḳ : 0001 577a/2,
ṣoyıl- : Soyulmak.
ṣ.-a : 0001 599a/7,
söykenil-: Dayanılmak, yaslanılmak.
s.-miş : 0001 563b/6,
söyle- : Demek, söylemek. 0001 609b/6,
s.-meye : 0001 583a/10,
s.-meyeler : 0001 595b/9,
s.-mezler: 0001 594a/1,
s.-ye : 0001 612a/11,
s.-yeler : 0001 563b/5,
söylemek : Demek, söylemek. 0001 595b/8,
s.-den : 0001 551a/8,
söyleş- : Karşılıklı olarak konuşmak.
s.-esiz : 0001 552a/5,
s.-ürlerken: 0001 575a/3,
söyleyici : Konuşan, söyleyen. 0001 574b/3,
s.-ye : 0001 614a/1,
söyündür-: Söndürmek.
s.-eler : 0001 560b/8,
söz : Söz, kelime, kelam, konuşma. 0007 542b/7, 578b/4, 585b/4, 595b/5, 596b/11, 604a/11, 605b/4,
s.-den : 0001 550a/8,
s.-dür : 0001 604a/11,
s.-e : 0001 594b/1,
s.-eyle-: 0001 542b/7,
s.-i : 0012 538b/9, 544b/4, 551a/3, 569b/3, 576a/5, 578b/3, 578b/4, 587b/9, 596b/4, 599a/5, 603b/8, 605a/9,
s.-idür : 0002 578b/2, 599a/11,
s.-inden : 0001 557b/11,
s.-ini : 0001 550a/2,
s.-ler : 0001 578b/6,
s.-lerini : 0001 563b/5,
s.-üñ : 0001 552a/5,
s.-üñüz : 0001 552a/9,
s.-üñüz : 0001 572b/2,
sözlü : Söz sahibi. 0004 556b/10, 561b/10, 569b/2, 592b/7,
ṣu : Su. 0012 536b/3, 537a/10-10, 540b/5, 542b/10, 543a/5, 574a/4, 577a/9, 584a/10, 593b/5, 595a/1, 595a/9,
ṣ.-dan : 0005 543b/4, 545a/4, 593a/11, 598a/7, 604a/6,
ṣ.-yı : 0004 544a/4, 590b/1, 591a/3, 598a/11,
ṣ.-yın : 0001 608a/11,
ṣ.-yından: 0001 590b/9,
ṣ.-yını : 0001 597a/5,
ṣ.-yla : 0001 536b/2,
ṣ.-yuñuz : 0001 574a/3,
ṣuṣamışlar: Susamış kimseler. 0001 543b/5,
Suvâ ' (A): Cahiliye devrinde Hüzeyl Kabilesinin taptığı put. 0001

582b/1,
şuvar(ġ)-: Sulamak, su vermek.
ş.-dı : 0001 592b/4,
ş.-duġıdı: 0001 584a/9,
ş.-duķ : 0001 593b/5,
şuvarın- : Su verilmek.
ş.-alar : 0001 601b/2,
ş.-urlar : 0001 591b/8,
sü : Asker, çeri, leşker, güç, kuvvet.
s.-dür : 0001 573a/4,
s.-ler : 0002 603b/8, 606a/10,
s.-lerin : 0001 588a/9,
süci (sücü): Şarap.
s.-den 0001 601b/2,
s.-nüñ 0001 601b/4,
s.-ol- : 0001 591b/9,
süñük : Kemik.
s.-(g)i : 0001 604a/7,
s.-ler : 0001 543a/10,
s.-ler : 0001 5986b/1,
s.-lerine : 0001 590a/5,
s.-lerini : 0001 589a/11,
sür- : Sürmek, uzaklaştırmak, kovmak, karıştırmak.
s.-ecek : 0001 590a/8,
s.-eler : 0001 553b/9,
s.-er : 0001 614b/10,
süst : Tembel, değersiz, gevşek.
s.-dür : 0001 577b/4,

-Ş-

şafâķ (A): Gurubdan sonraki alaca karanlık.
Güneş doğmadan önceki alcalık.
ş.-a : 0001 602b/5,
şarâb(A): İçilecek şey, şarap. 0002 592a/5, 595b/5,
şarâblu (A): Şarap dolu kadeh. 0001 591a/3,
şâẕẕ (A) : Kaide dışı, kaideye uymayan.
ş.-ol- : 0002 602a/11, 602b/3,
ş.-dur : 0001 598b/8,
şâẕılıķ : Canlılık. 0001 591b/1,
şefâ 'at (A): Aracılık.
ş.-eyle-: 0001 588b/10,
ş.-i : 0001 588b/10,
şehîd (A): Din veya yüksek bir ülkü
ş.-ler : 0001 596a/6,
uğrunda ölen kimse; savşta ölen. 0001 547b/10,
şeklü : Şüpheli.
ş.-ol- : 0001 588a/4
şems (A): Güneş. 0001 608a/1,
şerî'at (A): Doğru yol. 0001 609b/3,
şerr (A) : Kötülük, fenalık, kötü iş. 0004 579b/7, 583b/8, 607b/4, 612b/4,
ş.-i : 0001 591a/6,
ş.-inden : 0007 591a/11, 616a/8, 616a/9, 616a/10-10, 616a/11, 616b/4,
şeşici : Çözen kimseler.
ş.-ler : 0001 596a/6,
şeşmek : Çözmek. 0001 596a/7,
şeyṭân (A) : Şeytan. 0007 547a/7, 553a/3, 553a/4-4, 555b/9, 599b/4, 616b/6,
ş.-dan : 0001 551b/7,
ş.-lar : 0001 571b/10,
şindi : Şimdi. 0001 583b/7,
şinig(k) : 7,5 kilo hacmi istiabisinde hububat ölçeği.
ş.-i : 0001 600b/6,
ş.-ile : 0002 600b/5, 600b/6,
şîşe (F) : Şişe.
ş.-ler : 0002 591b/7-7,
şol : Bu, şu, o, işaret zamiri. 0037 546b/9, 548b/1, 548b/5,550a/11, 553b/8, 555b/2, 555b/6, 556a/2, 556b/1,
şöyle kim: Şöyle ki. 0001 552b/11,
şu : Bu, şu, o, işaret zamiri.
ş.-ña : 0001 575b/10,
ş.-nlar : 0019 542a/8, 546b/1, 548a/1, 556a/7, 558b/7, 600b/7, 552b/9, 553a/3, 553a/6, 554b/4, 554b/10, 556a/7, 558b/7,
ş.-nlardan: 0001 538a/5,
ş.-nlardur: 0003 547b/9, 612a/1, 612a/3,
ş.-nuñ : 0004 597a/1, 601b/3, 606a/6, 612b/10,
şükr : Şükür.
ş.-e : 0001 566b/7,
ş.-eyle- : 0005 537b/8, 544a/7, 573b/2, 590b/11, 591a/9,
ş.-ol- : 0001 592a/6,

-T-

tâ (F) : … a kadar, … ıncaya kadar, için, diye, ne zaman ki, tıpkı. 0035 546a/4, 546a/7, 547a/6, 548b/5, 549a/1, 549a/3, 549b/8, 550b/4, 551b/8, 554a/8,
ṭaġ : Dağ. 0002 556a/11, 610a/4,
ṭ.-a : 0001 587b/4,
ṭ.-ı : 0001 610a/4,
ṭ.-lar : 0011 539b/5, 542a/4, 577b/1, 579a/9, 586a/3, 586a/4, 593a/5, 593b/4, 595a/6, 599a/2, 613a/6,
ṭ.-lardınyaña: 0001 605b/8,
ṭ.-ları : 0002 594b/7, 597a/6,
ṭ.-larında: 0001 572b/6,
ṭaġıl- : Dağılmak.
ṭ.-alar : 0001 564a/4,
ṭ.-dılar: 0001 563a/4,
ṭ.-mış : 0004 536a/8, 542a/5, 591a/6, 592a/1,
ṭ.-mışken: 0001 555b/6,
ṭ.-uñ : 0001 563a/2,
ṭaġıtmaḳ: Dağıtmak. 0001 593a/1,
ṭaġla- : Dağlamak.
ṭ.-yavüz: 0001 574b/7,
taḫta : Tahta, odun parçası.
t.-lar : 0001 542a/10,
taḫtalu: Tahtalı, tahtadan yapılmış.
t.-lar : 0001 536b/4,
ṭa 'am (A): Yemek, aş. 0003 578a/10, 591a/7, 606b/7,
t.-ı : 0001 614b/11,
t.-vir- : 0003 550b/3, 578a/9, 588b/7,
ṭa'at (A): İbadetler.
t.-ından : 0001 547b/4, 582b/8,
ṭalaḳ (A): Boşama, nikâhlı kadını bırakma. 0001 566b/9,
t.-vir- : 0003 566b/11-11, 569b/10,
ṭamar : Damar.
ṭ.-ın : 0001 578b/7,
tamâ ' (A): Doymazlık; çok isteme; aç gözlülük.
ṭ.-eyle- : 0001 580b/2,
tamâm (A): Eksiksiz, tam tamam. 0002 536a/4, 600b/6,
t.-eyle- : 0004 560b/8, 570b/4, 590b/2, 609b/11,
t.-ol- : 0001 602b/6,
ṭamu : Cehennem. 0013 538a/11, 547a/3, 548a/1, 551b/2, 571b/11, 572a/1, 572a/9, 572a/10, 584b/10 555b/6, 591a/2, 597a/9, 599a/7, 587b/9, 601a/7, 602b/2,
ṭ.-dur : 0003 540b/3, 570b/7, 579b/4,
ṭ.-nuñ : 0001 572a/4,
ṭ.-sı : 0001 595a/7,
ṭ.-ya : 0006 545a/5, 578a/6, 584a/8,
ṭ.-yı : 0001 613b/4,
ṭamuluḳ : Cehennemlik.
ṭ.-lar : 0002 578a/11, 595a/9,
ṭânuḳ : Şahit, kanıt, delil, hüccet. 0002 556b/6, 586a/5,
ṭânuḳlıḳ : Şahitlik.
t.-(ğ)ı : 0001 567a/10,
t.-dur : 0001 612b/10,
t.-dut- : 0001 567a/9,
t.-vir- : 0003 555a/9, 563a/8, 563a/10,
ṭar : Dar.
ṭ.-eyle- : 0001 568a/3, 606b/4,
ṭ.-olın- : 0001 568a/9,
ṭarıḳ (A) : Yol. 0001 604a/1,
ṭartın- : Saklanmak, alıkoyulmak.
t.-alar : 0001 538a/10,
ṭartıl- : Alıkoyulmak.
t.-mış : 0002 542b/10, 614a/6,
ṭartmaḳ : Saklamak, gidermek, esirgemek, alıkoymak.
t.-(ġ)uñuzı: 0001 539a/1,
ṭat-(d) : (Krş. datmak). Tatmak.
ṭ.-dı : 0001 568b/3,
ṭ.-tılar : 0002 555b/8, 565a/8,
ṭ.-uñ : 0003 537b/10, 538a/1, 595b/2,
ṭatlu : Tatlı. 0001 593b/5,
temen : Tümüyle, tıpkı, aynıyla, hemen. 0010 536a/7, 537a/1, 541a/6, 560a/6, 563b/6, 577a/4, 580b/10, 589a/1, 593b/10, 597b/5,
terk (A) : Bırakma, bırakılma.
t.-eyle- : 0001 609a/10,
tesbîḥ (A) : Tesbih.
t.-eyle- : 0006 560a/1, 561b/9, 564b/9, 575a/8, 579a/1, 604b/5,
Tañrı : Tanrı, Allah, ilah. 0192 545a/7, 546a/8, 546a/9, 546b/2, 546b/3, 547a/7-7, 547a/11, 547b/4-4, 548b/1, 548b/2, 548b/7,
t.-dınyaña: 0004 545b/8, 561b/3, 569b/6, 570a/9,
t.-dan : 0001 554a/11,
t.-laruñuzı: 0001 582a/11,
t.-nuñ : 0004 556b/7, 561b/3, 562b/1, 608a/11,
t.-nuñdur : 0006 546a/10, 554a/7, 564a/4, 564a/8, 584b/1, 600b/3,
t.-ya : 0042 545b/11, 546a/3, 546b/4, 547b/7, 547b/9, 548b/1, 548b/5,

550a/3, 550b/4, 550b/7,
t.-yı : 0004 545a/9, 556a/7, 563a/2, 584a/1,
ṭañ : Hayret, taaccüp. 0001 583a/5,
ṭañ : Sabahleyin,sabah vakti, sabah olur olmaz.
ṭ.-la : 0001 537b/11,
ṭañla- : Şaşırmak.
ṭ.-rsız : 0001 544a/3,
ṭañlat(d)- : Hayrete düşürmek, şaşırtmak, hoşa gitmek
ṭ.-tı : 0001 548a/5,
ṭ.-ur : 0001 563b/4,
ṭap- : Tapmak, boyun eğmek, ibâdet etmek, itaat etmek.
ṭ.-alar : 0001 611b/8,
ṭ.-ardı : 0001 584b/3,
ṭ.-arın : 0001 615a/10,
ṭ.-arsız : 0001 557b/7,
ṭ.-duñuz : 0001 615a/11,
ṭ.-dur : 0002 551b/2, 567b/3,
ṭ.-mañ : 0001 584b/1,
ṭ.-mayam : 0001 615a/9,
ṭ.-mazın : 0001 584b/4,
ṭ.-sunlar : 0001 614b/5,
ṭ.-uñ : 0001 581a/6,
ṭapıcı : Tapan, ibâdet eden.
ṭ.-lar : 0002 615a/10 615a/11,
ṭaş : Taş. 0004 537b/6, 547a/3, 570a/4, 572b/10,
ṭ.-ı : 0001 606a/9,
ṭ.-ıla : 0001 614b/1,
terâzu (F): Terazi, tartı.
t.-de : 0001 539a/1,
t.-yı : 0003 538b/11, 539a/2, 549a/1,
tevbe (A): Tövbe, günah işlememe sözü.
t.-eyle- : 0003 569b/6, 570a/1, 603b/1,
t.-vir- : 0002 552a/10, 615b/7,
tevekkül (A): İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma.
t.-eyle- : 0005 551b/9, 558a/2, 566a/7, 567b/3, 574a/1,
tîz (F) : Tez, çabuk. 0026 537a/7, 538a/7 539b/11, 568a/7, 568a/11, 572b/10 574a/1, 574a/9, 576a/6, 585a/1,
ṭoğu : Doğu.
ṭ.-ları : 0001 580b/5,
ṭ.-sı : 0002 539a/9, 585b/8,
ṭoğrı : (Krş. ṭoğru). Doğru. 0003 556b/6, 560b/7, 566a/4,
ṭ.-sıdur : 0001 578b/11,
ṭ.-sından : 0001 557a/10,
ṭoğrul- : Doğurulmak.
ṭ.-madı : 0001 616a/5,
ṭoğru : (Krş. ṭoğrı). Doğru. 0027 545a/5, 549a/7, 560a/10, 560b/10, 562a/10, 564a/2, 565a/11, 573a/9, 573a/10-10,
ṭ.-dut- : 0001 571a/7,
ṭ.-eyle- : 0001 589b/1,
ṭ.-lar : 0001 547b/10,
ṭ.-ol- : 0002 584a/9, 599b/7,
ṭoğur- : Doğurmak.
ṭ.-dı : 0001 607a/10,
ṭ.-dılar : 0001 550a/7,
ṭ.-madı : 0001 616a/4,
ṭ.-mayalar: 0001 582b/8,
ṭoğurıcı : Doran, üreten. 0001 607a/10,
ṭoḳuz : Dokuz sayısı. 0001 587b/11,
ṭol- : Dolmak.
ṭ.-mış : 0001 576b/1,
ṭolaş- : Dolaşmak, karışmak.
ṭ.-dı : 0001 590a/7,
ṭ.-mışlar : 0001 595a/2,
ṭolu : Dolu. 0001 595b/4,
ṭon : Don, elbise, kılık, kıyâfet. 0005 585b/1, 587a/6, 591b/2, 592a/3, 594b/9,
ṭ.-ları : 0001 592a/3,
ṭ.-larını : 0001 581b/3,
ṭ.-laruñı : 0001 587a/7,
ṭopraḳ : Toprak. 0002 543a710, 596a/4,
ṭur- : Durmak, kıyâm etmek. 0002 585b/1, 586a/6,
t.-a : 0002 595b/8, 600b/9,
t.-ur : 0002 553b/11, 563a/4,
t.-urdı : 0001 597a/6,
t.-urlar : 0001 611b/9,
t.-ursın : 0001 586b/2,
t.-uruñ : 0001 567a/10,
ṭuraḳ (ġ) : Durak, yerleşilen yer, yurt. 0004 561a/8, 593b/6, 597a/11, 597b/2,
ṭ.-ı : 0001 570b/7,
ṭ.-uñuz : 0001 547a/9,
ṭurıcı : Duran, yerleşen kişi.
ṭ.-lardur : 0001 580a/9,
ṭurmaḳ(ġ): Durmak, kıyâm etmek. 0001 597a/11,
ṭ.-ı : 0001 597b/3,

-U-

ulu : Ulu, yüce, büyük, ağır. 0026 538b/4, 539b/7, 543a/8, 544a/11, 544b/2, 546a/3, 546b/9, 548b/2, 549b/5, 560a/1, 561a/9,
u.-eyle- : 0001 568a/1,
u.-laruñ: 0001 588b/1,
u.-sına : 0001 608b/2,
ululıḳ (ġ): Büyüklük, yücelik. 0004 556b/7 581b/4-4, 583b/2,
u.-ı : 0001 583a/7,
ululıḳlu : Ululuk sahibi. 0002 599b/1, 603b/11,
ululuḳ (ġ): Büyüklük, yücelik. 0002 541b/10, 587b/7,
uluraḳ : Çok yüce, çok büyük. 0003 546b/1, 587a/2, 606a/1,
u.-dur: 0001 575b/3,
uçmaḳ (ġ): Cennet.0007 540b/8, 544b/11, 556a/9, 577b/10, 597b/1, 599a/8, 615a/5,
u.-a : 0001 607a/6,
u.-da : 0002 571a/4, 605b/3,
u.-dan : 0001 546a/11,
u.-dınyaña : 0001 548a/10,
u.-dur : 0002 540b/6, 541a/10,
u.(ġ)-dur : 0001 545a/1,
u.(ġ)ına : 0001 580b/3,
u.(ġ)-uñ : 0001 541a/2,
u.-ı : 0003 546b/2, 591b/2, 608b/8,
u.-lar : 0003 546b/7, 580a/11, 603b/4,
u.-lara : 0003 561a/7, 565b/9, 570b/11,
u.-larda : 0001 588b/5,
u.-lardadur: 0001 538b/5,
u.-ları : 0001 575b/4,
u.-larıdur : 0001 612a/5,
u.-larına : 0001 568b/11,
u.-larında: 0002 542a/9, 561a/9,
uşbu : Bu, şu, işte bu. 0004 592a/5, 592b/4, 593b/11, 594a/2,
u.-nda : 0001 578a/10
'utba<bk. Ar. 'itâb: Azarlama, paylama, tersleme, darılma. 0001 598a/6,
uvan- : Parçalanmak, bölünmek.
u.-a : 0001 577b/1,
u.-mış : 0002 544a/3, 548a/6,
uvanmaḳ : Parçalanmak, bölünmek. 0004 542a/4, 577b/2, 606b/10-10,
uvanıl- : Ufalmak, küçük parçalara bölünmek.
u.-a : 0002 542a/4, 606b/9,
uy- : Uymak.
u.-aruz : 0001 537a/5,
u.-dılar : 0001 536a/1,
u.-dılar : 0003 536a/2, 549a/10, 582a/9,
uyası : **uy- : uymak**
u.ası nesene: Örnek, numune, benzer olan şey. 0002 557b/5, 558a/6,

-Ü-

üç : Üç sayısı. 0005 542a/5, 551a/3, 567b/7, 586b/3, 593b/8,

üleşmek : Paylaşmak. 0001 537a/10,

ülü : Hisse, pay, kısmet, bölük, kısım.

ü.-si : 0001 537a/10,

ü.-sinden: 0001 586b/2,

ün : Ses.

ü.-vir- : 0001 563b/7,

üyür- : Seçmek, tercih etmek.

ü.-ürler : 0001 554b/8,

üzere : Üzerine, üzerinde, üstünde, için müddetçe, süresince. 0096 536b/4, 536b/10, 537a/6, 537b/2, 537b/5, 538a/10, 541a/1, 541b/8, 542a/10, 542a/11,

ü.-dür : 0004 539b/6, 577b/4, 587b/11, 607b/1,

ü.-ol- : 0003 536b/3, 549a/1, 614a/5,

ü.-sin : 0001 574a/9,

üzere kim: Ki üzerinde. 0011 536b/3, 543b/9, 548b/6, 554a/4, 558b/6, 559b/1, 561a/2, 580a/4, 585b/9, 598a/1, 603a/7,

üzer : Üst, taraf.

ü.-inde : 0001 592a/2,

ü.-ine : 0010 540a/6, 542b/9, 560b/11, 571b/4, 582a/2, 584b/4, 598b/9-9, 604a/5, 607b/1,

ü.-ümüzdedür: 0001 609a/1,

ü.-ümüze: 0001 575b/8,

ü.-ümüzedür: 0003 589b/10, 589b/11, 606a/2,

ü.-üñe : 0002 585b/4, 592a/7,

ü.-üñüzdedür: 0001 600a/7,

ü.-üñüze: 0004 572b/10, 581b/8, 586a/6, 586b/5,

-V-

va 'ad (A) : Söz verme, üstüne alma.
v.-eyle- : 0001 546b/2,
v.-ol- : 0001 603a/4,
va 'adlen- : Söz verilmek.
v.-ürler : 0001 580b/8,
vâcib (A) : Terki câiz olmayan, yapılması gerekli.
v.-ol- : 0003 576b/9-9, 576b/10,
va 'de (A) : Söz verme, ecel, önden belirtilen zaman.
v.-leri : 0001 538a/8,
v.-ol- : 0003 573b/4, 585a/1, 593a/3,
v.-si : 0001 586a/10,
v.-vir- : 0001 585a/3,
vaḥy (A) : Vahiy, emrin Allah tarafından peygambere bildirisi. 0003 537a/6, 578b/4, 593a/2,
v.-ol- : 0001 583a/3,
vâḳı 'a (A) : Vuku' bulmuş, olmuş bir iş, gerçek. 0001 541b/11,
vaḳt (A) : Vakit, zaman. 0003 537a/5, 544b/7, 547a/10,
v.-didür : 0001 538a/8,
v.-dinyaña: 0001 543b/1,
v.-in : 0002 574b/9, 575a/1,
v.-inde : 0001 537b/6,
v.-lere : 0001 544b/1,
vaḳtedeğin: O zamana kadar. 0001 593b/1,
vaḳt-kim : O zaman ki, 0030 555b/10, 557b/6, 560a/6, 560a/9, 560a/10, 560b/3, 569b/2, 569b/3, 571a/3,
var : Varlığı, mevcudiyeti, olanca, varlık. 0009 536b/6, 536b/8, 537a/3, 537b/4, 538a/2, 538b/3, 547a/2, 596b/5, 606a/6,
v.-dur : 0001 539b/7,
var- : Varmak, ulaşmak.
v.-a : 0001 588b/3,
v.-dı : 0001 590a/9,
v.-dılar : 0001 575a/3,
v.-duñuz: 0001 613b/5,
v.-uñ : 0002 593b/6, 593b/7,
v.-ursız : 0001 599b/5,
varlık(ġ) : Var olma durumu, nesne.
v.-ı : 0001 613b/5,
velikîn(A): Lakin, fakat, ama. 0007 544b/8 547a/5, 552b/11, 554a/4, 564a/5 564a/9, 590a/8,
vesvese (A) : Şüphe, kuruntu, işkil. 0002 616b/4-4,
v.-eyle- : 616b/5,
veyl (A) : Vay!, yazık, vah vah. 0001 600b/5,
v.-dür : 0012 593a/7, 593a/10, 593b/2, 593b/6, 593b/11, 594a/2, 594a/4, 594a/8, 594a/11, 600b/11, 614a/1, 614b/11,
vir- : Vermek.
11, 608b/7, 609b/2,
568a/6, 586b/11,
579b/2, 609a/5,
v.-di : 0006 548b/7, 554a/10, 568a/10-
v.-diler : 0002 600b/6, 600b/7,
v.-dük : 0002 549b/2, 615a/5,
v.-e : 0002 549b/5, 609b/1,
v.-eler : 0001 611a/10,
v.-esiz : 0001 559a/3,
v.-me : 0001 587a/8,
v.-üñ : 0005 552a/11, 559a/2, 559a/9,
v.-ür : 0005 548b/1, 549b/10, 562a/6,
viribi- : Göndermek, irsâl etmek. 0004 539a/11, 560b/10, 561b/11, 614a/11,
v.-ye : 0002 572b/9, 581b/8,
v.-dük : 0011 536b/10, 537b/2, 537b/5, 548b/10, 549a/5, 549a/8-8, 549a/9, 581a/3, 586a/5, 586a/6,
viribinil- : Gönderilmek.
v.-e : 0001 540a/4,
v.-di : 0001 547b/2,
v.-diler : 0002 552a/3, 554b/8,
v.-mişler: 0001 592b/11,
v.-mediler: 0001 601b/10,
virici : (Krş viricü). Veren, ödeyen.
v.-vüz : 0001 537a/8,
virinil- : Verilmek.
v.-e : 0001 589a/3,
v.-di : 0004 577b/7, 578a/1, 602a/10, 602b/1,
v.-diler : 0003 588a/3, 588a/5, 611b/6,
virmek : Vermek. 0001 537b/7,

-Y-

yâ (F) : Yâhut, veya, öyle ise, 0082 536b/8, 537a/3, 537b/4, 538a/2, 538a/6,
yağdurıcı: Yağdırıcı, yağdıran kişi. 0001 572b/10,
yağmalayıcı: Talan edici.
y.-lar : 0001 612b/7,
yağmur : Yağmur. 0001 548a/4,
y.-ı : 0001 581b/8,
yaḳın : Yakın.0011 548a/2, 548a/8, 555b/8, 561a/10, 564b/4, 571b/9, 591b/4, 596a/1, 597a/10, 597b/6, 605a/4,
y.-dur : 0001 577b/10,
y.-dur : 0001 541a/2,
y.-eyle-: 0001 576a/6,
y.-ıraġuz: 0001 544b/8,
y.-mıdur: 0001 585a/3,
y.-ol- : 0017 535b/11, 542a/8, 544b/11, 572a/3, 573b/6, 579a/8, 584b/3,
yaḳınlıḳ: Yakınlık, yakın olma durumu. 0004 541a/4, 541b/10, 550a/11, 550b/3,
yaḳlaş- : Yakınlaşmak.
y.-mışlardan: 0001 595a/1,
yâḳut (A): Yâkut, değerli süs taşı.
y.-dur : 0001 541a/6,
yalan : 0010 543a/8, 550b/8, 552b/4, 559b/4, 560b/5, 560b/6, 578b/5, 583a/9, 583a/10, 611a/1,
y.-(ṭ)dut: 0083 536a/2, 536a/9, 536a/10 536b/9, 537a/3, 537b/4, 537b/8, 538a/3, 539a/6, 539a/8,
yalancı: Yalancı, vefasız, sözünde durmaz. 0003 537a/7, 537a/8, 542a/3,
y.-eyle- : 0001 610a/9,
y.-lar : 0001 553a/2,
y.-lara : 0001 574b/1,
y.-lardur : 0002 555a/9, 563a/11,
yalavac : (krş. yalavaç) Peygamber, haberci, elçi. 0008 554a/10, 561b/11, 568b/7, 578b/2, 585a/6, 586a/5, 599a/11, 611b/4,
y.-a : 0004 551a/10, 551a/5, 566a/5, 586a/7,
y.-ı : 0005 557a/5, 563b/9, 564a/4, 586a/7, 608a/11,
y.-ıla : 0001 552a/5,
y.-ına : 0018 545b/11, 547b/9, 548b/1, 549a/3, 549b/5, 550b/5, 550b/7,
y.-ını : 0001 560b/10,
y.-ınuñ : 0002 554a/7, 564a/8,
y.-ıven : 0002 560a/8, 560b/1,
y.-ıya : 0001 546a/4,
y.-kim : 0001 560b/2,
y.-lar : 0002 565a/10, 593a/5,
y.-ları : 0001 548b/10,
y.-larını : 0001 554a/4,
y.-larınuñ : 0001 568b/2,
y.-larum: 0001 553a/7,
y.-larumuz: 0001 549a/8,
y.-sın : 0002 563a/9, 563a/10,
y.-umuz : 0001 566a/6,
yalavaclıḳ: (krş. yalavaçlık) Peygamberlik, habercilik, elçilik.
y.-ların : 0001 585a/8,
y.-larını : 0001 584b/9,
yaluñuz : Yalnız. 0002 557b/10, 587a/11
yan : Yan, yan tarf. 0025 542a/6, 542a/7-7, 542b/8-8, 543a/3, 543a/4, 543a/5, 545a/2-2, 588b/4, 607b/11,
y.-ın : 0001 607b/10
y.-ların : 0001 563b/10,
yandur- : Yandırmak.
y.-ası : 0001 603a/6,
yandurıl- :Yandırılmak.
y.-a : 0001 599a/7,
yandurınıl-:Yandırınılmak.
y.-a : 0002 599a/4, 614a/4,
ya'nî (A) : Yani. 0116 536b/4, 544b/4, 547a/3, 547a/6, 547a/7-7, 551b/11, 552a/7, 552a/8, 554a/2, 554a/6,
yanud : Yanıt, cevap. 0002 543b/6, 591a/9,
y.-ı : 0002 541a/8, 612a/4,
y.-ol- : 0001 592a/6,
yanud vir- : Yanıtlamak, cevaplamak. 0009 536b/5, 537b/7, 542b/6, 591b/1, 591a/8, 594a/8, 595b/6, 609a/6,
yap(b)- : Yapmak, kapamak, örtmek. 0001 571a/3,
y.(b)-dı : 0002 597a/2, 608a/5,
y.-duḳ : 0001 594b/10,
yapraḳ (ġ): Yaprak. 0001 539a/4,
y.-ı : 0001 614b/1,
yapış- :Yapışmak.
y.-mañ : 0001 559a/4,
yar- : Yarmak, ikiye ayırmak.
y.-duḳ : 0001 598a/11,
yarad(t)- : Yaratmak.
y.-avuz : 0001 543b/10,
y.-dı : 0021 538b/8, 539a/6, 539a/7, 545b/3, 564b/11, 565a/2, 569a/11, 571b/1, 571b/4, 572b/3,

574b/4, 579a/11, 592a/9, 611a/1,
y.-lar : 0004 538a/9, 540b/1, 540b/4, 578a/11,
y.-lara : 0001 593a/10,
y.-lardan: 0001 588b/5,
y.-ları : 0001 574b/5,
y.-larsız : 0001 593a/10,
yazukluḳ : Suçluluk. 0001 601a/3,
Yeġûşı (A): Câhiliye devrinde Hüzeyl kâbilesinin taptığı put. 0001 582b/1,
yelik, (yilik): Yelici, çok koşan. 0001 540a/6,
y.-den : 0001 539a/7,
y.-(g)inden: 0001 593b/9,
yeliklen- : Hızlanmak.
y.-di : 0001 609a/2,
yemişlerde: Meyvalarda. 0001 594a/6,
yenil- :Yenilmek.
y.- mişven : 0001 536b/1,
Ye'ûḳı (A): Câhiliye devrinde Hüzeyl kâbilesinin taptığı put. 0001 582b/1,
yetinmek: Erişmek, yetişmek.
y.-ol- : 0001 585b/6,
yıġ- : Menetmek, engel olmak, esirgemek, yoksun bırakmak.
y.-ar : 0001 610b/7,
y.-arlar: 0001 615a/2,
y.-dı : 0002 554a/10, 597b/1,
y.-dılar : 0002 552b/6, 563b/1,
y.-maz : 0002 558a/11, 558b/4,
yıġıcı : Yığan, meneden, esirgeyen. 0001 574b/3,
y.-dur : 0001 553b/1,
y.-lardur: 0001 541a/4,
yıġılma- : Engel olunmamış, yoksun bırakılmamış.
y.-mış : 0001 542b/11,
yıġlın- : Çekinmek, kaçınmak, nefsini menetmek, sakınmak.
y.-dılar : 0002 551a/8, 551a/9,
y.-mışlar : 0001 541b/6,
y.-mışlardur : 0001 601a/6,
y.-mazısa: 0001 610b/11,
y.-uñ : 0001 554a/11,
yıġmaḳ : Menetmek, engel olmak, esirgemek, yoksun bırakmak. 0001 536a/4,
yılduz : Yıldız. 0001 538b/10,
yi- : Yemek.
y.-esi : 0002 586a/2, 605b/1,
y.-esisine: 0001 598a/10,
y.-mek : 0001 606b/8,
y.-meye : 0001 578a711,
y.-mezüz: 0001 591a/8,
y.-ñ : 0004 542b/6, 577b/11, 594a/7, 594a/9,
y.-rsiz : 0001 606b/7,
yidür- : Yedirmek.
y.-dürdi: 0001 614b/8,
y.-ürler : 0001 591a/6,
yen- : Yenmek.
y.- miş : 0001 614b/2,
yidi : Yedi sayısı.0007 569a/3, 571b/4, 577a/2, 582a/2, 594b/10, 600b/10, 601a/9,
yigrek(g) : Daha iyi, üstün, baskın, tercih edilir. 0004 538a/5, 575b/1, 580b/6, 587a/2,
y.-dür : 0008 547a/9, 552a/6, 561a/5, 562b/10, 563a/5, 605a/5, 609a/11, 611a/8,
y.-(g)idür: 0001 563a/6,
y.-(g)i : 0002 575a/7, 612a/4,
yil : Yel, rüzgar. 0003 536b/10, 543a/5, 577a/1,
yimiş : Meyva. 0005 539a/3, 541b/3, 542b/3, 542b/11, 598b/3,
y.-den : 0001 540b/11,
y.-ler : 0002 577b/10, 591b/5,
yir : Yer, yeryüzü, ülke, yurt. 0035 536b/2, 539b/9, 542a/4, 554b/5, 558a/3, 565a/4, 566a/2, 567b/2, 570b/7, 572a/1,
y.-de : 0011 536b/5, 538b/6, 548b/3, 556b/10, 563a/1, 565a/3, 568a/2, 573b/3, 584a/2, 586b/8, 593b/1,
y.-dedür : 0006 545a/9, 551a/2, 560a/1, 561b/9, 564b/9, 579b/3,
y.-dekiye : 0001 583b/9,
y.-den : 0007 552b/10, 553b/3, 567b/2, 569a/3, 576a/6, 582a/5, 583b/3,
y.-dinyaña : 0001 605b/9,
y.-dür : 0002 547a/10, 577a/1,
y.-e : 0003 545b/5, 572b/8, 574a/3,
y.-i : 0012 538a/2, 545b/3, 547b/4, 565a/3, 572b/5, 582b/7, 593b/3, 594b/6, 594b/10, 597a/4, 597b/4, 613a/9,
y.-idür : 0002 597a/11, 597b/2,
y.-inden : 0003 554b/6, 597a/11, 608a/10,
y.-ler : 0002 579a/4, 583b/6,
y.-leri : 0001 561a/8,
y.-üñ : 0008 540a/3, 545a/11, 545b/8, 546a/10, 564a/5, 572b/5, 595b/7, 603a/10,

yit- : Yetmek, kâfi gelmek.
y.-düginden: 0001 568a/2,
y.-dügünce : 0001 566b/3,
y.-endür : 0001 558a/10,
y.-er : 0007 538a/5, 538b/6, 545b/1, 554a/5, 564b/11, 569a/5, 571b/1,
y.-erse : 0001 540a/2,
y.-meye : 0002 550b/3, 576a/2,
y.-ürdüm : 0001 607b/1,
y.-ürür : 0001 598b/6,
yitmiş : Yetmiş sayısı. 0001 578a/7,
yitüt : Çok, ziyade, fazla, aşkın. 0001 595b/6,
yitirek : Çok sert, şiddetli.
y.-dür : 0001 585b/5,
yoḫsul : Yoksul, fakir. 0001 609b/4,
y.-a : 588b/7,
y.-ı : 578a/9,
y.-laruñdur : 0001 554b/1,
yoḫsullıḳ : Yoksulluk, fakirlik. 0002 554b/9, 607b/7,
y.-dan : 0001 552b/8;
yoḳ : Yok, mevcut olmayan.
y.-dur : 0014 542a/2, 556b/3, 556b/5, 559a/2, 566a/7, 578a/9, 578a/10, 579a/4, 585b/8,
y.-ol- : 0001 539b/7,
yoḳan- : Dokunulmak, yoklanmak, ilişmek.
y.-dı : 0002 579b/7-7,
yoḳanmaḳ- : Dokunulmak, yoklanmak, ilişmek.
y.-(ġ)ı : 0001 544b/3,
yonca : Çiçek, yonca. 0001 598b/1,
yol : Yol şeriat, töre, yöntem. 0026 554a/8, 557a/10, 560a/10, 560b/7,560b/10,562a/10, 564a/2, 565a/11, 566a/4, 573a/11,
y.-dut- : 0003 549a/7, 573a/9, 572a/11,
y.-ın : 0003 554a/6, 607b/4-4,
y.-ında : 0005 546a/9, 560a/5, 561a/4, 563b/1, 586b/9,
y.-ından : 0002 552b/7, 574a/11,
y.-u : 0001 547a/8,
y.-umda : 0001 557a/7,
yürek : Yürek, kalp. 0002 578b/7, 614a/5,
yürü- : Yürümek.
y.-e : 0001 546b/6,
y.-esiz : 0002 549b/6, 582a/7,
y.-ir : 0001 570b/3,
y.-r ol- : 0001 536b/5,
y.-üñ : 0001 572b/5,
y.-ür : 0002 573a/9, 573a/10,
yürüdinil- : Yürütülmek.
y.-di : 0001 598a/6,
y.-e : 0001 599a/2,
yürümek : Yürümek. 0001 596a/7,
yürüyici : Yürüyen kişi. 0001 574b/10,
y.-ler : 0001 596a/7,
yüz : Yüz, çehre, yüzey.
y.-i : 0003 547a/2, 547a/3, 573a/9,
y.-in : 0001 573a/9
y.-ler : 0006 590a/2, 590a/3, 598b/7, 598b/8, 605a/9, 605b/2,
y.-leri : 0002 538a/10, 573b/7,
yüz döndür-: Yüz çevirmek, arkasını dönmek.0018 538a/10, 544b/8-8, 552b/9, 553b/8, 556a/2, 556a/8, 566a/1, 583b/7, 583b/8,
yüz çevir-: Yüz döndürmek, arkasını dönmek. 0001 587b/6,
yüz bürü- : Yüzünü ekşitmek. 0001 597b/9,
yüzlülük : İki yüzlülük, sahtekârlık anlamında. 0002 574b/1, 574b/2,

-Z-

ẓafer (A) : Zafer, galibiyet.
ẓ.-bul- : 0006 546b/9, 556/10, 561a/9, 565b/11, 595b/3, 603b/5,
ẓâhir (A) : Arka çıkan, yardımcı.
ẓ.-ol- : 0001 557b/8,
żâ'ifirak : Düşkün.
ż.-dur : 0001 585a/1,
zakkum (A): Zakkum ağacı, ağu ağacı.
z.-dan : 543b/3,
ẓâlim (A) : Zulmeden, haksızlık eden. 0001 571a/5,
ẓ.-ler : 0004 556a/3, 558b/7, 560b/7, 575b/9,
ẓ.-lere : 0004 562a/10, 582b/3, 582b/11,592b/8,
ẓ.-leri : 0001 562b/4,
ẓâlimırak : Çok eziyet eden. 0001 560b/5,
zamân (A) : Zaman. 0003 547b/3, 555b/8, 585a/4,
z.-a : 0001 581a/8,
z.-dakin : 0001 564b/4,
z.-ı : 0002 567b/8, 581a/8,
z.-larına : 0001 567a/8,
z.-vir- : 0001 593a/6,
ẕât (A) : Sâhip, mâlik
ẕ.-ı : 0001 539b/7,
zebânî (A) : Cehennemlikleri cehenneme atmaya me'mur edilen melek.
z.-ler : 0001 587b/11,
z.-leri : 0001 611a/2,
zekât (A) : İslâmın beş şartlarından biri olan, mal ve paranın, paklığını ve helâllığını sağlamak üzere, kırkta birinin her yıl sadaka larak dağıtılması.
z.-ı : 0004 552a/11, 586b/11, 610a/4, 611b/10,
zencebîl (A): Zencefil, şarap. 0001 591b/9,
zencîr (F) : Zincir. 0001 578a/6,
z.-ler : 0001 591a/1,
ẕerre (A) : Pek ufak parça, molekül. 0004 542a/5, 542b/7, 612b/3, 612b/3,
zeytûn (A) : Zeytin. 0002 579a/9, 598b/2,
ẓıhâr (A) : [eskiden] kocanın karısını müebbeden mahremi olan bir kadının bakmak câiz olmayan bir uzvuna teşbîh eylemesi.
ẓ.-eyle- : 550a/5, 550a/9,
ẕikr (A) : Anma, anılma.
ẕ.-in : 0001 553a/3,
ẕ.-inden : 0002 564a/11, 584a/11,
ẕ.-indinyaña: 0001 562b/9,
ẕi'l'ḥicce (A): Arabî aylarının on ikincisi olup, onuncu günü kurban bayramına rastlar. 0001 606b/4
zilzâl (A) : Zelzele, sarsılma, deprem. 0001 612a/7,
zişt (F) : Çirkin. 0001 567a/4,
z.-ol- : 0001 573b/7,
zinâ' (A) : Nikâhsız çiftleşme.
z.-eyle- : 0001 559b/2,
ziyân (F) : Kayıp, zarar. 0004 568a/3, 568b/5, 582a/10, 613b/8,
z.-degürici: 0001 551b/8,
ziyânlu : Zarara uğramış. 0002 564b/1, 596b/2,
z.-lardur : 0001 553a/5,
ẓul(ü)m (A) : Zulüm, haksızlık, eziyet.
ẓ.-den : 0001 584a/5,
ẓ.-eyle- : 0003 567a/6, 584a/6, 584a/7,

KAYNAKÇA

AKALIN, Mehmet; *Tarihi Türk Şiveleri,* Türk kültürünü Araştırma Enstitüsü,Ankara 1988.

ARAT, Reşit Rahmeti; *Kutadgu Bilig* 1 (Metin) TDK Yayınları, Anlara 1979.

ATALAY, Besim; *Divânü Lügâti't-Türk Dizini*, TDK Yayınları, Ank. 1984-1986.

BİLGEGİL, Kaya; *Türkçe Dilbilgisi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 1981.

CAFEROĞLI, Ahmet; *Türk Dili Tarihi*, Enderun Yayınları, İstanbul 1964.

CEYLAN, Emine Yılmaz; " *Eski Türkçede Kapalı E* " Türk Dilleri Araştırmaları, Ankara 1991.

DEVELLİOĞLU, Ferit; *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1982.

ECKMANN, Janos; *Nehcü'l Ferâdis,* TDK Yayınları, Ankara 1984.

ERGİN, Muharrem; *Türk Dil Bilgisi,* Boğaziçi Yayınları, İstanbul. 1988.

-------------- *Dede Korkut Kitabı*, TDK Yayınları, Ankara 1989.

GABAİN, A.Von; *Eski Türkçenin Grameri,* (Ter. M. AKALIN), TDK Yayınları, Ankara 1988.

İNAN, Abdulkadir; *Kur'ân'ın Eski ve Oğuz-Osmanlıca Çevirileri Üzerine Notlar*, TDAY, 1960.

KÖPRÜLÜ, M. Fuat; *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1981.

Kur'ân'ı Kerim Lügati, Timaş Yayınları, İstanbul 1988.

Kur'ân'ı Kerim ve Açıklamalı Meâli, TDV Yayınları, Ankara 1993.

LEVEND, Agâh Sırrı; *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri,* TDK Yayınları, Ankara 1972.

MANSUROĞLU, Mecdud; *Türkçede Zamir Çekimi*, TDED 111, İstanbul 1949.

ORKUN, *Hüseyin Namık; Eski Türk Yazıtları 11*, TDK Yayınları, Ankara 1938.

SAMİ, Şemseddin; *Kamûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1987.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri; *Eski Türkiye Türkçesi,* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.

TOPALOĞLU, Ahmet; *Kur'ân Tercümesi 1*, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1976.

Türkçe Sözlük 1-11, TDK Yayınları, Ankara 1983

METİN

كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ ۝ وَالْمُؤْتَفِكَةَ
أَهْوَىٰ ۝ فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ۝ هَٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النُّذُرِ
الْأُولَىٰ ۝ أَزِفَتِ الْآزِفَةُ ۝ لَيْسَ لَهَا مِنْ
دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۝ أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ
تَعْجَبُونَ ۝ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ۝
وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ ۝ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا

سُورَةُ الْقَمَرِ خَمْسُونَ آيَة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ۝ وَإِنْ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ
أَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ ۝ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ
مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ۝ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا
تُغْنِ النُّذُرُ ۝ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ
الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُكُرٍ ۝ خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ
يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ
مُنْتَشِرٌ ۝ مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ
الْكَافِرُونَ هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ۝ كَذَّبَتْ
قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَ
قَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ۝ فَدَعَا رَبَّهُ

أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ۝ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ

السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ۝ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ

عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ۝

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ۝

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ۝

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۝

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝ وَلَقَدْ

يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۝

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي

وَنُذُرِ ۝ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا

٨ فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ۝ تَنْزِعُ النَّاسَ

كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ۝ فَكَيْفَ
كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا
الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۝ كَذَّبَتْ
ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ۝ فَقَالُوا أَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا
نَتَّبِعُهُ إِنَّا إِذًا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ۝
أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ
كَذَّابٌ أَشِرٌ ۝ سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ
الْكَذَّابُ الْأَشِرُ ۝ إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ
فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ۝ وَنَبِّئْهُمْ
أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شِرْبٍ
مُحْتَضَرٌ ۝ فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ۝

مُسْتَقِرٌّ ۝ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ۝ وَ
لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۝
وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ۝ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ
مُقْتَدِرٍ ۝ أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكُمْ
أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ۝ أَمْ يَقُولُونَ
نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ۝ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ
الدُّبُرَ ۝ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ
أَدْهَى وَأَمَرُّ ۝ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ
وَسُعُرٍ ۝ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ
ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ۝ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝ إِنَّا
أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا
كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ۝ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ
لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۝ كَذَّبَتْ
قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ۝ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ۝
نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ
شَكَرَ ۝ وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا
بِالنُّذُرِ ۝ وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ
فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَ
نُذُرِ ۝ وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ

بِقَدَرٍ ۝ وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ
بِالْبَصَرِ ۝ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ
فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۝ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ
فِي الزُّبُرِ ۝ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ۝
إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ۝ فِي مَقْعَدِ
صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ ۝ سُورَةُ الرَّحْمَنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَنُ ۝ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ۝
عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ۝ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ۝
وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ۝ وَالسَّمَاءَ
رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ۝ أَلَّا تَطْغَوْا

فِي الْمِيزَانِ ۝ وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ
وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ۝ وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا
لِلْأَنَامِ ۝ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ
الْأَكْمَامِ ۝ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ
وَالرَّيْحَانُ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ
كَالْفَخَّارِ ۝ وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ
مِنْ نَارٍ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝
رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ۝
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝
مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ۝ بَيْنَهُمَا

أَيُّهَ الثَّقَلَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ
أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ يُرْسَلُ
عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ
فَلَا تَنْتَصِرَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ۝ فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ
وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ۝ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ
إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

يعرف المجرمون بسيماهم فيؤخذ
بالنواصي والأقدام ۞ فبأي آلاء ربكما
تكذبان ۞ هذه جهنم التي يكذب
بها المجرمون ۞ يطوفون بينها وبين
حميم آن ۞ فبأي آلاء ربكما تكذبان ۞
ولمن خاف مقام ربه جنتان ۞
فبأي آلاء ربكما تكذبان ۞ ذواتا
أفنان ۞ فبأي آلاء ربكما تكذبان ۞
فيهما عينان تجريان ۞ فبأي آلاء
ربكما تكذبان ۞ فيهما من كل
فاكهة زوجان ۞ فبأي آلاء ربكما

برزخ لا يبغيان ۞ فبأي آلاء ربكما
تكذبان ۞ يخرج منهما اللؤلؤ
والمرجان ۞ فبأي آلاء ربكما
تكذبان ۞ وله الجوار المنشآت
في البحر كالأعلام ۞ فبأي آلاء
ربكما تكذبان ۞ كل من عليها
فان ۞ ويبقى وجه ربك ذو الجلال
والإكرام ۞ فبأي آلاء ربكما تكذبان ۞
يسأله من في السماوات والأرض
كل يوم هو في شأن ۞ فبأي آلاء
ربكما تكذبان ۞ سنفرغ لكم

تكذبان ۝ متكئين على فرش بطائنها
من استبرق وجنا الجنتين دان ۝
فبأي آلاء ربكما تكذبان ۝ فيهن
قاصرات الطرف لم يطمثهن انس
قبلهم ولا جان ۝ فبأي آلاء ربكما
تكذبان ۝ كأنهن الياقوت و
المرجان ۝ فبأي آلاء ربكما تكذبان
هل جزاء الإحسان إلا الإحسان ۝
فبأي آلاء ربكما تكذبان ۝ ومن
دونهما جنتان ۝ فبأي آلاء ربكما
تكذبان ۝ مدهامتان ۝ فبأي آلاء ربكما

بسم الله الرحمن الرحيم

إذا وقعت الواقعة ۝ ليس لوقعتها
كاذبة ۝ خافضة رافعة ۝ إذا رجت
الأرض رجا ۝ وبست الجبال بسا ۝ فكانت
هباء منبثا ۝ وكنتم أزواجا ثلاثة ۝
فأصحاب الميمنة ما أصحاب الميمنة ۝
وأصحاب المشأمة ما أصحاب المشأمة ۝
والسابقون السابقون ۝ أولئك المقربون ۝
في جنات النعيم ۝ ثلة من الأولين ۝
وقليل من الآخرين ۝ على سرر
موضونة ۝ متكئين عليها متقابلين ۝

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ۝ بِأَكْوَابٍ
وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ۝ لَا يُصَدَّعُونَ
عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ ۝ وَفَاكِهَةٍ مِمَّا
يَتَخَيَّرُونَ ۝ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝
وَحُورٌ عِينٌ ۝ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ۝
جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ لَا يَسْمَعُونَ
فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ۝ إِلَّا قِيلًا سَلَامًا
سَلَامًا ۝ وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ
الْيَمِينِ ۝ فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ ۝ وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ ۝
وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ۝ وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ ۝ وَ
فَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ۝ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝

تُكَذِّبَانِ ۝ فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ۝
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ فِيهِمَا
فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ
حِسَانٌ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝
حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ۝
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ مُتَّكِئِينَ
عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ۝
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ تَبَارَكَ
اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝
سورة الواقعة ست وتسعون آية

لم يطمثهن انس قبلهم ولا جان
فبأي آلاء ربكما تكذبان

وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ ۝ إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً ۝
فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ۝ عُرُبًا أَتْرَابًا ۝
لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝ ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۝
وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝ وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ
مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ۝ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ۝
وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ ۝ لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝
إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ ۝ وَ
كَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ ۝ وَ
كَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا
تُرَابًا وَعِظَامًا أَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ۝ أَوَآبَاؤُنَا
الْأَوَّلُونَ ۝ قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ۝ أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ
أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ۝ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ
حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ۝ إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ۝
بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ
الَّذِي تَشْرَبُونَ ۝ أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ
مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ۝ لَوْ نَشَاءُ
جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝ أَفَرَأَيْتُمُ
النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝ أَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ
شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ۝ نَحْنُ
جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ۝
فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝ فَلَا أُقْسِمُ

لمجموعون إلى ميقات يوم معلوم ۝ ثم
إنكم أيها الضالون المكذبون ۝ لآكلون
من شجر من زقوم ۝ فمالئون منها
البطون ۝ فشاربون عليه من الحميم ۝
فشاربون شرب الهيم ۝ هذا نزلهم
يوم الدين ۝ نحن خلقناكم فلولا تصدقون ۝
أفرأيتم ما تمنون ۝ أأنتم تخلقونه
أم نحن الخالقون ۝ نحن قدرنا بينكم
الموت وما نحن بمسبوقين ۝ على أن
نبدل أمثالكم وننشئكم في ما لا تعلمون ۝
ولقد علمتم النشأة الأولى فلولا تذكرون

بمواقع النجوم ۝ وإنه لقسم لو تعلمون
عظيم ۝ إنه لقرآن كريم ۝ في كتاب
مكنون ۝ لا يمسه إلا المطهرون ۝ تنزيل
من رب العالمين ۝ أفبهذا الحديث أنتم
مدهنون ۝ وتجعلون رزقكم
أنكم تكذبون ۝ فلولا إذا بلغت
الحلقوم ۝ وأنتم حينئذ تنظرون ۝ و
نحن أقرب إليه منكم ولكن
لا تبصرون ۝ فلولا إن كنتم غير مدينين ۝
ترجعونها إن كنتم صادقين ۝ فأما إن
كان من المقربين ۝ فروح وريحان

وَجَنَّةُ نَعِيمٍ ۝ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ

أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝ فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ

الْيَمِينِ ۝ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ

الضَّالِّينَ ۝ فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ ۝ وَتَصْلِيَةُ

جَحِيمٍ ۝ إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۝

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

سورة الحديد تسع وعشرون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ

وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قدير

مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ

آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ

كَبِيرٌ ۝ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ

وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ

مُؤْمِنِينَ ۝ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ

آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ

إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ۝

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ

لِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي

مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ

اولئك

أولئك أعظم درجة من الذين أنفقوا
من بعد وقاتلوا وكلا وعد الله الحسنى
والله بما تعملون خبير ۝ من ذا الذي
يقرض الله قرضا حسنا فيضاعفه له و
له أجر كريم ۝ يوم ترى المؤمنين
والمؤمنات يسعى نورهم بين أيديهم
وبأيمانهم بشراكم اليوم ۞ جنات
تجري من تحتها الأنهار خالدين فيها
ذلك هو الفوز العظيم ۝ يوم يقول
المنافقون والمنافقات للذين آمنوا
انظرونا نقتبس من نوركم قيل ارجعوا

قدير ۝ هو الأول والآخر والظاهر
والباطن وهو بكل شيء عليم ۝ هو
الذي خلق السماوات والأرض في ستة
أيام ثم استوى على العرش يعلم ما يلج
في الأرض وما يخرج منها وما ينزل
من السماء وما يعرج فيها وهو معكم
أين ما كنتم والله بما تعملون بصير ۝
له ملك السماوات والأرض وإلى الله
ترجع الأمور ۝ يولج الليل في النهار و
يولج النهار في الليل وهو عليم بذات
الصدور ۝ آمنوا بالله ورسوله وأنفقوا

وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ
بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ
وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ يُنَادُو
نَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَى
وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ
وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّى جَاءَ
أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ۞
فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَاكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۞ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا
أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ
اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ
وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ
فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ
أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ
فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا
وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۞ وَمَغْفِرَةٌ
مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ۞ سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ
مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا

مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ
الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَاسِقُونَ ۝ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝ إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ
وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ۝
وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ
هُمُ الصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ
لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝
مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ
نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝ لِكَيْلَا
تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا
بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ
فَخُورٍ ۝ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ
النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا
بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ

والميزان ليقوم الناس بالقسط وانزلنا
الحديد فيه بأس شديد ومنافع
للناس وليعلم الله من ينصره ورسله
بالغيب ان الله قوي عزيز ۝ ولقد
ارسلنا نوحا وابرهيم وجعلنا
في ذريتهما النبوة والكتاب فمنهم
مهتد وكثير منهم فاسقون ۝ ثم
قفينا على آثارهم برسلنا وقفينا
بعيسى ابن مريم وآتيناه الانجيل
وجعلنا في قلوب الذين اتبعوه رأفة
ورحمة ورهبانية ابتدعوها ما

كتبناها

بسم الله الرحمن الرحيم

28

قد سمع الله قول التي تجادلك
في زوجها وتشتكي الى الله والله
يسمع تحاوركما ان الله سميع بصير ۝
الذين يظاهرون منكم من نسائهم
ما هن امهاتهم ان امهاتهم الا
اللائي ولدنهم وانهم ليقولون منكرا
من القول وزورا ۝ وان الله لعفو
غفور ۝ والذين يظاهرون من نسائهم
ثم يعودون لما قالوا فتحرير رقبة
من قبل ان يتماسا ذلكم توعظون به

كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ
فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ
آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَاسِقُونَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا
اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ
بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝
لِئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ
عَلَىٰ شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ
بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ ۝ سورة المجادلة ثنتان وعشرون آية

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ
فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَتَمَاسَّا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ
سِتِّينَ مِسْكِينًا ۝ ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوا كَمَا كُبِتَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ
بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝
يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا ۝ فَيُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ وَاللَّهُ

على كل شيء شهيد ۞ ألم تر أن الله
يعلم ما في السموات وما في الأرض
ما يكون من نجوى ثلثة إلا هو
رابعهم ولا خمسة إلا هو سادسهم
ولا أدنى من ذلك ولا أكثر إلا هو
معهم أين ما كانوا ثم ينبئهم بما
عملوا يوم القيمة إن الله بكل شيء
عليم ۞ ألم تر إلى الذين نهوا عن النجوى
ثم يعودون لما نهوا عنه ويتناجون
بالإثم والعدوان ومعصيت الرسول
وإذا جاءوك حيوك بما لم يحيك به الله

ويقولون

يفسح الله لكم وإذا قيل انشزوا
فانشزوا يرفع الله الذين آمنوا منكم
والذين أوتوا العلم درجات والله
بما تعملون خبير ۞ يا أيها الذين آمنوا
إذا ناجيتم الرسول فقدموا بين
يدي نجويكم صدقة ذلك خير
لكم وأطهر فإن لم تجدوا فإن
الله غفور رحيم ۞ ءأشفقتم
أن تقدموا بين يدي نجويكم صدقات
فإذ لم تفعلوا وتاب الله عليكم
فأقيموا الصلوة وآتوا الزكوة وأطيعوا الله

ور

ويقولون في أنفسهم لولا يعذبنا
الله بما نقول حسبهم جهنم يصلونها
فبئس المصير ۝ يا أيها الذين آمنوا
إذا تناجيتم فلا تتناجوا بالإثم و
العدوان ومعصية الرسول وتناجوا
بالبر والتقوى ۝ واتقوا الله الذي
إليه تحشرون ۝ إنما النجوى من الشيطان
ليحزن الذين آمنوا وليس بضارهم
شيئا إلا بإذن الله وعلى الله فليتوكل
المؤمنون ۝ يا أيها الذين آمنوا إذا قيل
لكم تفسحوا في المجالس فافسحوا

ورسوله والله خبير بما تعملون ۝
ألم تر إلى الذين تولوا قوما غضب الله
عليهم ما هم منكم ولا منهم ويحلفون
على الكذب وهم يعلمون ۝ أعد الله
لهم عذابا شديدا إنهم ساء ما كانوا
يعملون ۝ اتخذوا أيمانهم جنة فصدوا
عن سبيل الله فلهم عذاب مهين ۝
لن تغني عنهم أموالهم ولا أولادهم
من الله شيئا أولئك أصحاب النار
هم فيها خالدون ۝ يوم يبعثهم الله
جميعا فيحلفون له كما يحلفون لكم

ويحسبون انهم على شيء الا انهم
هم الكاذبون ۝ استحوذ عليهم
الشيطان فانسيهم ذكر الله اولئك
حزب الشيطان الا ان حزب الشيطان
هم الخاسرون ۝ ان الذين يحادون الله
ورسوله اولئك في الاذلين ۝ كتب
الله لاغلبن انا ورسلي ان الله
قوي عزيز ۝ لا تجد قوما يؤمنون
بالله واليوم الاخر يوادون من
حاد الله ورسوله ولو كانوا
اباءهم او ابناءهم او اخوانهم

Mücadele Suresi 22 ayet

فباذن الله وليخزي الفاسقين ۝ و
ما افاء الله على رسوله منهم فما
اوجفتم عليه من خيل ولا ركاب
ولكن الله يسلط رسله على من
يشاء والله على كل شيء قدير ۝ ما
افاء الله على رسوله من اهل القرى
فلله وللرسول ولذي القربى واليتامى
والمساكين وابن السبيل كي لا يكون
دولة بين الاغنياء منكم وما
اتيكم الرسول فخذوه وما نهيكم
عنه فانتهوا واتقوا الله ان الله

أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ
حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ
حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ
الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَ
أَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ
وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ
لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
عَذَابُ النَّارِ ۞ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا
اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِّ اللَّهَ فَإِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۞ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ
لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا

فَبِإِذْنِ

شَدِيدُ الْعِقَابِ ۞ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ
الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَ
يَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ
الصَّادِقُونَ ۞ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ
وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ
إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ
حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ
وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ۞ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ

يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا

الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ ۝ وَلَا تَجْعَلْ

فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا

إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ

نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ

كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ

لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ

أَحَدًا أَبَدًا ۝ وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ

وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝ لَئِنْ

أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا

لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ

رَبَّ الْعَالَمِينَ ۝ فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا

أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا وَذَلِكَ

جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ

لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا

تَعْمَلُونَ ۝ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا

اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَئِكَ هُمُ

الْفَاسِقُونَ ۝ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ

وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ

الْفَائِزُونَ ۝ لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ

عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ

عشر

الأدبار ثم لا ينصرون ۝ لأنتم أشد
رهبة في صدورهم من الله ذلك
بأنهم قوم لا يفقهون ۝ لا يقاتلونكم
جميعا إلا في قرى محصنة أو من وراء
جدر بأسهم بينهم شديد تحسبهم
جميعا وقلوبهم شتى ذلك بأنهم
قوم لا يعقلون ۝ كمثل الذين من
قبلهم قريبا ذاقوا وبال أمرهم
ولهم عذاب أليم ۝ كمثل الشيطان
إذ قال للإنسان اكفر فلما كفر
قال إني بريء منك إني أخاف الله

خشية الله وتلك الأمثال نضربها
للناس لعلهم يتفكرون ۝ هو الله
الذي لا إله إلا هو عالم الغيب و
الشهادة هو الرحمن الرحيم ۝ هو الله
الذي لا إله إلا هو الملك القدوس
السلام المؤمن المهيمن العزيز الجبار
المتكبر سبحان الله عما يشركون ۝
هو الله الخالق البارئ المصور له
الأسماء الحسنى يسبح له ما في السموات
والأرض وهو العزيز الحكيم ۝

سورة الممتحنة ثلث عشرة آية

بسم الله الرحمن الرحيم

يا أيها الذين آمنوا لا تتخذوا عدوي
وعدوكم أولياء تلقون إليهم
بالمودة وقد كفروا بما جاءكم
من الحق يخرجون الرسول وإياكم
أن تؤمنوا بالله ربكم إن كنتم خرجتم
جهادا في سبيلي وابتغاء مرضاتي
تسرون إليهم بالمودة وأنا أعلم
بما أخفيتم وما أعلنتم ومن يفعله
منكم فقد ضل سواء السبيل إن
يثقفوكم يكونوا لكم أعداء ويبسطوا

وما أملك لك من الله من شيء
ربنا عليك توكلنا وإليك أنبنا
وإليك المصير ربنا لا تجعلنا فتنة
للذين كفروا واغفر لنا ربنا إنك
أنت العزيز الحكيم لقد كان
لكم فيهم أسوة حسنة لمن كان
يرجوا الله واليوم الآخر ومن يتول
فإن الله هو الغني الحميد عسى الله
أن يجعل بينكم وبين الذين عاديتم
منهم مودة والله قدير والله غفور
رحيم لا ينهاكم الله عن الذين

عشر

لم يقاتلوكم في الدين ولم يخرجوكم
من دياركم ان تبروهم وتقسطوا
اليهم ان الله يحب المقسطين ۞ انما
ينهيكم الله عن الذين قاتلوكم
في الدين واخرجوكم من دياركم
وظاهروا على اخراجكم ان تولوهم
ومن يتولهم فاولئك هم الظالمون ۞
يا ايها الذين امنوا اذا جاءكم المؤمنات
مهاجرات فامتحنوهن الله اعلم
بايمانهن فان علمتموهن مؤمنات
فلا ترجعوهن الى الكفار لا هن

حل لهم

اليكم ايديهم والسنتهم بالسوء و
ودوا لو تكفرون ۞ لن تنفعكم
ارحامكم ولا اولادكم يوم القيمة
يفصل بينكم والله بما تعملون
بصير ۞ قد كانت لكم اسوة حسنة
في ابرهيم والذين معه اذ قالوا
لقومهم انا برءؤا منكم ومما تعبدون
من دون الله كفرنا بكم وبدا
بيننا وبينكم العداوة والبغضاء ابدا
حتى تؤمنوا بالله وحده الا قول
ابرهيم لابيه لاستغفرن لك

وما

حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَ
آتُوهُمْ مَا أَنْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَ
هُنَّ وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ
وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنْفَقُوا
ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ وَإِنْ فَاتَكُمْ
شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ
فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ
مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ
مُؤْمِنُونَ ۞ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۞ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ۞ كَبُرَ
مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ۞
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ
صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ۞ وَإِذْ
قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي
وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَ
اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۞ وَإِذْ
قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا
بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ
يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا
جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ
مُبِينٌ ۝ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝ يُرِيدُونَ
لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ
نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ۝ هُوَ
الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ
الْمُ

الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ
بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ
بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَ
أَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ
فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ
يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ
مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ سُورَةُ الصَّفِّ أَرْبَعَ عَشْرَةَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ۞ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ
عَذَابٍ أَلِيمٍ ۞ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ
وَأَنْفُسِكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ
كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۞ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ
وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ
عَدْنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۞ وَأُخْرَىٰ
تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۞ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ
كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۞ وَ
آخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۞ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۞
مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ ثُمَّ لَمْ
يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا
بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ
اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۞
قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ

كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ
مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي
إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ
اللَّهِ فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ
آمَنُوا عَلَى عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ

سورة الجمعة احدى عشرة آية

بسم الله الرحمن الرحيم

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ
هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ

يتلوا

أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ
فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ
الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ
تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ
يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ
وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ
كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ

فانتشروا

فانتشروا في الأرض وابتغوا من فضل
الله واذكروا الله كثيرا لعلكم
تفلحون ۝ وإذا رأوا تجارة أو لهوا
انفضوا إليها وتركوك قائما قل ما
عند الله خير من اللهو ومن التجارة
والله خير الرازقين

سورة المنافقون

بسم الله الرحمن الرحيم

إذا جاءك المنافقون قالوا نشهد
إنك لرسول الله والله يعلم إنك
لرسوله والله يشهد إن المنافقين
لكاذبون ۝ اتخذوا أيمانهم جنة

لهم أم لم تستغفر لهم لن يغفر الله
لهم إن الله لا يهدي القوم الفاسقين ۝
هم الذين يقولون لا تنفقوا على من
عند رسول الله حتى ينفضوا ولله
خزائن السماوات والأرض ولكن
المنافقين لا يفقهون ۝ يقولون لئن
رجعنا إلى المدينة ليخرجن الأعز منها
الأذل ولله العزة ولرسوله
وللمؤمنين ولكن المنافقين لا يعلمون ۝
يا أيها الذين آمنوا لا تلهكم أموالكم
ولا أولادكم عن ذكر الله ومن يفعل

فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ اِنَّهُمْ سَاۤءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اٰمَنُوا
ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا
يَفْقَهُونَ ۝ وَاِذَا رَاَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ اَجْسَا
مُهُمْ وَاِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ
كَاَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ
صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ
قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ۝ وَاِذَا قِيلَ
لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللّٰهِ
لَوَّوْا رُؤُسَهُمْ وَرَاَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ
وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ۝ سَوَاۤءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ

ذٰلِكَ فَاُولٰۤئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝ وَاَنْفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ
اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا
اَخَّرْتَنِي اِلٰى اَجَلٍ قَرِيبٍ فَاَصَّدَّقَ
وَاَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝ وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ
نَفْسًا اِذَا جَاۤءَ اَجَلُهَا وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ

سورة التغابن ثماني عشرة آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ

كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۞ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ
الْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ
صُوَرَكُمْ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ۞ يَعْلَمُ مَا
فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا
تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ۞ اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ۞ ذٰلِكَ بِاَنَّهُ
كَانَتْ تَاْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَقَالُوا اَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا

كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا اُولٰئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ
خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۞ مَا اَصَابَ
مِنْ مُصِيبَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ
بِاللّٰهِ يَهْدِ قَلْبَهُ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۞
وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ فَاِنْ
تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۞
اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ۞ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنَّ
مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا
لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَاِنْ تَعْفُوا
وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

وَاسْتَغْنَى اللّٰهُ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۝ زَعَمَ
الَّذِينَ كَفَرُوا اَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلٰى
وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا
عَمِلْتُمْ وَذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ۝ فَاٰمِنُوا
بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي اَنْزَلْنَا
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝ يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ
لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ وَمَنْ
يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ
سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَدًا ذٰلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَ

كفروا

اِنَّمَا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ
وَاللّٰهُ عِنْدَهُ اَجْرٌ عَظِيمٌ ۝ فَاتَّقُوا اللّٰهَ
مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَاَطِيعُوا وَ
اَنْفِقُوا خَيْرًا لِاَنْفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقَ
شُحَّ نَفْسِهِ فَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝
اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعِفْهُ
لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُورٌ
حَلِيمٌ ۝ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

سُورَةُ الطَّلَاقِ ثِنْتَانِ وَثَلٰثَ عَشَرَ آيَة

Talak suresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ

حتى

هُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَاَحْصُوا الْعِدَّةَ وَ
اتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ
مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ اِلَّا اَنْ
يَاْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ
حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ
فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللّٰهَ
يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ اَمْرًا فَاِذَا بَلَغْنَ
اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ اَوْ فَارِقُو
هُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَاَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَاَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلّٰهِ ذٰلِكُمْ
يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ

وَيُعْظِمْ لَهُ اَجْرًا اَسْكِنُوهُنَّ مِنْ
حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا
تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَاِنْ كُنَّ
اُولَاتِ حَمْلٍ فَاَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتّٰى
يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَاِنْ اَرْضَعْنَ لَكُمْ
فَاٰتُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ
بِمَعْرُوفٍ وَاِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ
لَهُ اُخْرٰى لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ
وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا
اٰتٰيهُ اللّٰهُ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا مَا
اٰتٰيهَا سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا

وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا
وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا
وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُّكْرًا ۝ فَذَاقَتْ
وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ۝ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا
فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ۝ الَّذِينَ آمَنُوا
قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ۝ رَّسُولًا
يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ
لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۝ وَمَن يُؤْمِن
بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ
تجري

الْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ
مَخْرَجًا ۝ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۝
وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ
اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ
قَدْرًا ۝ وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ
مِن نِّسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ
ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ ۝ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ وَأُولَاتُ
الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ
وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ
يُسْرًا ۝ ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنزَلَهُ إِلَيْكُمْ
وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ

يجري من تحتها الأنهار خالدين فيها

أبدا قد أحسن الله له رزقا ﴿١١﴾ الله

الذي خلق سبع سموات ومن الأرض

مثلهن يتنزل الأمر بينهن

لتعلموا أن الله على كل شيء قدير ﴿١٢﴾ عشر

وأن الله قد أحاط بكل شيء علما

سورة التحريم اثنتا عشرة آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

Tahrim Suresi

يا أيها النبي لم تحرم ما أحل الله

لك تبتغي مرضات أزواجك والله

غفور رحيم ﴿١﴾ قد فرض الله لكم

قانتات تائبات عابدات

مطيعه عورتلر توبه ايليجي عورتلر عبادت ايليجي عورتلر

سائحات ثيبات وأبكارا ﴿٥﴾ عشر

اوروج دوتيجي عورتلر اركك كورمش عورتلر دخي بكر عورتلر

يا أيها الذين آمنوا قوا أنفسكم و

اي آنلركه ايمان كتوردلر صقنك نفسلركزي دخي

أهليكم نارا وقودها الناس والحجارة

قوملركزي اودن اودني آنك آدملر دخي طاش

عليها ملائكة غلاظ شداد لا يعصون

آنك اوزره فرشتهلر در صلبلر قتيلر عاصي اولمزلر

الله ما أمرهم ويفعلون ما يؤمرون ﴿٦﴾

تكريه آنكه بيوردي آنلره دخي اشلرلر آنكه بيورلورلر

يا أيها الذين كفروا لا تعتذروا اليوم

اي آنلركه كافر اولدلر عذر دلمك بوكون

إنما تجزون ما كنتم تعملون ﴿٧﴾

جزا ويريلمزسز الا آنكه اولدكز اشلرسز

يا أيها الذين آمنوا توبوا إلى الله توبة

اي آنلركه ايمان كتوردلر دونك تكريه دونكه

نصوحا عسى ربكم أن يكفر عنكم

سيئاتكم ويدخلكم جنات تجري

تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْ وَاللّٰهُ مَوْلٰيكُمْ وَهُوَ

الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۞ وَاِذْ اَسَرَّ النَّبِيُّ

اِلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِهِ حَدِيثًا ۚ فَلَمَّا

نَبَّاَتْ بِهِ وَاَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَاَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ اَنْبَاَكَ هٰذَا

قَالَ نَبَّاَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ۞ اِنْ

تَتُوبَا اِلَى اللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا

وَاِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ

مَوْلٰيهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ ۚ

وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيرٌ ۞ عَسٰى

رَبُّهُ اِنْ طَلَّقَكُنَّ اَنْ يُبْدِلَهُ اَزْوَاجًا

خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ

مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ

النَّبِيَّ ۞ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ

يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ

رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا

اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۞ يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ

جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ

عَلَيْهِمْ وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۞

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَاَتَ

نُوحٍ وَامْرَاَتَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ

عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا

فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَقِيلَ

ادخلا النار مع الداخلين ۞ وضرب
الله مثلا للذين آمنوا امرات فرعون
اذ قالت رب ابن لي عندك بيتا
في الجنة ونجني من فرعون وعمله
ونجني من القوم الظالمين ۞ ومريم
ابنت عمران التي احصنت فرجها
فنفخنا فيه من روحنا وصدقت
بكلمات ربها وكتبه وكانت
من القانتين

سورة الملك ثلثون آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

تبارك الذي بيده الملك وهو

بربهم عذاب جهنم وبئس المصير ۞
اذا القوا فيها سمعوا لها شهيقا
وهي تفور ۞ تكاد تميز من الغيظ
كلما القي فيها فوج سألهم خزنتها
الم يأتكم نذير ۞ قالوا بلى قد
جاءنا نذير فكذبنا وقلنا ما نزل
الله من شيء ان انتم الا في ضلال
كبير ۞ وقالوا لو كنا نسمع او نعقل
ما كنا في اصحاب السعير ۞ فاعترفوا
بذنبهم فسحقا لاصحاب السعير ۞
ان الذين يخشون ربهم بالغيب

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ اَلَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ
وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ
عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ۝ اَلَّذِي
خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرٰى
فِي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍ فَارْجِعِ
الْبَصَرَ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ ۝ ثُمَّ ارْجِعِ
الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ
خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ۝ وَلَقَدْ زَيَّنَّا
السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا
رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ
عَذَابَ السَّعِيرِ ۝ وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ ۝ وَاَسِرُّوا
قَوْلَكُمْ اَوِ اجْهَرُوا بِهِ اِنَّهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝ اَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ
وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝ هُوَ الَّذِي جَعَلَ
لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَا
كِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَاِلَيْهِ النُّشُورُ
ءَاَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ اَنْ يَخْسِفَ
بِكُمُ الْاَرْضَ فَاِذَا هِيَ تَمُورُ ۝ اَمْ
اَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ اَنْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ
نَذِيرِ ۝ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝ اَوَلَمْ يَرَوْا
اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ
مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُ اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
بَصِيرٌ ۝ اَمَّنْ هٰذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ
لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اِنِ
الْكَافِرُونَ اِلَّا فِي غُرُورٍ ۝ اَمَّنْ هٰذَا
الَّذِي يَرْزُقُكُمْ اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُ
بَلْ لَجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ۝ اَفَمَنْ
يَمْشِي مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهِ اَهْدٰى
اَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝
قُلْ هُوَ الَّذِي اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ

آمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ
مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝ قُلْ اَرَاَيْتُمْ
اِنْ اَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا ۝ فَمَنْ
يَاْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ

سورة ن ... آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ۝
مَا اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ۝ وَاِنَّ
لَكَ لَاَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ۝ وَاِنَّكَ
لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ۝
بِاَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ ۝ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ
بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝

السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا
مَا تَشْكُرُونَ ۝ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ
فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝ وَيَقُولُونَ
مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝
قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا
نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝ فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً
سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ
هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ۝ قُلْ
أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ
مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ
مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۝ قُلْ هُوَ الرَّحْمَٰنُ

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ۝ وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ
فَيُدْهِنُونَ ۝ وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ
مَهِينٍ ۝ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ ۝ مَنَّاعٍ
لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۝ عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ
زَنِيمٍ ۝ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ
إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ ۝ سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ۝ إِنَّا
بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ
الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ
وَلَا يَسْتَثْنُونَ ۝ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ
مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ۝ فَأَصْبَحَتْ

كالصريم ۝ فتنادوا مصبحين ۝

كيجه كبي بربرينه چاغرشديلر ارته وقتين كيرجك كبي

ان اغدوا على حرثكم ان كنتم

كه ارته كلڭز اكنكز اوزره اكر اولسڭز

صارمين ۝ فانطلقوا وهم يتخافتون ۝

كسيجيلر پس واردیلر انلر كيزلو سويلشرلردی

ان لا يدخلنها اليوم عليكم مسكين ۝

كه كيرمسون اكا بوكون سزڭ اوزره مسكين

وغدوا على حرد قادرين ۝ فلما

دخى ارته وارديلر قصد ايلمك اوزره قادر اولوب پس اول وقتكه

رأوها قالوا انا لضالون ۝ بل نحن

كورديلر ايتديلر بز ازمشلرز بلكه بز

محرومون ۝ قال اوسطهم الم اقل

محروم لرز ايتدي انلرڭ يكركي اي ديمدمى

لكم لولا تسبحون ۝ قالوا سبحان

سزه نيچون تسبيح ايلمزسز ايتديلر اروديرر

ربنا انا كنا ظالمين ۝ فاقبل بعضهم

بز ظالملر پس برنجيلر

على بعض يتلاومون ۝ قالوا يا ويلنا

بربرينه ملامت ايلديلر ايتديلر اي عذابمز

انا كنا طاغين ۝ عسى ربنا ان يبدلنا

بز اولدق عاصيلر اولكه ربمز كه ويره بزه

يوم يكشف عن ساق ويدعون

اول كون كم آچيلور اينجكدن دخى اوقنرلر

الى السجود فلا يستطيعون خاشعة

سجده ايلمكه پس كوجلري يتميه اشاغه ايلكلر كن

ابصارهم ترهقهم ذلة وقد كانوا

كوزلري انلرڭ ارانلر خورلق دخى تحقيق اولدیلر

يدعون الى السجود وهم سالمون ۝

اوقنرلر سجده ايلمكه انلر ساغلر كن

فذرني ومن يكذب بهذا الحديث

براقو بڭا انكله يلان دتر اشبو سوزى

سنستدرجهم من حيث لا يعلمون ۝

تز ازدن عذاب ايله انلرى اول يردن كم بيلمزلر

واملي لهم ان كيدي متين ۝

دخى مهلت ويررز انلره بنم مكروم بركدر

ام تسألهم اجرا فهم من مغرم

ايا دلرمسين انلردن كري پس انلر اودندن

مثقلون ۝ ام عندهم الغيب فهم

اغر اولورلر يا انلرڭ قتنده مدر غيب پس انلر

يكتبون ۝ فاصبر لحكم ربك ولا

يازرلر پس صبر ايله حكمنه ربڭڭ دخى

تكن كصاحب الحوت اذ نادى ۝

اولمه بالق ايسى كبي اول وقتكه چاغردي

وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝ لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ

نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ

مَذْمُومٌ ۝ فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ

الصَّالِحِينَ ۝ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا

لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا

الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ۝ وَمَا هُوَ

إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

سورة الحاقة آية

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ ۝ مَا الْحَاقَّةُ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ

مَا الْحَاقَّةُ ۝ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ

بِالْقَارِعَةِ ۝ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ۝

خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ۝

كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ

أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ

عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۝ أَفَنَجْعَلُ

الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ۝ مَا لَكُمْ كَيْفَ

تَحْكُمُونَ ۝ أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ

تَدْرُسُونَ ۝ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ۝

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلَى يَوْمِ

الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ۝ سَلْهُمْ

أَيُّهُمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ ۝ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ

فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

وأما عاد فأهلكوا بريح صرصر

عاتية سخرها عليهم سبع ليال

وثمانية أيام حسوما فترى القوم

فيها صرعى كأنهم أعجاز نخل

خاوية فهل ترى لهم من باقية

وجاء فرعون ومن قبله والمؤتفكات

بالخاطئة فعصوا رسول ربهم فأخذهم

أخذة رابية إنا لما طغى

الماء حملناكم في الجارية لنجعلها

لكم تذكرة وتعيها أذن واعية

فإذا نفخ في الصور نفخة واحدة

في الأيام الخالية وأما من أوتي

كتابه بشماله فيقول يا ليتني لم أوت

كتابيه ولم أدر ما حسابيه يا ليتها

كانت القاضية ما أغنى عني ماليه

هلك عني سلطانيه خذوه فغلوه

ثم الجحيم صلوه ثم في سلسلة

ذرعها سبعون ذراعا فاسلكوه

إنه كان لا يؤمن بالله العظيم

ولا يحض على طعام المسكين فليس

له اليوم هاهنا حميم ولا طعام

إلا من غسلين لا يأكله إلا الخاطئون

فَلَآ اُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ۙ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ۙ
اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۙ وَمَا
هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ ۙ
وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ۙ
تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ وَلَوْ تَقَوَّلَ
عَلَيْنَا بَعْضَ الْاَقَاوِيلِ ۙ لَاَخَذْنَا مِنْهُ
بِالْيَمِينِ ۙ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۙ
فَمَا مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝
وَاِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ۝ وَاِنَّا لَنَعْلَمُ
اَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۝ وَاِنَّهُ لَحَسْرَةٌ
عَلَى الْكَافِرِينَ ۝ وَاِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

وَحُمِلَتِ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا
دَكَّةً وَاحِدَةً ۙ فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ
الْوَاقِعَةُ ۙ وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ
وَاهِيَةٌ ۙ وَالْمَلَكُ عَلٰى اَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ
عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ۝
يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفٰى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ
فَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ
هَاؤُمُ اقْرَؤُا كِتَابِيَهْ ۙ اِنِّي ظَنَنْتُ
اَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ ۙ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ
رَاضِيَةٍ ۙ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۙ قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ
كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا اَسْلَفْتُمْ

فسبح باسم ربك العظيم سورة المعارج

بسم الله الرحمن الرحيم

سأل سائل بعذاب واقع للكافرين
ليس له دافع من الله ذي المعارج
تعرج الملائكة والروح اليه في يوم
كان مقداره خمسين الف سنة
فاصبر صبرا جميلا انهم يرونه
بعيدا ونريه قريبا يوم تكون
السماء كالمهل وتكون الجبال
كالعهن ولا يسئل حميم حميما
يبصرونهم يود المجرم لو يفتدي

الدين والذين هم من عذاب
ربهم مشفقون ان عذاب ربهم
غير مأمون والذين هم لفروجهم
حافظون الا على ازواجهم او ما
ملكت ايمانهم فانهم غير ملومين
فمن ابتغى وراء ذلك فاولئك
هم العادون والذين هم لاماناتهم
وعهدهم راعون والذين هم
بشهاداتهم قائمون والذين هم
على صلاتهم يحافظون اولئك
في جنات مكرمون فمال الذين

مِن عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ۝ وَصَاحِبَتِهِ
وَأَخِيهِ ۝ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ
وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ
كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ ۝ نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ
تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ ۝ وَجَمَعَ
فَأَوْعَىٰ ۝ إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۝
إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۝ وَإِذَا مَسَّهُ
الْخَيْرُ مَنُوعًا ۝ إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۝ الَّذِينَ
هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝ وَالَّذِينَ
فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ۝ لِّلسَّائِلِ
وَالْمَحْرُومِ ۝ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ

كفروا قبلك مهطعين ۝ عن اليمين

وعن الشمال عزين ۝ أيطمع كل امرئ

منهم أن يدخل جنة نعيم ۝ كلا إنا

خلقناهم مما يعلمون ۝ فلا أقسم

برب المشارق والمغارب إنا لقادرون

على أن نبدل خيرا منهم وما نحن

بمسبوقين ۝ فذرهم يخوضوا ويلعبوا

حتى يلاقوا يومهم الذي يوعدون ۝

يوم يخرجون من الأجداث سراعا

كأنهم إلى نصب يوفضون ۝ خاشعة

أبصارهم ترهقهم ذلة ذلك اليوم الذي

وإني كلما دعوتهم لتغفر لهم

جعلوا أصابعهم في آذانهم و

استغشوا ثيابهم وأصروا و

استكبروا استكبارا ۝ ثم إني

دعوتهم جهارا ۝ ثم إني أعلنت

لهم وأسررت لهم إسرارا ۝ فقلت

استغفروا ربكم إنه كان غفارا ۝

يرسل السماء عليكم مدرارا ۝ و

يمددكم بأموال وبنين ويجعل

لكم جنات ويجعل لكم أنهارا ۝

ما لكم لا ترجون لله وقارا ۝ وقد

خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ
يراتتيكن سز كروه لر اي كورمدكزمو بنه

خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۝ وَ
يراتتي تنكري يتي كوكلر بريبير اوزره دوق

جَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ
قيلدي آي انلرنيك اچنده ايديكلوك دوق قيلدي

الشَّمْسَ سِرَاجًا ۝ وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ
كون چراغ دوق تنكري بتوردي سزني

الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا
يردن بتورمكلك اندن كيرواليت سزني انكا چنده

وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ۝ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ
دوق چيقارور سزني چيقارمق دوق تنكري قيلدي سزلار اچون

الْأَرْضَ بِسَاطًا ۝ لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا
يرني توشك تا يوريسز اندن يوللار كيكلار

فِجَاجًا ۝ قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي
ايتتي نوح اي چلبم بيتحقيق انلار عاصي بولدلر بكا

وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ
دوق اويدلر اول كيشيكه آرتورمدي اكا مالي دوق اوغلانلري

إِلَّا خَسَارًا ۝ وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا ۝
الا زيان دوق مكر ايلدلر مكر ايلمك كيك اولو

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ
دوق ايتتيلر قويمنكز تنكريلركزني دوق قويمنكز

سُورَةُ نُوحٍ كَانُوا يُوعَدُونَ ۝ سُورَةُ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ
ادي لر وعده بيريلورلر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ
بيتحقيق بيز ويبردك نوح قومينكا كيم قورقت

قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
قومنكني اندن اوزه كيم كلكاي انلارغا عذاب اغريغ

قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝
ايتتي اي قومم بيتحقيق بن سزلارغا قورقتغوجي بيلكولو

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ ۝
كيم طبيكز تنكريكا دوق قورقنكز اندن دوق مطيع بولنكز بكا

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ
يارلقاغاي سزلار كناهلاركزدن دوق صونكا قويغاي سزني

إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۝ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا
آدي بلكولو زمانغا دكين بيتحقيق تنكري زماني چون

جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝
كلدي صونكا قويلماية اكر سزلار بيلكوچي بولسانكز

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَ
ايتتي اي چلبم بيتحقيق بن اوقدم قومم كيجه دوق

نَهَارًا ۝ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ۝
كوندز آرتورمدي انلارغا اوقمقم الا قاچمقني

582b

وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ

وَنَسْرًا ۝ وَقَدْ اَضَلُّوا كَثِيرًا ۝ وَلَا تَزِدِ

الظَّالِمِينَ اِلَّا ضَلَالًا ۝ مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ

اُغْرِقُوا فَاُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ

مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْصَارًا ۝ وَقَالَ نُوحٌ

رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ

دَيَّارًا ۝ اِنَّكَ اِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ

وَلَا يَلِدُوا اِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ۝ رَبِّ

اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ

مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَ

لَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ اِلَّا تَبَارًا ۝

يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ

رَهَقًا ۝ وَاَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ

اَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللّٰهُ اَحَدًا ۝ وَاَنَّا

لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ

حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا ۝ وَاَنَّا

كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ

فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْاٰنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا

رَصَدًا ۝ وَاَنَّا لَا نَدْرِي اَشَرٌّ اُرِيدَ

بِمَنْ فِي الْاَرْضِ اَمْ اَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ

رَشَدًا ۝ وَاَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِنَّا

دُونَ ذٰلِكَ كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا ۝

وَاَنَّا

سورة الجن ثمان وعشرون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

قل أوحي إلي أنه استمع نفر

ايت وحى اولنذ بكا كه بيق قلاق دوتدى اشتمك بربولك

من الجن فقالوا إنا سمعنا قرآنا

پريلودن ايتدلر بيق بز اشتدك قرآن

عجبا يهدي إلى الرشد فآمنا به و

طك طغرو يوله كوستر طغرو يوله بلقدن يكا بن ينان كتردك اكا دخي

لن نشرك بربنا أحدا وأنه تعالى

هرگز كتورميوز چلبمز كمسنه دخي بيق يجلالدي

جد ربنا ما اتخذ صاحبة ولا

چلبمز الولغ دتمدي ارز عورت نه دخي

ولدا وأنه كان يقول سفيهنا

اغلنز دخي بيق ايدي ايدر عقلسزمز

على الله شططا وأنا ظننا أن لن

تنكر ازري ازري سوزلر دخي بيق كمان ايلدك كه هركز

تقول الإنس والجن على الله كذبا

ديليه آدمي دخي پريلر تنكر ازري يلان

وأنه كان رجال من الإنس

دخي بيق ايدي اولوغلر آدملر آدميلردن

5849

وأنا ظننا أن لن نعجز الله في

دخي بيق بز بلدك كه هركز عاجز ايليمزز تنكريي

الأرض ولن نعجزه هربا و

يرده دخي هرگز عاجز ايليمزز قچرق دخي

أنا لما سمعنا الهدى آمنا به فمن

بيق بز اولدقچه اشتدك طغرو يولي اناندق اكا بر هر كيم

يؤمن بربه فلا يخاف بخسا ولا

اينانه چلبيسنه قورقميه اكسكلكدن نه دخي

رهقا وأنا منا المسلمون ومنا

ظلمدن دخي بيق بزدن مسلمانلردر دخي بزدن

القاسطون فمن أسلم فأولئك

ظلم ايليجيلر بر هر كيم مسلمان اولدي شنلر

تحروا رشدا وأما القاسطون

قصد ايلدلر طغرو يولي اما ظلم ايليجيلر

فكانوا لجهنم حطبا وأن لو

اولدلر طاموية اودن دخي بيق اگر

استقاموا على الطريقة لأسقيناهم

طغرو اولسالر يول اوزره صووررذك انلره

ماء غدقا لنفتنهم فيه ومن

صو چوق تا صنيه ايدك انلري انده دخي هر كيم

يعرض عن ذكر ربه يسلكه عذابا

يوز دوندره ذكرندن چلبسينك دوشوره انى عذابه

صَعَدًا ۝ وَاَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلّٰهِ فَلَا تَدْعُوا
مَعَ اللّٰهِ اَحَدًا ۝ وَاَنَّهُ لَمَّا قَامَ
عَبْدُ اللّٰهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ لِبَدًا ۝ قُلْ اِنَّمَا اَدْعُوا رَبِّي
وَلَا اُشْرِكُ بِهِ اَحَدًا ۝ قُلْ اِنِّي لَا
اَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝ قُلْ اِنِّي
لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللّٰهِ اَحَدٌ وَلَنْ
اَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝ اِلَّا بَلَاغًا
مِنَ اللّٰهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ
اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَاِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ
خَالِدِينَ فِيهَا اَبَدًا ۝ حَتّٰى اِذَا رَاَوْا

يَا اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ۝ قُمِ اللَّيْلَ اِلَّا قَلِيلًا ۝ نِصْفَهُ
اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ۝ اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَ
رَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيلًا ۝ اِنَّا سَنُلْقِي
عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ۝ اِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ
هِيَ اَشَدُّ وَطْاً وَاَقْوَمُ قِيلًا ۝ اِنَّ
لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ۝ وَاذْكُرِ
اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْتِيلًا ۝
رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ۝ وَاصْبِرْ عَلٰى مَا
يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ۝
وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ اُولِي النَّعْمَةِ

مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ

نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ۝ قُلْ إِنْ

أَدْرِي أَقَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ

لَهُ رَبِّي أَمَدًا ۝ عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ

عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ۝ إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ

مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ

وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝ لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ

أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ

بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا

سورة المزمل عشرون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ۝ إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا

وَجَحِيمًا ۝ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا

أَلِيمًا ۝ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ

وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا ۝

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا

عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ

رَسُولًا ۝ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ

أَخْذًا وَبِيلًا ۝ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ

كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا

السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا

إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ

إلى ربه سبيلا ۝ إن ربك يعلم
أنك تقوم أدنى من ثلثي الليل
ونصفه وثلثه وطائفة من الذين
معك والله يقدر الليل والنهار
علم أن لن تحصوه فتاب عليكم
فاقرءوا ما تيسر من القرآن علم أن
سيكون منكم مرضى ۝ وآخرون
يضربون في الأرض يبتغون من فضل
الله وآخرون يقاتلون في سبيل الله
فاقرءوا ما تيسر منه وأقيموا الصلوة
وآتوا الزكوة وأقرضوا الله قرضا حسنا

مالا ممدودا ۝ وبنين شهودا ۝ و
مهدت له تمهيدا ۝ ثم يطمع أن
أزيد ۝ كلا إنه كان لآياتنا عنيدا
سأرهقه صعودا ۝ إنه فكر و
قدر ۝ فقتل كيف قدر ۝ ثم قتل
كيف قدر ۝ ثم نظر ۝ ثم عبس
وبسر ۝ ثم أدبر واستكبر ۝ فقال
إن هذا إلا سحر يؤثر ۝ إن هذا
إلا قول البشر ۝ سأصليه سقر ۝ وما
أدراك ما سقر ۝ لا تبقي ولا تذر
لواحة للبشر ۝ عليها تسعة عشر ۝ وما

وما تقدموا لأنفسكم من خير
تجدوه عند الله هو خيرا وأعظم
أجرا واستغفروا الله إن الله غفور
رحيم

سورة المدثر مكية خمسون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

يا أيها المدثر قم فأنذر وربك
فكبر وثيابك فطهر والرجز فاهجر
ولا تمنن تستكثر ولربك فاصبر
فإذا نقر في الناقور فذلك يومئذ
يوم عسير على الكافرين غير يسير
ذرني ومن خلقت وحيدا وجعلت له

5889

جعلنا أصحاب النار إلا ملائكة و
ما جعلنا عدتهم إلا فتنة للذين
كفروا ليستيقن الذين أوتوا الكتاب
ويزداد الذين آمنوا إيمانا ولا يرتاب
الذين أوتوا الكتاب والمؤمنون
وليقول الذين في قلوبهم مرض
والكافرون ماذا أراد الله بهذا مثلا
كذلك يضل الله من يشاء ويهدي
من يشاء وما يعلم جنود ربك
إلا هو وما هي إلا ذكرى للبشر
كلا والقمر والليل إذ أدبر

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ۝ إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ
نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ۝ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ
يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ۝ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا
كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ۝ إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ
فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝ عَنِ الْمُجْرِمِينَ
مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ ۝ قَالُوا لَمْ نَكُ
مِنَ الْمُصَلِّينَ ۝ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ
وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ۝ وَكُنَّا
نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ۝ حَتَّى أَتَانَا
الْيَقِينُ ۝ فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ
فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ

عَلَى أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ ۝ بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ
لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝ يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ۝
فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۝ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ۝ وَ
جُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۝ يَقُولُ الْإِنْسَانُ
يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ ۝ كَلَّا لَا وَزَرَ
إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝ يُنَبَّؤُ
الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ
بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ۝ وَلَوْ
أَلْقَى مَعَاذِيرَهُ ۝ لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ
لِتَعْجَلَ بِهِ ۝ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ
فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ۝ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا

بيانه كلا بل تحبون العاجلة و

تذرون الآخرة وجوه يومئذ ناضرة

الى ربها ناظرة ووجوه يومئذ

باسرة تظن ان يفعل بها فاقرة

كلا اذا بلغت التراقي وقيل من

راق وظن انه الفراق و

التفت الساق بالساق الى ربك يومئذ

المساق فلا صدق ولا صلى ولكن

كذب وتولى ثم ذهب الى اهله

يتمطى اولى لك فاولى ثم اولى

لك فاولى ايحسب الانسان ان يترك

كأنهم حمر مستنفرة فرت

من قسورة بل يريد كل امرئ

منهم ان يؤتى صحفا منشرة كلا

بل لا يخافون الآخرة كلا انه

تذكرة فمن شاء ذكره وما يذكرون

الا ان يشاء الله هو اهل التقوى

واهل المغفرة

سورة القيامة تسع وثلثون

بسم الله الرحمن الرحيم

لا اقسم بيوم القيامة ولا اقسم

بالنفس اللوامة ايحسب الانسان

الن نجمع عظامه بلى قادرين

سُدًى ۝ أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَىٰ

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ۝

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ ۝

أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ

سورة الْمَوْتَىٰ الانسان احدى وثلثون

بسم الله الرحمن الرحيم

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ

لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا ۝ إِنَّا خَلَقْنَا

الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ

فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ۝ إِنَّا هَدَيْنَاهُ

السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ۝

آكا يولي يا شكر ايليجيكي يا كفر ايليجيكي

٣١

نَضْرَةً وَسُرُورًا ۝ وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا

جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝ مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى

الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا

زَمْهَرِيرًا ۝ وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا

وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ۝ وَيُطَافُ

عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ

كَانَتْ قَوَارِيرَا ۝ قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ

قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝ وَيُسْقَوْنَ فِيهَا

كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝ عَيْنًا

فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا ۝ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ

وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ۝ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ

لولو

إنا أعتدنا للكافرين سلاسل و
أغلالا وسعيرا ۝ إن الأبرار يشربون
من كأس كان مزاجها كافورا ۝
عينا يشرب بها عباد الله يفجرونها
تفجيرا ۝ يوفون بالنذر ويخافون
يوما كان شره مستطيرا ۝ ويطعمون
الطعام على حبه مسكينا ويتيما
وأسيرا ۝ إنما نطعمكم لوجه الله
لا نريد منكم جزاء ولا شكورا ۝
إنا نخاف من ربنا يوما عبوسا قمطريرا ۝
فوقاهم الله شر ذلك اليوم ولقاهم

لؤلؤا منثورا ۝ وإذا رأيت ثم رأيت
نعيما وملكا كبيرا ۝ عاليهم ثياب
سندس خضر وإستبرق وحلوا
أساور من فضة وسقاهم ربهم
شرابا طهورا ۝ إن هذا كان لكم
جزاء وكان سعيكم مشكورا ۝
إنا نحن نزلنا عليك القرآن تنزيلا ۝
فاصبر لحكم ربك ولا تطع منهم
آثما أو كفورا ۝ واذكر اسم ربك
بكرة وأصيلا ۝ ومن الليل فاسجد له
وسبحه ليلا طويلا ۝ إن هؤلاء

يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا ثَقِيلًا ۝ نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا
أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ
تَبْدِيلًا ۝ إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ
اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝ وَمَا تَشَاءُونَ
إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا ۝ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي
رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا
سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ أَلِيمًا خَمْسُونَ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ۝ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ۝

فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝ إِلَىٰ قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۝
فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا
أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا ۝ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ
شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا ۝
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ انْطَلِقُوا إِلَىٰ
مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝ انْطَلِقُوا
إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝ لَا ظَلِيلٍ
وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ ۝ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ
كَالْقَصْرِ ۝ كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ ۝
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ هَٰذَا يَوْمُ

لَا يَنْطِقُونَ ۙ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ۝
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ
جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ۝ فَإِنْ كَانَ
لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ
وَعُيُونٍ ۙ وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝
كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝
إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝ وَيْلٌ
يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ كُلُوا وَتَمَتَّعُوا
قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ
لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ۝ فَالْفَارِقَاتِ
فَرْقًا ۝ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ۝ عُذْرًا
أَوْ نُذْرًا ۝ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ۝
فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ۝ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ۝
وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ۝ وَإِذَا الرُّسُلُ
أُقِّتَتْ ۝ لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ ۝ لِيَوْمِ الْفَصْلِ ۝
وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِلْمُكَذِّبِينَ ۝ أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ۝ ثُمَّ
نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ۝ كَذٰلِكَ نَفْعَلُ
بِالْمُجْرِمِينَ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝
أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ۝ فَجَعَلْنَاهُ

لِلْمُكَذِّبِينَ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ

سُورَةُ النَّبَإِ يُؤْمِنُونَ أَرْبَعُونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ

مِهَادًا وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا وَخَلَقْنَاكُمْ

أَزْوَاجًا وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا وَجَعَلْنَا النَّهَارَ

مَعَاشًا وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا وَأَنْزَلْنَا

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا

وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا وَكَأْسًا دِهَاقًا

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا

جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا رَبِّ

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ

لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا يَوْمَ يَقُومُ

الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ

إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ

مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ۙ لِنُخْرِجَ
بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۙ وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ۗ
إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۙ
يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ۙ
وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۙ
وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۗ
إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۙ لِلطَّاغِينَ
مَآبًا ۙ لَابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ۚ لَا يَذُوقُونَ
فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۙ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ۙ
جَزَاءً وِفَاقًا ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ
حِسَابًا ۙ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا ۗ

رَبِّهِ مَآبًا ۗ إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا
قَرِيبًا ۚ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ
يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ
تُرَابًا

سُورَةُ النَّازِعَاتِ أَرْبَعُونَ وَسِتٌّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ۙ وَالنَّاشِطَاتِ
نَشْطًا ۙ وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ۙ فَالسَّابِقَاتِ
سَبْقًا ۙ فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا ۘ يَوْمَ
تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۙ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ۗ
قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۙ أَبْصَارُهَا
خَاشِعَةٌ ۘ يَقُولُونَ أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ

فِي الْحَافِرَةِ ۞ أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ۞

قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ۞ فَإِنَّمَا

هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ۞ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۞

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۞ إِذْ نَادَاهُ

رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۞ اذْهَبْ

إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۞ فَقُلْ هَلْ لَكَ

إِلَى أَنْ تَزَكَّى ۞ وَأَهْدِيَكَ إِلَى رَبِّكَ

فَتَخْشَى ۞ فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى ۞ فَكَذَّبَ

وَعَصَى ۞ ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى ۞ فَحَشَرَ

فَنَادَى ۞ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۞

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ۞

وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى ۞ فَإِنَّ الْجَنَّةَ

هِيَ الْمَأْوَى ۞ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ

أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۞ فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا ۞

إِلَى رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا ۞ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرُ

مَنْ يَخْشَاهَا ۞ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا

لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا ۞

سُورَةُ عَبَسَ أَرْبَعُونَ وَآيَتَانِ مَكِّيَّةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۞ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ۞ وَمَا

يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّى ۞ أَوْ يَذَّكَّرُ

فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى ۞ أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَى ۞

إن في ذلك لعبرة لمن يخشى ءأنتم
أشد خلقا أم السماء بنيها رفع
سمكها فسويها وأغطش ليلها و
أخرج ضحيها والأرض بعد ذلك
دحيها أخرج منها ماءها ومرعيها
والجبال أرسيها متاعا لكم ولأنعا
مكم فإذا جاءت الطامة الكبرى
يوم يتذكر الإنسان ما سعى و
برزت الجحيم لمن يرى فأما من
طغى وآثر الحيوة الدنيا فإن الجحيم
هي المأوى وأما من خاف مقام ربه

فأنت له تصدى وما عليك ألا يزكى
وأما من جاءك يسعى وهو يخشى
فأنت عنه تلهى كلا إنها تذكرة
فمن شاء ذكره في صحف مكرمة
مرفوعة مطهرة بأيدي سفرة كرام
بررة قتل الإنسان ما أكفره
من أي شيء خلقه من نطفة خلقه
فقدره ثم السبيل يسره ثم أماته
فأقبره ثم إذا شاء أنشره كلا لما
يقض ما أمره فلينظر الإنسان إلى طعامه
أنا صببنا الماء صبا ثم شققنا الأرض

شقا فانبتنا فيها حبا و عنبا و قضبا

و زيتونا و نخلا و حدايق غلبا

و فاكهة و ابا متاعا لكم و لانعا

مكم فاذا جاءت الصاخة يوم

يفر المرء من اخيه و امه و ابيه و

صاحبته و بنيه لكل امرئ منهم

يومئذ شان يغنيه وجوه يومئذ

مسفرة ضاحكة مستبشرة و وجوه

يومئذ عليها غبرة ترهقها قترة

اولئك هم الكفرة الفجرة سورة التكوير

بسم الله الرحمن الرحيم

ذي قوة عند ذي العرش مكين مطاع

ثم امين و ما صاحبكم بمجنون

و لقد راه بالافق المبين و ما هو

على الغيب بضنين و ما هو بقول

شيطان رجيم فاين تذهبون ان

هو الا ذكر للعالمين لمن شاء

منكم ان يستقيم و ما تشاؤن

الا ان يشاء الله رب العالمين

سورة الانفطار تسع عشرة اية

بسم الله الرحمن الرحيم

اذا السماء انفطرت و اذا الكواكب

إذا الشمس كورت ۞ وإذا النجوم انكدرت ۞
وإذا الجبال سيرت ۞ وإذا العشار
عطلت ۞ وإذا الوحوش حشرت ۞ و
إذا البحار سجرت ۞ وإذا النفوس زوجت ۞
وإذا الموءودة سئلت ۞ بأي ذنب
قتلت ۞ وإذا الصحف نشرت ۞ وإذا
السماء كشطت ۞ وإذا الجحيم سعرت ۞
وإذا الجنة أزلفت ۞ علمت نفس ما
أحضرت ۞ فلا أقسم بالخنس ۞ الجوار
الكنس ۞ والليل إذا عسعس ۞ والصبح
إذا تنفس ۞ إنه لقول رسول كريم ۞

انتثرت ۞ وإذا البحار فجرت ۞ وإذا
القبور بعثرت ۞ علمت نفس ما قدمت
وأخرت ۞ يا أيها الإنسان ما غرك
بربك الكريم ۞ الذي خلقك فسويك
فعدلك ۞ في أي صورة ما شاء ركبك
كلا بل تكذبون بالدين ۞ وإن
عليكم لحافظين ۞ كراما كاتبين ۞
يعلمون ما تفعلون ۞ إن الأبرار
لفي نعيم ۞ وإن الفجار لفي جحيم ۞
يصلونها يوم الدين ۞ وما هم عنها
بغائبين ۞ وما أدراك ما يوم الدين ۞

ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ۝ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ
نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا ۝ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ
سُورَةُ لِلَّهِ الْمُطَفِّفِينَ سِتٌّ وَثَلٰثُونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ ۝ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا
عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝ وَإِذَا كَالُوهُمْ
أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۝ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ
أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ۝ يَوْمَ
يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ كَلَّا إِنَّ
كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ
مَا سِجِّينٌ ۝ كِتَابٌ مَرْقُومٌ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ

عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۝ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ
نَضْرَةَ النَّعِيمِ ۝ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ
مَخْتُومٍ ۝ خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَٰلِكَ
فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ۝ وَمِزَاجُهُ
مِنْ تَسْنِيمٍ ۝ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۝
إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ
آمَنُوا يَضْحَكُونَ ۝ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ
يَتَغَامَزُونَ ۝ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ
انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ۝ وَإِذَا رَأَوْهُمْ
قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ۝ وَمَا أُرْسِلُوا
عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ۝ فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا

آمنوا من الكفار يضحكون على الأرائك
ينظرون هل ثوب الكفار ما كانوا
يفعلون

سورة الانشقاق عشرون وخمس آية

بسم الله الرحمن الرحيم

إذا السماء انشقت وأذنت لربها
وحقت وإذا الأرض مدت وألقت
ما فيها وتخلت وأذنت لربها و
حقت يا أيها الإنسان إنك كادح
إلى ربك كدحا فملاقيه فأما من
أوتي كتابه بيمينه فسوف يحاسب
حسابا يسيرا وينقلب إلى أهله مسرورا

للمكذبين الذين يكذبون بيوم
الدين وما يكذب به إلا كل
معتد أثيم إذا تتلى عليه آياتنا
قال أساطير الأولين كلا بل ران
على قلوبهم ما كانوا يكسبون كلا
إنهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون
ثم إنهم لصالوا الجحيم ثم يقال
هذا الذي كنتم به تكذبون كلا
إن كتاب الأبرار لفي عليين وما
أدراك ما عليون كتاب مرقوم
يشهده المقربون إن الأبرار لفي نعيم

6624

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا وَيَصْلَى سَعِيرًا

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا إِنَّهُ

ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ بَلَى إِنَّ رَبَّهُ

كَانَ بِهِ بَصِيرًا فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ فَمَا لَهُمْ

لَا يُؤْمِنُونَ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ

لَا يَسْجُدُونَ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ فَبَشِّرْهُمْ

بِعَذَابٍ أَلِيمٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ

عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

سورة البروج عشرون واثنتان آية

بسم الله الرحمن الرحيم

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ قُتِلَ أَصْحَابُ

الْأُخْدُودِ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ إِذْ هُمْ

عَلَيْهَا قُعُودٌ وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ

بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ

إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ

اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ إِنَّ الَّذِينَ

فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا
كيدرديلر مؤمنلري دخي مؤمنه عورتلري اندن توبه ايتمديلر

فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ
انلركدر جهنم عذابي يعني آخرت دخي انلركدر اود

الْحَرِيقِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
عذابي تحقيق انلركيم ايمان كتورديلر دخي ايشلديلر ايواشلر

لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
انلركدر اوجماقلر اقر التندن ايرمقلر

ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ۝ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ
شول ظفر بلقدر اولو تحقيق چلبكك دوتمغي

لَشَدِيدٌ ۝ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ۝ وَهُوَ
قتيدر تحقيق اول بشلر دخي كرو دوندرر دخي اول

الْغَفُورُ الْوَدُودُ ۝ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ۝ فَعَّالٌ
يرلغيجيدر سولشدر عرش ايسي اولو كك ايشليجي

لِمَا يُرِيدُ ۝ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ۝
انكيم دلر تحقيق كلدي سكا سولر سوزي

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ۝ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا
فرعون دخي ثمود بلكه انلركيم كافر اولدلر

فِي تَكْذِيبٍ ۝ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ
يلان دوتمق ايچنده‌درلر دخي تكري ارديندن انلرك

مُحِيطٌ ۝ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ۝ فِي لَوْحٍ
قبليجيدر بلكه اول قرآندر اولولقلو لوح ايچنده

الأشقى ۞ الذي يصلى النار الكبرى ۞
ثم لا يموت فيها ولا يحيى ۞
قد أفلح من تزكى ۞ وذكر اسم ربه
فصلى ۞ بل تؤثرون الحياة الدنيا ۞ و
الآخرة خير وأبقى ۞ إن هذا لفي
الصحف الأولى ۞ صحف إبراهيم وموسى ۞

سورة الغاشية عشرون آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

هل أتاك حديث الغاشية ۞ وجوه
يومئذ خاشعة ۞ عاملة ناصبة ۞ تصلى نارا
حامية ۞ تسقى من عين آنية ۞ ليس لهم

سورة محفوظ الطارق سبع عشر آية

بسم الله الرحمن الرحيم

والسماء والطارق ۞ وما أدراك
ما الطارق النجم الثاقب ۞ إن كل
نفس لما عليها حافظ ۞ فلينظر الإنسان
مم خلق ۞ خلق من ماء دافق يخرج
من بين الصلب والترائب ۞
إنه على رجعه لقادر ۞ يوم تبلى السرائر ۞
فما له من قوة ولا ناصر ۞ والسماء
ذات الرجع ۞ والأرض ذات الصدع ۞
إنه لقول فصل ۞ وما هو بالهزل ۞

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝ وَأَكِيدُ كَيْدًا

فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا

سورة الأعلى تسع عشرة آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى الَّذِي خَلَقَ

فَسَوَّى ۝ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝ وَالَّذِي

أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۝ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۝

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسَى ۝ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ۝ وَنُيَسِّرُكَ

لِلْيُسْرَى ۝ فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ۝

سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَى ۝ وَيَتَجَنَّبُهَا

طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ ۝ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي

مِنْ جُوعٍ ۝ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ۝ لِسَعْيِهَا

رَاضِيَةٌ ۝ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝ لَا تَسْمَعُ فِيهَا

لَاغِيَةً ۝ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝ فِيهَا سُرُرٌ

مَرْفُوعَةٌ ۝ وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝ وَنَمَارِقُ

مَصْفُوفَةٌ ۝ وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ۝ أَفَلَا يَنْظُرُونَ

إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝ وَإِلَى السَّمَاءِ

كَيْفَ رُفِعَتْ ۝ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ

وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝ فَذَكِّرْ

إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ

العذاب الأكبر ۞ إن إلينا إيابهم ۞
ثم إن علينا حسابهم ۞ سورة الفجر ثلاثون
بسم الله الرحمن الرحيم
والفجر ۞ وليال عشر ۞ والشفع
والوتر ۞ والليل إذا يسر ۞ هل
في ذلك قسم لذي حجر ۞ ألم تر
كيف فعل ربك بعاد ۞ إرم ذات
العماد ۞ التي لم يخلق مثلها في البلاد ۞
وثمود الذين جابوا الصخر بالواد ۞ و
فرعون ذي الأوتاد ۞ الذين طغوا
في البلاد ۞ فأكثروا فيها الفساد ۞ فصب

يتذكر الإنسان وأنى له الذكرى ۞
يقول يا ليتني قدمت لحياتي ۞ فيومئذ
لا يعذب عذابه أحد ۞ ولا يوثق
وثاقه أحد ۞ يا أيتها النفس المطمئنة ۞
ارجعي إلى ربك راضية مرضية ۞
فادخلي في عبادي ۞ وادخلي جنتي ۞
سورة البلد ست عشرة آية
بسم الله الرحمن الرحيم
لا أقسم بهذا البلد ۞ وأنت حل
بهذا البلد ۞ ووالد وما ولد ۞ لقد خلقنا
الإنسان في كبد ۞ أيحسب أن لن يقدر

عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۚ إِنَّ رَبَّكَ
لَبِالْمِرْصَادِ ۚ فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ
رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي
أَكْرَمَنِ ۚ وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ
عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ۚ
كَلَّا ۖ بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ۙ وَلَا تَحَا
ضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۙ وَتَأْكُلُونَ
التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا ۙ وَتُحِبُّونَ الْمَالَ
حُبًّا جَمًّا ۙ كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ
دَكًّا دَكًّا ۙ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ
صَفًّا صَفًّا ۙ وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ

عَلَيْهِ أَحَدٌ ۘ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا ۙ
أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ۙ أَلَمْ نَجْعَلْ
لَهُ عَيْنَيْنِ ۙ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ۙ وَهَدَ
يْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ۙ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ۙ وَ
مَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ۙ فَكُّ رَقَبَةٍ ۙ
أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ۙ يَتِيمًا
ذَا مَقْرَبَةٍ ۙ أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۙ ثُمَّ
كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ۙ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۙ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا
هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ۙ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ۙ

608 ب

سورة الشمس آية

بسم الله الرحمن الرحيم

والشمس وضحيها ۝ والقمر اذا تليها
والنهار اذا جليها ۝ والليل اذا يغشيها
والسماء وما بنيها ۝ والارض
وما طحيها ۝ ونفس وما سويها
فالهمها فجورها وتقويها ۝ قد
افلح من زكيها ۝ وقد خاب من
دسيها ۝ كذبت ثمود بطغويها ۝
اذ انبعث اشقيها ۝ فقال لهم
رسول الله ناقة الله وسقيها ۝

علينا للهدى ۝ وان لنا للاخرة
والاولى ۝ فانذرتكم نارا تلظى ۝
لا يصليها الا الاشقى ۝ الذي كذب
وتولى ۝ وسيجنبها الاتقى ۝ الذي
يؤتي ماله يتزكى ۝ وما لاحد
عنده من نعمة تجزى ۝ الا ابتغاء
وجه ربه الاعلى ۝ ولسوف يرضى ۝

سورة الضحى سبع عشرة اية

بسم الله الرحمن الرحيم

والضحى ۝ والليل اذا سجى ۝ ما ودعك
ربك وما قلى ۝ وللاخرة خير لك

من الأولى ۝ ولسوف يعطيك ربك
فترضى ۝ ألم يجدك يتيما فآوى ۝
ووجدك ضالا فهدى ۝ ووجدك
عائلا فأغنى ۝ فأما اليتيم فلا تقهر
وأما السائل فلا تنهر ۝ وأما بنعمة
سورة ربك فحدث الانشراح آية

بسم الله الرحمن الرحيم

ألم نشرح لك صدرك ۝ ووضعنا عنك
وزرك الذي أنقض ظهرك ۝ ورفعنا
لك ذكرك ۝ فإن مع العسر يسرا
إن مع العسر يسرا ۝ فإذا فرغت

فكذبوه فعقروها ۝ فدمدم عليهم
ربهم بذنبهم فسواها ۝ ولا يخاف
سورة الليل عقباها وهي عشرون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

والليل إذا يغشى ۝ والنهار إذا تجلى
وما خلق الذكر والأنثى ۝ إن
سعيكم لشتى ۝ فأما من أعطى
واتقى ۝ وصدق بالحسنى ۝ فسنيسره
لليسرى ۝ وأما من بخل واستغنى
وكذب بالحسنى ۝ فسنيسره للعسرى
وما يغني عنه ماله إذا تردى ۝ إن

فانصب ۝ وإلى ربك فارغب ۝

سورة التين ثمان آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

والتين والزيتون ۝ وطور سينين ۝
وهذا البلد الأمين ۝ لقد خلقنا
الإنسان في أحسن تقويم ۝ ثم
رددناه أسفل سافلين ۝ إلا الذين
آمنوا وعملوا الصالحات فلهم أجر
غير ممنون ۝ فما يكذبك بعد بالدين ۝
أليس الله بأحكم الحاكمين ۝

سورة القلم تسع عشر آيات

بالناصية ۝ ناصية كاذبة خاطئة ۝
فليدع ناديه ۝ سندع الزبانية ۝
كلا لا تطعه واسجد واقترب ۝

سورة القدر وهي خمس آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

إنا أنزلناه في ليلة القدر ۝ وما
أدراك ما ليلة القدر ۝ ليلة القدر
خير من ألف شهر ۝ تنزل الملائكة
والروح فيها بإذن ربهم
من كل أمر ۝ سلام هي حتى مطلع

سورة الفجر
البينة آيات

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذٖي خَلَقَ ۝ خَلَقَ

الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝ اِقْرَاْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ۝

الَّذٖي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ

مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝ كَلَّا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى ۝

اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنٰى ۝ اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ

الرُّجْعٰى ۝ اَرَاَيْتَ الَّذٖي يَنْهٰى ۝ عَبْدًا

اِذَا صَلّٰى ۝ اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى

الْهُدٰى ۝ اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰى ۝ اَرَاَيْتَ

اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ۝ اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ

اللّٰهَ يَرٰى ۝ كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ

وَالْمُشْرِكٖينَ مُنْفَكّٖينَ حَتّٰى تَاْتِيَهُمُ

الْبَيِّنَةُ ۝ رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ يَتْلُوا صُحُفًا

مُطَهَّرَةً ۝ فٖيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ۝ وَ

مَا تَفَرَّقَ الَّذٖينَ اُوتُوا الْكِتَابَ

اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝ وَمَا

اُمِرُوا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصٖينَ لَهُ

الدّٖينَ حُنَفَاءَ وَيُقٖيمُوا الصَّلٰوةَ وَ

يُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دٖينُ الْقَيِّمَةِ ۝ اِنَّ

الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكٖينَ

فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَٰئِكَ

هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ

الْبَرِيَّةِ ۝ جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ

عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ

فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا

عَنْهُ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ ثَمَانٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝ وَأَخْرَجَتِ

الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ۝ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۝

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۝ بِأَنَّ رَبَّكَ

الْقُبُورِ ۝ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝ إِنَّ

رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ سُورَةُ الْقَارِعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الْقَارِعَةُ ۝ مَا الْقَارِعَةُ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا

الْقَارِعَةُ ۝ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ

الْمَبْثُوثِ ۝ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ

الْمَنْفُوشِ ۝ فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝ وَأَمَّا مَنْ

خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۝ وَمَا

أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ ۝ نَارٌ حَامِيَةٌ سُورَةُ التَّكَاثُرِ ثَمَانٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَيكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾
كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ
تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾
لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ
الْيَقِينِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

سُورَةُ الْعَصْرِ ثَلَاثُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا
بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾ سُورَةُ الْهُمَزَةِ تِسْعُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَوْحَى لَهَا ﴿٥﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا
لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾ سُورَةُ الْعَادِيَاتِ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ﴿١﴾ فَالْمُورِيَاتِ
قَدْحًا ﴿٢﴾ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ﴿٣﴾
فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾
إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُ
عَلَى ذَلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ
لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا

وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ الَّذِي جَمَعَ

مَالًا وَعَدَّدَهُ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ

أَخْلَدَهُ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ

مُؤْصَدَةٌ فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ

سُورَةُ الْفِيلِ خَمْسُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ وَ

أَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ تَرْمِيهِمْ

مَا أَعْبُدُ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

سُورَةُ النَّصْرِ ثَلَثُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ

النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ

كَانَ تَوَّابًا سُورَةُ لَهَبٍ وَهِيَ أَرْبَعُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ

مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ وَامْرَأَتُهُ

بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ۝ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ

سورة قريش مَأْكُولٍ ۝ آيات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ۝ إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ

وَالصَّيْفِ ۝ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ ۝

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ

سورة خَوْفٍ ۝ يكذب سبع آيات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ۝

فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ۝ وَلَا يَحُضُّ

عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۝ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۝

سورة الكوثر وهي ثلث آيات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۝ فَصَلِّ

لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ۝ إِنَّ شَانِئَكَ

سورة الكافرون هُوَ الْأَبْتَرُ ۝ وهي ست آيات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۝ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۝

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۝ وَلَا أَنَا

عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ۝ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ

بسم الله الرحمن الرحيم

قل اعوذ برب الناس ملك الناس

اله الناس من شر الوسواس

الخناس الذي يوسوس في صدور

الناس من الجنة والناس

تمت

جِهَا لَةَ الْحَطَبِ ۝ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ (hamma)

مِنْ مَسَدٍ ۝

سورة الإخلاص مكية أربع آيات

برلمش

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ ۝ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ (Ey. 1)

لَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا (Daki)

أَحَدٌ ۝

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا (Ey. 4)

خَلَقَ ۝ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝